

72 705

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

A. Halim ULAŞ

NAKŞİ ALİ AKKIRMANI
HAYATI. SANATI. EDEBİ ŞAHSİYETİ VE GAVRİYE MESNEVİSİ
TENKİTLİ METİN - İNCELEME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Yöneticisi
Doç.Dr. Ahmet KIRKKILIÇ

ERZURUM-1998

ÖZET

Y. LİSANS TEZİ

NAKŞİ ALİ AKKİRMANİ. HAYATI, EDEBİ KİŞİLİĞİ VE GAVRİYE MESNEVİSİ

(İNCELEME-TENKİTLİ METİN)

A. Halim Ulaş

Danışmanı: Doç. Dr. Ahmet KIRKKILIÇ

1988 - Sayfa:İIX+348

Jüri: Doç. Dr. Ahmet KIRKKILIÇ

Bu çalışma, 17. yüzyılda yaşayan tekke-tasavvuf şairi Nakşi Ali Akkirmânî hayatı, edebi şahsiyeti, eserleri ve Gavriye Mesnevisi adlı eserinin tenkitli metninin ortaya konularak incelenmesinden ibarettir.

Çalışmamızın birinci bölümünde, şairimizin hayatı, sanatı, eserleridil özellikleri ve mesnevide kullandığı deyimler üzerinde durulmuştur. Hayatı hakkında oldukça az bilgiye sahip olduğumuz Nakşi, pek tanınan bir şair değildir. Sanatı, idealinin emrindedir.

Çalışmamızın ikinci bölümünü ise mesnevide geçen edebi sanatlara ayırdık. Tasavvufî bir mahiyet arzeden eserde edebi sanatlara fazla yer verilmemiştir. Yalın bir anlatım tercih edilmiştir.

Üçüncü bölümde, eserde geçen dini unsurlar ele alınarak incelenmeye çalışıldı. Eser baştan sona tasavvufî motiflerle örülüdür

Beşinci bölümde, Cemiyet ve Kültür başlığı işlendi.

Altıncı bölümde, Tabiat ve Eşya ile ilgili unsurlar üzerinde duruldu.

Son olarak mesnevinin tekitli metni yer almaktadır.

Tamamı dört bin yirmi dokuz beyit olan Gavriye mesnevisinin dört nüshası üzerinde tenkitli metin çalışması yapılmıştır.

ABSTRACT

MASTER THESIS

THE LIFE OF N. ALİ AKKİRMANİ, HIS LITERARY PERSONALITY, HIS WORKS. MASNAVİ OF GAVRIYE AND A CRITICAL TRANSLATION OF İT

A. Halim ULAŞ

Supervisor: Doç. Dr. Ahmet KIRKKILIÇ

19998-PAGE:İIX+348

Jury: Doç. Dr. Ahmet KIRKKILIÇ

This work is about N. Ali Akkirmani who has lived in 17th century and his literary personality and his works especially Masnavi of Gavriye and its critical translation.

In the first section we gave some information about his life, art, works, and language specialities and the idioms that he has used in his Masnavi. There is only a little information about his life that he is not a famous poet. His art is under the imperative of his thoughts.

In the second section of our work we reserved for the literary arts of Masnavi.

The work is an İslamic mystic so that there wasn't a lot of literary arts.

In the third section the religious elements that used in the work has examined. There are so many mystic elements in the work.

In the fourth section we study about the head-line of the society and culture

In the fifth we study about Nature and Things.

The text of transcription of Gavriye is at the end of our work.

We study on the terms of mystic that they used a lot in the Masnavi.

We study on the four copies of Gavriye which is about 4000 couples.

ÖNSÖZ

Türkler'in İslâmiyet'i tercihiyle beraber dini konuların halk tarafından benimsenmesi tarikatlar vasıtasıyla olmuştur. Hoca Ahmed Yesevi ile başlayan tasavvuf ve tarikat geleneği Yunus ve Mevlâna ile zirveye ulaşmış, eski edebiyatımız içerisinde önemli bir mevkie-bilhassa kaynak olmak bakımından - gelmiştir.

Üzerinde çalıştığımız Gavriye mesnevisi tamamen didaktik bir mahiyette olup edebi unsurlar genelde ikinci plânda kalmıştır.

İşari tefsir katagorisinde inceleyebileceğimiz bu eserde ayet ve hadisler bazen de kelâm-ı kibârlar ele alınarak işlenmiştir.

Normal tefsirlerden farklı olarak ayet ve hadislerin manaları aynen verilmeyerek çok defa bir konuşma üslûbu içerisinde meseleler değerlendirilip mesaj verme yönüne gidilmiştir.

Dört bin beyitlik eserin tamamında tasavvufun adap ve erkânı, tartışmalı olan bazı dini meseleler, tasavvufî terim ve ıstılahlar üzerinde durulmuş, dini hüviyetli bir eser meydana getirilmiştir.

Gavriye mesnevisi edebi sanatların ve musanna ifadelerin oldukça az bir seviyede yer aldığı bir mesnevidir. Meselâ, aşk mesnevilerinde karşılaştığımız sevgilinin vücut aksâmı ile ilgili unsurlar, bu mesnevide hemen hemen hiç yer almaz.

Eserin dili oldukça sadedir. Bu husus, didaktik amaçlı eserlerde okuyanlar tarafından daha rahat anlaşılacak için önemli ve gereklidir. Deyimlere ve halk söyleyişlerine de fazla yer verilmemiştir.

Gavriye mesnevisinin önce tenkitli metni hazırlandı. Tenkitli metin hazırlanırken önceden tespit edilen dört nüsha değerlendirildi. Nüshalar arasındaki farkların oldukça fazla olduğu görüldü.

Akademik seviyede yaptığımız bu ilk çalışmamızda bir çok eksik ve yanlışlar olacağı şüphesizdir. Müsbet tenkidin eseri olgunlaştıracağı eskiden beri bilinen ve lüzumu kabul edilen bir husustur. Bu çalışmayı değerlendirip gerekli tenkitleri ortaya koyanlara ilmin gereği adına şimdiden teşekkürü bir borç bilirim.

Ayrıca bu çalışma hazırlanırken minnetsiz bir şekilde yardımlarını esirgemeyen başta Doç. Dr. Ahmet Kırkkılıç Bey'e, lisans derslerimizde ufkumuzu açarak divan kültürüne aşina olmamızda büyük pay sahibi olan Yard. Doç. Dr. Turgut Karabey'e ve yüksek lisans derslerinde üzerimizde gerekli titizlik ve hassasiyetle duran Yard. Doç. Dr. Rıdvan Canım, Yard. Doç. Dr. Cevat Yerdelen, Yard. Doç. Dr. Cengiz Alyılmaz Beyler'e, Araş. Gör. Semra Alyılmaz Hanıma ve burada adını sayamadığım saygıdeğer büyüklerime ve arkadaşlarıma teşekkürü bir minnet ifadesi bilirim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	II
ABSTRACT	III
ÖNSÖZ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
GİRİŞ.....	I
17. Yüzyıl Tekke ve Tasavvuf Şiirine Genel Bir Bakış.....	I
Bu Yüzyılda Yaşayan Diğer Tekke ve Tasavvuf Şairleri.....	I
Âdem Dede.....	I
Sarı Abdullah Efendi.....	I
Niyazi Mısri.....	I
Aziz Mahmud Hüdâyi.....	2
17. Yüzyıl Osmanlı Devleti Sosyo-Ekonomik Yapısı.....	2
1. NAKŞİ ALİ AKKİRMÂNİ.....	2
1. 1 Hayatı.....	2
1. 2. Edebi Şahsiyeti.....	3
1. 3. Eserleri.....	4
1. 3. 1. Manzûme-i Aynü'l Hayât.....	4
1. 3. 2. Divan.....	4
1. 3. 3. Manzûme-i Gavriye.....	5
1. 3. 4. Vâkı'at.....	5
1. 3. 5. Bi'at-nâme.....	5
1. 4. Dili ve Dilbilgisi.....	5
1. 4. 1 Zaman Ekleri.....	5
1. 4. 1. 1. Gelecek zaman eki.....	5
1. 4. 2. Hal Ekleri.....	5
1. 4. 2. 1. Ablatif Eki.....	5
1. 4. 2. 2. Akuzatif Eki.....	5
1. 4. 2. 3. Gerundium Eki.....	6
1. 5. İmlâ.....	6
1. 6. Vezin-Kafiye.....	6
1. 6. 1. Vezin yanlışları.....	6
1. 6. 2 Kafiye hataları.....	7
1. 7. Arkaik Kelimeler.....	7
2. EDEBÎ SANATLAR.....	8
2. 1. Aliterasyon.....	8
2. 2 Cinâs.....	
2. 3. İktibas.....	8
2. 4 İstiare.....	9

2. 5. İştikak	9
2. 6. Mecaz-ı Mürsel	9
2. 7. Mübalâğa	10
2. 8. Nida	
2. 9. Tekrir	10
2. 10. Telmih	10
2. 11. Tenasüp	12
2. 12. Teşbih	12
2. 13. Teşhis-İntak	13
2. 14. Tezat	13
3 DİNİ UNSURLAR	14
3. 1. Allah	14
3. 2. Melekler	14
3. 2. 1 Azrâil	14
3. 2. 2 Cebrâil	15
3. 2. 3. Cibril-emin / Cibril	15
3. 2. 4. Mûnker-Nekir	15
3. 3. Ayetler	15
3. 4. Hadisler	18
3. 5. Peygamberler	20
3. 5. 1. İsa	20
3. 5. 2. Musa	20
3. 5. 3. Hz Muhammed (sav)	20
3. 6. Mezhepler	20
3. 6. 1. Batınilik	20
3. 6. 2. Hanbeli, Maliki, Şafii	20
4 TASAVVUFÎ UNSURLAR	21
4. 1. Afak	21
4. 2. Âlem-i ecsâm	22
4. 3. âlem-i eflâk	22
4. 4. Âlem-i ervâh	22
4. 5. Ârif	22
4. 6. Arş	22
4. 7. Beka	23
4. 8. Bezm-i elest	23
4. 9. Cem u Fark	23
4. 10. Ehl-i kal	23
4. 11. Enfûs	23
4. 12. İhsan	23
4. 13 Fâni	24
4. 14. Fenafillah	24
4. 15. Kürsi	24

4. 16. Gaflet.....	24
4. 17. Gayret.....	24
4. 18. Hakke'l-yakin.....	24
4. 19. Haşr-i cismâni.....	25
4. 20. Hayret.....	25
4. 21. Heybet.....	25
4. 22. Hikmet.....	25
4. 23. İlm-i bâtın.....	25
4. 24. İlm-i künûz.....	26
4. 25. İlm-i ledün.....	26
4. 26. Kalp.....	26
4. 27. Kâmil insân.....	26
4. 28. Kürsi.....	26
4. 29. Lâ-mekân.....	27
4. 30. Levh-i mahfûz.....	27
4. 31. Makam-ı Mahmûd.....	27
4. 32. Mağam-ı hayret.....	27
4. 33. Maverâ.....	28
4. 34. Merd-i Huda.....	28
4. 35. Mülk-i ceberût.....	28
4. 36. Nefs.....	28
4. 37. Nefsi bilmek.....	28
4. 38. On sekiz bin âlem.....	28
4. 39. Riyâzet.....	28
4. 40. Ruh.....	29
4. 41. Rûz-i cezâ.....	29
4. 42. Sâlik.....	29
4. 43. Sücûd.....	31
4. 44. Süfliyet.....	31
4. 45. Şehadet âlemi.....	31
4. 46. Şeyh-i kiber.....	32
4. 47. Şirk-i ihfâ.....	32
4. 48. Şuhûd.....	32
4. 49. Tebliğ.....	32
4. 50. Tecelli (zâti).....	32
4. 51. Tecelli.....	33
4. 52. Tecrid.....	33
4. 53. Tekarrüb.....	33
4. 54. Tevhid-i zât.....	33
4. 55. Vahdetivücut.....	33
4. 56. Vahdet-Kesret.....	34
4. 57. Vuslat.....	34
4. 58. Zahir-Mahfi.....	35

5. CEMİYET-KÜLTÜR.....	35
5. 1. Şahıslar.....	35
5. 1. 1 Dini şahsiyetler	
5. 1. 1. 1 İbn-i Abbas.....	35
5. 1. 1. 2 İbrâhim Edhem.....	35
5. 1. 1. 3 Hızır.....	35
5. 1. 2. Edebi şahsiyetler.....	35
5. 1. 2. 1. Nesîmi.....	35
5. 1. 2. 2. Leyla-Mecnûn.....	36
5. 1. 3. Tarihi Şahsiyetler.....	36
5. 1. 3. 1. Bayezid.....	36
5. 2. Sosyal Hayat.....	36
5. 2. 1. Musiki.....	36
5. 2. 1. 1. Çeng, ney.....	36
5. 2. 1. 2. Def.....	36
5. 2. 2. Para birimi.....	36
5. 2. 2. 1. Sikke-yi şâhi.....	36
5. 2. 2. 2. Fulûs.....	37
6. TABİAT VE EŞYA.....	37
6. 1. Kozmik Âlem.....	37
6. 1. 1. Felek.....	37
6. 1. 2. Âsumân.....	37
6. 1. 3. Sema.....	37
6. 1. 4. Nüh-felek.....	37
6. 2. Anasır-ı erbaa, çâr-unsur.....	37
6. 2. 1. Su.....	37
6. 2. 1. 1. Bahr-ı Fırât.....	37
6. 3. Hayvanlar.....	38
6. 3. 1. Kuşlar.....	38
6. 3. 1. 1. Murğ.....	38
6. 3. 1. 2. °Ankâ.....	38
6. 4. Çeşitli Mekânlar.....	38
6. 4. 1. Mekke.....	38
6. 4. 2. Kâf.....	38
6. 4. 3. Kirmân.....	38
METİN.....	39
SONUÇ.....	346
KAYNAKLAR.....	347
ÖZGEÇMİŞ.....	348

GİRİŞ

17. Yüzyıl Tekke ve Tasavvuf Şiirine Genel Bir Bakış

Tasavvufî şiir, aşk şiirlerinin deyimleri ile zengin ve mecazlı tasvirler yaratır. İslâm nazım ve nesrinin özü olan tasavvufu bilmeden, Eski Türk Edebiyatı'nın tadına varmak imkânsızdır. İlham, tasavvufun yüksek deneylerini aksettirmekte, sahte duygular dünyasına tutulup kalmış olan ruhun taşkınlığını, acılarını temsil etmektedir.

Abdülbaki Gölpınarlı tasavvuf ve tarikatların sosyal yapımız üzerindeki tesirlerini araştırırken: gerçek rönesansımızın kaynağının tasavvufta olduğunu ifade eder.¹

On yedinci asır Türk Halk Edebiyatı ve Tekke-Tasavvuf Edebiyatı'nın altın devrini yaşadığı bir asırdır. Bu dönem Tekke-Tasavvuf Edebiyatı, gittikçe çoğalan tekkelerden Türk musikisiyle ahenkli, coşkun ve raksan ilâhilerin yayıldığı bir hava içerisinde gelişmiştir. Bunlar Yunus Emre'den beri devam edegelen Tekke şiirini daha geniş sahalara yayan ve sevdiren hareketlerdir.²

Bu Yüzyılda Yaşayan Diğer Tekke ve Tasavvuf Şairleri³

Âdem Dede (?-1652)

Antalya'nın Çavuşoğulları ailesindendir. Önceleri bir Mevlevi dervişi iken daha sonra şeyhlik payesine ulaşmıştır.

Mısır'da vefat etmiştir.

Sarı Abdullah Efendi (1584-1660)

Asrın ikinci büyük mesnevi şarihidir. Henüz çocuk denecek yaşta tarikata intisap etmiş ve devrin ileri gelen büyüklerinden ders almıştır. Sultan Dördüncü Murad'la beraber Bağdat seferine katılmıştır.

Bayramiye tarikatına mensup olmasına rağmen Mevlâna'nın büyüklüğü ve Mesnevi'nin harikulâdeliği onu mesnevi şerhi yazmaya sevk etmiştir.

Niyazi Mısri (?-1694)

Malatya'nın Soğanlı köyünde doğdu. Asrın en önemli tekke şairidir. Halveti tarikatına mensuptur. Yunus Emre'ye derin bir hayranlık duyar.

Tefsire ve tasavvufa dair; Türkçe, Arapça muhtelif eserler yazmıştır.

1694'te Limni'de vefat etmiştir.

¹Seyit Kemal Karaalioglu, Türk Edebiyat Tarihi, İnkılap Aka Yay., 1976, s. 348

²Nihad Sâmi Banarlı, Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, C.2, s. 701

Aziz Mahmud Hüdâyi

Sivrihisar'da doğmuştur. İyi bir medrese tahsili görmüş, tarikata intisap etmiştir. Daha sonra silnni bir tarikat olan *Celvetiye* tarikatını kurmuştur.

16. Asrın sonunda geldiği İstanbul'da bir dergâh kurmuş ve bu dergâh o dönemde ruhani terhiyenin mihrakı olmuştur.

17. Yüzyıl Osmanlı Devleti Sosyo-Ekonomik Yapısı

Sosyal, ekonomik ve kültürel yapının edebiyat üzerindeki tesiri bilinen bir gerçektir. Özellikle Osmanlı Devleti için duraklamave gerileme dönemlerinde farklı bir yapı arz eden edebiyat ve edebi ürünler yükselme ve ikhal dönemlerinde terakki seyrine girmiştir.

Yani büyüklük oranda toplumun aynası konumunda olan edebiyat onun terakkisiyle gelişirken, tedennisiyle de büyüklük ölçüde değer ve seviye kaybetmiştir.

On yedinci yüzyıla gelindiğinde, Osmanlı millkiünde huzursuzluk ve sıkıntı vardır. Yadırganan bu olgular, Osmanlı kültürünün, karşılaştığı meseleleri çözölüp üslûbuna katmadaki gıcılınil zayıflatmakta yaratıcılığını kaybetmekte olduğunu işaretleridir.

Kültürün değerleri hayattan zihni plâna çekilmektedir: yani yaşanan, amellerde gerçekleştirilen, hayata yön ve üslûp veren değerler olmaktan çıkıp konuşulan, yazılan, yüksek hassasiyetlerle savunulup, saygı duyulan kavramlara dönüşmektedir.

İmanın toplumun potansiyel ruh gücünü, motive etme kuvvetinin zayıfladığı cemiyetin geriliminin düştüğü, iş amel kabiliyetinin azaldığı bu süreç, kültürel soğuma dönemidir. Bundan böyle ya kültürün yeniden dirilişi sağlanacak ya da toplum çözüle çözüle yıkılışa gidecektir⁴

1. NAKŞİ ALİ AKKİRMÂNİ

1.1 Hayatı

Hayatı hakkında fazla bir bilgiye rastlayamadığımız şairimizin asıl adı Ali olup Divriğilidir⁵. İstanbul Koca Mustafa Paşa semtinde bulunan Şeyh Ramazan Efendi'nin halifesidir. ⁶ Şeyhi tarafından tebliğ ve irşat vazifesini yerine getirmek üzere Akkirman'a gönderilmiştir⁷

Uzunca bir müddet burada tebliğ ve irşat vazifesini devam ettiren Nakşi: ehl-i sünnetin düsturlarına bağlı, kendini tasavvuf öğretisine adanmış, insanlara bu yolla faydalı olmayı gaye edinmiş bir tekke şairidir.

³a.e.,C.2,s.701-702-703

⁴ Komisyon, Büyük Türk Klâsikleri, İstanbul 1987,C.5,s.32

⁵Ali Akkirmanî,Manzûme-i Aynü'l Hayât,Milli KTp.,Yazma No:8611,s.4

⁶Komisyon,Büyük Türk Klâsikleri, Ötügen-Söğüt, C.6,s.38

⁷Mustafâ Safayî, Safâyî Tezkiresi, Süleymaniye Ktp.Esad Ef. 2594

Doğum ve ölüm tarihleri hakkında kesin ve net bir bilgi olmayan şairimiz için:

Tuhfe-i Nâilî'de, H. 1065-1654⁸

Safâî Tezkiresi'nde, H. 1654⁹

Osmanlı Müellifleri'nde, H. 1062-1651¹⁰

tarihleri verilmiştir.

Nakşi'nin ölümüne "Târâc-ı Nakşi تاريخ نقشى" tarihi (H. 1065) düşürülmüştür.

1. 2. Edebî Şahsiyeti

Ahmed Yesevî, Yunus Emre çizgisinin bir devamı niteliğinde düşünebileceğimiz Nakşi, şiirlerinin tümünde belirli bir didaktik amaç gütmüştür.

Yesevî, *hikmetleri* vasıtasıyla tebliğ ve irşat vazifesini yaparken Nakşi de yazmış olduğu şiirlerle dinin emirlerini, tasavvufun adap ve erkânını anlatır.

İşârî tefsir mahiyeti arzeden *Gavriye* adlı eserinde bir çok ayet ve hadisi ele alarak tefsir etmiş, bunların tasavvufla bağlantılarını ortaya koymuştur. Bir şeyler öğretmek, mesaj vermek, insanlığa kendi felsefesi doğrultusunda yön veme isteği. mananın ön plâna çıkmasına ve dolayısıyla sanatın ikinci plânda kalmasına sebep olmuştur.

Nakşi'nin tüm eserleri bir bütünlük içerisinde incelendiğinde görülecektir ki: şair tüm hayatını irşat ve tebliğ eksenli yaşamıştır.

Tekke-tasavvuf şairlerinin genelinde rastlanan bu özellik şairimizde de kendini gösterir.

Sanatların az rastlandığı, mecaz ve istiarelere divan şairleri kadar yer verilmediği eserde sade bir üslup, düz bir anlatım tercih edilmiştir.

Tamām it Nakşiyā besdür kitābı

Ki alduñ hayr u şerden sen cevābı 4022

Ne kim yazdum kabūl itmişdür anı

Odur kim virmişem men baş u cānı 4023

Görenler bu kitābı ey dil-ārā

Kabūl eyler degūse senūñ hārā 4024

Bi-hamdillāh müyesser itdi Mevlā

İdüp her sözlerim ʿālādan ʿālā 4025

⁸Nâilî Tuhfe-i Nâilî, C.2, s.1551

⁹Mustafâ Safâî, Safâî Tezkiresi, Millî KTP..MFA. 1551-1552.

¹⁰Bursalı Mehmed Tahir Efendi, Osmanlı Müellifleri, C.1.

Kuşûrın ger bula bir ‘ârif i yâr
Tamâmen tutsun anı ol dil-efkâr 4026

Olur bir dem bulunmaz tende ‘âşık
Olur andan anı yâr-ı muvâfık 4027

Ne kim söyler o dem makbûl olur ol
Gerek nokşan gerek gayrı budur yol 4028

Karar it Nakşiyâ kaldur devâyı
Ki yakduñ nâr-ı ‘aşka kâ’inâtı 4029

1. 3. Eserleri

1. 3. 1. Manzûme-i Aynü'l Hayât

Dini ve tasavvufî bir eserdir. Klâsik mesnevi türünde yazılmamıştır. Eser konu olarak dünyanın fâniliği ve ahiretten sonraki hayatın bekası üzerinde durur. İnsanların mutlak hakikate ulaşabilmeleri için bir mürşid-i kâmil bulmaları vetarikat vasıtasıyla seyr ü sülûk etmeleri gereğinden bahseder.

İnsanın, büyük âlemin bir küçük misali olduğunu, manen ondan da büyük olduğunu ifade eder.

Âlem- i kübrâdur âlem ey yerâ
Yer ü gökde her ne var anda var

Eserin kurgusu bazen bir ayet veya hadisi şerh bazen de tasavvufî öğütler şeklindedir. ¹¹

1. 3. 2. Divan

Tekke şiirinin tipik bir özelliğini gösteren eserde, şairi, tasavvuf ve şeriâtın prensipleri arasında mutedil bir denge içerisinde görürüz. Tamamen bir tarafa bağlı kalmak yerine o şeriâtın da tarikatın da kendi konumu içerisindeki yerini iyi tespit etmiştir.

Divanına başlarken:

Dilâ her derde dermândur şerî‘at
Marîz-i kalbe dermândur şerî‘at

diyerek görüşlerini kesin olarak dile getirip şeriâtı tarikatın kapısı olarak görür.¹²

¹¹Ali Akkırmani,Manzume-i Aynu'l Hayat,Milli KTP.,Yazına No:8611,s.4

¹²Ali Akkırmani,Divan,Süleymaniye KTP.Hacı Mahmut Efendi.3434/1

1. 3. 3. Manzûme-i Gavriye¹³

Diğer eserlerine paralel olarak yine bu eserde de tasavvuf felsefesinin yansımalarıyla baş başa kalırız. Zengin bir kalp ve gönül âleminin ifadesi olan bu eser dört bin beyiti aşkın dini-tasavvufî bir hüviyet taşır.

1. 3. 4. Vâkı'at¹⁴

1. 3. 5. Bi'at-nâme

1. 4. Dili ve Dilbilgisi

Mesnevinin tümünde genel olarak olarak sade bir dil kullanılmıştır. Arapça, Farsça kelimeler, mecaz ve istiareler oldukça az bir yer tutar. Şairin bazen de arkaik kelimeler kullandığı görülür. Kısmen de deyimlere yer verilmiştir.

1. 4. 1 Zaman Ekleri

1. 4. 1. 1. Gelecek zaman eki

Standart Türkiye Türkçesi'nde (STT)-acak. -ecek
gelisergelecek

Bakdum ana levh içinde bunca cân
Kim geliser hem gelüpdür bî-gümân 299

1. 4. 2. Hal Ekleri

1. 4. 2. 1. Ablatif Eki

STT'de -den, -dan

Olmadın: olmadan

Olmadın fethi bu şehriñ ey 'azîz
Küfr içinde eylemiş kendin temiz 151

Gitmedin: gitmeden

Gitmedin varur hâkikat menzile
Ol durur kim girmiş ol dilden dile 3938

Bazen de vezin gereği ablatif ekinin yazılmadığını görürüz
tâ ezel: ezelden

Böyle yazmış 'ilm-i kudret tâ ezel
Eyleyüp lütfuñ aña ol lemyezel 180

1. 4. 2. 2. Akuzatif Eki:

Akuzatif ekinin -i 'siz şekli daha çok kullanılır.

¹³Ali Akkırmani, Manzume-i Gavriye, Seyfettin Özege.

¹⁴Ali Akkırmani, Vâkı'at, Milli KTP.MKA.4392

gözlerin: gözlerin-i

Gel bertü ey derdi yoldaş eyleyen
Râh-ı 'aşkda gözlerin yaş eyleyen I

nefsin: nefsin-i

Kim bile nefsin bular ey şehriyâr
İre 'aklı gide gayrı her ne var 16

1. 4. 2. 3. Gerundium Eki

STT'de -arak, -erek olarak karşımıza çıkan bu ek -uban. -üben şeklindedir.

arayuben: arayarak

Gitdi benden cümle varlık ey ahi
Arayuben bulmadım kendim dahi 263

eyleyüben: eyleyerek

Döndüm âhir pâyına itdim figân
Cân u dilden eyleyüben dide kân 402

1. 5. İmlâ

A nüshası genelde, imlâ açısından tutarlılık arz ederken nüshalar arasında farklı imlâlara da rastlamak mümkündür.

Meselâ vasıta hali 'ile' A. B nüshalarında ile şeklinde yazılırken C, D. nüshalarında ilen şeklindedir. Geniş zaman ekinin -ır, -ir, -ur, -ür y'li ve y'siz yazılımlarına da rastlamaktayız. A. B nüshalarında tercihen 'y' kullanılırken C. D. nüshalarında kullanılmamıştır.

Eyledüm âhir seni çok imtihân

Kim virür mi bu benüm yolumda cân 907

1. 6. Vezin-Kafiye

Klâsik mesnevi üslûbu içerisinde bir manzumenin tümünde sadece tek bir vezin kullanılırken Gavriye'de "Fa'cîlâtün Fâ'cîlâtün Fâ'cîlün" ve "Mefâilün Mefâilün Feûlün" vezinleri kullanılmıştır.

1. 6. 1. Vezin yanlışları

Eserde vezni bozuk beyitlerin yanında bir biriyle uyumsuz kelimelerle de kafiye yapılmıştır.

Gel bertü ey derdi yoldaş eyleyen
Râh-ı 'aşkda gözlerin yaş eyleyen I

Aydı bir şey'i tasavvur itse kıl
Hâşılı eyler anda bir şüret 'uqûl 3002

Yohsa bundan aldum ger bir haber
İmdi olmam 'âşık iken mu'teber 976

Oñat fehmi it kelāmım ey karındaş
Ki degmez bir bu yirde biñ baş 1643

1. 6. 2 Kafiye hataları

Qande ey vakf-ı sırr-ı ilâhi
Cân-ı gül kim açıldı saña rāh 42

Yanup şām u seher nār içre i yār
Saña hem-derd olup bir nice gümrāh 1574

1. 7. Arkaik Kelimeler

aytmak: demek

Aytdı baña koymuşam men ismini
Kim görenler bile ism ü resmini 3917

İrgürüpsün: ulaştırısın

Qıl terahhüm gözleriniñ yaşına
İrgürüpsün anları yol başına 3950

kendüzidürkendisidir

Kim görinen görgi içre yüzidür
Hem gören hem görinen kendüzidür 3131

koçmak: Sarılmak

Çünkü virdüm bu cevâbı ey perî
Bî-beden koçdum bu dem ol dilberi 224

ni: niçin

Okursun hel atâ bildiñ bu kârı
Ve ger ni görmediñ 'ömründe yârı469

yana: yine

Añlamazsın dañi ya ne söyleyem
Bundan artuq neyleyüp yâ neyleyem 658

urmak: vurmak, damgalamak

Olar kim urdular āhir nişānı
Kemāl-i Hāk durur cān armağanı 1612

2. Edebi Sanatlar

2. 1. Aliterasyon

Söze ahenk kazandırmak ve ifadenin kulağa hoş gelmesini sağlamak genelde baş vurulan bir hususiyettir. Bu beyitte: “r” sesi tekrarlanarak aliterasyon yapılmıştır.

Senüñle biledür bi'l-cümle zerrāt
Dönerse ger felek kerrāt u kerrāt 2966

2. 2 Cinas:

Yazılış ve okunuşları aynı olduğu halde anlamları farklı olan kelimeler bir arada kullanılarak cinas sanatı yapılmıştır.

Kimi girer bir birinüñ rengine
Sözüm aña dime anuñ rengi ne 830

Al meni sen şimdi lutf it içeri
Ta bilem olmuş mı bunlar iç eri 975

Bundan oldu bu ‘ibāret bir işit
Ādem iseñ aña göre bir iş it 3011

Katre irdi çünkü aşluñ bahrine
Gitdi keşret katreşi ne bahri ne 3096

2. 3. İktibas

İfadeyi süsleyip anlama kuvvet kazandırmak için genelde ayet ve hadislerden alıntılar yapılır bazen de herkes tarafından bilinen bir ifadeye göndermede bulunulur.

Mesnevi didaktik amaçlı olduğu için pek çok ayet ve hadisten iktibas yapılmıştır. Bu ayet ve hadisler eserin Din ve Tasavvuf kısmında ayrıca ele alınarak incelenmiştir.

Ŧatmayan bilmez bunı ey merd-i hāş
Kim ŧatan ŧatmayana olmaz kıyāş 383

Bunlaruñ imānı halkuñ ey ‘aziz
Küfridür bil bu sözüm eyle temiz 391

Birinci beyitte: bir Arap atasözü olan “Men lem yezuk lem ya‘rif”yani; “tatmayan bilmez” ifadesine göndermede bulunulmuş.

İkinci beyitte; kelâm-ı kibâr diye nitelendirebileceğimiz “Hasenât-ı ebrâr seyyiât-ı mukarrebin” ifadesine göndermede bulunulmuş.

2. 4 İstiare

Mihr-i münîr ifadesi belirli bir mertebeye ulaşmış sâlik için.

Cân, perî, bûlbûlleri . yanık diller. meh kelimeleri ise belirli seviyedeki tasavvuf erbabı için kullanılmıştır.

Ayrıca. 120. 13. 61. 792. 1194. 1200. 3164 numaralı beyitlerde de istiare yapılmıştır.

Bile tâ ki bendüğün mihr-i münîr
Kim şikâr ola aña ‘aşk-ı kebîr 14

Añlaya bâtıl nedür hağdan o cân
Açıla tâ kim aña ol gizli kân 17

Daği zâhir gösterir dem ey perî
Korkarum fâş eyleyem ol dilberi 310

Şöyle şâd it ey perî bûlbûlleri
Gülşen-i dehr içre yanık dilleri 10

Diyüp âhir eyledi ol meh firâr
Diñle imdi aydayın anı ne var 910

2. 5. İştikak

Ney-neyzen, sır-sırdâş kelimeleri aynı kökten türemiş kelimelerdir.

Ney nedür neyzen nedür bildüñse yâr
Var semâ‘ it iş bu sözi cân uyar 1702

Sır içinde sır budur sırdaş budur
Derdine dermân olan kardaş budur 3461

2. 6. Mecaz-ı Mürsel

Gördigim dem bu mağal kendüm i yâr
Olmuş ol meh ol nûr içre âşikâr 296

Kim dimişdür fahr-ı ‘âlem bu sözi
Lîk anı bilmedi nâsuñ özi 386

2. 7. Mübalağa

Kazanın her köşesine deniz ve karaların sığması: def, ney, çeng sesinin arz ve semaya ulaşması mübalağa ile anlatılmış.

Vaşfa gelmez ol kazan ey pür-hüner
Kim şığar her güşesine bahır u ber 981

Çaldurup def çeng nây her ne var
İşidüp ehl-i semâ^c eylerdi zâr 869

2. 8. Nida:

Bu beyitlerde ey ve yâ ünlem edatları kullanılarak nida sanatı yapılmıştır.

Dinlesünler ey hülmâ ^câşıkların
Menzil alsun ser-te-ser şadıkların 11

Diñle imdi bunı ey şah-ı cihân
Kim ider bir vechile anı beyân 344

Mü'evvel olmayanlar bunda ey cân
Olur mu râşihûn yâ ehl-i Kur'ân 472

2. 9. Tekrir

Aşağıdaki beyitlerde ma^cnâ kelimesi tekrarlanarak tekrire sanatı yapılmıştır.

Ma^cnâ oldur ma^cnâya ma^cnâ vîre
Tâ ki sâlik anda ma^cnâya ire 378

2. 10. Telmih

Ger dir iseñ hâzretiñ mi^crâcını
Kim görtüp giydi sa^câdet tâcını 336

Bu beyitte Hz. Peygamber'in Mirac'a yükselmesine telmih yapılmıştır. Recep ayının 27. gecesi Mescid-i Harâm'dan Mescid-i Aksâ'ya oradan da Sidre-i Müntehâ'ya urûc etmiş, Cenâb-ı Hakk'ı müşahede etmiştir.

Ger olaydı anı görmek ğayrıdan
Len terâni dimez idi iş iden 3175

Hiz. Musa Mısır'a dönmek üzüre yola çıktığında Tûr-ı Sina'da Cenâb-ı Hakk'a hitaben: "Ya Rabbi bana zatını göster bakayım" diye hitap eder Allah'da ona hitben. beni görmezsin manasında : "Len terâni" der.

Dem urursa mürdeyi ihyâ ide
Meclisinde feyz alanlar cân gide 89

Hız. İsa'nın mucizelerinden biri de ölüleri diriltmektir. İsa, Allah'ın Meryem'e üflediği ruh olduğu için neye dokunsa ona can verir. Ölüleri diriltir.

İçince āb-ı Hızır ol kişi
Bitmez āhir ol kesin bu bed işi 119

“Āb-ı Hızır”; ölmezlik suyu. Damlaları sonsuz hayat bağışlayan tatlı ve lezzetli su. İskender ve veziri Hızır bu suyu bulmak için Zulümat ülkesine varırlar. Bu arada Hızır'ın pişmiş balıklarına su damlayınca balıklar canlanır. Hızır ve İlyas bu sudan içerek ölümsüzlüğe kavuşurlar.

Kānde varsa başdığı bir Tūr idi
Cismi başdan ayağa hep nūr idi 175

Tūr Hz. Musa'nın Allah'la tekellüm ettiği yer. Bu konuşmaya tanıklık ettiği için kutsal addedilir.

Urıla çün sūr-ı İsrāfil i yār
Halk ola bil-cümle mevtā her ne var 499

İslām akaidine göre insanlar öldükten sonra mahşer yerinde tekrar dirileceklerdir. Bu dirilme sebep plânında İsrâfil'in 'sur' ismi verilen aleti üflemesiyle gerçekleşecektir.

Olmamışdı nüh-felek ol var idi
Kimsesizlik gizli bir esrār idi 566

Bu beyitte “Kanallahe velem yekun maahu şeyun” Yani ‘ezelde sadece Allah vardı, O'ndan başka hiçbir şey yoktu’ hadis-i kudsisine atıfda bulunulmuş.

Görmeyeydim ger seni ‘ālemde men
Yokdur aydum gün içinde küh-ken 905

Türk edebiyatının efsanevi şahsiyetlerinden biri de Küh-ken lakabıyla meşhur olan Ferhad'dır. Şirin'in aşkı için Bî-sûtûn adı verilen dağı delme girişiminde bulunur. Tasavvufta nefis mertebelerini aşma zorunluluğu içerisinde bulunan sâlikin durumu genelde Ferhad'la özdeşleştirilir.

Aydı baña var sefer it kâfa sen
Ta ki bundan gele ol sîmîn beden 2772

Kaf dağı dünyanın etrafını çevirip aşılmasının imkânsız olduğuna inanılan dağ silsilesi.

Birçok efsanevi varlığın bu dağın arkasında olduğuna inanılır. Anka, Ye'cuc ve Me'cuc gibi.

Tasavvufî bir sembol olarak fenâ fi'ş-şeyh makamına süluk eden bir sâlik için mürşid-i kâmilin vücududur.

Kim anıñla anların farkı dilâ
Yok durur kim almış ol kâlû belâ 2929

Cenab-ı Hak "Bezm-i elest"te tüm ruhlara hitaben:"Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" diye sorduğunda bütün ruhlar cevaben:"Evet"demişlerdi. Sözlerine dünyada da sadık kalanlar dâr-ı saadette mesud olacaklardır. Allah sözünden dönen olmasın diye kulları bir birine şahid tutmuştur.

Ola mı ol dilâ buğday ağacı
Ki yiye anı başdan gide tâcî 1808

Hız. Âdem va Havva cennette rahatça yaşama ruhsatıyla beraber yasak meyveden de men edilmişlerdi. Fakat Âdem ve Havva bu ilâhi emre karşı inkıyad etmemişler ve sonunda cennetten çıkarılmışlardır.

2. 11. Tenasüp

Anlamca bir biriyle ilgili kelimelerin bir arada kullanılmasıyla tenasüp sanatı oluşur.

Cennet-ğılman bağ-gülşen. vb kelimeler arasında tenasüp yapılmış.

Diyemdir anlara cennet ü ğılman
Nedür ğılmānı añlar ey sūhan-dān 4001

Bāğa gir gülşende efgān eyle gel
Âh u zār it dîdeler kıan eyle gel 291

Açup bāl u perîñ gel eyle pervāz
İdüp āhir bu aradan ser-āğāz 2718

2. 12. Teşbih

Aralarında anlam ilgisi bulunan kelimelerden, çok defa zayıf olan kuvvetli olana benzetilir. Aşağıda bold yazılan kelimeler arasında teşbih vardır.

Ayrıca 866 1052 1578 1580 1714 1773 numaralı beyitlerde de teşbih sanatı yapılmıştır.

Gel berû ey derdi yoldaş eyleyen
Rāh-ı ʿaşkda gözlerin yaş eyleyen l

Bunı Hakkdur bilen ü hem bildiren
Ğayr-ı Hakkı levh-i dilden sildiren 303

Ya'ni sırnuñ ey perî çeşmüñ degil
Kim bilürsek bu beden bir âb u kil 317

Ki ol mışr-ı dilde cân idik biz
Bu mülke gelmeden sultân idik biz 457

Bir dıraht-i müntehâ vardur i yâr
Âdem anuñ meyvesidür her ne var 669

Her biriniñ yüzleri şems ü kamer
Kad-serv yüzi gül kaşı kemer 770

Lîk girseñ bu gönül şhrine sen
Hoş bilürdin kim ne yazdum bunda men

2. 13. Teşhis-İntak

Anlamı daha güçlü kılma veya sembollerle konuşma gereği doğduğunda insan dışı varlıklara insani özellikler yüklenilerek kişileştirme yoluna gidilir. Yukarıdaki beyitlerde neylerin figan etmesi, kubbenin duyması, balıkların konuşması teşhis ve intak yoluyla gerçekleştirilmiştir.

Kopdı sandım men kıyâmet bî-gümân
Ol kadar kim eyledi nâylar figân 825

Tuydı kûbbe kim anuñ haşmı menüm
Korkusundan çevre yanı oldu nem 940

Didi kûbbe yine çün gördüm özin
Haştı buldum oğudum her bir sözün 943

Gâh olur deryâ dibinde mâhîler
Söyleşür varsa aña ilâhîler 1334

2. 14. Tezat

Ortak yanları bulunan iki zıt kavramı, biri gerçek biri mecazi olmak üzere aynı konu etrafında toplama sanatıdır. 3025 3089 3106 3107 numaralı beyitlerde de tezat sanatı yapılmıştır.

Virdim ahir ben aña bir bir cevâb
Kim bilindi bu hañâ mı yâ şevâb 223

İmdi oldu gelmesi anuñ hayât
 'Aksi oldu ey perî anuñ memât 382

Eger nokşân bulursan bunda i yâr
 Tamama tut bunu luğf eyle zinhâr 493

Bir zamân itdüm tefekkür bu işi
 Nice demler geçürüp yazı kışı 761

Ger bulursa zen olanlar Hakkâ yol
 Hâk katında şöyle bil kim er dūr ol 1065

Alındıkda bu nefha ey sülhan-dân
 Duğul ile hüruc olmaz mı ey cân 1520

3 DİNİ UNSURLAR

3. 1. Allah (c. c.)

Allah'ın divanda zikr edilen isim ve sıfatları şunlardır:

Cenâb-ı Hak, sonsuz ilmiyle her şeyi bilen ; Alim¹⁴⁷

Bütün mükkevvenatın daire-i ilimden daire-i kudrete çıkarken almış olduğu bütün şekilleri ilim ve kudretiyle ihzar eden ; Evvel, Ahir, Batın²⁸⁵

Her şeyin iç yüzü elinde olduğu gibi dış yüzü de elinde olan ve her şeye güçlü yeten ; Zahir, Kadir³²⁷⁵

Hayatı bi-zatihi olup bütün mevcudatın hayatları onunla kaim olan hayy ve her şeyi adem-i sırfdan yaratan ibda ve inşa eden Halık⁴

Kâinattaki bütün güzelliklerin cazibelerin ve cezibelerin kaynağı ; Cemil, izzet ve azamet sahibi; Celil¹²³

Ezeli olduğu için zeval ve fenadan muazzez ve müberra olan; layezal yaratıcılık mertebesinin mertebe-i uzmasını temsilen; Kirdigâr⁹⁵⁹

Kainat kitabının sayfelerini bütün esma ve sıfatının bir tecelligâhı yapıp kalem-i kudretiyle yazan; nakkâş-ı ezel⁷⁰⁶

Bütün sahipsizlerin sahibi, muin ve nâsiri ; Mevlâ⁴²⁸

Hiçbir ayırım yapmadan kullarına inâyet eden, Rahman³⁸⁷⁷

Ebedi ve sermedi olan lemyezel¹⁷¹

Esmasının ferdi tecelliyatında cemal tecellileriyle mütecelli iken külli tecelliyatında; san-i zülcelâl¹⁰¹

Evveli ve ahiri olmayan lâyezâf⁴³

3. 2. Melekler

3. 2. 1 Azrâil

Ölüm meleği. Dört büyük melekten biri. Canlıların ruhunu almakla görevlendirilmiştir. Melekü'l-mevt de denilir.

Mevt irişidi bu maħal ey pür-uşul
Geldi ‘Azrā’il didi olma fuźul 2680

3. 2. 2 Cebrâil

Allah ile peygamberi arasında elçilik vazifesini yapan emir ve nehiyleri tehliĝe memur mukarreb dört melekten biridir. Hz. Peygamber Hira mağarasındayken ilk defa ‘oku’ emrini o tebliĝ etmiştir.

İster iseñ ger buña řāhum delil
İşde budur kim getürdi Cebrâil 3355

3. 2. 3. Cibril-emin / Cibril

Cebrail’in diĝer isimleridir.

Bu řıfatuñ daħi adın men hemin
Koydum āhir ey perı Cibril-emin 1120

Bunı Cibril getürdi bil sen anı
O ma‘nā sendedür ey rüħ-ı řāni 1242

3. 2. 4. Münker-Nekir

İnsanın hasenat ve seyyiatını yazan iki melek.

Biri Münker biri Nekir ey yerā
Kim gelüp řakķ olup āhir ol ara 1406

3. 3. Ayetler

rāřihün

Mü‘evvel olmayanlar bunda ey cān
Olur mu rāřihün yā ehl-i Kur‘ān 472

fāř olur fi‘li anuñ

şüphe yok ki Allah zerre kadar haksızlık etmez. (Nisa-40)

Fāř olur her fi‘li anuñ ey dilir
Ger řaĝir u ger ola ol iş kebır 115

len terāni

Beni aslā göremezsın! (Araf-143)

Meger kim bilmediñ ‘ilm-i ma‘āni
Nāřibüñdür bil imdi len terāni 1259

yevme tüblā

Gizlilerin ortaya dökülüp çıkacağı gün. (Tark-9)
İrşdikde kaçan kim yevme tüblā
Görinür gaybi anuñ hep ser-ā-pā 1628

13) Hāk katında bir olmama
Allah katında en değerli olanınız ondan en çok korkanınızdır. (Hucurat-13)

Kim dimişler cümleden efzal ʿArab
Bir degil mi Hāk katında cümle hep 3531
tarfetü'l ayn
Cümleden katl olsa yaʿnī bir kişi 1434
Tarfetü'l-ayn içre işler ol işi

22) firāş içre
O Rab ki yeri sizin için bir döşek göğü de bir tavan yaptı. (Bakara-22)

Firāş içre bir ādem şöyle cān 3344
Uyusa kalmayup hiç anda izʿān

hel etā
İnsanın üzerinden, henüz kendisinin anılan bir şey olmadığı uzun bir süre geçmedi mi? (İnsan-1)

Ger oğursañ bu arada hel etā
Ben de bildim sen dañi olduñ fenā 598

ʿaleʿI-ʿarşistevā
Rabb'in emri arş üzerine hakimdir. (Araf-54)
ʿAleʿI-ʿarşistevādur iş bu Raḥmān
Ki ʿarş itdi bu kalbi ol sūḥan-dān2740

kul innema.
O bir şey yaratmak istediği zamam "ol" der o da hemen oluverir. (YāSin-79)

Hāk dimişken gör aña ḳul innemā
Baʿdehudur küntü nebiyyā ol hümā 2914

mürsel ü nebī
Ey Resulüm ! Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik. (Enbiya-107)

Kim Hudānuñ dostlarınıñ mezhebi
Gör nedür kim tutdı mürsel ü nebī 3032

bāṭın yūzi ḥayvan

Hayır onlar hayvalar gibidir, hatta onlar yolca daha da sapıktır.
(Furkan-44)

Görinen şekl-i âdem gerçi i yâr
Velî bâtın yüzi hayvan ne kim var 1626

bilen ile bilmeyen bir olmadı
Resulüm de ki:Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?(Zümer-9)
Bilen ile bilmeyen bir olmadı
Bilmeyen oldu vü bilen olmadı 3354

Bir olur mu bilen ile bilmeyen
Kim bilenlen bile midür dinleyen 388

Kim biline bilmeyen bir olmadı
Buldu bilen bilmeyenler bulmadı 55

fa'allün limā yürüd
Fi'l-i Hâkdur ger bilürsen ol dahî
Kim anıñdur cümle ef'âl ey ahî 676

aḥsen-i takvīm
Mahakkak ki biz insanı en güzel biçimde yarattık(Tin-4)
Aḥsen-i takvīm olan cismüñ hemān
Ol özündür kim dilā olmuş nihān 3675

dīn günü
O din gününün sahibidir. (Fatıha-2)
Bürüne ḡaflet gömlegin anlar i yâr
Ola tā ki dīn gününden âşikâr 619

‘ilm-i rāsiḥūn
Līk lâzım aña ‘ilm-i rāsiḥūn
Ḡayrılar bu yirde olmuşlar zebūn 1447

ḡad eḡad küllī şeyun
Ḡad eḡad küllī şey'un ma‘nāsı bu
Fehm idüp bu nazmumı cehlını yu 3401

men kāne
Bu dünyada kör olan kimse ahirettede ködür. (İsra-72)
Buña vardur âyet-i İlaḡ mu‘teber
Var yūri men kāneden al sen ḡaber 3115

nefhadan maḵṣūd

Biz ona ruhumuzdan üfledik onu ve oğlunu cümle âlem içinde bir ibret kıldık. (Enbiya-91)

Nefhadan maḵṣūd olan budur i yār

Lîk bunu kim okır yā kim tıyar 1041

taḥte's-ṣerā

Yer altı toprağın altı. Ne kadar kapalı olursa olsun ondan hiçbir şey gizli kalamaz. (Tāhā-5. 6)

Yakası göklerden olmuş māverā

Damını ırmış anuñ taḥte's-ṣerā 3628

deryālar mürekkeb

Şayet yeryüzündeki ağaçlar kalem, deniz de arkasından yedi deniz katılarak mürekkep olsalar yine Allah'ın sözleri yazmakla tükenmez. (Lokman-27)

Olsa deryālar mürekkeb saz kalem

Yitmez aña itmeyüp anı bu fem 1051

Ve ala cüntübihim ve yetefekkerune...

Onlar ayakta dururken, otururken, yanları üzerine yatarken (her vakit) Allah'ı anarlar. (Âl-i İmran, 191)

Ḳande varsa varlığı Allah ile

Turması oturması ol şāh ile 3081

3. 4. Hadisler

mā 'arefnāk

Peygamberimizin mira dönüşü Allah'a hitaben söylediği ifade.

Seni hakkıyla bilemedik. (En-Nihaye, İbn-i Kesir 2-198)

Buyurmuşdur ḥaḳıḳat ehl-i idrāk

Bilen Ḥaḳḳı dimişdür mā 'arefnāk 1648

ānuñ evveli

Ezelde sadece Allah vardı, Allah'tan başka hiçbir şey yoktu.

Bildim āḥir kimdür anuñ evveli

Kim bileydi Ḥaḳla bil ol veli 150

kellimu'n nās

İsanların anlayacağı şekilde konuşun. (Sahih-i Buhari/48)

Kellimu'n-nās saña yitmez mi i yār

Kim bunu işbāt ider ol āṣikār 1443

'uluvvü'l himmet oldu minel imān

Niçün alçaq tutarsın kendin i yār
 ‘Uluvvü’l himmet oldı mine’l îmān 1664

men ‘aref

Nefsini bilen Rabbini bilir. Sahih-i Buhari(1. 48)

Men ‘arefdan al cevābı ey perî
 Bilmeyenler kim anı qaldı giri 210

virür elbet

men talebe vecette vecede

Kim ki bulmayı murad etti buldu. (Et-Tāc:960)

Hemen turma kerem kı l iste anı
 Virir elbet saña ol gizli kânı 482

‘ilmiñ şehriyim

ene medinetül ilm

123) Bem ilmin şehriyim Ali ise kapısıdır. (El-Fetâvî’l Hadisiye-Heysemi s.

Girmedin cānā bu şehre Aḥmedî
 Kim bu ‘ilmiñ şehriyim ol dimedi 3217

men ne güncem der semāvât u zemin ez aceb güncem fi kalbi müminin
 Ben yere göge sığmadım mümin kulumun kalbine sığdım. (El-Havi li’l-
 Fetavi-2/243)

Ḳalp nedür kim yire göge sığmayan
 Şığa aña ey perî günden ‘ıyān 3373

hadis-i kudsi

Men Ḥudā nūrından oldum bî-gümān
 Pes menüm nūrumdan oldı mü’minān 3502

ölmeden önce ölmek

Mutu kable ente mûtu

Ölmeden önce ölünüz. (Keşfü’l Hafa. Acluni 2-29)

Ki ya‘nî sizde anlar gibi i yār
 Ölüñ kim sizi daḥi yahmaya nār 445

beytullāh

Ḳalbi ‘ārif çünki beytullāhdur
 İmdi anuñ şāḥibi Allah durur 3396

3. 5. Peygamberler

3. 5. 1. İsa

İsrail oğullarının son peygamberidir. Kendisine İncil indirilmiştir. Bir mucize olarak Hz. Meryem'den babasız olarak doğmuştur.

Bile tā kim ey şeh-i hāzır zamān
‘İsi-veş bulmuş su’ālinden ol emān 2928

3. 5. 2. Musa

Doğduğu zaman annesi tarafından suya bırakıldı. Firavun'un karısı Asiye tarafından kurtarılarak büyütülmüştür.

Oğurlar nāmuñı her yerde ‘İsā
Kelīm olup olursın mişl-i Mūsā 1793

3. 5. 3. Hz Muhammed (sav)

Son peygamber. Âlemlerin kendisi hürmetine yaratıldığı insan.
yetmiş biñ hicāb

Ger geçile bunda yetmiş biñ hicāb
Yine uğrar yol aña ister cevāb 1758

3. 6. Mezhepler

3. 6. 1. Batınlık

İtikadi mezheplerden biri. Peygamber efendimizin vefatından sonra gerek Kur'an ayetlerinde gerekse hadislerde gerçek anlam dışında bir iç anlam, gizli anlam araştırılmaya başlandı ve bir müddet sonra ilm-i batın adı altında bir ilim dalı kuruldu. Daha sonra bir çok müntesibi olan bir mezhep haline geldi.

Bu didigüm bāṭnīlerdür kişi
Kim Hudā iledür anlaruñ işi 3044

3. 6. 2. Hanbeli, Maliki, Şafii

Ameli mezhepler. Dinin açık olmayan hükümlerinde müctehitlerin içtihatlarına göre hareket edilir. Bu içtihatların bütününe ise mezhep denir.

Mālikî vü Hanbelî daḥi i yār
İtmedi bunlar bu derdi ihtiyār 3034

Bunlara olmaz imām a‘ẓām-imām
Şāfi‘î mezheb içinde ey hümām 3033

4 TASAVVUFİ UNSURLAR

Kadimden beri tekke-medrese ve bunların insandaki kaynakları diyebileceğimiz akıl ve kalp her iki mesleğin erhabı arasında münakaşa konusu olmuştur.

Medrese-mütøkellim-akıl çizgisinin karşısında: tekke-mutasavvıf-kalp üçlüsther zaman ola gelmiştir. Mutasavvıflar Allah'a ulaşmada enkısa ve en selametli yolun aşk tariki ve kalp unsuru olduğunu ifade ederken mütøkellimin imkân ve hudusu ele alarak varlık zincirini baştan sona tetkik edip kainattaki faal mutasarrıfın Allah olduğu hakikatine varırlar. Tekke ehli medrese mensuplarını ehl-i zahir olarak tanımlayıp gerçek ilmi, ilm-i ledün, ilm-i batın olarak ifade ederler.

Mutasavvıfımız Nakşı Ali Akkırmani bu konuda fazla katı değildir:

Meselâ:

Aklın belirli fonksiyonları olduğunu çok defa kabul eder.

Kim 'ağıldur bunda Fârûk-ı beden
Var mı ansız bu işi temiz iden 3710

Akıl ve kalbin beraber olması gereğine ve lüzumana değinir.

Biri 'akıl birisi fikr oldı çün
Biri rûhı biri kalbidür büsbütün 3706

Aklın Allah'a ait gizli hazineleri açan bir anahtar olduğu, esas unsur kalp olsa da aklın ona basamak olduğunu ifade eder.

Ol ki 'aklu fikrû u rûhdur ey civân
Kâlbî miftâh oldı aîlâr pes hemân 3707

Akıl yerli yerinde kullanıldığı zaman, insan zihnine gelen şüphe ve tereddütleri izale edici bir foksiyon üstlenir.

Anuñ içün virdi 'aklı ey 'azîz
Kim anuñ ile ola her işler temiz 3708

Bazen de haktan batılı ayırt etme durumunda çok önemli vazifeler yüklenir.

Ya'ni Hâkdan bâtılı fark eyleye
Gide zülmet perdesin hâzîf eyleye 3709

4. 1. Afak

Tasavvuf felsefesinde 'nefsini bilen Rabbini bilir' kaidesince nazarlar her zaman vahdete, iç âleme çevrilir. Ancak nefis mertebeleri aşılarak kesret tabakaları geçilerek menzil-i maksud olan fena-fillaha ulaşılır.

Bunda yokla bunda bul enfüsde bak
Ba' dehü âfâkı var sen oda yak 3023

4. 2. Âlem-i ecsâm

Tasavvufta âlemlere farklı isimler verilmiştir. Varlık serüveni âlem-i gaybda başlayarak âlem-i şehadet yani âlem-i ecsamdan geçer. Her şey Kur'an'ın ifadesine göre fani ve helak olucudur.

Gelmediñ bu 'âlem-i ecsâma çün
Kande idiñ söyle ey 'aklı bütün 2986

4. 3. Âlem-i eflāk

Felekler âlemi. Gökyüzünün tabakalardan oluştuğu ve her tabakada Cenab-ı Hakk'ı zikir ve tesbih eden melaikelerin varlığı ifade edilir.

Dañi dirler 'âlem-i eflāk aña
Encüm ü mülk-i 'anāsır baksaña 3021

4. 4. Âlem-i ervāh

Ruhlar âlemi.

Aytdı baña 'âlem-i ervāh ki var
Anda idin ey şeh-i 'ālî tebār 2992

4. 5. Ârif

Okuyan bilen sezen demektir. Alim olmak okuyup çalışmakla mümkün iken irfan Allah vergisidir. Arifin bilgi kaynağı sezgi ve müşahededir.

Seçile tā kim aqdan kara
'Ârif ola bulına bu māverā 28

4. 6. Arş

Somut olarak ele alındığında; bütün âlemleri içine alan ve bütün cisimlerden büyük olan şey diye düşünülür. Manevi arş ise Allah'ın hüküm verme ve hükmünü yürütme kudretinin ifadesi olarak düşünülür. (Hud 7). (Tāhā 5),

Sûfilere göre tüm cisim ve varlıklara arş adı verilir. Bu bakımdan bütün varlıklar Allah'ın arşı sayılır.

Cihānı kaplayupdur kalb-i mü'min
Ki 'arş itdi anı Rabbü'l-'âlemîn 1780

Kendi varından yaratmış bî-gümān
'Arş u zemin asumān 1108

4. 7. Beka

Zaman mahluk olup fena damgasını yediği için zaman girdabına giren bütün varlık âlemi de fânidir. Ancak mahlukatın Allah'a müteveccih yönleri Allah Baki olduğu için bekanın cilvesine mazhardır.

Kim bu ten fâni durur bulmaz beķā
Añla nazmım söz budur bil muṭlaķa 280

4. 8. Bezm-i elest

Ruhlar meclisi. Allah İle ilk mukavelenin yapıldığı. rububiyetini tasdik edip ubudiyet sözlü verdiğimiz yer.

Ya ne bilsün sır sözlün ol kes dilā
Kim o yirde dimedi ķālū belā 3124

4. 9. Cem u Fark

Cem. herşeyin Allah sayesinde olduğunu anlama Hakk'ı halksız temaşa ve mahlukatın Kayyum ismiyle kaim olduğu şuuruna varma.

Şöyle olmuş şāğ u şolum nūra ğark
Bildim anda bendüğün ben cem^c u fark 297

Kerāmet cem^cile farkındur ey māh
Bunuñla didi ħazretullah ma^callah 1673

4. 10. Ehl-i kal

Hal ehli olmayan. Düşünce ve inançları hareketlerine yansımayan.

Lik bilmez iş bu kelāmı ehl-i ķāl
Kim o dahī itmemişdür ķālī ħāl 683

4. 11. Enfüs

Nefisler. Genellikle iç âlem kast edilir.

Bunda yokla bunda bul enfüsde bak
Ba^cdehū āfāķı var sen oda yak 3023

4. 12. İhsan

İhsan ise basiret nuruyla rububiyetini müşühede ederek o hâl üzere kulluk etmektir. Hz. Peygamberin ifade ettiği gibi "Onu görüyormuşcasına..."

Gördüm olmaz vardım anuñ yanına
Tâ bilem ki kahrı ne ihsânı ne 893

4. 13 Fâni

Ebedî olmayan. Sonu olan. zâil.

Kim bu ten fâni durur bulmaz beka
Añla nazmum söz budur bil muṭlaḳa 280

4. 14. Fenafillah

Seyr ü sülûk-ı ruhânide kat'-ı merâtib eden salik: fena-fi'ş-şeyh, fena-fi'r-resul makamlarını geçtikten sonra fenafillah makamına ulaşır.

Hâḳ gelince kendi çıḳa aradan
Ḳalmaya cisminde illâ yaradan 413

4. 15. Kürsi

İş bu ferş u 'arş u kürsî hemı melek
Ḳaldı terk itdim daḥi çarḥ-ı felek 3241

4. 16. Gaflet

Allah'ı unutma ondan başkasıyla olma. Tasavvufta esas olan: anınla onunla olamaktır. Ayette geçtiği üzere'otururken, yatarken, yürürken semavat ve arzın yaratıcısını tefekkür' etmektir.

Bilmedinse ger özin 'âlemden sen
Çār-anāsır içre ḳalduñ imdi sen 2864

4. 17. Gayret

Sûfî'nin terakki kaynakları: cehd ü gayrettir. Nefs-i emmareden sonra nefsin fonksiyonu asab ve damarlara yüklenir tâ ki mücadele ve mücahede devam etsin terakki ve teali bitmesin.

Baḡlanup ḡayret ḳuşaḡın imdi sen
İşle anı her ne didüm bunda men 93

4. 18. Hakke'l-yakin

Kulun hâlen fani olarak ilim şuhud ve hâl bakımından onunla baki kalmasıdır. Ölümü bilmek ilme'l-yakin ölüm meleşini görmek ayne'l-yakin ölmek ise hakke'l-yakindir. Tasavvufta: ilme'l-yakin: şeriatın zahiri, ayne'l-yakin: ihlâs, hakke'l-yakin ise müşahededir.

Lik şorduñ neyleyim ey şāh-ı dīn
Bu su'ālīñ hükmidür haḳḳa'l yakīn 2673

4. 19. Haşr-i cismānī

Bir çok filozof (Farabi. İbn-i Sina...)haşrin cismani olamayacağı. ruhani olacağı üzerinde dururlar. Habuki ehl-i sünnet akaidine göre insandaki acbū'z-zeneb denen bir madde çürümeyerek baki kalacak ve insan yeniden onun üzerine inşa edilecektir.

Çünkü şorduñ haşr-ı ecsāmı baña
İmdi gūş it gör ne yazdum ben saña 497

4. 20. Hayret

Mürid, terakkisi içerisinde bir çok harika hallerle hem-dem olur. Müşahede ettiği bu haller karşısında kendinden geçerek Allah'ı ta'zim ve tekrim makamında subhanallah der.

Hayret aldı çün beni ey pür-kemāl
Cem idüp 'aqlum didüm ki bu ne hāl 63

4. 21. Heybet

Saygıya dayanan korku, azamet. Havf ve kabz hâlinin üstündeki hâl.

Heybetinden cism ü cānım ey 'azīz
Lerze itdi cāna kopdu rüst-ā-ḥīz 62

4. 22. Hikmet

Eşyanın hakikatlerini, hassalarını hüküm ve eserlerini bilmek ve ona göre amel etmektir.

Ey kerem kudret ıssı lāyezāl
Bu ne sırdur bu ne hikmet bu ne hāl 38

4. 23. İlmi-i bātın

Sezgi ve müşahade yoluyla elde edilen bilgi. Kesbi olmayan vehbi olan.

'İlm-i bātın olmayaydı ger i yār
Aydamazdı Ḥaḳḳı kimse āşikār 3486

Bilmeyenler iş bu 'ilm-i bātını
Ne şifātın bildi ol ne zātını 3782

4. 24. İlm-i künûz

Bir hadis-i kudsîde 'Küntü kenzen mahfiyyen ahbebtu...' buyurulmaktadır. Allah kendisini gizli bir hazineye teşbih ediyor. Bilinmesi ve tanınması için de mahlukatı yarattığını ifade ediyor. Allah'ı tanıma keyfiyeti istilahtan marifet diye tabir edilir. İlm-i künûz onun isim ve sıfatlarından yola çıkarak onu tanımadır.

İşit imdi ider iş bu rumûzı
Açup bir bir saña 'ilm-i künûzı 1579

4. 25. İlm-i ledûn

Ledûn; yan ve kat anlamına gelen bir kelimedir. Kehf suresinin 65. ayetinde. Musa peygamberin Allah katından bilgi verilen birisiyle buluştuğu anlatılır. Bu bakımdan okunmadan çalışmadan elde edilen bilgiye de ilm-i ledûn denilir.

Evvel âhir 'âlem içre dâne çün
Gide keşret feth ola 'ilm-i Ledûn 19

Olmaya bir zere nokşan anda çün
Kim anuñ hakkı ola 'ilm-i ledûn 420

Ol ki bildi bu dili ey pür-hüner
Okıdı 'ilm-i ledûmî oldı er 3079

4. 26. Kalp

Rabbani ve ruhani olan latif bir şeydir ki cismani kalp ile ilgisi vardır. A'razların cisimlerle olan ilgisi gibi. Nefs-i natika diye de adlandırılır. Ruh onun batını hayvani nefis ise bineğidir. Kalp kelimesinden bezen akıl bazen ruh bazende nefis kast edilir.

Eylemez Hâlık tecellî her dile
Ol durur kim varmaz ol kûl menzile 3732

Virme gönül gayrıya erlik budur
Râh-ı 'aşkda bil dilâverlik budur 885

4. 27. Kâmil insân

Bu tâc u hırkaya şıgmaz Müselmân
Şerî'atla olursun kâmil insân 1672

4. 28. Kürsi

Emir ve nehiy sahası. (İbn-i Arabî)

Kendi varından yaratmış bî-gümân
 ʿArş u zemin u âsumân 1108

Bu ʿarş bu kürsî her ne kim var
 Özüñde yokla anı olma ağyâr 2742

4. 29. Lâ-mekân

Allah'ın vasıflarından bir tanesi. Allah zaman ve mekândan münezzehtir.

Çalmadı hergiz dilâ andan nişân
 Kim anı cezb itdi oldı lâ-mekân 3080

Niçün yazduñ cihetden imdi anı
 Ki gösterdiñ bu yüzden lâ-mekânı 3245

4. 30. Levh-i mahfûz

Hiz. Muhammed'den gelen (sav) hadislerle göre. Levh-i mahfuz;herşeyin yazılı oluduğı kitaptır. Allah önce kalemi sonra levh-i mahfuzu yaratmış ardından da kaleme kıyamete kadar olacak herşeyi yazmasını emretmiştir. Henüz hiç bir şey yaratılmadan önce her şey bütün iyilik ve kötülükler. insanların kaderleri Levh-i mahfuza yazılmıştır. Bu özelliğinden dolayı buna kader kitabı da denir.

Budur hem levh-i mahfûz ey dılarâ
 Bunı sen sende bul hem sende ara 1245

Ne levhi bildin imdi ne semâyı
 Degül kim ey perî sen ol hümâyı 2749

4. 31. Makam-ı Mahmûd

Kulluk makamları içerisinde en yükseğı. Allah'ın indinde Hiz Peygamber'in makamı.

Oldu baña bundagör gökler zemîn
 Kim maķâm-ı Mahmudı bil bu hemîn 3243

4. 32. Maķam-ı hayret

Tasavvufî makamlardan biri.

Her biri batmış maķâm-ı hayret
 Muntazır ancak veli ol devlete 137

4. 33. Maverā

Ard, geri, öte. Bir şeyin arkasında bulunan. Hakikat-ı mutlak.

Seçile tā kim aqdan qara

‘Ārif ola bulına bu māverā 28

4. 34. Merd-i Huda

Allah adamı.

Dinle imdi anı ey merd-i Hudā

Gör ne yüzden irişür cāna şadā 33

4. 35. Mülk-i ceberût

Ebu Talip el-Mekki'ye göre: azamet âlemidir. O bununla isim ve sıfatlar âlemini kast etmektedir. Ekseriyete göre:bu âlem Evsat âlemidir. Yani pe çok emirleri kuşatan Berzah âlemidir. Ceberut ise Allah'ın her şeyin üzerinde olan kudret, azamet ve celâl sıfatıdır. Tasavvufî ıstılahta ise Allah'a varmanın üçüncü basamağıdır.

Hem dimişler aña mülk-i ceberût

Kim erenler anı eyler cāna kıt 3010

4. 36. Nefs

Hayat, his ve iradeli hareket kuvvesini taşıyan latif bir cevherdir.

Özünden el çeküpdür bunlar ey māh

Odur kim biledür bunlarla Allah 438

4. 37. Nefsi bilmek

Cenab-ı hak külli esma ve sıfatının bilinmesi için-vahid-i kıyasi olması bakımından-insana nefis adı verilen cüz'i kabiliyetlere sahip bir cihaz vermiştir. Ta ki kendi sınırlı kabiliyetlerine bakarak Allah'ın sonsuz ilim ve kudretini görebilsin.

Tā kim ol er qalmaya Haqdan giri

Bile nefsin biline iş ey perî 85

4. 38. On sekiz bin âlem

On sekiz biñ ‘ālemi tütmuş o cān

Yirde gökde istesen hāzır hemān 627

4. 39. Riyāzet

Kalbe bakan yönüyle nefsani ahlâkı düzeltip iyileştirmek. tabiatına karşıan kötülüklerden ve bozuk şeylerden onu arındırıp temizlemekten ibarettir.

Nefse bakan yönüyle az yemek. az uyumak. az konuşmak kısaca: nefsin gıdasını kesmektir.

Didi çekdim evvelâ kırk yıl emek
Yemeyüp çün toyunca nân u nemek 1094

4. 40. Ruh

İslâm âlimlerine göre :kalp. ciğer ve beyinde olmak üzere üç kuvvettir. Kalpteki hayvanî kuvvet. beyindeki nefsanî kuvvet. ciğerdeki nebati kuvvettir. Şu halde ruh, nefisden başka bir şeydir. hayat denilen arazdır.

Tenden el çek gör nedür fikr eyleyen
Ten yüzünden Hâlıkı zikr eyleyen 373

4. 41. Rûz-i cezâ

Mahşer. Kıyamet kopduktan sonra insanların toplanacağı ve Hak katında hesap verecekleri yer.

Ȧolaş Ȧamdan Ȧama rûz-i cezâda
Yazıl ol defter içre olduñ oda 1573

4. 42. Sâlik

Tasavvufta makamlar üzürinde. ilmi ve tasavvuru ile değil hali ile yürüyen kimsedir. Onun için aynen hasıl olan ilim. şûpne ve tereddüde düşmesine engel olur.

Nedür dersen cevâbın buña ey mâh
Bunu te'vil iderler sâlik Allah 1521

Kim biline iş bu esrârı iy 'azîz
Sâlikâna ola âhir iş bu iz 6

Sâlik seyr-i ruhanide hep belâ ve elemelere maruz kalarak bu şekilde teali ve terakki eder. Esas olan Hak ile irtibat olduğu için lutuf da kahr da olsa ondan geldiğinden dolayı hep hoş karşılanır. Musibetler bir nevi imtihan olduğundan bu imtihandan alını ak olarak çıkmaya çalışan Sûfiler her şeye karşı rıza gösterirler. Ayette anlatıldığı gibi kaçış ondan değil onadır.

Vir belâñı itmişim men ihtiyâr
Hâşâli'lâh kim ide bundan firâr 1741

Hak yolunda yoldaş ancak derttir. Gözü yaşlı yüreği sancılı olmayan menzile varamaz.

Gel berü ey derdi yoldaş eyleyen
Râh-ı 'aşkıda gözlerin yaş eyleyen 1

Bülbül-âsâ gözlerin kan eylegil
Bâğa gir gülşende efgân eylegil 3

Her ne kim lûtf itdi Hâlık it beyân
Hasta-diller ide tâ kim dide kan 4

Seher vakti duaların kabul zamanıdır. Bu vakitte edilen dualar asla geri çevrilmez. Onun için sâlik bu vakitleri iyi değerlendirmek zorundadır.

Çünkü sensin her şehir feryâd iden
Râh-ı 'aşka cânını âbâd iden 9

Şöyle şâd it ey perî bülbülleri
Gülşen-i dehr içre yanık dilleri 10

Tarikatın önemli unsurlarından bir tanesi de zikir. daha özel bir tanımla evraddır. Mürşidin tavsiyesi ile mürid zikir ve tesbih çeker. Nafile ibadetler kulu Allah'a yakınlaştıracı bir özellik taşır.

Kim okursa iş bu dersi ey hümâ
Ola âhîr 'âşıka ol reh-nümâ 7

Bir mürşidin bir çok müridi talebesi olabilir. Fakat yalnızca sadıklar sıdklarıyla

Dinlesünler ey hümâ 'âşıklarun
Menzil alsun ser-te-ser şadıklarun 11

Nefis, enaniyet ve benlik kalpte Allah muhabbetiyle -nur ve zulmetin beraber olamayacağı gibi-beraber olamayacağından Allah'a ulaşma yolunda aşk ateşiyle yakılmalıdır.

Hoş nasihatdür bu sözler 'âkile
Kim bu yolda yana vül ol yakıla 25

Cisim mir'at-ı vücuddur. İlâhi tecelliyatın aynasıdır. Kul Allah'ın isim ve sıfatlarına ayinedarlığı nisbetinde şeref ve kıymet kazanır.

Kim bu cismim oldu mir'ât-ı vücūd
Bil bunuñla görünür sırt-ı sücūd 3130

İmdi mir'ât bu bedendür ey dilir
Kim görünür anda âhîr iş bu sır 1361

Bugüne mir'ât olur her bir vücūd
Rây-ı merî oluben ehl-i cūd 3100

Mutasavvıflara göre şeyhi olmayanın şeyhi şeytandır. Mürşidi olmayan doğru yolu bulamaz. Menzil almanın terakki etmenin şart-ı evveli bir mürşid-i kâmile varmadır.

Gösterip mürşidi añā toğrı yol
Âldı menzil şöyle kim hâlince ol 102

Bulmaya insân-ı kâmil çün bir er
Hakka irmez ger gezerse baır u ber 111

4. 43. Sücūd

Secdeler. Kulun Allah'a en yakın olduğu an.

Yokla anı imdi gör var mı vücūd
Añladınsa bu söze eyle sücūd 369

4. 44. Süfliyet

Nefis terakki ettikçe ulvileşir süfliyetten kurtulur. Bu da ancak mücahede ile mümkündür.

Göklere eyle 'urûcî ey dilir
Olma tâ süfliyyete sen de esîr 3693

4. 45. Şehadet âlemi

Mahlûkatın daire-i ilimden daire-i kudrete çıkmalarıyla geldikleri âlemdir.

Kim şehâdet 'âlemdir ya'nî ol
Kim bu yurddan açılır Allah'a yol 3020

4. 46. Şeyh-i kiber

Muhyiddin İbn-i Arabi. Tasavvufun büyüklerinden. Vahdetivücut felsefesini benimsemiş ve o yol üzürinde seyr etmiştir

Lâkin itdi bir işâret ol dilîr
Tuydı cânım kim budur şeyh-i kebîr 201

4. 47. Şirk-i ihfâ

Kelime manasıyla şirk ortak koşmak demektir. Aleni yapılanı Allah'ın zatına şirik koşmak. putlara tapınmak şeklindedir. Allah'ın zatında şeriki olmadığı gibi sıfat ve fiillerinde de şeriki yoktur. Atom zerrelerinden güneş sistemlerine kadar herşeyde o "fa'alûn limâ yûrid"dir. Doğrudan zatına şirk koşmayıp fakat sebepler plânında Allah'ı unutmak gizli şirk diye tabir edilir.

Şirk-i ihfâ içre kalmış serseri
Münkir olmuş görmemiş ol serveri 3680

Gide andan ne ki var şirk-i hafâ
İrişüp tevhide ol bula vefâ 2981

4. 48. Şuhûd

Görme, müşahede, temaşa. Hakk'ı Hak ile görme. İlahi tecellileri görme. mana âlemini seyretme.

Olmaya Hâkdan cüdâ hergiz o yâr
Kim iderse bu makâmı ihtiyâr 91

4. 49. Tebliğ

Hak ve hakikatı anlatma. Peygamberlerin esas mesleği.

Lîk irmez 'âmuñ 'aklı anlara
Bu işi fark eyleyen sultânlar 3858

4. 50. Tecelli (zâtî)

Mebdei sıfatlardan bir sıfatla beraber sayılmaksızın zat olan şeydir. Eğer bu, ancak isim ve sıfatlar vasıtasıyla hasıl oluyorsa böyledir. Çünkü Hak varlıklar üzerine ancak esmai perdelerden bir perde arkasından teelli eder.

Eyledi gördüm tecellî zât ile
Men bulundum lîk bu âlât ile 1024

4. 51. Tecelli

Gayb nurlarından kalplere açılan şeylerdir. Her ilâhi isim bir hazine mahlukat da tecelligâhtır.

Eyleyüp âhîr tecelli ol ilah
Kalmadı varlık yüzünde bir giyâh 142

4. 52. Tecrid

Kalpden Allah'tan başkasını silmektir.

İde ol tecrîd şordı her ne var
Hem ide tefrîd bâtın ey yâr 2889

4. 53. Tekarrüb

Masiva perdelerini aralayarak Allah'a yaklaşma.

Tekarrübdür bulardan maşşâd i yâr
Hilâfın anlama lûtf eyle zinhâr 464

4. 54. Tevhid-i zât

Allah'ın zatını bir bilmek ve O'nu akıllarda tasavvur edilen ve zihinlerde tahayyül edilen her şeyden soyutlamaktır. Bununla beraber tevhid- iefal ve tevhid-i sıfat da vardır.

Kalmaya hiç ihtiyâcı ey dilîr
Kim ire tevhîd-i zâta ola pîr 622

4. 55. Vahdetivücut

Varlığın birliği. Gerçek varlığın bir olduğunu bunun da Hakk'ın varlığından ibaret bulunduğunu. Hak ve onun tecellilerinden başka hiçbir şeyin hakiki varlığı olmadığı şuuruna varmak. Daha sonra bunu hâl edinmek.

İki evde(dünya ve ahiret) Allah'tan başkası yoktur. Cüneyd-i Bağdadi'ye atf edilen "sırtımdaki cübbede Allah'tan başkası yoktur" ifadesinden mülhemen söylenmiş bir söz.

Leyse fi'ddâreyni añlarsuñ i yâr
İş bu remzim saña olur âşikâr 3776

Kim degildür Haḳdan ayrı evliyâ
Lîk bilmez bunu herkes ey hü mâ 53

Anda daħi gören oldur ey ‘azîz
Kim öziñdür ol Hüdāya bellü iz 220

Hükm anıñdur ğayra şığmaz ey yerā
Kim anuñla topdoludur her ara 284

Men ben olmaz bu arada ey kişi
Kim iden Hākdur bu yirde her işi 278

Anı gören yine kendi gözidür
Ki ol gözün vücūdı kendüzidür 3325

Hāķķı görmez kimseler ey şehriyār
Kendidir kendin göreñ daħi ne var 352

Resmi ādem ismi ğayrı ol kişi
Ya‘nî Hākdur andan işleyen işi 631

Ķande baksañ gördüĝin Allah ola
‘Aķl u fikriñ bî-zevāl ol şāh ola 1191

Bilenler ‘ālem içre ħarfi ey dost
İrişüp ma‘nāya itdi heme ost 1256

Ķayrı yokdur her ne var ‘aynın durur
Girmeyenler ‘aynına ğayruñ durur 3163

4. 56. Vahdet-Kesret

Birlik-çokluk. Bir olan Hakk’ın isim ve sıfatlarıyla tecelliedip çokluk halinde görünmesi kesret, bu çokluğun hakiki bir varlığı olamadığını kavrayıp var olarak sadece Hakk’ı görmeye vahdet denir.

Ķatre irdi çünki aşluñ bahrine
Gitdi keşret kaçresi ne bahri ne 3097

Bula vahdet irmeye nokşāne ol
Kim bula bu keşret içre Hāķķa yol 18

4. 57. Vuslat

Erişmek, ermek, varmak. Tasavvufta, sālikin nefis mertebelerinden geçerek Hakk’a varması.

Çekdirür âhir bu yolda çok emek
Feth olunca ey perîgâr u semek 51

Gördüm anda bir burak üzre o cân
Yâr ile eyler tekellüm bî-zebân 3189

4. 58. Zahir-Mahfî

Açık ve gizli. Âlem-i şehadete bakanlar açık. âlem- gayba ait olanlar gizli.

Biri zâhir biri mahfî ey yerâ
Birisinüñ hâli lâkin mâverâ 164

5. CEMİYET-KÜLTÜR

5. 1. Şahıslar

5. 1. 1 Dini şahsiyetler:

5. 1. 1. 1 İbn-i Abbas

Peygamberimiz döneminde yaşamış, hadis ve tefsir sahasında zirveye ulaşmış bir sahabe.

Yazupdur bunu bil kim ibn-i ʿAbbās
Okursuñ tîri atduñ yâı var as 1777

5. 1. 1. 2 İbrâhim Edhem

Tasavvufun büyüklerinden. Önceleri bir padişahken Allah yolunda tacı, tahtı bırakarak tasavvufa yönelmiştir.

Dağı maʿşûm idi İbrâhim Edhem
Çeker mi ey perî maʿşûm olan gam 3341

5. 1. 1. 3 Hızır

İskender'le beraber Zulûmat ülkesinde âb-ı hayatı arayan vezir.

Bu dağı Hızruñ biridür ey ʿazîz
Kim o yüzden eyleye bir iş temiz 1166

5. 1. 2. Edebi şahsiyetler

5. 1. 2. 1. Nesimi

16. Asrın en büyük Türk şairlerinden olup Hurûfî akidesini benimser. Rivayetlere göre Bağdad'ın Nesim kasabasından olduğu için Nesimi mahlasını kullanmıştır.

Saňa yitmez mi Nesimî ey kişi
Ki aňa halk itdiler bunca işi 392

5. 1. 2. 2. Leyla-Mecnûn

Edebiyatımızdaki aşkın sembolü olan iki muhayyel şahsiyet

Ger olursa kişide Mecnûn gözi
Ol görür Leyliyi bilür bu sözi 3074

5. 1. 3. Tarihi Şahsiyetler

5. 1. 3. 1. Bayezid

Osmanlı padişahlarından.

Şaklar idi kendüni küffârdan ol
Tâ gelince Bâyezide fethe yol 158

5. 2. Sosyal Hayat

5. 2. 1. Musiki

Divanda geçen başlıca musiki aletleri:

5. 2. 1. 1. Çeng, ney:

Çeng, dik olarak tutulan ve parmakla çalınan telli çalgılardan biri. Ney ise üflemeli çalgılardandır.

Bile sence nice meh-rû nâz ider
Çeng u nâya tırmayup âgâz ider 816

5. 2. 1. 2. Def

Bir çember etrafında gerdirilmiş bir deriden yapılır. Bilhassa ritmik sesleri çıkarmada kullanılır.

Kimi çeng u kimi defdür sazları
Cân içinden diñlenür âvâzları 826

5. 2. 2. Para Birimi

5. 2. 2. 1. Sikke-yi şâhi

Dönemin geçerli akçelerinden en kıymetlisi.

Sikke-yi şâhiye lâyıķ olmadıñ
Arayup bir kâmil insân bulmaduñ 3512

5. 2. 2. 2. Fulûs

Mısır darphanelerinde basılmış olan bakır para.

Virse saña bir fulûsı bir kişi
Ya'ni o karz ola aña bu işi 511

6 TABİAT VE EŞYA

6. 1. Kozmik Âlem

6. 1. 1. Felek

Seniñle biledür bi'l-cümle zerrât
Dönerse ger felek kerrât u kerrât 2966

6. 1. 2. Āsumân

Bunlar anlardır ki ey şâh-ı cihân
Cilvegâh olmuş aña nüh-âsumân 3058

6. 1. 3. Sema

6. 1. 4. Nüh-felek

Ger nebî olsun dilâ ger bir melek
Cünbiş itmez ansızun ger nüh-felek 3102

6. 2. Anasır-ı erbaa, çār-unsur

Çarhı kaldı şubhâ karşı dönmeden
Oldı Hakkı bu 'anâşırdan beden 24

Toğmaya bundan eger ol sîm-ten
Kaldun imdi çār-unsur içre sen 2845

6. 2. 1. Su

6. 2. 1. 1. Baħr-ı Fırât

Ve ger ni akmaya ger baħr-ı Fırâd
Alımaz ey perî anda murâd 1851

6. 3. Hayvanlar

6. 3. 1. Kuşlar

6. 3. 1. 1. Murg

Oñat fehm it sözüñ cānā bulunma
Hevā-yı murğ gibi dağı dolanma 1667

6. 3. 1. 2. °Ankā

Vardığında imdi sen °anķāyı bul
Tā kim ola her işüñ Hāķda ķabül 2785

6. 4. Çeşitli Mekânlar

6. 4. 1. Mekke

Hicaz'da Hz. Peygamber'in doğduğu ve Kābe'nin bulunduğu şehir.

Bilür Mekke bunuñ °ilminde ey cān
Līk yokdur ķalursañ reng ü ħayrān 3277

6. 4. 2. Kāf

Masallarda zümrüdüanka kuşunun yaşadığı rivayet olunan dağ.

Ditrer anuñ heybetinden kūh-ı ķāf
Pençe ursa ser-te-ser eyler şikāf 2797

6. 4. 3. Kirmān

Kuzey Karadeniz'de bir liman şehri. Şairimizin hayatının önemli bir bölümünü geçirdiği irşat ve tebliğ vazifesini yerine getirdiği yer.

Şehr-i Kirmān içre yatsa ey dede
Ya°nı uç kes bulsa kendüñ Ka°bede 3659

METİN

بسم الله الرحمن الرحيم

- 1 Gel berû ey derdi yoldaş eyleyen
Râh-ı ʿışkda gözlerin yaş eyleyen
- 2 Depredüp nâzik dehānuñ vir haber
Ol haberden cûşa gelsün baħr ü ber
- 3 Bûlbûl-âsâ gözlerin kan eylegil
Bâğa gir gül-şende efgān eylegil
- 4 Her ne kim lutf itdi Hâlîk it beyân
Hasta-diller ide tâ kim dîde kan
- 5 Çûnki urduñ ʿışka bünyân ey dilîr
ʿÂşıkı maʿşûk ile gel eyle bir
- 6 Kim biline işbu esrâr ey ʿazîz
Sâlikâna ola âhîr işbu iz
- 7 Kim okursa işbu dersi ey hümâ
Ola âhîr ʿâşıkı ol reh-nümâ
- 8 Añıla tâ ki dilâ aduñ senûñ
Kim urıldı böyle bünyâduñ senûñ
- 9 Çûnki sensin her seher feryâd iden
Râh-ı ʿışka cânını âbâd iden
- 10 Şöyle şâd it ey perî bûlbûlleri
Gülşen-i dehr içre yanık dilleri
- 11 Diñlesünler ey hümâ ʿâşıkıların
Menzil alsun ser-tâ-ser- şâdıqlarûñ
- 12 Tâ ki irsün ol kemâl-i menzile
Bağmayup anlar dilâ âb u gile
- 13 Anlasunlar kandedür râh-ı Hudâ
İrûp âhîr gûşuna işbu sadâ
- 14 Bile tâ ki neydüğün mihr-i münîr
Kim şikâr ola aña ʿışk-ı kebîr

- 15 Gide t̄a kim ey perī andan firāk
 Qalmayup bir zerre āhir iştīyāk
- 16 Kim bile nefsin bular ey şehriyār
 İre ʿaqlı gide ğayrı her ne var
- 17 Añlaya bātıl nedür haqdan o cān
 Açıla t̄a kim aña ol gizli k̄an
- 18 Bula vahdet irmeye nokşāna ol
 Kim bula bu keşret içre Hakkıa yol
- 19 Evvel āhir ʿālem içre dāne çün
 Gide keşret feth ola ʿilm-i ledün
- 20 Kim düşerse ʿarza anuñ dānesi
 Ola aña dānenülñ pervānesi
- 21 Bula dāne yine t̄a kim anayı
 İtmese zāyiʿ dilā dūr-dāneyi
- 22 Ger ola zāyiʿ dilā dūr-dāneden
 Toğmamışdur ol meger bir anadan

قال عيسى عليه السلام

لن يبلغ ملكوت السموات والارض من لم يولد مرتين

- 23 Bu durur men bildigüm āhir hemīn
 Oldı ol kes dehr içinde dāne-çin
- 24 Çarhı kaldı şubha karşı dönmeden
 Oldı Hakkı bu ʿanāşırdan beden
- 25 Hoş nasihatdūr bu sözler ʿāqile
 Kim bu yolda yana vü ol yakıla
- 26 Añlaya t̄a kim nedür bundan murād
 Olup āhir ol kişinülñ kalbi şād
- 27 Bile ol kes dīn nedür imān nedür
 Kurb-ı Hakkda yol nedür erkān nedür
- 28 Seçile t̄a kim dilā aqdan kara
 ʿĀrif ola bulına bu māverā

- 29 Urıla t̃ac-ı sa^cādet başına
İrūp āhir ol kiři biñ yaşına
- 30 Kim budur ol devletūñ şānı i yār
Geyūp anı ola şāh-ı t̃ac-dār
- 31 Pes durur bu añladuñsa ey ^cazīz
Eyle imdi sözlerūm bir bir temīz
- 32 Kim diyem bir sırr-ı ihfā ey perī
Līk añla ol içerden içeri
- 33 Diñle imdi anı ey merd-i Hudā
Gör ne yüzden irişür cāna şadā
- 34 Kim idem bu tekyenūñ aḥvālını
Ma^cnā içre her ne oldu ḥālını
- 35 Gör ne yüzden oldu fethi āşikār
Kim aytdı baña Perverdigār
- 36 İdeyin bir bir añı ey merd-i ḥāş
Bu arada oḡuñ atup yayuñ āş
- 37 İmdi itsün bu maḥal bunda qārār
İstimā^c it ba^cdehu gör kim ne var
- 38 Ey kerīm-i ḡudret-ıssı lā-yezāl
Bu ne sırdur bu ne hikmet bu ne ḥāl
- 39 Kim tehī iken nice yıl bu mekān
Toldı insān ile buldı nice cān
- 40 Açılup diller visālūñ şubḥ u şām
Başladı bir bir niyāza ey ḥūmām
- 41 Gösterūp ḡūn gizli sırrın evliyā
Cān içinden diyūp ol āhir beyā

³¹ Pes durur: İş bu sözi B.

³²Kim diyem: Gördüm B / içeri: içertl C.D.

³⁶yayuñ: atup B / yayuñ: yay C

³⁹buldı nice: yine buldı C,D

⁴¹ḡūn: - B

- 42 Kandedür ey vâkıf-ı sırr-ı İlâhi
Cân-ı güldür kim açıldı saña rāh
- 43 İrdi hâkdan çün hîdāyet ey perî
Gel iriş sen rüşen eyle bu yiri
- 44 Diyüp âhir eyledi sözlün tamām
Toldı gönlüm nūr ile pür şubḥ u şām
- 45 İtmeyeydi ger bu nuṭkı ol i yār
Kim iderdi bu mekânı ihtiyār
- 46 Bir mekân kim ola arslana yatağ
Şayd içün kırmaz aña hergiz otāğ
- 47 Olmaya ger erde âhir bu hüner
Şanmasın kim bu maḳāmda ol düşer
- 48 Evliyānuñ sırrı çoḫdur ey yerām
Kim olur der maʿrifetten māverām
- 49 Halk-ı ʿālem bunları bilmez i yār
Kim buyurdi bunu ol Perverdigār
- 50 Ol ki buldı evliyānuñ yirini
Bağladur ʿışkuñ aña zencîrini
- 51 Çek dürrür âhir bu yolda çok emek
Feth olunca ey perî-kār u semek
- 52 Emri Hâkla işler âhir ol işi
Kim irişmez sırrına degme kişi
- 53 Kim degüldür Hâkdan ayrı evliyā
Lîk bilmez bunu herkes iy yarā
- 54 İş bu sırta ırmeyenler ey ʿazîz
Bu kelāmum idemez añlar temîz

⁴⁸ çoḫdur: çokdur B.

⁵⁰yirini: .birini B.

⁵²Kim irişmez: Lîk ırmaz C.D.

⁵³herā: hūmā B. / b.mısraı: Yok diyenler var mı ol kes kınyā C.

⁵⁴Bu beytin yerinde: Nār-ı yokdan geçmeyenler ey ʿazîz Bu kelāmum eylemez anlar temîz C.D.

قال الله سبحانه وتعالى

*هل يستوى الذين يعلمون والذين لا يعلمون

- 55 Kim bilenlen bilmeyen bir olmadı
Buldı bilen bilmeyenler bulmadı
- 56 Bulmayan insān-ı kāmīl bî-gümān
Añlamaz bu sırrı ey şāh-ı cihān
- 57 Bu kelāmı keşret itmekten murād
İsterem ki eyleyem bu sırrı yād
- 58 Kim görenler işbu dersi ey perî
Cān u dilden isteye ol dilberi
- 59 İstimā^c it imdi anı her ne var
Lîk añla eyleyüp anı şikār
- 60 Diñle imdi anı ey merd-i Hudā
Gör ne yüzden irişür cāna şadā
- 61 Bir don içre ister iken ol eri
Görem āhir ma^cnāda ol dilberi
- 62 Heybetindür cism ü cānum ey ‘azîz
Lerze itdi cāna kopdu rüst-ā-ñîz
- 63 Hāyret aldı çün beni ey pür-kemāl
Cem idüp ‘aqlum didüm ki bu ne hāl
- 64 Bir naẓar şaldum aña ben ey dilîr
Resmi arslan zātı bir şāh-ı emîr
- 65 Hāmle itdi üstürme āhir çün ol
Karşu vardum aña kim bağlana yol
- 66 İtmedi hergiz teraḥḥum ol baña
Gitdi ‘aqlum bu işe qaldum ṭañā

* 39/Zülmer, 9

⁵⁹eyleyüp anı şikār: ey perî ol aşikār C

⁶⁰Hudā: ḥāş / b mısraı: Bu arada okı atup yayu ş C.D.

⁶¹dün: ṭ / b mısraı: Cüşa geldi gördüm ol baḥr-i muḥîṭ C.D.

⁶²‘azîz: perî / b mısraı: Bulmadı āhir penāḥa bir yiri C.D.

⁶⁶İtmedi: Eyledi B.

- 67 Bir nazarda şöyle kim ey merd-i hâş
Geydi gördüm nice biñ türlü libas
- 68 Görmedüm bir gördigüm şurette ben
Şöyle kim geydürdi cānā rūḥa ten
- 69 Bunda söz çok biñde bir gelmez dile
Söylesem de ey perî kimdür bile
- 70 Her ne oldu bu arada çok i yār
Bilmez ammā yine ol Perverdigār
- 71 Ger iderseñ biñde birin ey ʿazîz
Yine añı bu dilüm itmez temîz
- 72 Gırûp âḥir şûret-i insāna ol
Toldı nûrı ile cānā saĝ u şol
- 73 Şarılup âḥir baña ol ey aḥî
Didi oldum bu arada ben daḥî
- 74 Nice demler eyledüm daʿvā-yı hâş
Eyleyûp birlik benümle cümle nās
- 75 Koymadı âḥir beni de bu cihān
Yordı pençem eyleyûp zātum nihān
- 76 Bu idi maqşudum ey meh er misin
Tā görem sen bir ulu server misin
- 77 Ḥamdü li'llah kalmadı müşkil i yār
Kim seniñdür bu makām ey şehriyār
- 78 Eylesün İḥlāk senün ʿömrün ziyād
Kim ala sâlik dilā senden murād
- 79 Tırdığınca işbu dünyā ey hümā
Bāki qalsun bunda sırruñ dāʿimā

⁶⁹ey perî kimdür bile anlamaz āb u kile ^D

⁷⁰ama: illā D.

⁷¹Ger iderseñ: Aydar isem B.

^{72b}mısraı: Aydın oldu pertevinden saĝ u sol C.

⁷⁶Ne bilem: Tā görem C.D.

- 80 Kim gelürse bu makama ‘āşıkān
Çek anı ma‘şuğa sen ey gizli kân
- 81 Añdur aña āşiyān-ı evveli
Ki gelenler ola yanında velî

* قال الله تعالى لعلهم تبهذ كرون ولعلهم يرجعون

- 82 Bula tā kim ol dāhi ‘ālî-makām
Döküp āhir göz yaşın her şubh u şām
- 83 Gezmeye tā kim dilā ol serserî
Olup āhir işbu günün ol eri
- 84 Bula āhir her kişi senden hayāt
İre Hakkā biline zāt u şifāt
- 85 Tā kim ol er kalmaya Hakkdan giri
Bile nefsin biline iş ey perî
- 86 Tā varınca kurb-ı Hakkā ey dilîr
Eyleye āhir ‘ibādet ola şîr

قال الله سبحانه وتعالى

* واعبد ربك حتى بانك البقين

- 87 Kalmaya andan dilā hiç bir eşer
Tā ki andan tola āhir baħr u ber
- 88 Yer u gök ansız haqıqat olmaya
Bile anlar anuñ ile şolmaya
- 89 Dem urursa mürdeyi ihyā ide
Meclisinde feyż alanlar cān gide

* 2/Bakara, 221; 2/Bakara, 18.

83b mısraı: ‘Ömri içre yok yire baħr u berri C.

84Ala: Bula D.

* 15/Hicr, 99

87Tā ki andan tola āhir: Lîk andan dola yine D.

- 90 Ālet-i Hâk ola âhîr ol kişi
Hâk o yûzden işleye her bir işi

قال الله سبحانه وتعالى

*ومارمبت اذ رمبت ولكن الله رمى

- 91 Olmaya Hâkdan cûdâ hergiz o yâr
Kim iderse bu maqâmı ihtiyâr
- 92 Ola mül'min tâ ki bula Hâkķı ol
Açıla dilden añıa Allaha yol
- 93 Bağlanup gayret kuşağın imdi sen
İşle anı her ne didüm bunda men
- 94 Ol ezel kim va'ce olmışdur saña
Zayı' olmaz bu âyine bakšana
- 95 Baña lâzım ol idi kim söyledüm
Ya'ni' anuñ hikmetin şerh eyledüm
- 96 Ger tutarsan sen bu pendı ey 'azîz
Bula senden her gelen ma'suķa iz

قال الله سبحانه وتعالى

*الم تر كيف ضرب الله مثلاً كلمة طيبة كشجرة طيبة

- 97 Toldı aduñ 'äleme irşad ile
Añıla aduñ senüñ bu ad ile
- 98 Bite işi sâliküñ tâ kim i yâr
Bula Hâkķı itmeye ol âh u zâr

⁹⁰âhîr: -B.

* 8/Enfâl, 17.

⁹²mül'min: bizden C.D. / Bile nefsin açı hem Allah'a yol C.

⁹⁴âyine: âyete B.

* 14/İbrâhîm, 24

⁹⁸Yine: Bite C.D.

- 99 Kim gelenler senden evvel ey perî
Göz yaşıyla şulamışdur bu yiri
- 100 Nice sâlik vire âhir bunda cân
Bulmak için Hakkı ey şâh-ı cihân
- 101 İtmedi mahrûm anı ol zü'l-celâl
Ol ki geldi bunda ey şâhib-kemâl
- 102 Aldı menzil şöyle kim hâlince ol
Gösterüp mürşidi aña toğrı yol
- 103 Kendi aňlar çünkü geldüñ sen i yâr
Senüñ şimdi bu şehir u diyâr
- 104 Mesken oldu şimdi saña işbu ev
Kim gelürse bu makâma anı sev
- 105 Kim seve âhir dilâ anlar seni
Yolına bezl eyleyüp cân ü teni

قال الله سبحانه وتعالى

* قل ان كنتم تحبون الله فاتبعوني يحببكم الله

- 106 Boyanup rengine anuñ ey 'azîz
İç yüzünden ide gör için temiz
- 107 Anı kendi tab'ına çekme şakın
Aña sen var kim ola Hakkı yaqın
- 108 Ger çekersen tab'ına sen bu işi
Girmez âhir bu tarîka ol kişi
- 109 Kim degüldür her kişinüñ tab'ı bir
Ol durur kim gizleye şâhum bu sır

⁹⁹ol: hîç B.C.D.

¹⁰²menzil: makşûd C.D.

* 3/Âl-i İmrân, 31.

قال عليه السلام

كلموا الناس على قدر عقولهم

- 110 Bu tılsımuñ bendidür mürşid i yār
Lîk kimdür ol ki bu sırrı tıyar
- 111 Bulmaya insân-ı kâmil çün bir er
Hakka irmez ger gezerse baħr u ber
- 112 Bağlanup anuñ haqıķat işleri
Menzil almaz ol kesüñ cünbişleri
İş bilinmez .örtülür çün Hakka yol
- 114 Çünkü ecel irdiginde bî-gümân
Olur âħir ol kişi kesbin tamâm

قال عليه السلام

الدنيا مزرعة الآخرة

- 115 Fâş olur her fi'li anuñ ey dilîr
Ger şağır u ger ola ol iş kebîr
- 116 Olur âħir  aleme bed-nâm i yār
Ger iderse cürmüñ Allah âşikâr
- 117 Kopar âħir ol kişi hayvân-şıfat
Gösterüp Hâlık anı bir ġayrı zât
- 118 Nâr içre eyler âħir ol karar
İtdigi çün ey perî Hakdan firâr
- 119 İçmeyince âb-ı Hızır ol kişi
Bitmez âħir ol kesüñ bu bed işi
- 120 Kim gerekdür aña bil âb-ı hayât
Kim anuñla zindedür bu kâ'inât

¹¹²cünbişleri: teşvîşleri C.D.

¹¹³İrişübilmez: İş bilinmez C.D.

¹¹⁴Çünkü ecel: Hâlet-i nez e / b mısraı: Görür ol kişi kesbin  ıyân B.

- 121 Lîk bilmem kandedür ol ey kişi
Kim iken bir şaklamışlar ol işi
- 122 Degme bir kes bu maḳāma irmedi
Geçdi ʿömri āb-ı Hızırı görmedi
- 123 Yahş-ı fehmi it bu sözlüm ey pür-hüner
İçmeyenler kim bunu gayra döner
- 124 Bes durur bu nuṭṭ-ı pāküm iy yarā
Kim tamām oldu ḥaḳīḳat bu ara

Bu maʿnā anuñ beyānunda enbiyā ve evliyāya nāz vaktinde müṣāʿade olunmuşdur.

- 125 Diñle şimdi işbu sırrı ey perî
Kim girem men dahı içeriden içeri
- 126 Yine bir vakt içre ey şāḥ-ı ciḥān
ʿĀlem-i maʿnā görürin bî-gümān
- 127 İrdi āḥir gūşuma çün bir şadā
Gördigünden şoñra anı ey fetā
- 128 Gitdi ʿaḳlüm vardum āḥir ḥāle men
Kim gir ey meh bu dem-i efʿāle men
- 129 Eyleyüp tebdîl mekānum ol ilāḥ
Arza girmiş gördüm anda ehl-i cāḥ
- 130 Vardığınca her biri eyler niyāz
Bu maḳām-ı ʿālîde ey ser-firāz
- 131 Enbiyā vü evliyālar her ne var
Cān içinde himmete olmuş süvār
- 132 İsmi resmi hir biri günden ʿiyān
Rāḥ-ı Ḥaḳda menzil almış. rāygān.

¹²⁵b mısraı: Lîk aḳla ḳalma sen ḥaḳdan giri C.D.

¹²⁷ey fetā: bu gedā C.

¹²⁸efʿāle: aḥvāle C.

- 133 Lîk kalmış bunlaruñ bir menzili
Ol durur kim bilmez anlar bu dili
- 134 Ol sebebdan cümle bunlar ey dilîr
Ol şâh için her biri olmuş esîr
- 135 Cümle varın gerçi virmiş her ne var
‘Acz evimde eyleyüp âhir karar
Bekler anda kim ola Hâk dirisi
- 137 Her biri batmış makâm-ı hayrete
Muntazır ancak velî ol devlete
- 138 Gördüm âhir bunlaruñ ben hâlini
Añlayup bildüm kamu ahvâlini
- 139 İrdüm âhir ben dahı ol menzile
Lîk gelmez ismini şorsañ dile

قال الله سبحانه وتعالى

*فی مقعد صدق عند مليك مقتدر

- 140 Mest olup hayrân tırdum bî-gümân
Cûşa geldi gördüğüm ol şâh-ı cihân
- 141 Her birinüñ aldı âhir varlığın
Gösterüp Hâlık olara yarlığın
- 142 Eyleyüp âhir tecellî ol İlâh
Kalmadı varlık yüzünde bir giyâh
- 143 Yokladum çün bu maḥal kendüm dahı
Bulmadum hergiz eşer benden aḥî
- 144 Gitdi bunlar ben dahı çün iy yarâ
Maḥv olup âhir açıldı mâverâ

¹³⁶vurup: urup C. / kim ola Hâk: olup anuñ C.

¹³⁹İrdim: Girdim B.

* 54/Kamer, 55.

¹⁴⁰Mest: Çün B.

¹⁴¹Her birinüñ: Cümlesinüñ C.D.

- 145 Yokladum tolmış bulardan her mekân
Olup âhir cümlesi bir yirde kân
- 146 İsmi mevcûd cismi ma'cûm her ne var
Lîk itmiş cânları k'anda qarâr
- 147 Cümleñüñ var 'ilmi anda ey ahi
Ger bañıl u ger ganiyy ü ger sahi
- 148 Çünkü gördüm ben bu 'ilmi bi'-gümân
Geldi bu dem hâtıra bir sır 'iyân

قال الله سبحانه وتعالى

*وعلم آدم الاسماء كلها

- 149 Yokladum âhir bu kârûñ evvelin
Kim tutar mı Hâk dilâ cânuñ elin
- 150 Bildüm âhir kimdür anuñ evveli
Kim bile idi Hâkla bil ol velî
- 151 Olmadın fethi bu şehruñ ey 'azîz
Küfr içinde eylemiş kendin temîz
- 152 Mezheb-i 'irfâna başmış ol qadem
Zâtı olmuş ey perî şehri-i 'adem
- 153 Şaklamış lakin üzin virmez haber
Oldur olmuş Hâk katında mu'teber
- 154 Gerçi küffâr içre şaklar zâtını
Lîk itmiş Hâkda ol işbâtını
- 155 Emr-i Hâkla bekler imiş ol yiri
Kim qala küffârdan âhir mülk giri
- 156 Tanlañınca şâhibi ey pür-hüner
Beklemiş âhir bu şehri çün ol er
- 157 Lîk bilmezlerdi anı ey 'azîz
Kim o yûzden varur idi Hâkka iz

* 2/Bakara, 31.

- 158 Şaklar idi kendüni küffârdan ol
Tâ gelince Bâyezide fethe yol
- 159 Kimseler bilmezdi lakin bu işi
Emr u taqdîr böyle idi ey kişi
- 160 Çünkü geldi fethi anuñ ey dilîr
İmdi binler gör anı ol nerre-şîr
- 161 Cân içinde eyleyüp bir ol nidâ
İrdi Sultân Bâyezide bu şadâ
- 162 Söz öküşdür çekdi asker Bâyezid
Geldi bunda eyledi ıyd içre ıyd
- 163 Âlem-i ma'nâ buluşdı iki er
İkisi de pâdişâh-ı baħr u ber
- 164 Biri zâhir biri mahfî iy yarâ
Birisinüñ hâli lakin mâverâ
- 165 Hâk Te'âlâ eyledi feth-i bâb
Aldığından şoñra ol şehden cevâb
- 166 Aldı şehri hâşılı ey dîn eri
Geçdi kâfirler kılıçdan her biri
- 167 Şaçdı toprak başına küffâra yâr
Gitdi elden her ne var şehir u diyâr
- 168 Teslim etdi kal'ayı çünkü o er
Virdi âhîr dîn yolunda bunca ser
- 169 İtdiler cümle melâikler tavâf
İnüp âhîr rüy-ı arzâ şaf-be-şaf
- 170 Bilmedi âhirden anı kim durur
Kim oların üstüne hâkim durur
- 171 Geldi gitdi kimse anı bilmedi
San'atuñ sırrına gör ne eyledi

164Bu beyitten sonra: Söz öküşdür çekdi asker Bâyezid

Aldı şehri oldu ol şâh-ı ferid C.D.

165şehden: şâhdan C.D.

- 172 Küfr içinde gösterürdi gerçi zāt
Lîk aña âlet idi her şıfât
- 173 Hâk ile işler âhir her işi
İrmez idi şırrına degme kişi
- * قال الله تعالى وما رميت اذ رميت ولكن الله رمى
- 174 İtmiş idi ol beķā mülküñ şikār
°Ālem-i ma°nāda olub āşikār
- 175 Kande varsa başdıǵı bir Tūr idi
Cismi başdan ayaga hep nūr idi
- 176 Hâkdan özge kimse bilmezdi özin
Kim anuñla söyler idi her sözün

قال عليه السلام

اوليائى تخت قبائى لا يعرفهم غيرى

- 177 Toksan üç yaşında āhir bî-gümān
Eyledi ol er dilā terk-i vaţan.
- 178 İçdi mevtüñ şerbetin āhir i yār
Anı dāhi koymadı bu rūzigār
- 179 Çünkü bundan riħlet itdi ol °aziz
Kendi çün ol o ize başdı bu iz
- 180 Böyle yazmış °ilm-i kudret tā ezel
Eyleyüp lütfuñ aña ol lem-yezel
- 181 Hâk Te°ālā küfre bakmaz bil i yār
Tek hemān sen ādem ol cānuñ uyar
- 182 Hâk katında küfr ü İmān bir durur
Biri zāhir biri mahfî sır durur

* 8/Enfāl, 17.

179b mısraı: Ol azizüñ izine başdı bu iz C.D.

180Böyle yazmış: Bahş itmiş C.D.

181Hâk Te°ālā: Gör ki anı B.

- 183 Kim haqıķı kũfre irmez her kişi
Kimdür ol ki bilmiş ola bu işi
- 184 Er bu kũfri eylemiş ta'ÿın iy yar
Bir celāl u bir cemāldür yokla var

اللهم انى اعوذبك من الكفر

- 185 İki dahı var durur ey pũr-hũner
Bilmez anı yine illā gerçek er
- 186 Kim bilirse bunu ey merd-i cihān
İki kat oldu dilā anda ĩmān
- 187 Ol ikinci kũfr u ĩmān katılur
Lĩk dũrtten şoñra İḥaḳḳa katılur
- 188 Bu ikinci kũfre cān virse kişi
Biter anuñ Ḥaḳ katında her işi
- 189 Kim degũldür bu mecāzı ey 'azĩz
Aç gözin bu sözlerũm eyle temĩz
- 190 Ādem oldur dũrdũni dahı ey yār
İde bir bir ey perĩ āḥir şikār
- 191 Kim bu dertden şoñradur vuşlat kişi
Yahşı añla yahşı feḥm it bu işi
- 192 Her kim aldı işbu maḥlũḳdan ḥaber
Ol kiřidũr İḥaḳ katında mu'teber
- 193 Bes durur gel bu dahı itsũn ḳarār
Kim netice bundadur ey şehriyār

Bu faşl bundan şoñra kimle gelmişdür ki bunda anı beyān idũp nazm ider.

- 194 Diñle imdi şimdi ey cān bũlbũli
Bāġ-ı yārdan taşradan gũl sũnbũli

¹⁸⁷katılur: atılur C.D.

- 195 Bu gözin gördüm ikinci ey ‘azîz
Bir siyeh çerde yigit gösterdi iz
- 196 Hem anuñ kim derdi idi ey dilir
Söyleşürdi ‘ārifāne nice sır
- 197 Anı dahı bildüm āhir çün iy yār
Geldi gördüm yine bir çāpūk-sūvār
- 198 İsm u resmi pes anuñ günden ‘iyān
Lîk sırrı işlemez olmuş nihān
- 199 Yokluk içre neylesün itmiş qarār
Tā olunca sırrı anuñ āşikār
- 200 Gördiginde çün beni ol.nîk-nām
İtmedi hergiz baña ol bir kelām
- 201 Lākin itdi bir işāret ol dilîr
Tuydı cānum kim budur şeyḥ-i kebîr
- 202 Karşu vardum aña ta‘zîm eyledüm
Lafz-ı şavtsuz bir mua‘mmā söyledüm
- 203 Gördüm anı şöyle bir şāḥib-kemāl
Tondı destüm didigüm budur kemāl
- 204 Virdi āhir ol cevābuñ ey perî
Lîk anuñla gör ne itdüm bu yiri
- 205 Baña itdi ol dahı çün bir su‘āl
Aydum anı lîk bundan hisse al
- 206 Ne ki dirsən ol su‘āl-i ma‘nevî
İşit imdi rüşen eyle bu evi
- 207 Baña eydür Ḥaqqı bildüñ mi kişi
Aydum aña varı bilmez bu işi

¹⁹⁸Lîk: Lākin B.

²⁰⁰bir: feth-i C.

²⁰¹Lākin: Lîk C.

²⁰³kemāl: cemāl C.

²⁰⁴Lîk anuñla gör ne itdüm: Didi alduñ seyfin ile C.

- 208 Döndi eydür yā meger bildüñ mi sen
Kim anı şormam saña bu yirde men
- 209 Rabb-ı hāşuñdur suʿāl bil iy yār
Yohsa anı hūb bilirlen her ne var
- 210 Men ʿarefden al cevābı ey perī
Bilmeyenler kim anı ƣaldı giri

قال عليه السلام

من عرف نفسه فقد عرف ربه

- 211 Oƣuduñsa sırtuñ anuñ bī-gümān
Añladuñ Hakkı dilā günden ʿiyān
- 212 Olmaya ger bu didigüm kişide
Gözi gibi olur anuñ işi de
- 213 Güne gelmekden murād ey pūr-hüner
Añlamakdur anı bil ey şīr-i ner
- 214 Bilmeye ger nefsinı lā-būd kişi
Seçmedi ol hayr u şerden bu işi
- 215 Toğmamışdur dağı ol kes anadan
El çeküp bir terkīb-i vīrāneden
- 216 Līk cāna ideyin bir söz saña
Cān ƣulağıñ tut velākin sen baña
- 217 Bulmayınca kāmīl insān neylesün
Yā bu derdi kime yanup söylesün

من لا شيخ له لادين له من لم يكن شيخاً له فشيخه شيطان

- 218 Ger idersen nice biñ yıl āh u zār
İtmeye ol kes dilā Hakkı şikār
- 219 Kim dimişdür bu kelāmı salikān
Ol ki gördi Hakkı bunda raygān

²¹²Ben ne diyem ol kişi ne işide D.

- 220 Anda dahı gören olur ey ‘azîz
Kim özlñdür ol Hüdāya bellü iz
- 221 Ger bu gözgiden görñnmezse Hüdā
Anda dahı zāhir olmaz bu şadā

قال الله سبحانه وتعالى

*من كان فى هذه اعمى وهو فى الآخرة اعمى

- 222 Didiginden şöyle kim ey pür-hüner
Cūşa geldi bu gönül sãn şîr-i ner
- 223 Virdüm āhir ben aña bir bir cevāb
Kim bilindi bu haṭā mı yā şevāb
- 224 Çünkü virdüm bu cevābı ey perî
Bî-beden koşdum bu dem ol dilberi
- 225 Aytum āhir ben dahı aña i yār
Var katında bir su‘āl ey şehriyār
- 226 Aytum anı vir cevābuñ ey dilîr
Kim biline ma‘nā içre işbu sır
- 227 Aytum aña bu mekân olmaz tehi
Ne ki hikmet ey cihân mihr u mehi
- 228 Vir cevābuñ imdi sen ey merd-i hāş
Kim geyürdüm aña ben kat kat libās
- 229 Aytı dahı toğmamışdı anadan
Görinüp bu terkîb-i vîrāneden
- 230 İrmemişedür vakti anuñ ey hümā
Kim budur bil ‘ilm-i Hālîk dā‘imā
- 231 Hāmdü li‘lāh oldu ol günden ‘iyān
Zāhir oldu yine ol sırr-ı nihān
- 232 Diyup āhir itmedi hergiz kelām
İmdi olsun bu dahı bunda tamām

²²¹Ger bu görgiden: Kim bu gözgiden C. / Kendi kendinden B.

* 17/İsrâ, 72

Bu faşl ol nūr-ı ahfānuñ beyānındadır ki su'āl olup cevāb vire.

- 233 Gel berü ey bülbul-i şuride-ḥal
Gör ne yüzden olunur 'arz-ı kemāl
- 234 Yine şordum aña ben ey şehriyār
Nūr-ı Ahmed kim senüñdür hep ne var
- 235 Söyle senden şonra anı ey hülmā
Kime vardı ey şeh-i 'ālem-nümā
- 236 Bilelüm biz anı daḥı it kerem
Kānde vardı ya'ni ol nūr-ı ḥarem
- 237 İtdi mağrib şehri içre bir dilir
Var idi bir padişāh-ı gizli sır
- 238 Toğdı andan bir veled nāmı Ḥasan
Geymedi 'ömrinde bezden pırchen
- 239 Başdığı yir taş idi yaturdı ol
Gark olurdı nūra kalksa sağ u şol
- 240 Aña degdi saltanat ey şehriyār
Varup anda eyledi ol nūr karar
- 241 Sürdi hükmin nice demler çün ol er
Gitdi āhir ol daḥı ey pür-hüner
- 242 Buldı yine şāhibüñ ol bî-gümān
Toldı āhir ol mekāna sālīkān
- 243 Kim budur emr-i Ḥudā-yı lā-yezāl
Çünki şorduñ imdi bundan hisşe al
- 244 Neyleyüm ki sır açarsam fāş olur
İzn-i Ḥak yok adumuz kallāş olur
- 245 Bu da çokdur neyleyüm yok ihtiyār
Emr-i Ḥakdur bu daḥı bende ne var
- 246 İtmiş idi ger 'ināyet kılına
Hiç ola mı kul anuñla biline

²⁴⁶biline: buluna C.

قال الله سبحانه وتعالى

*أَنْتَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ

- 247 Eynemā küntüm dilā sen ne cevāb
Kim biline bu ḥaṭa mı yā sevāb
- 248 Bes durur kim aṅladuṅsa bu kelām
Kim olupdur bu suʿāl daḥı tamām
- 249 Yā İlāhî sen müyesser it aṅā
Kim bu dersi okuyup varsuṅ saṅa

Bu faşl insān-ı kāmil olanuṅ sır-ı intikālın beyān ider ki yazılmışdur.

- 250 Yine şordum bir suʿāl andan çü ben
Ayduṅ anı lîk fehm it imdi sen
- 251 Çün işitdün bu suʿālūṅ evvelin
Alduṅ ise hevvel içre evvelin
- 252 Tüt kulaḡuṅ kim netice ey dilîr
Bundadur kim. olmaz āḥir böyle sır
- 253 Ayduṅ aṅā ey sipeh-sālār-ı cān
Kim özüñdür kâne irmiş gizli cān
- 254 Çünkü virdin her suʿāle sen cevāb
Bildün anı cān mıyuz yāhud türāb
- 255 İmdi şāhum bunı daḥı it temîz
Kim biline ḡande varur işbu iz
- 256 Nūn u Ḳāf u şîṅ u yādur soñra çün
Kime eyler nakli ey ʿaḡlı bütün
- 257 Didigümde bunı ey şāh-ı cihān
İndi gökden bu mahal bir nūr hemān

* 28/Kasas, 56.

²⁵¹Alduṅ ise: Āṅladuṅsa C.D.

²⁵⁷bunı: anı D.

- 258 Gördüm anı şöyle kim ey pür-hüner
Aydın oldu cümle ʿālem ser-tā-ser
- 259 Bir işāret eyledi bu dem baña
Tut kulağıñ aydayın bunu saña
- 260 Bir ucu maʿribde anuñ birisi
Biri maşrıķ ʿālem anuñ dirisi
- 261 Bakdum aña kendi ʿaqlum her ne var
Lîk gördüm oldu ẖazret āşikār
- 262 Tıtdı destüm bu maḥal ey merd-i pāk
Yardı baḡrum oldu āḥir sîne-çāk
- 263 Gitdi benden cümle varlık ey aḥî
Arayuben bulmadum kendüm daḥî
- 264 Maḥva varmış ser-tā-ser ʿālem hemān
Ger ola yir ger ola nūh-āsumān
- 265 Kalmadı maḥlūk yüzünden bir eşer
Yer u göḡl ger ola baḥr u ber
- 266 Bir yakadan gösterüp çün iki baş
Didi bunu remze çek sen itme fāş
- 267 Kim bu maʿnā ḡayrıya olmaz kıyās
İdemez fehmin bunuñ her degme nās
- 268 Kim bu dem gördüm o nūrı ey kūzî
Oldı āḥir ol iki kāv boynuzı
- 269 Biri maḡrib cānibinden ey perî
Biri maşrıķdan kuşatdı her yiri
- 270 Aldı āḥir orta yire bizi ol
Toldı āḥir nūr ile çün şāḡ u şol
- 271 Kalmadı bir zerre bu dem Hakkā rāḥ
Kıpladı ol cümleyi bî-iştiyāḥ

²⁶⁵u: ile B.

²⁷¹ol cümleyi bî-iştiyāḥ: Çün şāḡ u şolu ol pādīşāḥ D.

- 272 Kaldık āhir ara yirde ikimiz
Şād-ḥurrem anı itdün çün temiz
- 273 Geldi başdı bu maḥal ey şehriyār
İtdi ol dem varlığımız tār u mār
- 274 Şanki ol bir āteş idi ey püser
Yakdı bizden koymadı hergiz eşer
- 275 Gördüm ben Aḥmedi Aḥmed beni
Şöyle yakdı ol bu dem cān u teni
- 276 Añla lutf it sözlerüm ey pür-kemāl
Kim budur ‘āşıqda bil kesb-i kemāl
- 277 Gördüm ‘ālem bir vüçüd olmuş hemān
Hiç añlamaz arada pır u cevān
- 278 Men ben olmaz bu arada ey kişi
Kim iden Ḥaḫdur bu yirde her işi
- 279 Şıgımaz anda araya bir zerre bil
Kim o menzil içre varmaz āb u kil
- 280 Kim bu ten fāni durur bulmaz beḳā
Añla nazmum söz budur bil muṭlaḳa
- 281 Bir vüçüd ol istemezsen fāni ger
Bu arada virdiginden soñra ser
- 282 Kim Hudādan ayrı olsa bir kişi
İdemez Ḥaḫḫ ile olan her işi
- 283 İmdi bir iş ister olmaz ey ‘aziz
İdemez ansız işi sālİK temiz
- 284 HükM anuñdur gayra şıgımaz iy yarā
Kim anuñla topdoludur her ara

²⁷³ol dem: āhir D.

²⁷⁴hergiz: aşıla D.

²⁷⁵Gördüm: Görmedüm D.

²⁷⁸bu: ol / Kim iden işleyen D.

- 285 Evvel oldur āhir oldur zāhir ol
Bāṭın oldur fehm idersen işte yol
- 286 Bunda olmaz padişahum sen ü ben
Ki degüldür bu aranuñ hükmi ten
- 287 Bunda söz çok ey kalem gel қо bizi
Kim bulalum yine evvelki izi
- 288 Ya'ni şâhum kalmasun ol maḥal
İdelüm imdi o nûrı bunda ḥal
- 289 Lîk olsun bu maḥal bunda tamām
Kim netice bundadur bil ey hümām
- 290 Gel yûri ey bûlbûl-i nâzik dehân
Nâleler kıl geldi çûn vaqt-i figân
- 291 Bâğa gir gül-şende efgân eyle gel
Âh u zâr it dîdeler kân eyle gel
- 292 Per ü bâl aç gel berü gül-şende sen
Nâr-ı ʿışka yana āhir cân u ten
- 293 Vir haberler diñlesünler ʿâşıkân
İşidenler ide tâ kim dîde kân
- 294 Diñle imdi aydayın bir bir anı
Lîk aña buni ey âdem cânı
- 295 Gör ne yüzden ʿarz olur bu maḥfî sır
İstimâʿ it imdi buni ey dilîr
- 296 Gördigüm dem bu maḥal kendüm i yâr
Olmış ol meh ol nûr içre âşikâr
- 297 Şöyle olmuş şâğ u şolum nûra ğark
Bildüm anda neydüğün ben cemʿ u fark
- 298 Cānum içre levḥ-i maḥfuz ey perî
Kıplamış gördüm ser-â-ser her biri
- 299 Baḳdum aña levḥ içinde bunca cân
Kim geliser hem gelüpdür bî-gümân

- 300 Gördüm anuñ 'ilmini ey pür-hüner
Kim özümden soñra bu tā kim döner
- 301 Yazmış anı gördüm anda āşikār
Kimde eyler ba' dehū ol nūr qarār
- 302 Līk kimdür okuyan ey merd-i hāş
Kim bu ma' nā gayrıya olmaz kıyāş
- 303 Bunı Hākdur bilen ü hem bildiren
Ġayr-ı Hākkı levh-i dilden sildiren
- 304 Kim budur sırr-ı hafā merd-i hāş
Ol durur kim geydi kat kat libās
- 305 Şimdi anı aydayın ey şır-ner
Ger okursan çekme gāmuñ oldun er
- 306 Yazmış anuñ isminüñ harfin i yār
Zāhir u ba'tın bu zinde her ne var
- 307 Ba'tın içre ismi anuñ ey perī
Hā vü elf ü lām u kaf oldı perī
- 308 Zāhirinde ismi anuñ bī-gümān
'Ayn u yāy ü dalı fehm it bī-gümān
- 309 Rā vü hā vü mīm ü elf ü nūnı sen
Oranı bulsun birini baz çü men
- 310 Dañi zāhir gösterür dem ey perī
Korkarum fāş eyleyem ol dilberi
- 311 'Aklı oldur ala dilberden haber
Kim bu sözdür bu rumūzdan mu' teber
- 312 Herkese dinmez dilā dilber deyū
Ayağı yazmazlar ey meh ser deyū
- 313 Aña dirler dilber-i fettān i yār
Ola mazhar şeyhe ol ey şeh-sülvār

³⁰⁵şır-ner: şır u ner

³¹³fettān: fettāh C.

- 314 Ğayra dinmez kim bular bir cāndur
Aña nisbet ğayrılar bir ğayvāndur
- 315 Hāk Te^cālā ol kesi ey merd-i hāş
Şaklamışdur bilmesinler diyu nās
- 316 Yine anı ol bilür ancāk hemān
Yohsa anı ğayrı bilmez bī-gümān
اولبائی تخت قبائی لایعرقهم غیرى
- 317 Ya^cni sırıuñ ey perī çeşmūñ degül
Kim bilürsek bu beden bir āb u kil
- 318 Şaklanmazlar bu beden ey şehriyār
Kānde varsan Hālīk anı görür tıyār
- 319 Cāndur ol kim şaklıdur hem sır durur
Hāk kātında bir ulu tedbīr durur
- 320 Kim görünmez ten gibi ol ey kişi
Görür ise herkes añlar bu işi
- 321 Añladınsa bu sözlüm ey pūr-hüner
Sende olduñ ^calem içre gercek er
- 322 Kim bilenler bilmeyen gibi degül
Kim bilenler nūr olur ol āb u kil
- 323 İmdi olmaz bu beraber iy yarā
Bilmeyenler olmaz oldu māverā
- 324 İster isen buna bürhan ey hālīl
Oķu imdi bu durur aña delīl

*هل يستوى الذين يعلمون والذين لا يعلمون

- 325 Boyamışdur ol kişi rengine Hāk
Görmek istersen sen anı toĝrı bak

³¹⁴cāndur: cān durur / ğayvāndur ğayvān durur B.

³¹⁷çeşmūñ: cismūñ C.

³¹⁸Şaklanmazlar: Şaklanılmaz C.

³²⁰Görür ise: Ger görünse C.D.

* 39/Zümer, 9

- 326 Yâ'ni aç gel cān gözini aña sen
Kim anuñ şerhin hūb itdüm bunda ben
- 327 Görmez anı ey perı bu baş gözi
Cān gözidür gözān ey cānuñ özi
- 328 Ten gözi ancak görür tenden teni
Cān gözün görür senden seni
- 329 Fehm idersen bu rumūzum ey hūmā
Oldun āhir ʿāleme sen reh-nūmā
- 330 Olmayaydı cān gözi ey merd-i hāş
Görmez idi dü-cihānda hākkı nās
- 331 Kim dimişdür görmeyen bunda beni
Ol yaturmuşdur dilā cān u tenı
- 332 İmdi bunda görmek ister evvelı
Tā kim ola ol kişi şāhum velı
- 333 İmdi cānā bunda görmezse kişi
Anda dahı görürin bitmez işi
- 334 Bunda tahşıl olmayınca cān gözi
Bil görünmez aña hiç Hākkuñ özi
- 335 Ten gözi görmez Hudāyı bı-glūmān
Ādem isen bu söze eyle ʿīmān
- 336 Ger dir iseñ hażretüñ miʿrācını
Kim görüp geydi saʿādet tācını
- 337 Kimdür ol ki bunu inkār eyleye
Haşr içinde yirini nār eyleye
- 338 Baş göziyle cān gözi birdür i yār
LİK kimdür ol ki bu remzi tıyar
- 339 İki gözden gerçi gören bir tırar
LİK cānā biri maḥlūk biri anuñ sır durur

³²⁸görür: görür ol B. C.D.

³³³İmdi cānā: Kim dimişdür / görürin bitmez: görmez āhir bu C.

- 340 İşiden de ol durur gör devleti
LİK itmez göz kulağ ol hıdmedi
- 341 Söyleyen de ol durur ey merd-i hāş
Lākin anı ğayrı añlar işbu nās
- 342 Ya nedür dirsən bu sırrı ey ‘aziz
Aydayın lakin anı eyle temiz
- 343 Kim irişmez herkesin ‘aklı buña
Ol durur kim bu durur öñden şoña
- 344 Diñle imdi bunı ey şāh-ı cihān
Kim ider bir vechile anı beyān
- 345 Ger ma‘āş ile bulına bu gözün
Görmez āhir ey perī ol göz özüñ
- 346 Ger bulınsa ol me‘ād ile i yār
Görür oldum Hākka cānā her ne var
- 347 Dañi açık söyleyem men baş gözün
Ki bilesün ey hümā anuñ özüñ
- 348 Baş gözünden maqşad ey meh Hāk durur
Kim aşıldur bu sözüm alık durur
- 349 Aşluñ idi bu maħalde baş olur
Kim anı fehm eyleyene aş olur
- 350 Dimek ister Hākki sen hākkiyla gör
Yohsa bu göz āña nisbet oldu kör
- 351 Kim bu ma‘nā te‘vil ister ey aħi
Yahşı āñla ādem ol qalma geri

³⁴⁶bulunsa: buluna C.

³⁵¹aħi: perī B.C.

قال الله سبحانه وتعالى

* من كان في هذه أعمى فهو في الآخرة أعمى

- 352 Hakkı görmez kimseler ey şehriyâr
Kendidür kendin göreñ dañı ne var
- 353 Hakk görünmez bunda öğren anda bil
Ger ne deñlü sa'f idersüñ ay u yıl
- 354 Bunı dirler gerçi ki mu'tezile
Varan añlar bu dili ol menzile
- 355 Her ne dilden ger olursa bir kelām
Hakk ise redditme anı ey hümām
- 356 Ba'zı ma'na var durur ey merd-i hāş
Bāṭınuñdur zāhire itme kıyāş
- 357 Bulmanuñ adı durur bilmek kişi
Yahşı añla hāşılı sen bu işi
- 358 Bulmağa görmek diyu virmişdür ad
Bu durur ben bildigüm itme 'inād
- 359 Ol münezzehdür vücuḍdan bī-gümān
Ya ne yüzden ola ol gayrı 'iyān
- 360 Ger dirisen baña ey luṭf ıssı cūd
Ya bulunmağda bulunmaz mı vücuḍ
- 361 Yahşı sözdür bu su'ālūñ ey kişi
İmdi saña aydayın bil bu işi
- 362 Lāzım oldu imdi aña bir mişāl
Aydam anı lık andan bir hisse al
- 363 İtse saña çün sipāriş bir kişi
Ya'nı şāhid söyle deyü bir işi
- 364 Vardığında şāhid āhir bī-gümān
Hāṭırından gitse cānā ol hemān

* 17/İsrâ, 72.

- 365 Nice ger itseñ tefekkür o sözi
Gelmese ‘aqluñ çün anuñ özi
- 366 Bilsen āhir kim gider başuñ sentüñ
Bu arada kalmayup cān u tenüñ
- 367 Bu maħalde sen tūrurken iy yarā
Feth olınsa Hākdan āhir bu ara
- 368 Añsızın ol ‘aqla gelse çün i yār
Hāķķa ‘inayet eyleyüp ey şehriyār
- 369 Yoķla anı imdi gör var mı vüçüd
Añladınsa bu söze eyle sücüd
- 370 Kim anı bulduñ bu dem ey şehriyār
‘Āķil isen bu kelāmum yoķla var
- 371 Kim anuñ yoķdur vüçüdü ey perī
Līk bulduñ kalmadıñ andan giri
- 372 Bulan u hem bulınanda yoķ vüçüd
Kim anı bulduñ bu dem ey ehl-i cüd
- 373 Tenden el çek gör nedür fikr eyleyen
Ten yüzünden Hālīķı zikr eyleyen
- 374 Görmek ü bilmek nedür gör ey ‘azīz
İrmedin cānı ‘azīze rüst-ā-hīz

قال الله سبحانه وتعالى

رايت ربي ربي لايعرف الحق الا الحق

- 375 Gerçi ma‘nā geydi çoklardan libās
Virmedi ziynet velākin degme nās
- 376 Gör nedür bil bunda ma‘nā ey hūmā
Biri zāhir birisi ‘ālem-nūmā
- 377 Zāhire ma‘nā dimezler ey dilr
Bātına dirler ki ma‘nā oldu sır

³⁷³Tenden: Bundan C.D.

³⁷⁵Gerçi: Ki B.

- 378 Ma'na oldur ma'na'ya ma'na vire
Tā ki sālik anda ma'na'ya ire
- 379 Yahşı aña bu sözlüm ey pür-hüner
Kim bilenler bunı cānā oldu er
- 380 Geldiginde hātırā çünki o söz
Tutamadı lezetinden iki göz
- 381 Gelmeyeydi 'aqlına o iş i yār
Geydüreydi cān u baş elden ne var
- 382 İmdi oldu gelmesi anuñ hayāt
'Aksi oldu ey perī anuñ memāt
- 383 Tatmayan bilmez bunı ey merd-i hāş
Kim tadan tatmayana olmaz kıyāş

قال عليه السلام

من لم يذف لم يعرف

- 384 Lem yezukden añladuñsa ma'rifi
Bildüñ āhir ey hümā lem ya'rifi
- 385 Bilmek oldur bilesüñ bilmedigin
Ger dilerseñ aydasan bilmedigin
- 386 Kim dimişdür fahr-ı 'ālem bu sözi
LİK anı bilmedi nāsuñ özi
- 387 Bal dimekle tatlı olmaz bu dehān
LİK yirsen lezzeti olur 'iyān
- 388 Bir olur mu bilen ile bilmeyen
Kim bilenle bile midür dinleyen
- 389 Kim biri mü'min durur müslim biri
Biri taşra birintüñ vuşlat yiri

³⁷⁹bilenler bunı cānā oldu: bunı bilmez yine illā ol C.D.

³⁸²anuñ: āhir C.

³⁸³tadan tatmaya: tadanlar gayrıya C.

- 390 Bil ki mü'min Müslümân sultânıdır
 'İlm-i İlaḥda bunlar Allah kânıdır
- 391 Bunlaruñ imānı ḥalkuñ ey 'azîz
 Küfridür bil bu sözüñ eyle temîz
- 392 Saña yitmez mi Nesîmi ey kişi
 Ki aña ḥalk itdiler bunca işi
- 393 Gerçi şerr^{ci} itdiler icrâ i yâr
 Lîk bâtın içre anlar ḥor u zâr
- 394 Bilmeyenler anı bâtıl şandı bil
 Qaldı âḥir cehl içinde ay u yıl
- 395 Anuñ içün aytdı ḥâşlar bu işi
 Kim şeri'at bula yirin ey kişi
- 396 Hem ola 'âriflere işbu ḥayât
 Tuta kendin ırmeye cāna memât
- 397 İzn-i İlaḥ yokdur bunı fâş itmege
 Ya'ni cānâ cāhile aş itmege
- 398 Pes durur ey dil çek elin it qarâr
 Kim giderdin aña tonla şad-hezâr
- 399 Hamd u li'lâh bu daḥı oldu tamām
 İmdi turma okı anı şubḥ u şâm

Bu faşl irşād ḥaḳḳındadır ki su'âl ve cevâb olınup nazm olındı.

- 400 Diñle imdi bunı daḥı ey perî
 Lîk aña 'ârif ol ḳalma geri
- 401 'Âlem-i ḥâl içre gördüm ḥazreti
 Qarşu vardum eyleyüp çok minneti
- 402 Döndüm âḥir pâyına itdüm figân
 Cān u dilden eyleyüben dîde kân

³⁹⁷cānâ: böyle C.

- 403 Şordum āhir ana ki irşād nedür
Vir cevābın bu ulu būnyād nedür
- 404 Aytdı bunı sen bilürsün ey aḥī
Ya nedür maksud suʿālinden daḥı
- 405 Aytdum aña ey Ḥudānuñ serveri
Ayt bilinsün bu daḥı ey dīn eri
- 406 Aytdı şorduñ çünki benden iy yarā
İmdi gūş it gör ne dirsən bu ara
- 407 Diñle imdi anı ey merd-i cihān
Gör ne yūzden feth olur bu gizli kām
- 408 İster ise bir kişi bulmak Ḥaḳḳı
Ger ganīdür ve ger fakīr ü ger.fakı
- 409 Añla lāzım ola mürşid iy yarā
Ki Ḥaḳḳı itmiş ola ol kes şikār
- 410 Ol Ḥaḳḳı vül Ḥaḳ anı bulmuş ola
Tā kim aña her varan menzil ala
- 411 Kānde varsa dertlüler dermān için
Bula dermān itmeye iḥsān içün
- 412 Tırduğı yir tā ki ana Tūr ola
Cismi başdan başa daḥı nūr ola
- 413 Ḥaḳ gelince kendi çıka aradan
Kalmaya cisminde illā yaradan
- 414 Tona gūni ser-tā-ser anuñ ögi
Bile ola Ḥaḳ ile dūn u gūni
- 415 Cümle ʿālem olmaya andan teḥī
Bile āhir ʿilm ile āhir rehī
- 416 Tola andan mağrib u maşrıḳ i yār
Kaplaya ser-pā cihānı her ne var

⁴⁰⁵Ayt bilinsün bu daḥı ey: Buña daḥı vir cevābı ey C.

⁴¹⁵āhir rehī: her bir rehī B.C.

- 417 Kim biledür Hâk ile ol dâ'imâ
Yahşı aña yahşı fehm it ey hümâ

قال الله سبحانه وتعالى

* فآين ما تولوا فثم وجه الله إن الله

- 418 Budur anuñ nişānı ey 'azîz
İdeyin bir bir velî ile temîz
419 İde şer'î evvelâ tekmîl i yâr
Emr-i Hâk işlede evvel her ne var
420 Olmaya bir zere noğşan anda çün
Kim anuñ haqqı ola 'ilm-i ledün
421 Çıka zulmet perdesinden ol kişi
İde emr-i Hâk ile her bir işi

قال الله سبحانه وتعالى

* إنا أن أولباء الله لا خوف عليهم ولا هم يحزنون

- 422 Gel ey 'âşıkıların sırrına sırdâş
Ki sensin baña mahrem ey qarındaş
423 Nedür bu ayetüñ gör iktizâsı
Ki oldur 'âşıkun dâ'im gıdâsı
424 Haber almak dilersen bu aradan
Kulak tut imdi görünmez yaradan
425 Murâdı neydüğün añlarsuñ ey cān
Bilürin okuduñ ma'nide Kur'an
426 Dağı hem evliyâlar bu arada
Ne yüzden irdiler her bir murâda
427 Neden irdi bulara lutf-ı Mevlâ
Ki cānâ şüphe yokdur bunda aşla

* 2/Bakara, 115.

⁴¹⁹işlede: işledüp C.

* 10/Yunus, 62

- 428 Gel imdi istimā^c it bu arayı
Ne şerh idem bu ^cilm-i māverāyı
- 429 Bu āyet kim gelüpdür zāt-ı Hākdan
Ki ol söylendi dilden tudağdan
- 430 Velī herkes dilā bilmes bu kārı
Meger ola anuñ sırtına kārı
- 431 Olar kim bildi bu sırtı efendi
Geçüpdür boynuna ^cişkuñ kemendi
- 432 Gerek zāhir gerek bātın ne kim var
Hudā itmiş o yüzden sırtın izhār
- 433 Odur kim ey perī bunlar tamāmı
Bilürler ^cilm ile hep hās u ^cāmı
- 434 Bulınmuşdur bular ihsān içinde
Anuñ çün er olur ol kār içinde
- 435 Bulardur ma^cnāya ğavvās olanlar
Bulup anı anunla yād olanlar
- 436 Bulardur varlığıñ bir yad idenler
Bulardur hāş içinde hāş olanlar
- 437 O yüzdendür Hudānuñ gizli kārı
Velī herkes olunmaz ana kārı
- 438 Özünden el çeküpdür bunlar ey māh
Odur kim biledür bunlarla Allah
- 439 Şeri^cāt u tarīkat ger hākīkat
Bulardan ayrı olmaz eyle dikkāt
- 440 Bulara Hākdan irmişdür tamāmı
Hākkuñ lutfını fehmi eyler tamāmı
- 441 Bulardan kurtulup ğayrı gidüpdür
Velī kimdür ki bu fehmi idüpdür

⁴⁴⁰eyler: ideler B.

- 442 Bular dir mi ki Hâkdan qorqmayuz biz
Ki Hâk ile bulupdur Hâkka ol iz
- 443 Hudadur eyleyen bu lutfu ey cān
Ki anlar olmaya gayr ile yeksān
- 444 Odur ki Hâk Te'ālā cümle nāsa
Hitāb etdi ki bûlbûle hulāşa
- 445 Ki ya'nı sizde anlar gibi i yār
Ölûn kim sizi dahı yahmaya nār
- 446 Ki irmişdür benüm lutfum olara
O şîrîn sözlüler ol hoş hulara
- 447 Odur kim evliyā mesrūr olupdur
Günahdan pāk olup pür-nūr olupdur
- 448 Anuñ kim şāhidi Hâk ola i yār
Ne yir kim dimişdür bunu sitār
- 449 Gözüñ aç sözlerüm it efendi
Hāzır gögürdigüñ derd-menendi
- 450 Meger fehmi itmedüñ sen ol kitabı
Ki itdi anlara işbu hitābı
- 451 Olarla Hâkka tenbîh eyleyüpdür
Bu yüzden lutfunı ol söyleyüpdür
- 452 Budur ma'nâyı kim ben aytdum
Velî bâtında gör kim imdi net'düm
- 453 Kulak tuğ imdi bir dem bu kitāba
Eger lâyıq isen sen bu hitāba
- 454 Dimekdür hem oları ey sülhān-dān
Beni itmişdi 'ilm şehrinde sultān
- 455 Kulu sultānlıguñ işbāt içündür
Muqaddem şerh olan āfāt içündür

⁴⁴⁴etdi ki bûlbûle: ettiği yol budur B.

⁴⁵⁴Dimekdür: Gör / itmişdi: itmişdün B.

- 456 Ki korku sultandadır kulda olmaz
Cevāhir kāndadır hayvanda olmaz
- 457 Ki ol mısr-ı dilde cān idik biz
Bu mülke gelmeden sultān idik biz
- 458 Bulunduğ kulluğ içre bu arada
Yine irmek için bākī murāda
- 459 Bizi mevşūf idüp evvel bu şifāta
Getürdi ki bulavuz yol o zāta
- 460 Odur kim işbu āyet içre sitār
Rumūz ile bu sırrı itdi izhār
- 461 Oñat fehmi it bu sırrı ey karındaş
Ki bu yirde kesildi nice biñ baş
- 462 Bunı fehmi itmeyen ilhāda düşdi
Olup bildi velī feryāda düşdi
- 463 Eger hür olmaya bir kul efendi
Āzad olmaz kalur boynunda bendi
- 464 Tekarrübdür bulardan maşşād i yār
Hilāfın anlama luğ eyle zinhār
- 465 Murād üzre ideyüm bunı tefsīr
Açıldı bütün olan mahfī sır
- 466 Nidem ki bilmedin bu sırr-ı şāhı
Aduñ adum koyup geydür külāhı
- 467 Özünden olmaduñ bir dem haber-dār
Bu hāk-i zillet içre kalduñ ey yār
- 468 Seni bend eyledi nefsuñ hevāsı
Liyākat koymadı Hakkı bulası
- 469 Okursuñ hel atā bildüñ bu kārı
Ve ger ni görmedüñ ‘ömründe yārı

⁴⁶⁰iş bu āyet: āyet iş bu B.

⁴⁶⁸eyledi: ideli B.

- 470 Budur ma'na-yı bātın ey dil-ārā
Ki mahfîdür haqîkat işbu ara
- 471 Odur kim Hazret-i Kur'ân-ı Mevlâ
İder te'vil ile a'ladan a'lâ
- 472 Mü'evvel olmayanlar bunda ey cân
Olur mu râşihûn yâ ehl-i Kur'ân
- 473 Olar kim okudı Haqdan kitâbı
Niçün fehm olmaya anun hitâbı
- 474 Anuñ kim dutdı destin ey perî Haq
Añla lâzım degül yazmak okumak
- 475 Olar kim aldu dersini Hudâdan
Bilürler hayr u şerri her şadâdan
- 476 Odur kim evliyâlar bu arada
İrişdiler bu lutf ile murâda
- 477 Eger zâhir ana bātın ne kim var
Hudânuñdur kim aytdı anı izhâr
- 478 Oları gayrı kes bilmez efendi
Yine ancak bilen kendüni kendi
- 479 Ayrılmaz bir birinden bunlar ey cân
Ayırma sen dahı lutf it sen müselmân
- 480 Kimi zâhir kimi bātında kalmış
İkisiyle kimi 'ummâna dalmış
- 481 Kişinüñ ihtiyârı elde i yâr
Murâd itdigine olur taleb-kâr
- 482 Hemen turma kerem kıl iste anı
Virür elbet saña ol gizli kânı
- 483 İriş bir mürşide var imtiḥân it
Velî ol bu nuṭkı sen imân it

⁴⁷⁷Eger: Gerek B.

- 484 Eger irmez iseñ sen ol murāda
Biñersen yine sen esb-i ‘ināda
- 485 Senüñ zannuñdadur ol şāh-ı mümtāz
Gerek bed ol gerek merd ser-efrāz
- 486 Gider inkārı evvel evliyādan
Ki bulmadı bulan ā‘lā buradan
- 487 Anuñ kim ola inkārı bu yirde
Alınmaz gözlerinden asla perde
- 488 Gider bu salṭanat düşvār olur kār
Özin tebdıl olur yaķar seni nār
- 489 Gözin aç sözlerüm fehm eyle zinhār
Ki buña itmek olmaz bilmiş ol ‘ār
- 490 Çekendür ‘ār u nāmı burada
İrişmedi olar ƙaldı murāda
- 491 Murād atın olar bulmadı ey cān
Odur kim ƙaldı dīnūñ hayrān
- 492 Yeter besdür bu nazmuñ ey dil-ārā
Ki fehm oldı kemāliyle bu ara
- 493 Eger nokşān bulursan bunda i yār
Tamama tut bunı luṭf eyle zinhār
- 494 Ƙılup bir Naķşı-yi şeydā tamāmı
Kalupdur bilmeden ol hās u ‘āmı
- 495 Bilür ancaķ o hāslar haşuñ ey māh
Ki dā’im biledür anlarla Allah

Diger Haşr-ı Kübrā

- 496 Gel berü ey sālīk-i ferhunde fāl
Gör ne yüzden feth olur saña bu hāl
- 497 Çünkü şorduñ haşr-ı ecsāmı baña
İmdi güş it gör ne yazdum ben saña

⁴⁹⁴Ƙılup: Dimişdür B.

- 498 Ol zamān ki ḥaṣr-ı kübrā emr ola
Ya'ni tola bu şada şāğ u şola
- 499 Urıla çün sūr-ı İsrāfīl i yār
Halk ola bi'l-cümle mevtā her ne var
- 500 Kalka āḥir yirlerinden ḥāş u 'ām
Qalmaya hattā ola herkes tamām
- 501 Vire Allah yine rāḥı herkese
Kimine qahr kimine raḥmet ise
- 502 Her ne kim ekmiş durur bunda kişi
.Ḥayr u şerri biçipdürler ol işi
- 503 'Āfv iderse şerrin Allah her ne var
Ehl-i cennet oluben görmez o nār
- 504 Bunı inkār eylemez mü'min olan
Küfr olur eylerse olur hem yalan
- 505 Līk cānā bunda müşkil cümleden
Bu beden mi halk olan ya gayrı ten
- 506 Gerçi halk bunı ta'ayyün eyledi
Līk ma'na içre gör kim neyledi
- 507 Ya'ni insān sūretinde sizi ben
Gayr idüp ḥaṣr eyleyem bir gayrı ten
- 508 Gayrılık var līk 'aynı yine ol
Kim varılmaz gayrıdan Allah'a yol

و فی انفسکم افلا تبصرون

- 509 Bunda 'ārifler idüpdür bir mişāl
İdem ammā līk andan hişşe al
- 510 Añla imdi bu mişāli ey dilir
Kim saña ma'lūm ola āḥir bu sır
- 511 Virse saña bir fulūsi bir kişi
Ya'ni o qarż ola añla bu işi

- 512 Sürsen anı muṭlaḳ i yār
Kalmasa hergiz eşer andan ne var
- 513 Gelse bir gün anı senden istese
Vir cevān imdi baña sen kese
- 514 Virsen ana bir fulüsi sen daḥı
Ġayrı mı bu yoḥsa evvel mi ey aḥı
- 515 Ġayradur bu sen bilirsın bu işi
Lîk altundur yine evvel kişi
- 516 İmdi ʿaynı olmadı ne Ġayrı bu
Al cevābuñ buradan ḳalbini yū
- 517 İtse lâ-büld ol kişi ʿaynuñ taleb
Rāzı olmaz bu işe hergiz celep
- 518 Şerʿi olsa ʿaynuñ almak cümleden
Çürümezdi zîr-i ḥākde bu beden
- 519 Tā kıyāmet irdiginde ey perı
Gele rūḥi ola çün ol ten diri
- 520 Çünkü evvelkine itmez hükm-i Ḥāk
Soñraki altını fehm it el sibāk
- 521 Çün muḳaddemle muʾaḥḥar bir ola
Ġayrı yine ol gerek kim ḥayr ola
- 522 Ehl-i sünnet ḳavli budur iy yarā
Kim diñlemez bunda artık māverā
- 523 Lîk bunda idelüm bir söz daḥı
Ḳalmaya hiç anda müşkil ey aḥı
- 524 Ne ki dırsen bunı daḥı ger baña
İdemem ammā tut ḳulağın sen baña
- 525 Bir beden ḳım ḳan ola ey perı
Terkibinde de ḳalmaya aṣla biri

515evvel: yine evvel B.

- 526 Maḥv olup toprak ola bir cüz ne var
Ger nihâyem ger şığâr u ger kibâr?
- 527 Ba^cde ḥalk itdiginde anı Hâk
Anadan toğan mıdur fikr eyle bak
- 528 Nice biñ yıl toprak oldu kaldı ol
Gâh şahra oldu kabrin gâh yol
- 529 Gitdi ten hiç kalmadı cân üstüḥân
Pes ne yüzden olmuş olur ol olan
- 530 İmdi döndi bu mişâl altuna
Añlayanlar işbu sözler altuna
- 531 Kim mükerrer bir ad bu kişi
Şoñraki altun gibi bitdi işi
- 532 Aldı anı ḥarcadı sân oldu ol
Virmesi dirilmek oldu añla yol
- 533 Herkes lāzım degüldür bu i yâr
Ya^cnî bilmek ‘ilmini ya^cnî ne var
- 534 Ḥalka lāzım ana ikrârdur hemân
Yohsa lāyık olmaz ana her zamân
- 535 Kim irişmez aklı ana neylesün
Kim yolda o oda bir söz söylesün
- 536 كليم الناس bu yirüñ işbâtıdur
Kim bu işbât kendine âlâtıdur
- 537 Ger ola maḥbûl efendi bu kitâb
Daḥi neler eyleyem maḥfî ḥitâb
- 538 Kim bu yirde didi çıñlatma tas
Kim bu sırdur ğayrıya olmaz kıyâş
- 539 Olmaya bir kimse ‘ârif nefse çün
Pes ne bilsün ol nedür ‘ilm-i ledün

⁵²⁹Gitdi ten hiç: Çüridi ten cân B.

⁵³⁰İmdi: Gerçi B. / Añlayanlar: Añlayanlar añladı B.

- 540 ʿİlm-i sırra ger qadem başşa kişi
Hak ider anuñ yüzünden her işi
- 541 Görmesi işitmesi hep Hak ile
Kendü kande ise anda Hak bile
- 542 Pes durur bu âyetüñ bir söz dahı
Kim münâsip altuna bu ey ahı
- 543 Görmemisin h'âbe varsa bir kişi
Bâtını işlerine her bir işi
- 544 Bu yanan kim o gezen kim ey ahı
Kim anun mişli görünür bir dahı
- 545 Bu ne sırdur söyle imdi ey ahı
Kim gezer olmuş iken her bir yiri
- 546 Kim buyurdi ol Resûl-i kâ'inât
Kardaşidur uyhunun didi memât

قال عليه السلام التوم اخ الموت

- 547 İmdi bize bu hadiş hüccet yiter
Kim bu hüccet ile cānā iş biter
- 548 ʿAynı mı bu yoḥsa şāhum gayrı ya
Ten uyurken ol gezer kim dört baña
- 549 Gayrı dersen ʿaynıdur bak gör kişi
ʿAynı dirseñ gayrıdur fehm it işi
- 550 Kim ne ʿaynı pes ne gayrı oldu ol
Lîk Hakka birisinden oldu ol
- 551 Yokla kendi kangıdur zâtın i yar
Kim olasın sen dahı bir tâc-dâr
- 552 Biri zaḥir biri bâtın cismidür
Ol durur kim bir birinüñ resmidür

⁵⁴⁷hüccet: şolıbet / hüccet: şolıbet B.

- 553 Ol ki zāhir bāṭına girmek muhāl
Kim anuñ hakkında yokdur bu kemāl
- 554 Hāḡ Te^cālā sun^cı cāna böyledür
Biri bunda biri anda söyledür
- 555 Yokla imdi bāṭınuñ ey dīn eri
Kim görür bir mülk-i bekāda her yiri
- 556 Kendüne mir^ʔāt idüpdür anı Hāḡ
Görmek istersen anı var terke baḡ
- 557 Yoḡsa irmez bu beşer cismi ana
Añladuñsa bu sözüm tapdur saña
- 558 Gerçi bu söz bāṭınuñ sözü degül
Līk ana ma^cnā oldı āb u kil
- 559 Örtüdi anı keşāfet cismi gör
İmdi ana ma^cnā olmaz resmi gör
- 560 Kim gele evvel içün cām-ı memāt
Kim ola cümleden cismüñ hayāt
- 561 Ḳande baḡsañ gördiḡüñ Allah ola
Fikr u zikrūñ dā^ʔim evvel māh ola
- 562 Kim su^cāl-i ḡaşır irince ey dilīr
Yine senden olmaya ayru o yir
- 563 Hālḡa yanup ḡalmadasun şubḡ u şām
İş idüp destünde dura tolı cām
- 564 Her kime şālik naḡar ey dīn eri
Ol naḡar ide anı nardan beri
- 565 Tā ki zātuñ bile ki ol ten degül
Ṭoḡmamışdur anneden sen ben degül
- 566 Olmamışdı nūh-felek ol var idi
Kimsesizlik gizli bir esrār idi

- 567 Çünkü çıktı kimselik tonundan ol
Anuñ çün vardı Hakkā doğru yol
- 568 İmdi ol ki itmedi ifnā anı
Yakdı nāra kendüni vehm ü cānı
- 569 Eyleyenler anı ifnā ey perî
Olur āhîr evliyānuñ serveri
- 570 Kāle gelmez buranuñ medhî i yār
‘Ārif olan lîk bunda sır tıyar
- 571 Lîk cānā gelmeyeydi kāle ger
Pes neden ma‘lūm olurdi bunda er
- 572 Er olandan sır öğrenmez er olan
Kim ana zulm eylemez mesrūr olan
- 573 Zulm olur sırrı iderseñ gayra fāş
Hem tokanur saña andan nice taş
- 574 Ol durur kim izn-i Hāk yokdur ana
Ġāfil isen bu sözüm tapdur saña
- 575 Ger diñleseñ bunu sen illā yine
Bildiginden şaşma gayrı eyleme
- 576 Bir gün ola ola bunlar āşikār
Bile saña nişlemiş Perverdigār
- 577 Taşlar alup dökesün gök-bin hemān
Geldiginde bir yire pîr u cevān
- 578 Baña lāzım bu idi ki söyledüm
Saña lāzım olanı şerh eyledüm
- 579 Sen selāmet ben selāmet ey kişi
Kim bitürdüm ey perî ben bu işi
- 580 Hamdū li'llāh oldu çün nazmum tamām
İzn-i Hāk yok bundan artuk ve-s-selām

⁵⁷⁰Kāle: dile B.

⁵⁷⁹ey: var B.

- 581 Lîk cānā bundan izhār bir daḥı
İdeyüm fehm eyle anı bir daḥı
- 582 Sen bilürsün işbu dünyā fānidür
Kim bu mülke ol beḳā sultanıdur
- 583 Çünkü dünyā fānidür ey dîn eri
Kim beḳā ḥānı ḳalmaz bir yiri
- 584 Pes yaratmaz anı Mevlā bir daḥı
Kim ola bu ten anınla ey aḥı
- 585 Ger yir itse bunı tekrār ey kişi
Ḥaḳ iderdi yine andan bu işi
- 586 Kim muḳaddem yine andandı bu ten
Ola soñra lâyıḳ olmaḳ sen u ben
- 587 Fāne lâyıḳ bu idi ki itdi Ḥaḳ
Baḳıye lâyıḳ degüldür el sibāk
- 588 Bir beden kim fān ola ey merd-i ḥāş
Geymez ol ten bâḳi mülkden bir libās
- 589 Yaḥşı fehm it sen bu nazmum ey perî
Yoḥsa ḳalduñ menzil-i Ḥaḳdan giri
- 590 Bâḳıye lâyıḳ degüldür bu kişi
Neyleyüm kim bilmedün sen bu işi
- 591 Bâḳıye bâḳı gerek maʿmūr ola
Ḳande gördün fāniyi kim ol nūr ola
- 592 Añladıñsa sözlerüm bulduñ kemāl
Yoḥsa şıḡmaz bu araya ḳıl u ḳāl
- 593 Kim bilindi işbu dünyā ḳāl ile
Bilmedi kes anı illā ḥāl ile
- 594 Ger dilerseñ bundan özge bir kelām
Maʿnā içre yaʿnı anı ey hümām
- 595 İş bu dünyā yoḡ iken ey dîn eri
Dimedi mi ol Ḥaḳḳuñ peygamberi

- 596 Ben ne idüm daḥı Ādem ey dilîr
Olmamışdı mā'i toprakla zamîr
- 597 İmdi cānā ma'cūnā içre biz daḥı
Varayduñ bi'l-kuvve bil kim ey aḥı
- 598 Ger oḥursañ bu arada hel atā
Ben de bildüm sen daḥı olduñ fenā
- 599 Daḥı rüşen bilmege rûz-i elest
Kim per için cām-ı andan oldu mest
- 600 Andan işbāt itmeyen İmānını
Pes ne bilsün 'ahd ile peymānını
- 601 Sırta irmez sır nedür sır bilmeyen
Vahdetinde keşrini bir bilmeyen
- 602 Ol ki bildi bu arayı ey 'azîz
Gör nedür Mevlāyı imdi it temîz

مانحن فيه

- 603 Bilmeyenler nefsinin bunda i yār
Pes ne yüzden ideyüm ben āşikār
- 604 Evvelini bilmese ger bir kişi
Āhiri bitmez anuñ hergiz işi
- 605 Hāḫ Te'ālā her ne ḥalḫ itdi i yār
Şöyle bil kim anuñ iki yüzü var
- 606 Bir yüzü fānidür ammā bir yüzü
Hiç fenā bulmaz efendi aç gözi
- 607 Kim anuñla buldu bulan aña yol
Ol durur kim aḥsen-i takvime yol
- 608 Añladunsa bu ulu iḥsān durur
Kim bu fānī cisme bil ol cān durur

- 609 K̲udretinden eylemiş Perverdigār
Lāyık itmiş bāki mülki her ne var
- 610 Halk idüp yirlü yirinde her birin
Gösterüp kudret yüzünde taķdırin
- 611 Bes durur bu añladınsa ey ‘aziz
Kim bu Naķşı eyledi nazmı temiz

قال الله سبحانه وتعالى

*والذين امنوا اخرجهم من الظلمات الى النور

- 612 Yaķdurup şer‘in anuñ iç yüz yine
Çekdürüp kühl-i cilā cān göz yine
- 613 Kıla işrak hem tehecclüd ol aña...
Tā ana Hālık diyince dön baña
- 614 Şoya mürşid anuñ çlün beyzā mişal
Şāf olup andan gide tā kıl u kāl
- 615 Cismi tebdil eyleye ol cānāne
Tā ki mazhar ola ol imāna

قال الله سبحانه وتعالى

*واذا شئنا بدلنا امثالهم تبديلا

- 616 Gide andan ‘arizî küfr ü imān
Gele ‘aşlı ola mü’min rāikān
- 617 Tā ki düşse Hākka ol kes āyine
Görine mü’minlerin illā yine
- 618 Yırta ğaflet gömlegin anlar i yār
Ola tā ki dīn gününden āşikār
- 619 Ayılup ğaflet meyinden ola cān
Zāhir ola tā özinde gizli kān

* 2/Bakara, 257

* 76/İnsan, 28

- 620 Həşr ola āhır bu yirden iy yarā
Hayr u şerden şavrulup her māverā
- 621 Olmaya hūkmünde āhır kimsenüñ
Gide hūkmi ara yirde bu tenüñ
- 622 Qalmaya hiç iḥtiyācı ey dilır
Kim ire tevḥid-i zāta ola pır
- 623 Kim sever Həq bizi bil ey merd-i hās
LİK bilmez işbu sırrı degme nās

الله وترحب الوتر

- 624 Bend içinden ol hālāş olmuş i yār
Eyleyüp işbu maḳāmı iḥtiyār
- 625 Çarḥ bozulmuş qalmış yūzi
Həqdan özge kimseyi görmez gözi
- 626 Bozmuş āhır bu tılsımıñ bendini
Er olup bulmuş benātuñ qandini
- 627 On sekiz biñ ʿālemi tutmuş o cān
Yirde gökde istesen hāzır hemān
- 628 Buña sūkker gerçi kim tuz gösterür
Şaḳlayup kendüñ yūzlüñ yüz gösterür
- 629 Həlk içinden taşra çekmiş kendüñ ol
LİK qalbi gösterür maḥlūqa yol
- 630 Həqdan özge kimseyi görmez gözi
Kim olupdur ol hemān cānuñ özi
- 631 Resmi ādem ismi ğayrı ol kişi
Yaʿnı Həqdur andan işleyen işi

⁶²⁰māverā: mācerā D.

⁶²¹Kim bu dünyā ne sentündür ne bentüm C.D.

⁶²⁵bozulmuş qalmış yūzi: batmış dönmeden özi / özge: artıq D.

⁶²⁸Buña: Yūki C.

⁶³⁰yi görmez gözi: ler bilmez anı D. / cānuñ özi: ādem cānu C.

⁶³¹Həqdur andan: andan həqdur C.D.

قال الله سبحانه وتعالى

*ومارميت اذرميت ولكن الله رمى

- 632 Tışı Aḥmed ḳalbi Haḳdur her ne var
Anı ister her ne var şehir ü diyār
- 633 İsmi Aḥmed cismi mirʿāt kendi zāt
Ol durur kim ansuz olmaz bir şifāt
- 634 Kim çıḳupdur ey perî ol aradan
Ḳalmamış mülkinde illā yaradan

لبس فى جنى سوى الله

- 635 İsmi oldur göñlü oldur gözi ol
Kim anuñla toptolupdur şağ u şol
- 636 Her ne vardur yirde gökde ey dilir
Anı ister ger gedā vül ger emir
- 637 Ol durur kim ḳāl ider mürşid seni
Ḳaldurup āhir aradan bu teni
- 638 Bu durur mürşid kim aytdum ben saña
Çünki şorduñ ey perî anı baña
- 639 Cān ider āhir tenüñ ey şehriyār
Ḳoymaz anda ğayrı Haḳḳı her ne var
- 640 Yahşı fehm it ey perî bu nazmı sen
Kim özin cāndur degüldür süflî ten
- 641 Harkā yakma maʿnā añla ey perî
Taşra ḳalma gir içerden içeri
- 642 Kim özüñdür nefḥa-i Raḥmān-ı cān
Añla zātuñ kim budur günden ʿiyān

* 8/Enfāl, 17.

632b mısraı: Kim anuñdur şöyle bir şehir u diyār C.D.

633Oldurur: İmdi bil D.

635İsmi: Semʿî C.

637dilir: perî B.

642zātuñ kim budur: bu sözün C.D.

قال الله سبحانه وتعالى

*ونفخت فيه من روحي

- 643 Kādir olmaz kıl olanlar bu işe
Âdem isen eyleme nazmum endişe
- 644 Bu beden ki kıl olupdur Hakkâ çün
Kârı ancak yimek içmek dün ü gün
- 645 Fānidür ki bâkiden itdi zuhûr
Lîk anda şaklıdur mâ'î tühûr
- 646 Anı yokla toprağa kılma sülûd
Ki ana kâ'îl degül lutf-ıssı cûd
- 647 Hakkâ irmez bu beden ey pür-hûner
Aşlı hâkdür yine ol anda döner
- 648 Yahşî fehm it bu kelâmum ey hümâ
Ol durur kim toprak olur dâ'imâ

قال الله سبحانه وتعالى

*كل شيء هالك الا وجهه

- 649 Yohsa bilmez Hakkı vü gayrıyı ol
Gerçi andan ta'îm olur Hakkâ yol
- 650 Cân durur âhir bilen her nesneyi
Ger ola kem ger ola ol iş iyi
- 651 Ger bularuñ kangısındansuñ i yâr
Aşikâr it kendüye cânuñ uyar
- 652 Gerçi lâzım cāna ey meh işbu ten
Kim biline bu arada sen ü ben

* 15/Hicr, 29

⁶⁴⁶kâ'îl: fâ'îl D.

* 28/Kasas, 88.

⁶⁵²biline bu: ola âhir D.

- 653 Tola ʿālem çün anuñla ey ʿazîz
Tā gelince ʿālem içre rüst-ā-hîz
- 654 Ki bunuñla buldı ʿālem intizām
Ol durur kim kaldı bunda şubh u şām
- 655 Sen gönülsün ey şeh-i ʿālî-cenāb
Ten degülsün ki anuñ aşlı turāb
- 656 Kendü aşluñ yokla ey şāh-ı cihān
Ki olasın bulup āhir şād-mān
- 657 Bes durur bu ğayrı gelmez dile
Kim boyanmışdur kişi āb u kile
- 658 Añlamazsın dağı ya ne söyleyem
Bundan artuk neyleyüp yā neyleyem
- 659 Gerçi ʿilme yok nihāyet ey perî
Lîk bir bir yokladum ben her yiri
- 660 Gel karar it işbu yirde ey ʿazîz
Ki bu yirde bu dağı oldu temiz

Bu faşl beyān ider ki mağribde olan işi maşrıkda ehlu'llah bilür.

- 661 Diñle imdi yine ey şāh-ı cihān
Kim ider bir sır dağı bunda ʿiyān
- 662 Şordum āhir Hızra ben de bir suʿāl
Her ne itdi aydam anı hisse al
- 663 Ne ki dirseñ bunu dağı ey ʿazîz
Diyem ammā idegör lakin temiz
- 664 Şehr-i mağrib içre olsa bir kişi
Maşrık içre bile mi er bu işi

⁶⁵³gelince ʿālem içre: irince emr-i Hakkān D.

⁶⁵⁴kaldı bunda: ğüşîş ile C.D.

⁶⁶²Bu beyit C. ve D. nüshalarında yok

- 665 İtdi şorma bir suʿāl-i iy yarā
Kim igen müşkil aradur bu ara
- 666 Gerçi kādūr Hāḡ Teʿālā her işe
İmdi dirsem ayda gör anı pîşe
- 667 Bir kula ki Hāḡ Teʿālā lutf ide
Hāşa li'lah ol kişi maḡrūm gide

قال الله سبحانه وتعالى

*الك اتيناهم الكتاب والحكم والنبوة

- 668 Çünkü şorduñ anı daḡı ey dilîr
Diñle imdi ki budur ʿilm-i kebîr
- 669 Bir dıraḡt-i müntehā vardur i yār
Âdem anuñ meyvesidür her ne var
- 670 Mürşid anuñ cānıdur ey merd-i hāş
Ki anuñladur bi'l-cümle nās
- 671 İmdi düşse bir dıraḡtuñ mîvesi
Tuyar anı ol dıraḡt aña sesi
- 672 Feyz olur münḡatı^c andan hemān
Bilür anı ol bileni bî-gümān
- 673 Olur āḡir ser-nigün andan i yār
Kendi daḡı ol şecer anı tuyar
- 674 Ger dir iseñ ol şecer cānsız durur
Var mı bir şey kim dilā ansız durur
- 675 Olmayaydı cānı anuñ ey perî
Bitmez idi ḡadd çeküp anuñ yiri
- 676 Fi'î-i Hāḡdur ger bilürsen ol daḡı
Kim anuñdur cümle ef'āl ey aḡî

* 6/En'am, 89

⁶⁷⁰dur bi'l: zindedür fi'l D.

⁶⁷¹dıraḡt: şecer C.

⁶⁷³ol: hem C.

- 677 Bu mişāli aṭladıñsa ey ʿazīz
Oldu āḥir işlertüñ bir bir temiz
- 678 Kim bunuñ emşālidür şeyḥ-i kebīr
Ki o sultān ğayrısı aña dūr
- 679 Aydam aña ben mişāli ey aḥī
Bunu āḥir aṭlaya gör bir daḥı
- 680 Ya kopardaṅ bir kılı tenden i yār
Tuyar anı ol beden ey şehriyār
- 681 Yahşı fehm it bu sözüm ey pūr-uşul
Kim ihāta eylemez degme ʿuḫul
- 682 Bir güneşdür kāmīl insān kim i yār
Andan olur feyz-i eşyā her ne var
- 683 Līk bilmez işbu kelām ehl-i ḳāl
Kim o daḥı itmemişdür ḳālī ḥāl
- 684 Toğmamışdur iki kerre anadan
Biri māder birisi bu ḥāneden

قال عيسى عليه السلام

لن يبلغ ملكوت السموات والارض من لم يولد مرتين

- 685 Toğmayan erden dilā ger ol veled
Olmaz āḥir kimseye ol er sened
- 686 Kim aña der göz ḳulaḳ Ḥaḳdan i yār
Ol durur kim ol işi ol cān tuyar
- 687 Yoḥsa zāḥir bu beden kim vardurur
Şanma sen kim Ḥaḳḳ ile ol yārdurur
- 688 Fānīdür bil bāḳīye irmez bu ten
İşi ancaḳ ekl ü şürb sen ü ben

⁶⁷⁷b mısraı: Bulduñ imdi rāh-ı ḥaḳḳa sende iz C.

⁶⁸²ne: ki D.

⁶⁸⁵er: kes D.

⁶⁸⁸bil: bu D.

- 689 Ala tendür bu beden ey merd-i hâş
Lîk bilmez işbu sırtı degme nâs
- 690 Kim bu ma^cnâ vaşfa gelmez ey perî
Ol durur kim remze çekdüm bu yiri
- 691 Añlayana bu dañı besdür i yâr
Âdem olan bu sözümde pek duyar
- 692 Olmaya ger âdemîden bir kişi
Ya ne yüzden añasın ol bu işi
- 693 Yoḥsa cānā olmayanlar onlar âdemî
Ya bilür mi soruñ ana bu demi
- 694 Dem nedür dem-keş nedür demler nedür
Er olana söyle aña em nedür
- 695 Bes durur bu nazmum aña iy yarā
Kim tamām oldu ḥaḳiḳat bu ara

Bu faşl şehr-i kebîr beyânındadır kim gördüğü gibi nazm olunmuştur.

- 696 Diñle imdi yine ey cān bülbuli
Kim seherden açıla bağıñ güli
- 697 Zîrā anı sâlikān ey merd-i hâş
Kim geyürem ana ben kaç kaç libās
- 698 Her ne dirsem anı bir bir it şikār
Kim biline ḥazret-i Perverdigār
- 699 Kalmaya süflî bu cānuñ ey ‘azîz
Açıla bundan saña ma^cşuḳa iz
- 700 Ala tā kim ol dilā bundan ḥaber
Kim olasuñ ‘âlem içre mu^cteber
- 701 Diñle imdi yine benden anı sen
Lîk fehmi it her ne dirsem anı sen

⁶⁸⁶duyar: iş duyar D.

⁷⁰⁰tā kim ol dilā bundan: sın tā iş bu nazmımda D.

- 702 Bu maḥal şehr-i kebîr gördüm üş
Gitdi aklum lîk göñlüm oldu tûş
- 703 Diledüm ol şehre girmek ey perî
Kim bulam ol şehr içinde dilberi
- 704 °Azm idüp âhir ana vardum i yâr
Tâ gördüm ol şehr içinde her ne var

قال الله سبحانه وتعالى

* سنة الله التي قد خلت من قبل ولن تجد لسنة الله تبديلا

- 705 Gördüm anuñ bende olmuş kapusi
Baş çeküp eflâke çıkmış yapusi
- 706 Bu tılsım urmuş aña nağş-ı ezel
Kim olupdur bozmayan yâr müptezel
- 707 Bir ucu yirde biri ey pür-hüner
Biri çekmiş asmâna şöyle ser
- 708 Her kimüñ ismine bağlanmışdur ol
Bozar anı gayra virmez Tañrı yol
- 709 Vardın ana ey perî âhir yakîn
Bir şada geldi baña kim dün şakın
- 710 Tırdum anda fikr idüp ey pür-hüner
Bunu aytdum kim bozarsa oldur er
- 711 Gezdüm anuñ çevresin ey merd-i hâş
Bildî cān bu gayrıya olmaz kıyâş
- 712 Tırdum anda bir gice ey şehriyâr
Ma°nâ içre bir er oldu âşikâr
- 713 Şordum ana bu tılsımuñ bendini
Gösterüp aytdı baña ol bendini

⁷⁰⁴gördüm ol şehr içinde: ne var ol şehr içinde B.

* 48 Fetih, 23

⁷¹⁰pür-hüner: şîr-ner C.D.

⁷¹³bendini: kendini B. / pendini D.

- 714 Gördüm anuñ burcı üzre ey perî
Şaklamışlar anda tırur bir perî
- 715 Kimse varmaz yanına anuñ ʿiyān
Gözler anı kendisün itmiş nihān
- 716 Gördigümde ʿāşık oldum ana ben
Lîk diñle baña n'itdi anı sen
- 717 Geldi ʿaqla çünki cānum ey dilîr
Gör bu cān olmağ diler anuñla bir
- 718 Çekdi el yohlüğunuñ fethinden ol
Lîk varmaz ğayrı yirden ana yol
- 719 Cān diler çün ol perinün vuşlağın
Dimez ammā işbu dil kalʿa metin
- 720 Ol kadar itdüm tefekkür her ne var
Virmedi yol baña hergiz ol divār
- 721 Bağdı āhîr hālîme çün ol perî
Virirem āhîr bu yolda ben seri
- 722 Didi baña epsem ol ey serf-i rāz
Gösterüp oldum baña biñ türlü nāz
- 723 Kim bu olmaz güç ile ey pür-hüner
Ben dilersem ol kişi bunda döner

قال الله سبحانه وتعالى

وما تشاؤون الا ان يشاء الله رب العالمين

- 724 Yohsa başmaz kimse bunda epsem ol
Gerçi vardur saña āhîr bunda yol
- 725 İvme gelsün şaʿāti şehriyār
Ben ne dirsem anı it sen ihtiyār
- 726 Diyüp āhîr sağ yanında ey perî
Aldı gördüm ol dilā bir gevheri

- 727 İtdi baña aç dehānuñ ey dilîr
Olmaq istersen eger benimle bir
- 728 Al bunu nüş eyle āhir ey ʿazîz
Kim ana benden durursan bil ki iz
- 729 Olmaya sen ger benimle bunda bir
Şöyle bil ki feth olunmaz işbu sır
- 730 Ger olursa bu didigüm āşikār
İmdi bil kim eyledüñ anı şikār
- 731 Bulasın yol ana āhir bî-gümān
Ola zātuñ ey hümā günden ʿiyān
- 732 Diyüp āhir itdi anı ey perî
Kıpdı āhir nüş idüp ol gevheri
- 733 Geldi baña çünkü ol güher i yār
Oldum ol dem ey hümā çāpük süvār
- 734 Ğayrı yüzden gördüm āhir ben beni
Bulamadum isteyüp ben bu teni
- 735 Nesne hāil olmadı artık baña
Girdüm āhir içine kaldum taña
- 736 Bakdum anuñ kaşr u naqqāşına
Gitdi aklum geldi yol başına
- 737 Lîk gözden ol hümā oldu nihān
Şan yıkıldı başıma nüh-āsumān
- 738 Bilmedi hiç kande kendi ey perî
Yoqladum yoqdur eşer her bir yiri
- 739 Lîk gördüm bir havūz ey pür-hüner
Şuyı sükker lîk ol pek pek döner

⁷²⁷İtdi: Dedi D.

⁷²⁸nüş eyle āhir: ağzınla nüş it D.

⁷³⁵āhir: anuñ D.

⁷³⁸Bilmedi: Bilmedim B.D.

- 740 Baḳdum ḳaṭlarına bir bir ḡayet derin
Kim girse ṣad-hezārān aferīn
- 741 Men ṭururken ḥayret iḡre bī-gümān
Gör ne yüzden görünür ol nev-cevān
- 742 Anı gördüm ḥūz içinde ol nigār
Eyledi ʿarz-ı tecellī āşikār
- 743 Gitdi ʿaḳlüm bilmedüm men neyleyüm
Ṣān ṭutıldı ey hümā aḡzum dilüm
- 744 Gördüm olmaz kendümi itdüm ana
Gördü anı ol perī ḳaldı ṭañā
- 745 Ṭaldum āḥir kaʿrına āḥir hemān
Ḳarṣu geldi ḳapdu ol ḳāṣ-ı kemān
- 746 Gitdi ʿaḳlüm yine bilmem ḥālumi
Kim varanda kim bile aḥvālumi
- 747 Az eger çok anda kim etdüm ḳarār
ʿAḳla geldüm gördüm ḥāḳir ol nigār
- 748 Yanum almış ṭurmayup eyler niyāz
Ḥālūñ āḥir ʿarz idüp ol serfirāz
- 749 Tutdı destüm ḳıḳdı ṭaşra ey aḥī
Añā döndün bu arada ben daḥı
- 750 Baḳdı baña ḡünki ol yüzü ḳamer
Didi bir baḳ göz durur işbu kemer
- 751 Baḳdum ana ey perī ol dem de men
Līk neyler yaḥṣı añla imdi sen
- 752 Çevre yanı zeyn olmuş her ne var
Ḡonca güller yetmiş anda nev-bahar
- 753 Bir müzeyyen ḳubbe gördüm anda ḡün
Ol kemer taḥtında ey ʿaḳlı bütün

⁷⁴⁰ḳaṭlarına: Anuñ ḳatına C.

⁷⁴⁵āḥir: anuñ C.

- 754 Yedi kaç şarmış anı bir ejdehā
Er gerekdür vire baña cān bahā
- 755 Ğayrı bilmez bu durur sözi hemān
Eyleyüp ejder özüñ anda nihān
- 756 Kimdür ol kim yanıma uğrar benüm
Kim bunuñla titrer cān u tenüm
- 757 Haḳ Te°ālā eylemiş biñ yaradan
Şarmış anı anuñ ile yaradan
- 758 Yedi yirden gösterüp ḳaddın çün ol
Ḳomamışdur girmeye ol nāsa yol
- 759 Yedi başı var anuñ ey pür-hüner
Birin anuñ kesemez nice bir er
- 760 Cān virüp elden giderdi ihtiyār
Görse ādem ansızın anı ey yār
- 761 Bir zamān itdüm tefekkür bu işi
Nice demler geçürüp yazı kışı
- 762 Oldı insāf ehli ḥāḳir ey perī
Didi baña ey dilāver gel beri
- 763 Vardum āḫir ol nigāruñ yanına
Tā ki irdüm ol mehüñ iḥsānına
- 764 Aytdı baña bu zamān ister i yār
Özü ger geç bu senündür ḳorḳma var
- 765 Līk şabr it vardur ana bir zamān
Kim olasın ana sen şāhib-ḳırān
- 766 İrmeyince vaḳti anuñ iy yarā
Şöyle bil ki feth olunmaz bu ara

754Yedi yerden: Ğayrı yerden B. / ol nāsa yol: hīç ana C.D.

760elden: andan C.D.

761b mısraı: Aytdum aña bu ne ḥāldür ey kişi C.D.

764b mısraı: Çünkü geldüñ bu senüñdür yoḳla var C.D.

- 767 İmdi ger sen bu gice ey pür-kemāl
İdelüm cān şöhetin gel bunda kal
- 768 Diyüp āhir gör ki n'itdi ol perī
Emr idüp kondı ser-ā-ser leşkeri
- 769 Bir iken biñ oldı perī çün i yār
Nāzeninler serv-şadler her ne var
- 770 Her birinüñ yüzleri şems ü kamer
Şad-serv yüzi gül kaşı kemer
- 771 Eylemiş ol bunları ihfā meger
°Adet itmiş burı olmuş mu°teber
- 772 Geldi bunlar ser-tā-ser çün iy yarā
Serv-i şadleriyle tıldı ol ara
- 773 Her biri bir renge girmiş hūb-rū
Birbiriyle nāz iderler rū-be-rū
- 774 Geldi ni°met sālunup āhir şumāt
Tıldı camlar meyleri āb-ı hayāt
- 775 Mest olup bir niceler ey pür-hüner
Virdi āhir meclis içre ana ser
- 776 Yine kalkdı içlerinden bir hümā
Raşsa girdi ey şeh-i °ālem nümā
- 777 Devr idüp pervāne-var ol etdi cüş
Şem°a karşı mı içün diñledi nüş
- 778 Nice dürlü gösterüp āhir hüner
Geldi koydı ol perī önünde ser
- 779 Vardı yine meskenine çünkü ol
Rüyet ile yine gördüm sağ u şol
- 780 Lik olsun bu maḥal bunda tamām
Kim nice bundadur bil ey hümām

⁷⁷⁸dürlü: dürlü C.

Bu faşl ol fitne-i rûzgârın tebdîl-i sûret idüp girdigini beyân ider.

- 781 Gel berü ey bûlbül-i şûride-ḥāl
Bāğ-ı cennet içre göster bir kemāl
- 782 Kim netice bundadur ey serf-i rāz
Vir ḥaylırlar bir birin gel itme nāz
- 783 Diñle imdi aydayum ey kân-sefā
Gör ne işler ol nigār-ı pür-cefā
- 784 Mest olup ḥayrān tûrurdum iy yarā
Kim ne yüzden feth olur bu māverā
- 785 Bu maḥal gördüm yine ey şehriyār
Raḫsa girdi içlerinden bir nigār
- 786 Ol kadar nāz itti āḥir ol perī
Gitdi ʿaqlum bilmedüm ben bir yiri
- 787 Koydu āḥir ol daḥi öñünde baş
Lîk bunuñ iki gözi ḫanlu yaş
- 788 Her kaçan kim nāz ider ol nāzenin
Āteşinden tûtuşur yir yir zemîn
- 789 Şordum anı ol periden çünki ben
Didi baña böyle itdüñ anı sen
- 790 İtdüm ana bu ne sözdür ey perī
Kim özündür sevdigüm ey dîn eri
- 791 Ḥāşa li'lah kim özünde ḡayrı ben
Sevem anı bu sözi gel itme sen
- 792 Yā olur mu baña senden ḡayrı cān
Ola āḥir ey hümā ol miḥribān
- 793 Ger bu yirde nice yüz biñ ola ol
Bulmayam āḥir saña ben belki yol

⁷⁸³imdi: yine D.

⁷⁸⁷bunuñ: anuñ C.D.

⁷⁹¹ben: cān / Ol baña ey perī ol miḥribān C.D.

- 794 Öyle şanma sen beni ey pür-cefā
Kim senüñ yolunda olam bî-vefā
- 795 Virmeyem bir perüñe dünyāyı ben
Dime bunu bir dahı lutf eyle sen
- 796 Er belinden er gelenler er durur
Şanma anı eyleyen server durur
- 797 Söyleyince bu sözi ey pür-hüner
Aytđı baña Hāķ budur ki ersin er
- 798 Kalkdı çün kim ana virdi bir yirini
Gitdi ol perī yirini yirini
- 799 Oldı ʿaqlum yine hayrān bu işe
Bilmedüm ki aña olmuş bu pışe
- 800 Eylemişdür ol beni çün imtiḥān
Yaʿnī baña ol virür mi baş u cān.
- 801 Tebdīl oldı ol perī gördüm i yār
Şaldı kolin boynuma çün ol nigār
- 802 Aytdum aña bu ne ḥāldür ey perī
Kim senüñ renginle girdi ol perī
- 803 Aytdı baña bu perīler böyledür
Rāh-ı ʿışķda ʿāşıkı çün söyledür
- 804 Nāzeninler sevdigine nāz ider
Her ne denlū itse yine az ider
- 805 Ḥamdü li'llāh kim özin bir gayrı ḥāl
İtmedin gördüm anı ey pür-kemāl
- 806 Ben idüm döken gözinden kanlı yāş
ʿAşķ elinden vurup āḥir başa taş
- 807 Diyüp āḥir yine ol ey merd-i cān
Şaldı koluñ boynuma ol bir zamān

⁸⁰⁰Eylemişdür: Eylemişmiş C.D.

⁸⁰¹ol: bu C.D.

⁸⁰²renginle: rengine B.C.D.

- 808 Gitdi ʿaqlı pes añun dahı i yār
 Qalması hiç bende dahı ihtiyār
- 809 Düşürüp ʿaqluñ yine gör ey perī
 Didi āhir bir perīye gel beri
- 810 Emr idüp ol dem hemān peymāneler
 Toldı bir bir içdiler mestāneler
- 811 Yandı cānā yine ʿışkın āteşi
 Ol arada niceler virdi başı
- 812 Şundı baña bu maḥal bir cāmı çün
 İçdüm anı gitdi ʿaqlum büsbütün
- 813 Ğayret itdüm yine ben ey şehriyār
 Līk gördüm ber-hevā bir hūb nigār
- 814 Yer açup gökler yüzinden aytdı ol
 Yeni başdan tldı yine sağ u şol
- 815 Gitdi aqlum ey hümā kaldum taña
 Gerçi gördüm nice bakşın cān aña
- 816 Bile sence nice meh-rū nāz ider
 Ceng u nāya tırmayup āğāz ider
- 817 Geldi koçdı ol menüm dil-dārımı
 ʿĀql alıcı gözleri mekārımı
- 818 Līk bakdum gūşe-i çeşmiyle ol
 Bakup aḡlar bulmak için baña yol
- 819 Ḥayret aldı bunda meni bī-gümān
 Kim budur ol fitne-i āhir zamān
- 820 Söz öküştür germ olup meclis i yār
 Aytdılar ol fitneler varın nişār

808b: mısraı: Qalması hiç bende dahı ihtiyār C.D.

809gör: çün C.D.

811Yandı: Girdi C.D.

814yine: perī C.D.

- 821 Mest olup bil geleler oldu çün
Nāzeninler geldi bezme büsbütün
- 822 Eyleyüp şayd u şada her bir perî
Gulğuleyle yakdı çarhı çenberi
- 823 Kalmadı gökler yüzünde bir melek
Rağsa girdi hem dahı çarh-ı felek
- 824 Kıpdı gökler şān yirinden ey dilîr
Kim irişdi şāna sen rüz-i haşr
- 825 Kıpdı sandum men kıyāmet bî-gümān
Ol kadar kim eyledi nāylar figān
- 826 Kimi çeng u kimi defdür sazları
Cān içinden diñlenür āvāzları
- 827 Saz elinde kimi ağlar zār ider
Kimi güler ma^cşukı pāzār ider
- 828 Kimi geymiş cāme-i zerrîn-ķaba
Kimi ser-pā soyunup dir merķaba
- 829 Kimi şalmış zülfler her yanına
Kim güzellik göstere cānānına
- 830 Kimi girer bir birinüñ rengine
Sözüm añla dime anuñ rengi ne
- 831 Kimi alur bir baķışda aķl u cān
Kimi eyler cānı cān içre nihān
- 832 Kimi virmiş ķol ķola eyler niyāz
Kimi ķoçmış bir birin ey serf-i rāz
- 833 Medķe gelmez bunlar ey şahib-kemāl
Kim bulardur zümre-i ķüsñ ü cemāl
- 834 Yidi ni^cmet dendi anda şükri çün
Geldi irdi nevm içün āķir o dün

⁸²⁵nāylar: neylar C.D.

⁸²⁶Cān içinden diñlenür: Bir birinden ma^cnîdār āvāzları D.

⁸²⁹her: dört C.

- 835 Emr olındı geldi bir bir cāme-ḥ^āb
Girdi anun içine ol āfitāb
- 836 Tıtdı destün iki gözler tolı kan
°Arz-ı ḥāl idüp baña ol mihribān
- 837 Didi baña ey cihānuñ serveri
Dem bu demdür cāme-ḥ^ābe gel beri
- 838 Kaldurup yüzden niḳābuñ ey dilir
Olalum imdi senünle bunda bir
- 839 Dem bu demdür bunu sen ḳūt eyle
Tut sözümi ḡayrı bir söz söyleme
- 840 Diyüp āḫir cāme-ḥ^āb içre meni
Alup şardı dilā men cān u teni
- 841 Kaldı meclisler teḥī çün iy yarā
Şoyunup āḫir şarıldı yār yāra
- 842 Çıkdı bir gömlekden āḫir iki baş
Biri °āşık biri ma°şūk gözi yaş
- 843 Bir birine eyleyüp nāz u niyāz
İtdiler zevḳ u şafā ey serf-i rāz
- 844 Biri söyler ḥālını dem dem aña
Biri diñler ağlayup ḳalur taña
- 845 Ol diñler bu söyler āḫir ḥālını
°Arz idüp şāhum aña aḫvālını
- 846 Biri °āşık biri ma°şūk iki cān
Ḥālen ağlar bir birine ol hemān
- 847 İş bu yüzden °ıyş iderken ey perī
Ḥ^āba vardık bu maḫal ey dīn eri

⁸³⁶gözler: çeşmi C.D.

⁸³⁷cāme-ḥ^ābe: gir bu cāne C.

⁸⁴²āḫir: daḫi B.

- 848 Ber-hevā kim ol perī gelmiş idi
Ya^cnī şāhum ol yire gelmiş idi
- 849 Gördi āhir kim irişdi işbu dūn
Gör ki neyler imdi ey ʿaqlı bütūn
- 850 Fırşatı buldı ğanimet çūn i yār
Gör ne yüzden eyler ol meni şikār
- 851 Gördi ʿālem hāl budur aġyārı yok
Cümle mestdür perīler hüşyārı yok
- 852 Girer āhir cāme-hʿāb içre çūn ol
Bulur oldum işbu yüzden baña ol
- 853 İşler isen ol cihānuñ fitnesi
Tuymaz anı ol perīnūñ bir kesi
- 854 Kāpar āhir came hʿābdan ol meni
İrüp andan dilā cān u teni
- 855 Alup āhir ʿaskerin ol şehriyār
Ol arada tırmayup eyler firār
- 856 İmdi olsun bu maḥal bunda tamām
Kim nice bunda durur ve-s-selām

Bu beyt birinūñ tebdīl-i şūret idüp beni kapduġın beyān ider ki biline

- 857 Diñle imdi yine ey şāh-ı cihān
Gör ne yüzden seyr olur nūh-āsumān
- 858 Tut kulāġuñ kudret-i Hālīka sen
Līk fehm it her ne dirsem anı sen
- 859 Kim bu ma^cnā ġayrıya olmaz kıyāş

⁸⁴⁸idi: çūn D. / gelmiş idi: irmiş iş bu dūn C.D.

⁸⁵¹ler hüşyārı: nūñ bī-dārı C.D.

⁸⁵³bir kesi: birisi B.

⁸⁵⁶Kim nice bunda durur: Diñler iseñ idem anı C.D.

- Şanma sen ki ide bunı degme nās
- 860 Diñle imdi ol perî neyler i yār
Çünki itdi bu maḥal beni şikār
- 861 Yaʿnî ḳapdı cāme-ḥʿābdan ol meni
Ayırup cānımdan āḥir bu teni
- 862 Bir zamāndan soñra geldi ʿaḳla cān
Çalḳanur başum döner sān-ı āsumān
- 863 Ber-hevā gördüm gider ol fitne-rāz
ʿİyş idüp yanınca nice servi-nāz
- 864 Bir ḳuluñ boynumdan almış birini
Biri şarmış zülfünüñ zencirini
- 865 Ḳaşlarınuñ her birin itmiş kemān
Kimde ḳalur baḳsa aña tende cān
- 866 Boyu ʿar ʿar yüzi şems alnı ḳamer
Gözleri cādu ḳaşı olmış kemer
- 867 Ol ḳadar almış çıkarmış ber-hevā
Başum üzre bir ṭopakdur sān-semā
- 868 Nāzeninler serv-i ḳadler ey ʿamū
Nāz ider bile sence rū-be-rū
- 869 Çaldurup def çeng her ne var
İşidüp ehl-i semāʿ eylerdi zār
- 870 Bir zamāndan soñra gör ehl-i semā
Daʿvet etdi bu perîler ey hümā
- 871 Açılup eflāküñ ol dem ḳapısı
Zāhir oldı türlü türlü yapısı
- 872 Aldı āḥir leşgerini ol perî
Girüp aña ol ḳapudan içeri

⁸⁶⁷ṭopakdur: biledür D.

⁸⁶⁹Çaldurup: Çalınup D.

⁸⁷¹Zāhir oldı türlü türlü: Gördüm anuñ ğayrı yüzden D

⁸⁷²Girtüp: Girdi C.D.

- 873 Çünki girdi cümleden bunlar aḥī
Bile sence girdüm āḥir men daḥı
- 874 Neyleyüm ki ƣaldı yārüm anda çün
Kim anuñla biledür ʿaqlum bütün
- 875 Hāşılı girdüm ser-ā-ser içeri
ƴondılar ol mülke āḥir bu çeri
- 876 Bir naẓar ƣıldum ḥaƣīƣat ben aña
Oldı zāḥir bu kemer bundan baña
- 877 Fikre vardum ayıtdum āḥir yā İlāḥ
Bu ne sırdur kim idersen pādīşāḥ
- 878 Kim anı men yirde gördüm evveli
Ol degülse men meger oldum deli
- 879 Ḥayret aldı bu maḥal gitdüm i yār
Bildı āḥir ol perī ḥālüm ne var
- 880 Āḥir aytdı ol perī n'itmek gerek
Anuñ çün bunı terk itmek gerek
- 881 Söyleyince bu sözi öyle baña
Gitdi ʿaqlum bu işe ƣaldum ṭaña
- 882 Kim bunuñ çün gelmiş idüm bu yire
Feth idüp anı ḥüdāyı cān göre
- 883 Çünki ƣaldı ol perī n'itmek gerek
Anuñ çün bunı terk itmek gerek
- 884 Līk aydar dil baña ey merd-i cān
Bir iş it ki itmiş ola ʿāşīƣān

876ƣıldum: şaldum C.D.

877sırdur: işdür C.D.

879gitdüm: kendüm B.C.D.

880b mısraı: Bu aradan yine biz gitmek gerek D.

881öyle: ol meh B.C.D.

882bu: ol / cān: cānān C.D.

884Līk aydar dil baña ey: Dil baña der kim şaƣın ey D.

- 885 Virme gönül gayrıya erlik budur
Rāh-ı ʿışkda bil dilāverlik budur
- 886 Tuṭalum ki pādişāh olduñ yūri
Neyleyüm ki yok benimle ol perī
- 887 Kaldı men ğarīp düşdüm i yār
Kim bu fitne gör meni itdi şikār
- 888 Tuṭalum ki menüm olmış nüh-felek
Neyleyüm olmazsa hāşıl bu dilek
- 889 Taḳatüm yok varmağa yokdur necāt
Tuṭalum ki bundadur āb-ı ḥayāt
- 890 İtdigümde ben bu fikri bī-gümān
Fehm idüp bu perī-şān virdi cān
- 891 Tıydu anı hāne-i dilden i yār
İtdigüm fikr-i nihānı her ne var
- 892 Gitdi ʿaqlum yine bilmem neyleyüm
Yā bu derdi kime yanup söyleyüm
- 893 Gördüm olmaz vardum anuñ yanına
Tā bilem ki ḳahrı ne iḥsānı ne
- 894 Geldi ʿaqlı başına çünki i yār
Ḳorsan itdi ol perī beni şikār
- 895 Tıtdı destüm çekdi kendüm kendüne
El uzatdı vuşlatımuñ bendine
- 896 Varmadı kim hergiz aña ey pūr-kemāl
İtdüm aña ister isen cānum al
- 897 Çünki kaldı ol perī menden ırāk
Öldürür bildüm meni işbu firāk
- 898 İster isen iste cānum işte baş
İmdi bil ki olamam ben saña aş

⁸⁹²Yā bu derdi: Bu işi ben C.

⁸⁹⁴beni şikār: vaşlum şikār C.D.

- 899 Er odur bir didiginden dönmeye
Kim bakarsa ol çerāğ bir sönmeye
- 900 Baş nedür ki yār yolunda virmez ol
Ya meger ki istemez vaşlına yol
- 901 Oldı baña olacağ bil ey perī
Tā ƙalalıdan ol hümā benden geri
- 902 Cān u bāş men itmişem aña fedā
Tā söyledin anı cānā men gedā
- 903 Diyüp āhir itmedüm ğayrı sözi
Bağdum ammā yaşla tıldı gözi
- 904 Bu maħal itdi baña ey perī
Bu maħal itdi baña ey pür-hüner
- 905 Görmeyeydüm ger seni ʿālemde men
Yoğdur aydum gūn içinde küh-ken
- 906 ʿAşık mısuñ bildüm anı ey hümā
Çek meni baş bağrına sen dāʿimā
- 907 Eyledüm āhir seni çok imtiḥān
Kim virür mi bu benüm yolumda cān
- 908 Bildüm āhir kim özümden ğayrı dil
Sevmeyiser sen yaşarsın nice yıl
- 909 Çekme ğam bitdi işüñ ey pür-hüner
Kim senüñ destiñdedür fetḥ-i kemer
- 910 Diyüp āhir eyledi ol meh firār
Diñle imdi aydayın anı ne var
- 911 Olmadum teslīm ana ey merd-i dīn
Eyleyüp anda firārı men hemīn
- 912 Ƙorğdı cānum aldanam mekkārına
Kim ʿağıllar irmez anuñ kārına

⁸⁹⁹bir: kim D. / ol: bir / bir: ol C.D.

⁹⁰⁷çok: çün D.C.

⁹¹⁰Lik itdilm yine ben andan firār D.

- 913 Yine bildi teslimüm yokdur aña
Gördi olmaz bir nişan virdi baña
- 914 Ne ki dirseñ sen anı ey şehriyār
İstimā^c it şimdi idem āşikār
- 915 Aydı baña bu maḥal ey pür-hüner
Ḳanı yā ol saña virdigüm güher
- 916 Didiginde itmedüm ikrār i yār
Ḳorḳum oldur bu degülse ol tıyār
- 917 Lîk bildi bu maḥal cān yārını
Kim budur ^cışḳın iden pāzārını
- 918 Bildüm āḫir ḳalmadı hergiz gümān
Gitdi ḥaḳḳum ey perî benden hemān
- 919 Tebdîl itdi kendini gördüm nigār
Eyleyüp āḫir beni püse-kenār
- 920 Bir nazar ḳıldum aña ey dîn eri
Gördüm āḫir ol perîdür bu perî
- 921 Tırdıgum yirden hemān ey merd-i ḥāş
Aydum anuñ üstine kendüm çü pars
- 922 Şarılup ol dahı āḫir çün baña
Didi bildüm er sen taḥsîn saña
- 923 Gerçi çokdur ^cāşıkum ey pür-hüner
Lîk cānā görmedüm meslekde er
- 924 Sen menümsin ben seninüm ey dilîr
İmdi olsun iki cān bu yirde bir
- 925 Bitsün āḫir işlerin ey pür-şafā
Kim vefāya tebdîl oldı her cefā

⁹¹⁴Diñle imdi ideyim anı ne var D.

⁹¹⁷yārını: pāresini B.

⁹¹⁹püse: büse C.D.

⁹²⁰ḳıldum: şaldum C.D.

⁹²⁵Bitsün: Bilinsün B.

- 926 Diyüp āhîr emr olındı ol meger
Kim varıla üstüne ey şîr-i ner
- 927 Vardık āhîr ol yire ey şehriyâr
Lîk kimdür bunı eyler ihtiyâr
- 928 Bir şadâ vardı baña kim dün giri
Ol periden şorma gelsün bu yiri
- 929 Var idi çün kim anuñ bir dāyesi
Baña aydı ey Hakkın pirāyesi
- 930 Gir bunuñ şekline imdi bunda sen
Söz budur kim anı aydum saña ben
- 931 Bundan özge yok durur aña °ilâc
Kim bunuñ başındadur ol mahfî tâc
- 932 Didigünde gör ki net'di ol perî
Koydı beni şekline ey dîn eri
- 933 Bir ğarâ'ib şekle girdüm men hemân
Şan kim oldum fitne-i āhîr zamân
- 934 Yürüdüm oldum hemân ol kubbeye
Almaz oldum °âlemi bir habbeye
- 935 Her ne denlû var ise anda nigâr
Menüm oldu cümle bunlar âşikâr
- 936 Hâşılı girdüm kemerden içeri
Parmağ aldı ağızına cümle yiri
- 937 Vardum āhîr ey perî men üstüne
Niyyet etdüm āhîr anuñ kaşdına
- 938 Gördüm anuñ kubbesi yek pâreden
Böyle urmuş çün bināsın yaradan
- 939 Hep döner bu tırmayup ey şehriyâr
Gice gündüz itmeyüp hergiz qarâr

⁹²⁸vardı: geldi B. / vardı: girdi D. / şorma gelsün: şor mükemmel bu yiri C.D.

⁹³⁸urmuş çün bināsın: düzmüş evvel āhîr C.D.

- 940 Tıydı k b be kim anu n  a m  men m
K rkusundan  evre yanı oldu nem
- 941 Dile geldi s yledi ol dem hem n
Didi kıyma ba a ey   h-ı cih n
- 942 Var durur   n bende bir  at ey h m m
Kim anu nludur men m feth m tam m
- 943 Didi k b be yine   n g rd m  zin
 attı buldum o udum her bir s zin
- 944 İtmi  ol kim sendeki ol gevheri
Ba a kar u tut ikisi  ey per 
- 945 L k koyma sen anı elden i y r
Yoh sa sırrum k rk rum sa a kıy r
- 946 Kim t l simum ol durur ey merd-i    
Bunu yoh sa feth  idemez degme n s
- 947 Didiginde bu s zi   ir ba a
Di le imdi neyled m   hum a a
- 948 T tdum anı a a kar u men hem n
Cezb  id p  ekdi meni ol gizli k n
- 949  amd  id p   ir  ud ya her ne var
Eyled m bir nice dem anda kar r
- 950 İmdi olsun bu da ı bunda tam m
Kim olur   ir bunu la ve-s-sel m
- 951 Gel ber  ey b lb l-i   ride   l
A  deh nu  g ster p bir bir kem l
- 952 Di le imdi yine ey   h-ı cih n
G r ne y zden feth  olur bu gizli k n

940K rkusundan: Heybetimden C.

943k b be yine: yine urdu B.C.

944İtmi : Dimi  C.D.

948gizli k n: merd-i c n C.D.

950olur   ir bunu la ve's-sel m: netice  ayrı vardır ey h m m C.D.

- 953 Aydum ana bir birin ey pür-hüner
Kim bu yirde nice erler virdi ser
- 954 Hâk Te^cālā eyledi luṭfuñ baña
İstimā^c it aydayın bir bir saña
- 955 Girdüm anuñ içine ey merd-i dîn
Gördüm anda her ne var ^cayne'l-yakîn
- 956 Hoş meziyyet eylemiş anı İlâh
Taşı gevher toprağı müşk ü giyâh
- 957 İrmemişdür aña maḥlûkuñ eli
Kim girenler olalar anda deli
- 958 Kaldı anda cümle perî mülk ü māl
Oldı añlar buña nisbet kı̄l ü kâl
- 959 Gezdüm anuñ içini ey şehriyâr
^cAkl irişmez şöyle itmiş Kirdigâr
- 960 Buldum anuñ nerdübānuñ ey dilîr
Gördüm anda yine ben bir özge sır
- 961 İtdüm anda var içinde bir dahı
Beñzemez bu aña hergiz ey aḥî
- 962 Gitdi ^caqlum bu işe kaldum taña
Aytum āḥir yâ Hudā yardum baña
- 963 Kim anuñ var üç yüz altmış kapusi
Lîk şorma sen nedendür yapusi
- 964 Gördüm anda nice biñ adam başı
Yaturanda yaşlanup kanlı taşı

⁹⁵⁴İstimā^c: İmdi güş C.

⁹⁵⁵ey merd-i dîn: bî-iştibâh / b mısraı: Taşı cevher toprağı misk-i siyâh C.D.

⁹⁵⁷ı mısraı: Olmuş ancak ol binâ-yı evveli C.D.

⁹⁵⁸anda: taşra C. / kı̄l ü kâl: C.D.

⁹⁶⁰Gördüm anda: Yine gördüm anda C.D.

⁹⁶¹İtdüm anda: Bakdum andan B.C.

⁹⁶²Aytum āḥir: Āḥir itdüm C.D.

⁹⁶³şorma: şorma hîç C.D.

- 965 Gördüğümde bunı ey şāhib-kemāl
Aytđum āhır yā İlāhī bu ne hāl
- 966 Bir avuñ irdi bu maḥal ey şehriyār
Bu araya kim gelür cānā kıyār
- 967 Çün işitdüm bu sözi ey merd-i hāş
Bildüm anı gayra olmaz bu kıyāş
- 968 Kaldı göñlüm ʿālem-i ḥayretde çün
İrmiş iken şubḥa geldi yine dün
- 969 Bir nazar kıldum aña ben ey perī
Gördüm anda bir ʿacāib dilberi
- 970 Girmiş anuñ içine ey merd-i cān
Eyleyüp āhır özün anda nihān
- 971 İki yüzlü bir kılıç destünde çün
Gördüm anı gitdi ʿaqlum büsbütün
- 972 Bildüm ol dem ki bu yaşlar her ne var
Bu kesübdür kim budur çāpük süvār
- 973 Aytđum aña ey cihānuñ serveri
Vir baña bir dem emān ey dīn eri
- 974 Tā bilem bu başın ıssı kim durur
Ya kesen kim buña ḥākim durur
- 975 Al meni sen şimdi luṭf it içeri
Tā bilem olmuş mu bunlar iç eri
- 976 Yohsa bundan alayum ger bir ḥaber
İmdi olmam ʿāşık iken muʿteber
- 977 Söyleyince bu maḥal ey pür-kemāl
Açdı bābuñ birini ol şāhib-cemāl
- 978 Girdüm āhır içine ey merd-i hāş
Olamaz bu öbürine hiç kıyāş

⁹⁶⁸Şubha irdüm lık geldi yine hevñ C. / Şubha irdüm lık geldi yine dün D.

⁹⁷⁶alayum: itmeyem C.D.

- 979 Girdüm anda bir ʿazim şahrā durur
Kim o cānuñ bunda yüzi berķ urur
- 980 Orta yirde bir kazan ey şehriyār
Važ^c olunmuş anda dāʿim ol yanar
- 981 Vaşfa gelmez ol kazan ey pür-hüner
Kim şıgar her gūşesine bahr u ber
- 982 Gördüm anda nice cānlar pişiyor
Kimi çıkmış kimi dahı düşüyor
- 983 Şordum aña anları kimdür bular
Bu kazanda kaynayan bu hoş-hūlar
- 984 İtdi ol yanan başlar ki var
Kim anı gördin bu dem ey şehriyār
- 985 Bu kazanda pişer anlar ey ʿaziz
Böyledür bu tā olunca rüst-ā-hiz
- 986 Bağdum anuñ içine men bī-gümān
Nice tenler pişüp olmuş. bī-nişān
- 987 Līk anda her birinüñ adını
Yazmuş āhir bildirüp irşādını
- 988 Bu maḥal gördüm ḥaḳıḳat men hemīn
İki şakķ oldu tūrurken ol zemīn
- 989 Çıkdı andan bir bölük ḥalk iy yarā
Gulğuleyle tıldı āhir ol ara
- 990 Vardılar ol başların ismin i yār
Okıyup bildiler anda her ne var
- 991 Kimisinüñ atası vü anası
Kimisinüñ oğludur dūr-dānesi
- 992 Ya^cni bunlar görmek ister anları
Ol kazanda kaynayan ol cānları

⁹⁸⁰ol: od C.

⁹⁸²düşüyor: coşuyor C.

⁹⁹¹oğludur: oğlumıdur C.D.

- 993 Geldiler bunlar eyler vay dede
Gördiler hergiz nişān yok gövdede
- 994 Maḥv olup pişmiş kazan ey aḥī
Bulmadılar anların birin daḥı
- 995 Ancaḡ anuñ bağları ey şehriyār
Bir yire gelmiş birikmiş her ne var
- 996 Yoḡsa hergiz ḡalmamış baş u ayak
Mahv olup ḡitmiş bularda yok firāk
- 997 Gördiler āḡir bular ḡün bu işi
Farḡa gelmez bildiler hiç bir kişi
- 998 Kimi aytdı beg idi oglum menüm
Kim añunla eglenürdi bu tenüm
- 999 Kimi aydur şāḡ idi anam i yār
Almış idi gün içinde çok diyār
- 1000 Kimi dir ki bir yetim oḡlan idi
Līk oḡlanlar içinde cān idi
- 1001 Kimi dir şeh-zāde idi oglum kişi
Kim ider de ḡalka ḡayr ile işi
- 1002 Kimi ḡanī kimi faḡīr her biri
Bilmez anı kim budur Ḥaḡ taḡdīri
- 1003 Kimi begdür ḡāşılı kimi paşa
Añladınsa sözlerüm var biñ yaşa
- 1004 Yoḡdur anuñ üstüne bir el daḡı
Bu durur men bildigüm ey aḡī
- 1005 Bunda olmaz ikilik işit iy yarā.
Kim ḡötütmez ḡayr-ı Ḥaḡḡı bu ara

996bularda yok: yanınca hem C.D.

998eglenürdi bu tenüm: dir idi cānum bentüm C.D.

999Almış: Görmüş C.D.

1002Kimi ḡanī: Kim ḡanīdür C.D.

1005işit ey yarā: isneyniyyet C.D.

- 1006 Kendü añlar bulmayup hergiz nişān
Eyleyüp āhir dilā āh u figān
- 1007 Bu maḥal şordum ol mehden bunları
Didi şorma baña bu azgunları
- 1008 Kim bulardur bilmeyen nefsin i yār
Añladık bildik diyenler her ne var
- 1009 Qalmış āhir cehl içinde bil ki yok
Şarfı okur ma^cnā bilmez ilki yok
- 1010 Taşra qalmış ma^cnādan bilmez haber
Ol sebebdan olmamışdur mu^cteber
- 1011 Zātı bilmez kim şıfatdur ḥılqatı
Anlar ancak üstühān ile anı
- 1012 Kendi añlar ādemīden ey ^cazīz
İtmemişler rūḥlaruñ bular temiz
- 1013 Qaldı buñlar gün içinde ḥār u zār
Çar-^canāsır terkībinde her ne var
- 1014 Ma^cnā içre almayan canā sibāq
Zāhir olmaz dü cihanda ana Hāq

Bu faşl ^cāşıkların yağını benim üzerime sürüp dil olup nutқа geldigic

- 1015 Diñle imdi yine ey merd-i cihān
Gör ne yüzden şayd olur ol gizli kām
- 1016 Gitdi añlar degdi növbet baña çün
Aydām anı līk fehm it büsbütün
- 1017 Qaldı ol meh-rū mehüm eyle i yār
Ol meni vü men anı itdüm şikār
- 1018 Şoydı ol dem ol hümā gördüm beni

¹⁰⁰⁸nefsin: Hāqkı C.D.

¹⁰¹²İmdi bunlar oldı ḥayvān ey kişi Ol durur kim itdi bunlar bu işi C.D.

¹⁰¹³ḥār u zār: ḥor u zār C.D.

- Ol yağ ile yağladı ser-pā teni
- 1019 Tıtdı ol dem şemse karşı her ne var
İçdi gördüm ol yağı ey şehriyār
- 1020 Dil olup bunlar ser-ā-ser ey perī
Cismüm içre söylediler her biri
- 1021 İsm u resmi her birinüñ bi-gümān
Zāhir oldı ol baña günden °iyān
- 1022 Söyleyen yok diñleyen var anda çün
Kim budur fi°l-i Hudā bil dün ü gün
- 1023 Lık gördüm bu maħal ey nev-cevān
Bir ġarā°ib şekle girdi ol hemān
- 1024 Eyledi gördüm tecellī zāt ile
Men bulundum lık bu ālāt ile
- 1025 İtmedi cismüm taħammül ey °azīz
Neyleyüm şandum ki kopdı ki rüst-ā-ħız
- 1026 Gitdi menden cümle varlık çün i yār
Bildüm āħir bu perī baña kıyar
- 1027 Aytdı āħir bildigin ol kes baña
Lık anı aydamam bir bir saña
- 1028 Lākin ey meh aydayum biñde birin
Añlamazsın işbu nazmum var yirin

Bu faşl beyān ider ki bu zıkr olanlar fi°le gelmiş midür yohsa bi'l-
kuvve midür anı beyān ider.

- 1029 Diñle imdi anı ey şāh-ı cihān
Gör ne yüzden eylerin bunu beyān
- 1030 Çün bozıldı bu beden emr-i İlāh
Ya°nı yutdı ol meni bī-iştibāh

¹⁰²⁹bunu: anı C.D.

- 1031 İtdi ol dem ol kazanda kendin ol
Maḥv olup tıldı anuñla sağ u şol
- 1032 Kükredi işbu kazan taşdı i yār
Aqđı taşra cümleten anda ne var
- 1033 Tıtdı gördüm ʿālemi āḥir o şu
Kıplayıp arz u semāyı şu-be-şu
- 1034 Gördüm anda kimsenüñ ḥükmi revān
Geçmez āḥir ger ola şāh-ı cihān
- 1035 Lık gördüm bu maḥal cānuñ özi
Şems olup tılmış cihāna aç gözi
- 1036 Her ne kim var cümle maḥlūk bī-gümān
Zerre olmuş ol güneş içre hemān
- 1037 Her neye bir ʿaceb fend eylemiş
Bir kıl ile kendüye bend eylemiş
- 1038 Yaʿni nūrdan bir tel itmiş zātına
Kim vire kuvvet dilā ālātına
- 1039 Yaḥşı fehm it her ne kim itdüm saña
Kim o telden virür Allah feyz āña
- 1040 Her birinde biri mevcūddur anuñ
Kim anuñla diridür cān u tenüñ
- 1041 Nefhadan maḳşūd olan budur i yār
Lık bunu kim okır yā kim tıyar

¹⁰³³gördün: āḥir / āḥir: gör kim C.D.

¹⁰³⁴revān: nihān B.

¹⁰³⁷neye: birine bir B.C.D.

¹⁰³⁹Allah: āḥir C.

¹⁰⁴¹Enbiya(91)

قال الله سبحانه وتعالى

ونفخت فيه من روحي

- 1042 Her birisi ol telüñ şan kim hayāl
Kim idüpdür kudretiñden zül'-celāl
- 1043 Ger birinden ala Allah ol teli
Mevt irişür aña görmez bu ili
- 1044 Ya iderse ol teli ğayet za'if
Hasta olup ol kişi olur naḥif
- 1045 Ger vire kuvvet aña āḥir Hudā
Hasta olmaz ol kişi öñden soña
- 1046 Cümle eşyā işbu yüzden ey 'aziz
Feyz alur andan irince rüst-ā-ḥiz
- 1047 Ger şigār u ger kibāruñ cümlesi
Böyledür bu añladuñsa ger sesi
- 1048 Bu maḳāmda çokluḳ olmaz kııl u kāl
Kim anı örtmüşdür bil ehl-i ḥāl
- 1049 Bundan özge kâle gelmez ey kişi
Bu da çokdur sen ne şandın bu işi
- 1050 Kimdür ol kim cümlesinüñ ḥālını
İde bir bir her ne var aḥvālını
- 1051 Olsa deryālar mürekkeb saz kalem
Yitmez aña itmeyüp anı bu fem
- 1052 Lîk girseñ bu göñül şehrine sen
Hoş bilürdin kim ne yazdum bunda men

1042Kim idüpdür: Böyle itmiş C.D.

1043ala Allah: olsa āḥir C.D.

1045aña Hudā: Hudā aña C.

1047şigār: şağîr B.

1049özge kâle: artuḳ lafza C.D. / sen ne şandın: o ki bilmez C.D.

1050üñ ḥālını: anuñ i yār / b mısraı: İde taḳrîr bu arada her ne var C.D.

1051Lokman(27)

- 1053 Karga itmez blbln ferydn
Ya ne bilsn bilmeyen tadn
- 1054 Zga virse skkeri hir i yr
Öte mi tt gibi ol yokla var
- 1055 Ya göre gelp mua^cllim bir ikr
alsan an alur elbet ikr
- 1056 Ya alarsn gayrsn hir n
Bilmez an baar hir dört yan
- 1057 Her birinn hkmi var ey pr-hner
Bu arada Hkka lyk erdr er
- 1058 Chile yr olma kim er olasn
^clm ok kim hib-esrr olasn
- 1059 Kim uyanlar ey per bil ^cavrata
Belki olur ol kii andan te
- 1060 Belki ^cavrat vardur erdr ey kii
 ider kim er idemez ol ii
- 1061 Yokla imdi kadur avrat i yr
dem isen bu sözüm fehm eyle var
- 1062 Er odur kim Hkka tlip ola ol
^cAvrat oldur bula gayr Hkka yol
- 1063 Er de oldur er nin ey ^cazz
Kim ide bu szlerm bir bir temz
- 1064 Erlik olmala kii ey pr-hner
anma sen ki rh- Hkda vire ser
- 1065 Ger bulursa zen olanlar Hkka yol
Hk katnda şöyle bil kim erdr ol

1054⁴itmez: bilmez C.D.

1054⁴tt: blbl C.D.

1060⁴vardur: var ki B.

1064⁴olmala: olmaa B.

- 1066 Erlik oldur Haxxa ikrār eyleye
Rāh-ı ʿışkda bir ulu kār eyleye
- 1067 Gice gündüz tırışa Allah ile
Turmaya oturmaya güm-rāh ile

قال الله سبحانه وتعالى

والذين جاهدوا فينا لنهدينهم سبلنا

- 1068 Olmaya bî-gāne tā kim ey ʿazîz
ʿĀrif iseñ eyle bu nazmum temîz
- 1069 Yoḥsa qalduñ ʿālem-i zulmetde sen
Gitmeyüp ahîr özüñden süflî ten
- 1070 İsterem senden İlāhî şubḥ u şām
Añlayalar işbu nazmum hāş u ʿām
- 1071 Nūn u Qāf u şîn u yāy u bî-gümān
Añlaya gör bulmaq istersen imān
- 1072 Kim tamām oldı bu nazmum ey ʿazîz
Oḳı imdi ādem ol eyle temîz

Bu faşl anuñ beyânındadır ki ʿālem-i hâlde hâzretten suʾāl olinup ne cevāb virmişdür.

- 1073 Gel bertü ey bülbul-i şüride-hāl
Aç dehānuñ yine göster sen kemāl
- 1074 Kaḅḅı bāḅuñ bülbulündensin i yār
ʿArza gel gir bāḅ-ı yāre cān uyār
- 1075 Depredüp nāzik-dehānuñ vir haber
Kim biline pādîşāh-ı baḅr u ber

¹⁰⁶⁶Rāh-ı: ʿİlm-i C.D.

¹⁰⁶⁹ahîr: cānā C.D.

- 1076 almasuñ pūşide sırruñ iy yarā
Söyle bir bir bilinsin bu ara
- 1077 Diñle imdi yine ey şāh-ı cihān
Kim diyem bir sırr-ı ihfā men iyān
- 1078 İstimā^c it imdi birbir sen i yār
Ger dilerseñ ma^cnīsīñ itmek şikār
- 1079 Aç gözin gel yırt bu ğaflet perdesin
Bir nazār kıl āleme gör nerdesin
- 1080 Sen bu nazımı ğayrıya itme kıyās
Añla anı bunu bilmez degme nās
- 1081 Bir dūn içre ālem-i ma^cnā hemān
Geldi gördüm yanıma fahr-ı cihān
- 1082 İzzet itdüm aña ikrām eyledüm
arşu vardum hālī i^clām eyledüm
- 1083 Başdı ol dem pes meni bağına ol
Nūr içinde ğarka vardı sağ u sol
- 1084 Didi baña hamdu li'lāh kim seni
Böyle gördüm sen dahı gördün meni
- 1085 Çekme ğam sen ki irişdüñ devlete
almadı menzil saña bundan öte
- 1086 Çünki bulduñ sen beni ey merd-i hāş
Oķuñ atdın imdi bundan yayuñ aş
- 1087 Ya^cni benden hāl ola her müşkilāt
Biline āhir bu sırr-ı kā'ināt
- 1088 almaya hergiz gümānuñ ey dede
Çün kim irdin sen bu sırr-ı Ahmed'e

1076bilinsin: görilsin

1078imdi: sözlerin C.D.

1080Sen: Kim C.D.

1081Bir: Bu C.

1085sen ki: kim sen C.D.

1088hergiz: āhir C.

- 1089 Diyüp āhîr çün tamām itdi sözün
Dutdı destüm gösterüp kendi özün
- 1090 Didi baña gel berü ey merd-i cān
Söyleye söz kim açıldı gizli kân
- 1091 Didiginde şöyle kim ey pür-hüner
Püs idüp destün kodum ögünde ser
- 1092 Var idi bir kez suâlüm ey perî
Şordum aña kim biline her biri
- 1093 Didüm aña evvelā kim yā Resûl
Nice gördün Hakkı sen ey pür-uşul
- 1094 Didi çekdüm evvelā kırk yıl emek
Yemeyüp çün toyunca nân u nemek
- 1095 Yatmadum men gice gündüz iy yarā
Tā gelince baña ʿilm-i māverā
- 1096 Eyledüm ʿilm-i ledünni men şikār
Oldı baña Hāk yüzünden āşikār
- 1097 Oldum āhîr kāmîl insān iy yarā
Eyleyüp miʿrācı gördüm māverā
- 1098 Gördüm āhîr hay durur Hakkuñ özi
Gayrı ide hay ide bildüm sözi
- 1099 Bu şifata rûh deyü virdüm cevāb
Kim bununla her kapu olur küşād
- 1100 Ol hakikat noktası gördüm yine
Şems-i bātındur ki ser-pā āyine
- 1101 Kim budur hem cevher-i evvel i yār
Müdriku hem müdrikedür her ne var
- 1102 Kim virür idrāke ol bil gayrıya
Kim Hudādan gāfil olan gayrıya

¹⁰⁹¹Püs: Būs D. / önünde kodum B.

¹⁰⁹⁷miʿrācı gördüm māverā: miʿrāc görüldü bu ara C.

¹⁰⁹⁸ide: dahî / ide bildüm: ider bil C.D.

- 1103 Bu şıfatuñ adını ʿaql eyledüm
Kim bunu müdrık deyü naql eyledüm
- 1104 Kim ʿaql müdrık durur ey merd-i dīn
Müdrıkedür hem aña sen ol yakın
- 1105 Dañi gördüm ki münevver zāhiri
Rüşen eyler ğayrıda hem ey perī
- 1106 Bu şıfatuñ adını koydum çü nūr
Kim budur iden feleklerden ʿubūr
- 1107 Yine gördüm bu haķıķat şemsi çün
Cümle mevcūdatı bil kim büsbütün
- 1108 Kendi varından yaratmış bī-gümān
ʿArş u kürsī vü zemin āsumān
- 1109 Kāplayup bir bir cihānı ey ʿamū
Eylemiş gördüm ihāta sū-be-sū
- 1110 ʿArş kodum men bu şıfatuñ adını
Yaʿnī şāhum varlığuñ bünyādını
- 1111 Yine gördüm bundan ulu yok i yār
Kim anuñla añlatur şehir u diyār
- 1112 Hem ulu vü hem ʿazīmdür şānları
Kim olur diri içinde cānları
- 1113 Dört melekdür kim muķarredür bular
Haķ katında olup āhır hoş-ķular
- 1114 Bu şıfata men muķarreb diyüp ad
Virdüm āhır añla nazmum olma yād
- 1115 Yine gördüm müşfik-i ʿālemdür ol
Kim görünür gösterür ʿāşıkā yol

¹¹⁰⁵ğayrıda hem: ğayrı ide C.

¹¹⁰⁸vü zemin asumān: ger zemin ü asumān B.C.D.

¹¹¹¹añlatur: añılur C.D.

¹¹¹⁴diyüp: diyü C. / diyüp: virdüm D.

- 1116 Her kimin kim var başiret gözleri
Görünür aña vü söyler sözleri
- 1117 Ger nebî vü ger velîdür ey ‘azîz
‘İlm-i sırrı gösterür eyler temîz
- 1118 Olur aña çün musavver her ne var
Ger ola gizlû vü ger âşikâr
- 1119 Bildüm âhîr kim budur iden ‘iyân
Görünür çün ol göze bu gizli kân
- 1120 Bu şıfatuñ dağı adın men hemîn
Koydum âhîr ey perî Cibrîl-emîn
- 1121 Yine gördüm bu haqîkat iy yarâ
Nokta-i Haqdur kim olmuş mâverâ
- 1122 ‘Alim u hem mütekellimdür bu çün
Hem semi‘ u hem başîrdür büsbütün
- 1123 Kâdiru hem bil cemîldür hem celîl
Kim şikâr eyler bunı her bir halîl
- 1124 Dağı haydar hem cihân içre çün ol
Kim bu haydan gider âhîr Haqqa yol
- 1125 Bu şıfatuñ adını âdem i yâr
Koydum âhîr aña anı cân o yâr
- 1126 Her şıfat kim Haqdan ey meh görmüşem
Cümlesinüñ sırrına men irmişem
- 1127 Bu şıfatlar kim didüm ey pür-hüner
Ger bulınsa bir kişide olur er
- 1128 Kim Haqquñ durur bular bî-gümân
Andan olur ger ola pîr ü cevân

¹¹¹⁸ger: ger ol B.C.

¹¹²²Hem: Kim B.D.

¹¹²⁸Kim Haqquñ durur bular: Bu şıfatlar kim haqqundur B / Çün haqqundur cümle bularC.D.

- 1129 Bir haqıqatdur bularuñ cümlesi
Añladıñsa ey hümā kes sen sesi
- 1130 Sırr-ı ihfā kim dimişdür ol ʿazîz
Cümle bunuñ sırrıdur eyle temiz
- 1131 Cümleden şordum bu sırruñ birini
Didi baña aydayın taķrîrini
- 1132 Lîk itsün bu maḥal bunda ḳarār
İmdi bir gör baʿdehu daḫı ne var
- 1133 Diñle imdi yine ey şāh-ı cihān
Gör ne yüzden ʿarz olur sırr-ı cihān
- 1134 İstimāʿ it gel bu nazmum ey perî
Lîk añla ḳalma menzilden geri
- 1135 Aytdum aña dört melek kim var durur
Kim muḳarreb birbirine yār durur
- 1136 Yaʿni bunlar yā Muḥammed derdi de
Geldi mi fiʿle eyā nūr-ı dîde
- 1137 Kim sözünden añlanur ey şehriyār
Kim bular bi'l-ḳuvve ola her ne var
- 1138 Tā maḥalli geldiginde zü'l-celāl
Göstere bir bir buları pür-kemāl
- 1139 Her birinüñ ḥidmetin ḥod Ḥaḳ ʿiyān
Eylemişdür yirlü yirinde beyān
- 1140 Ger olurlarsa bular bi'l-ḳuvve çün
Mevcut olmaz imdi ey ʿaḳlı bütün

¹¹²⁹hümā-kes: ey perî C.

¹¹³²daḫı: bunda C.D.

¹¹³³cihān: nihān C.

¹¹³⁴Lîk añla: Añla anı C.D.

¹¹³⁶Geldi mi: Gelmedi mi C.D.

¹¹³⁹yirlü yirinde: Bunlaruñ bellü C.D.

¹¹⁴⁰olurlarsa: olurlarsa pes C.D.

- 1141 Didigümde itdi baña ol dilir
Bu durur bil sır içinde gizli sır
- 1142 Ger bular mevcüd olursa ey kişi
Hakka lâıık gördün imdi bu işi
- 1143 Ya'ni ger bi'l-kuvve olmazsa hemân
Hakka işbat itmiş olduñ sen mekân
- 1144 Añla lutf it sözlerüm ey merd-i hâş
Kim bu ma'na gayrıya olmaz kıyâs
- 1145 Aydayın imdi saña ben bir mişâl
Lîk añla bu mişâlden hişse al
- 1146 Nevme varsañ bir gice ey şehriyâr
Görsen anda nice biñ şehr u diyâr
- 1147 Dañi cânâ hem yanınca nice nâs
Bile olse bî-hesâb u bî-kıyâş
- 1148 Belki görsen sen bunuñ dördün dañı
Ya'ni düşde şöyle bil kim ey ahi
- 1149 Sen uyansañ soñra âhir bî-gümân
Var mı imdi söyle anlardan nişân
- 1150 Anda mı kaldı olar ey pür-hüner
Yohsa senden mi göründi vir haber
- 1151 Bu kemâli bilmek isterseñ iy yarâ
Var sen anuñ ehlini turma ara
- 1152 Cümleden bi'l-kuvve bunlar sendedür
Kim anuñ ma'deni cânâ tendedür
- 1153 İster isen birini biñ türlü ol
Gösterür bir ma'na yüzünden sağ u şol

¹¹⁴³işbat: isnâd C.D.

¹¹⁴⁹Sen: Pes C.D.

¹¹⁵⁰hüner: kemâl C.D. / vir haber: böyle hâl C.D.

¹¹⁵¹isterseñ: isterse B.

¹¹⁵²Cümleden: Fi'ilden B.

¹¹⁵³bir ma'na yüzünden: sin bilmiş ol C.D.

- 1154 Ya dilerse birini biñ türlü şey
Gösterür ma^cnā yüzinden anı Hıyy
- 1155 İster ise birini yüz gösterir
Yā dilerse yüzde bir yüz gösterir
- 1156 Añladıñsa sözlerüm ersin kişi
Yohsa şāhum bilmediñ sen bu işi
- 1157 Bundan özge ne idem āhir saña
Kim su²āl itmişdiñ anı sen baña
- 1158 Virdüm āhir ey perī aña cevāb
Kim bilindi bu haṭā mı ya şevāb
- 1159 Didiginde şöyle ki mest oldu ol
Yine degdi bu maḥalde baña yol
- 1160 Yine aytdum yā Resūl-i kā²ināt
Kim seninle bulur ^cāşıklar necāt
- 1161 Var durur bir özge müşkil yā Resūl
Anı daḥı ayt bize ey pür-usul
- 1162 Ne ki dirsene aydayın anı saña
Vir cevābuñ luṭf idüp imdi baña
- 1163 Bu Hızır kim var durur ey pür-şafā
Kim görünür ^cāşıka eyler vefā
- 1164 Kim durur bu luṭf idüp gel vir cevāb
Kim biline ^cālem içre bu şevāb
- 1165 Gerçi ta^cyin eylemişler bu işi
Buñ deminde iş bitüren bir kişi
- 1166 Bu daḥı Hızruñ biridür ey ^cazīz
Kim o yüzden eyleye bir iş temīz

1155Ya: Ger D.

1157özge: artuḡ C.

1161ayt: aydupdur C.

1162a mısraı: Aydayum imdi nedür anı saña C.D.

1164gel vir: vir gel B.D.

1165Buñ deminde iş bitüren: Bitürmekde iş bitürse B.C.D.

- 1167 Hem nebîler evliyâlar işidür
Kim bularuñ fi^cli Allah işidür
- 1168 Lîk aydam ben resmidür aşlın i yâr
İmdi güş it gör bu bahır içre ne var
- 1169 Aytdı şordum buntı Hâkdan şöyle bil
Kim anuñla görünür ol ay u yıl
- 1170 Aytdı baña nice biñ türlü şıfât
Bu cihâna gelüben bulur hayât
- 1171 Her ne kim var cümle sûret tâ ezel
Gönderür âhir cihâna lem-yezel
- 1172 Ol ki halkdur çün ezel bi'l-ķuvve çün
Fi^cle gelür cümle anlar büsbütün
- 1173 Lîk gelmez bu şıfat ey pür-kemâl
Kim hazır itmişdür ismiñ zü'l-celâl
- 1174 Ya^cni ana rahmine düşmez bu cān
Fi^cle gelmez ma^cnide olmuş nihān
- 1175 ʿĀlem-i ma^cnā görünür ancak ol
Buñ deminde gösterür sālîke yol
- 1176 Yahşı añla ey perî sen bu sözi
Bir iken biñ gösterür ol bir yüzi
- 1177 İş bu sûret kavı olursa bir kese
Ol kişi de söyleyen sözün kese
- 1178 O da nişān bu durur ey pür-hüner
Kim bürinür buntı âhir oldur er
- 1179 Girer âhir nice renge ol kişi
Bir yüzi biñ gösterür işler işi
- 1180 İki yüzlü bir kılıçdur işbu cān
Kullanur zāhirde anı ger nihān

¹¹⁷³bu: C.D.

¹¹⁷⁸O da: erde / Kim bürinür: Birinürse C.D.

- 1181 Ya'ni zāhir ola bāṭın ola iş
Bürinür ol şurete yaz ile kış
- 1182 Şayd idüpdür fi'1-i Hakkı ol i yār
Hakdan ayru olmayup leyl u nehār
- 1183 Hax durur aydan dilā her bir işi
Ādem iseñ añla luṭf it bu işi

قال الله سبحانه وتعالى

* ومارميت اذرميت ولكن الله رمى

- 1184 Bundan artuḵ itmeyem her işi ḥall
Añlamazsañ koy dilinden beri gel
- 1185 Tır yirinde girme gel meydāna sen
Çün degülsin ey kişi merdāne sen
- 1186 Kim virildi her su'āline cevāb
Ger ḥaṭādur ol su'ālīñ ger sevāp
- 1187 Almaya ger bir kişi bundan ḥaber
Yokdur anda bil ki ĩmandan eṣer
- 1188 Dīn budur ĩman budur İslām budur
Nūş iderse bāde-i gül-fām budur
- 1189 Zāhirinden çek eliñ gir bāṭına
Yakmak istersen eger ālātına
- 1190 Harka yakma ma'ni gözle ma'ni ol
Kim özüñle tolu āḥir şāğ u şol
- 1191 Kande baksañ gördigin Allah ola
Akl u fikriñ bi'-zevāl ol şāh ola

¹¹⁸¹ola: ya ol B. / bāṭın ola: ger ola bāṭın C.D.

¹¹⁸³aydan: andan iden C. / bu işi: ey kişi B.C.D.

* 8/Enfāl, 17.

¹¹⁸⁴dilinden beri: elinden bizi C.D.

¹¹⁸⁸iderse: iderseñ C.

¹¹⁹⁰şāğ u şol: şāğ şol D.

- 1192 H̱ayr u şerden ḇütün āhir işlerūñ
Bile ola H̱aḱ ile c̱ünbüşlerūñ
- 1193 Ya^cni ayda H̱aḱ yüzünden her işi
İrmeye sırrına anuñ bir kişi
- 1194 Ālet ola bu şüret ey meh saña
Cān olasin tā ki āhir sen baña
- 1195 Gide küfrūñ bulasuñ ĩmān-ı ẖaş
Kim bu ma^cnā ğayrıya olmaz kıyāş
- 1196 Yā ĩlāhĩ sen naşĩb et c̱ümleye
Tā kim anlar bu kelāmum ḏiñleye
- 1197 Oḱıyanı ḏiñleyeni yā ĩlāh
Raḥmetinden itme maḥrūm pāḏişāh
- 1198 Nūn u ḱāf u şin u yāy u her ne var
Añlayup ide anuñ sırrın şikār
- 1199 Kim tamām oldu bu nazmum pes hemĩn
Bulup āhir her biri yirlü yirin

Bu faşl ḥarf ile ma^cnānuñ ḥaḱĩḱatin bile virir kim su³āl olınmışdır.

- 1200 Gel ey ^cāşĩḱların baḡrında yaḡı
Uyandur sen yine işbu çerāḡı
- 1201 ĩşitsün murḡ-ı dil itsün fiḡānı
Sevüp gözler o dehr içre o cānı
- 1202 Aḱub dil mektebiñ ur ^cışḱa būnyād
Oḱut ^cāşĩḱları ol aña ũstād
- 1203 Alup bir bir zebāna anı i yār
Rumūz eyle getür lafza ne ki var
- 1204 Kelāmı ma^cnĩyi it āşikāre
Getürsünler anı senden şikāra

¹¹⁹⁴Ālet: Tamāmet B.

¹²⁰³ki: kim C.D.

- 1205 Görüp şayd eylesün tälîpler ey cãn
Virüp añā hezarān türlü elvān
- 1206 Bilünsün harfle cānā bu ma^cnī
Ki harf içinde mi bu ma^cnā ya^cnī
- 1207 Nedür harf nedür ma^cnā ne şeydür
Ki anuñ biri mürde biri haydur
- 1208 O ki mürde durur yokdur şebâtı
Ki ma^cnī hay ider bu kâ'inâtı
- 1209 Kulak tut harf ü ma^cnāya ey cãn
Ki şordum anı hazretten kemā-kān
- 1210 Didüm ey mazhar-ı yār-ı dil-ara
Haber vir ki öğülsün işbu ara
- 1211 Didi harf ol durur Hâk yazmış anı
Añā nefh eyleyüp ma^cnā nihānı
- 1212 O harf eyledi esbāb añā çün
Anıñla biline ʿālem dün u gün
- قال الله سبحانه وتعالى
ونفخت فيه من روحي
- 1213 Ki ma^cnā hay durur her kande olsa
Anı dañı hay ider ger harğa tolsa
- 1214 Nedür anuñ didigi ey dilāra
Ki harf oldu iki var anı añla
- 1215 Dañı söyler bu harfden ma^cnā i yār
Ki bu harf içinde mahfī Kurʿān
- 1216 Diridür ikisi de bil ki bundan
Ne andandur ki ma^cnā vü ne bundan

¹²⁰⁵türlü: rengü C.D.

¹²⁰⁹harf il: harfe vü D. / b mısraı: Anı şordum ki hazretten ne kim var C.D.

¹²¹²biline ʿālem dün u gün: çalıma dört yana dün ü gün C.

¹²¹⁴var anı añla: yüzlü bu ara B.

- 1217 Baqarsın ikisi de Һarf-ı fānī
Velī Һutdı dilā bunlar cihānı
- 1218 Ger alsan maʿnāyı Һarfın elinden
Olur mevt ol Һarf düşer anuñ elinden
- 1219 Gider kuvvet bu Һarf itmez kelāmı
Ki oldur Һay iden bu Һaş u ʿāmı
- 1220 Ki maʿnā Һarf ile cānā biledür
O dur kim muttaşıl meyli diledür
- 1221 Bu maʿnā ansız olmaz ey Һarındaş
Velī bundan ziyāde itme gel fāş
- 1222 Suʿālin bu ise ey ʿabd-i yezdān
Cevābuñ virdüm anuñ eyle izʿān

قال الله تعالى ونحن اقرب اليه من جبل الوريد وهم سعمكم اينما كنتم

- 1223 Budur Һarf ü budur maʿnā ki aytdum
Ki bildirdüm saña hem gör ki nʿetdüm
- 1224 Diyüp āһir tamām itdi sözün ol
Bu kez degdi yine şāhum baña yol
- 1225 Didüm ben yine aña ey dil-ārā
Қulақ Һut gör ne dir saña bu ara
- 1226 Eger bu itdigin ol ise ey cān
Niçün ya eylemez her kişi izʿān
- 1227 Ki cānā söylemez ol Һarfde maʿnī
Ki bir cān almadan eline yaʿnī
- 1228 Bu maʿnānuñ Һayra yok iһtiyācı
Odur kim bulan anı oldı Һacı
- 1229 Ki Һarf maһlūk vü anuñ Һayrı maʿnā
Budur men bildigüm ey verd-i raʿnā

1218Olur ol Һarf düşer elinüñ dilinden C.D.

1226kişi: şeyʿi C.D.

- 1230 Bunu inkār iderse ādem i yār
Olur kāfir ider ol küfrin izhār
- 1231 Biri qalmaz iki  ālemde anuñ
Dilā bu küfr içinde bulunanuñ
- 1232 Velī söz bundadur ey řāh-ı merdān
Niçün nuţ eylemez o şarfden Kur ān
- 1233 Turur biñ yıl  osan birinde anı
Kelām itmez niçün ey rūh-ı řāni
- 1234 Ola çün řarf bir ma nānuñ vucūdu
Gerekd r ol ide H   a s c du
- 1235 Odur şarf kim bu ma nā s yler andan
İder nu  ı diler hem H   ı c ndan
- 1236 Bu ma nā şarf ilen ger ide birlik
Bil r ol neyd ğ n keşrinde dirlik
- 1237 Ki şarf k   im durur ma n le ey c n
O at fehm it bu remzi eyle iz  n
- 1238 Da ı g r r işid r ma n  i y r
Olup ā ir o şarf i re şaleb-k r

قال الله تعالى ليس كمثلہ شیء وهو السميع العليم

- 1239 Diy p ā ir tam m aydum s z m men
Velī g ş it yine ned r şazret sen
- 1240 Didi sen didig n ol şarf u ma n 
O  ayrıdur işit ey verd-i ra n 
- 1241 Bu ma n nuñ kel mıdur bil ey c n
Ki H  dan geldi a a didi  ur  n
- 1242 Bunı Cibr l get rd  bil sen anı
O ma n  sended r ey rūh-ı ř ni

¹²³⁸Olup: Oluben D.

- 1243 Kelāmu ḥaḳ durur bil anı ey şāh
Ki gökden nāzil itdi anı Allah
- 1244 Budur zāhir velī sendeki bāṭın
Ki anuñla bulur herkes ḥayātın
- 1245 Budur hem levh-i maḥfūz ey dil-ārā
Bunı sen sende bul hem sende ara
- 1246 Bu levḥ-i maḥfūzı buldunsa sen de
Olur cümle ʿālem saña bende

¹²⁴⁴Budur zāhir: bu zāhirdür B.

قال الله تعالى بل هو قران مجيد فى لوح محفوظ

- 1247 Bu ھاḫ ھاyvandır bilmez bu dilden
Anıçün kendin añlar āb u kilden
- 1248 Neylesün ھاarf-i ma^cnā neydüğün ol
Budur şanur olan ve gösteren yol
- 1249 Anı bilmez ki bu ھاarfüñ şaḫābī
Bu ma^cnāya urupdur bu niḫābı
- 1250 Ayıra ھاudret ile işbu ھاarfi
İdüpdür ey hümā ma^cnāya şarfi
- 1251 O ھاarfüñ ھاarfidür ey ʿabd-i yezdān
O ma^cnā işbu ھاarfe oldu pinḫān

خمرت طينت ادم بيرى اربعين صباحاً

- 1252 Yazıldı ikisinüñ daḫı ismi
Biri zāḫir biri baṭında resmi
- 1253 Birinüñ ھاarfini ھاazf itdi iy yar
Birinüñ ma^cnā itdi ھاarfiñ izḫār
- 1254 Bilürsen ھاarfini ma^cnāyı bildüñ
Ve ger ni bir ھاuru ھاavḡayı bildüñ
- 1255 Ki ھاarfdan bilünür ma^cnā bil ey şāḫ
Oñat fehm it bu naẓmum olma gümrāḫ
- 1256 Bilenler ʿālem içre ھاarfi ey dost
İrişüp ma^cnāya itdi heme ost
- 1257 Bilindi zāḫir u bāṭın ne kim var
İdüp bu ʿilmi Ḥālīḫ aña izḫār

¹²⁴⁷ھاyvandır: ھاyvandırur B.C. / ھاyvandır: maḫlūḫ durur D. / kendin añlar: bī-ḫaberdür C.

¹²⁴⁹şaḫābī: şāḫībī B.

¹²⁵⁰Ayıra: Yazup C.D.

¹²⁵⁴Ve ger: diğər C

- 1258 Nedür harf u nedür ma^cnā eyā cān
Haber alup ola ger kāmīl insān
- 1259 Meger kim bilmediñ ^cilm-i ma^cāni
Nāşibiñdür bil imdi len terānī
- 1260 Gözin aç aña imdi eyā şāh
Ki ma^cnā bilmeyenler oldı güm-rāh
- 1261 İki harfün birin pek yokla i yār
Birin fāş it birin şakla zinhār
- 1262 O cān kim şakladı harfün-biri
Bulur ma^cnā bilür anuñ yirini
- 1263 Bulursuñ işbu sırtı sen de ey cān
Görinür harf ile çün saña ol kân
- 1264 Ki bir şey'i Hudā itmişdür āfāk
Ola nefis içre vardur yokla bir bak

قال الله سبحانه وتعالى

سنربهم اياتنا فى الافاق وفى انفسهم حتى يتبين

- 1265 O kim harfî görür ma^cnāyı görmez
Anuñ yok gözleri ra^cnāyı görmez
- 1266 Dilerseñ Hāğdan iste ey dil-ārā
Bilesen ki nedür saña bu ara

1259Araf(143)

1261yokla: şakla B. / i yār: zinhār C.

1262^b mısraı: Duğar āhır ikisinün yirini C.D.

1263^b mısraı: Görindi harf içinde bil ki ol kân C.D.

1264^b mısraı: Özinde var durur sen saña bir bak C.D.

1265Anuñ yok: Ki yokdur C.D.

1266Bilesen ki: Gör imdi kim C.

قال الله سبحانه وتعالى

وترىهم ينظرون اليك وهم لا يبصرون

- 1267 İdüp bekle velākin şaqla zinhār
Ki ma^cnā olmaya tā ehl-i izhār
- 1268 Ki geldi ma^cnā ḥarfūñ kisvetinde
Velī kendi nihān oldu ḳatında
- 1269 Bu ma^cnā geymeseydi ḥarfī ey cān
Bulınmazdı Ḥudāya yol Müselmān
- 1270 Oñat fehm it bu sırrı ey dīl-ārā
Ki pek müşkil aradur işbu ara
- 1271 Müfessirler olupdur bunda bil mat
Ki şorandur biri anuñ biri zāt
- 1272 Velī kimdür ki eyler bunı iz^cān
Olup ^cālemler içre şāh-ı sultān
- 1273 Gel imdi yoqla kendin ey perī sen
Özin ma^cnā mıdur cānā yaḥud ten
- 1274 Eger sen ḳalbüm dīrsen eyā yār
Dīñlesin cān yirindür imdi bil nār
- 1275 Ve ger ni ger özin itdin ise cān
Tenüñ ḥarfdür özüñ ma^cnā Müselmān
- 1276 Biri terkīb biri ḡayrıdur anuñ
Ki cismindür birisi biri cānuñ
- 1277 Yeter besdür bu deñlü keşfüñ ey yār
Eger ^cākıl isen fehm eyle bil var

¹²⁶⁹giymeseydi: giymeyeydi D.

¹²⁷⁰fehm it: añla C.D.

¹²⁷¹şorandur: süretdür C.

¹²⁷⁵Ve ger ni: Di ger ni B.

¹²⁷⁶ḡayrıdur: ma^cnıdır C.

- 1278 Diyüp pes fahr-ı ʿālem çünki ey yār
Tamām itdi sözüñ āhir ne kim var
- 1279 O dur kim ey perī bu nazm-ı pākī
O yüzden yazdı gör bu sīne-çāki
- 1280 Ki her kim ki oğur āhir bu dilden
Hālāş olur dilā o āb u gilden
- 1281 Ki zāyi^c olmaya nazmum eyā cān
Budur men bildigüm āhir Müselmān
- 1282 Tamām oldı bi-hamdi'llāh bu ma^cnā
Oğı sālīk iseñ ey verd-i ra^cnā

Bu faşl ḥazretüñ mu^ccizesin görüp ĩmāna geldiklerin beyān ider.

- 1283 Gel berü ey bülbul-i ferḥunde fāl
Aç dehānuñ eyleyüp ʿarz-ı kemāl
- 1284 Diñlesün bāğ-ı cihānuñ bülbuli
Kim sözüñ ḥandān ider her bir güli
- 1285 Keşf-i rāz it bu aradan vir ḥaber
Şād olup dil cūşa gelsün baḥr u ber
- 1286 İstimā^c it imdi cānā anı sen
Līk fehm it her ne dirsem imdi ben
- 1287 Diñle imdi bu sırrı iy yarā
Kim ider ḥazretten anı şikār
- 1288 Var idi bir müşkilüm şordum aña
Aytdı bir bir her ne var anı baña
- 1289 İmdi fehm it bunı sen itme cidāl
Ādem isen ancak andan ḥişse al
- 1290 Ne ki dirsens ey cihānuñ serveri

¹²⁸²sālīk iseñ: İmdi anı C.

¹²⁸⁹bunı sen itme: anda itme sen B.

- İstimā^c it aydayın ey dīn eri
- 1291 Aydam aña ey Resūl-i kibriyā
Kim özüñdür derd ile viriñ devā
- 1292 Her kaçan göstersen ey meh mu^ccizāt
Kim görürdi senden anı kâ'ināt
- 1293 Niceler geldi ĩmānā bī-gümān
Haḡ ĩnāyet eyleyüp ey merd-i cān
- 1294 Niceler aytdı sihirdür bu işe
Düşüp āḡir ol kişi kim teşvīşe
- 1295 Haşa'llah kim özin sehhār ola
Ya senün haḡ işlerin bed-kār ola
- 1296 Bunda hükm it neydiğin ey serv-i nāz
Aydurur kim eylerem senden niyāz
- 1297 Vir cevābuñ baña ey mihr-i mūnir
Kim bilinsün ĩālem içre işbu sır
- 1298 Niceler ḡayrettedür buña i yār
Kim niçün eylerdi kāfirler firār
- 1299 Didigümde ol ki n'itdi gör hemān
Diñle imdi anı ey şāh-ı cihān
- 1300 Aydı bir kes isteseydi mu^ccizāt
Ya^cnī benden şöyle kim ey merd-i pāk
- 1301 Men çekerdüm anı bāṭın içre çün
Gösterirdüm istediğın büsbütün
- 1302 Dir idüm o ĩālem içre men aña
İstedigin oldu mu bir baḡsana
- 1303 Ol daḡı baḡup görirdi ey perī
Diledigi ḡāzır olmuş her biri
- 1304 Dir idi kim saña siddīḡ yā Resūl
Kim didigüm oldu ey şāhib-^cuḡūl

¹²⁹⁰dirsən: dirsem B.

- 1305 Kaldurırdum ol maḳāmıdan men anı
Gösterirdüm zāhir süflī teni
- 1306 Söyler idüm aña āhir bu işi
Ya^cnī imdi gel ĩmāna ey kişi
- 1307 Dir idi cādu musın yā Mustafā
Kim bu işi eyledin sen muṭlaḳa
- 1308 Bilmezem n'etdüñ baña ey merd-i ḥāş
Kim buña ḥayretde ḳaldı cümle nās
- 1309 Gitdi ^caḳlum bu işe ey şehriyār
Kim şanasın aytdı bu her ne var
- 1310 Bilmezem ki ne oḳursın sen bize
Ol maḥalde kim gelür uyḥu göze
- 1311 Gerçi nevme beñzemez ey pür-hüner
Līk ḥālüm ḡayrı bir ḥāle döner
- 1312 Her ne dirsem gerçi anı ey kişi
Gösterirsin az u ger çok ol işi
- 1313 Līk gider ol ^caḳıl bizden hemān
Olur andan şoñra ol mu^cciz ^ciyān
- 1314 Gerçi gösterirsin bize sen
Pes niçün ṭurmaz yirinde işbu ten
- 1315 Bir ağaca emr idersen ma^cnevi
Ḥāzır idüp bize āhir ol evi
- 1316 İç yüzünden idersin bir işe
Düşeriz biz anuñ içün teşvīşe
- 1317 İş tamām olduḳda çün bizi bize
Getürirsin ol görünmez bu göze
- 1318 Baḳarız her cānibe ey şehriyār
Ol yine evvel gibi eyler ḳarār

¹³⁰⁷cādu: cāzu B.C.

¹³⁰⁸baña: beni B.C.D.

¹³¹⁸eyler: itmiş C.D.

1331 Gāh olur ki nice biñ ʿasker i yār
Gösterür levhinde anı Kirdigār

1332 Gāh olur ki söyledür ol taşları
Gāh olur kim taş ider ol başları

قال الله سبحانه وتعالى

ان الله على كل شيء قدير

1333 Gāh olur ki nice hayvānı daḥı
Söyledür rü'yāda Ḥālīk ey aḥī

1334 Gāh olur deryā dibinde māhīler
Söyleşür varsa aña İlahīler

1335 Gāh olur cevlan idersiñ ber-hevā
Gāh olur taḥtuñ olur ʿarṣ u semā

1336 Gāh olur insān iken bir kes hemān
Gösterür tebdīl idüp hayvān hemān

1337 Buña beñzer nice türlü işi ol
Göz yumup açınca eyler şağ u şol

1338 Kim budur dār-ı temessül ey perī
Kim özüden zāhir olur her biri

1339 Kendi levhiñ içre anı ey ʿazīz
Gösterür ol dem Ḥudā eyler temiz

1340 İmdi bir gör oldı mı bu āşikār
Yaʿnī bu göz ile görmek ey nigār

1341 Zāhir içre gele bir göñli şecer
Söyleye kopup yirinden yā ḥacer

1342 Göresin anuñ kimi bunı daḥı
Hiç olur mı yokla bir gör ey aḥī

¹³³⁴ilahīler: Allahīler

¹³³⁸budur: odur C.D.

- 1343 Kim degül hüküm-i temessül bu diyâr
İç eylikdür bu hüner ey şehriyâr
- 1344 Gerçi kâdir Hâk Teâlâ her işe
Lîk anı itme gel sen endişe
- 1345 Her kişinüñ ʿaqlı varmaz bu yire
Kim bunu îman idüp sırrın göre
- 1346 Bunı bilmek herkese lâzım degül
Kim varamaz bu araya âb u kil
- 1347 Aña ikrâr eylemekdür lâzımı
Sâlik ol gel aîladıñsa yazımı
- 1348 Zâhirinde anı itmekten i yâr
Bâtin içre dahı güçdür aña var
- 1349 Güç degül mi bir kesi ol şehre sen
Eyleyesin kâla bir yirde bu ten
- 1350 Gösteresiñ istedigini ey dilîr
Açılup âhir aña bu gizli sır
- 1351 Yine anı getüresin kendüye
Düşürüp işbu tılsımuñ bendine
- 1352 Ala hayret ol kesi ey merd-i hâş
Bilmeye sırrın çok anuñ degme nâs
- 1353 İmdi eyle gel tefekkür bu sözi
Açık ise ey kişi kalbün gözi
- 1354 Neyleyem ki bilmediñ esrârı sen
Kangı ilde işlenür bu kârı sen
- 1355 Bu hüner kim işlenür ey şehriyâr
İtmez illâ anı senden Kirdigâr

¹³⁴⁴⁶bilmek: demek: B.

¹³⁴⁷Sâlik ol gel: sen de ey C.D.

¹³⁴⁹Eyleyesin: İletesün B. / b mısrası: Çekesün anı kâla bu yirde ten

¹³⁵³Açık: Açmak B / kişi: perî C.

- 1356 Lîk irmez degmenin ʿaqlı aña
Añla sırtı ey perî qalma taña
- 1357 Bu bir esrârdur kim âhîr ey perî
İrmeyenler bu işe qaldı geri
- 1358 Kim budur şāhum maqām-ı enbiyā
Âdem iseñ saña da dirler beyā
- 1359 Gitmeyince aradan işbu hicāb
Ol iş olmaz kim iç ildendür hiṭāb
- 1360 Tutmasañ mirʿatı lâ-büd bir yüze
Görinür mi ey hümā ʿaksi yüze
- 1361 İmdi mirʿāt bu bedendür ey dilîr
Kim görünür anda âhîr işbu sır
- 1362 Pes göñül âyinedür cismiñ aña
Zarf durur elinde anuñ baksaña
- 1363 Olmaya mirʿatda lâ-büd işbu hal
Gösterür mi ey perî baksañ cemāl
- 1364 Ol ne ise bu da oldur ey perî
Añla nazmum gezme luṭf it serseri

قال الله سبحانه وتعالى

سنريهم اياتنا فى الافاق وفى انفسهم

- 1365 Bes durur bu nazm-ı pāküm iy yarā
Tālib iseñ işbu sırtı var ara
- 1366 Yohsa bunı söylemekle ey ʿazîz
İdemez gāfil bunı asla temîz

1356sırtı: nazmum C.D.

1357İrmeyenler: Bilmeyenler C.D.

1358saña da dirler: sen de buña er C.D.

1365: sırtı: fiʿli B.C.D.

- 1367 Ādem isen men aña virdüm cevāb
Kim bilindi bu haṭā mı yā şevāb
- 1368 Eyle imdi bes durur bunda qarār
Kim tamām oldı suʿālın her ne var

Bu faşl anuñ beyānındadır ki qabrde ʿazāb teveccühle oyur deyü suʿāldür.

- 1369 Yine taşdı bu göñül ey şehriyār
Qaynayup nār-ı maḥabbet her ne var
- 1370 İstimāʿ it aydayın sırtın ʿiyān
Görine idi bu maḥal ol gizli kân
- 1371 Lîk bunı itme sen ğayra kıyās
Kim fehm idebilmez degme nās
- 1372 Aydayın imdi işit sen iy yarā
Lîk aña derdine dermān ara
- 1373 Vuşlat itdüm bir maḥal ben yār ile
Ḥazret-i Hızır-ı nebî dil-dār ile
- 1374 Aytüm aña ey şeh-i ʿālî cenāp
Bir suʿālüm var qatında vir cevāb
- 1375 Ne ki dîrsen ey hümā anı baña
İstimāʿ it aydayın bir bir saña
- 1376 Bu durur senden suʿālüm ey dîlîr
Bu ʿazāb-ı qabri baña imdi dir
- 1377 Bir kesiñ kim qabz ola rûḥı i yār
Gide tende cümle varlık her ne var

¹³⁶⁷men aña: ben saña C. / bilindi: bildüñ B.

¹³⁶⁸bes durur: bu maḥal C.D.

¹³⁷⁰ʿiyān: beyān B. / Görine idi: Gör ne didi B.C.

¹³⁷¹bunı itme sen ğayra: ğayra sen bunı itme B.

¹³⁷²derdine dermān ara: gör ne dîrseñ bu ara C.

¹³⁷³itdüm bir maḥal ben: Bir maḥal itdüm men B.

¹³⁷⁶imdi dir: aydîver B.C.D.

- 1378 Şola āhir ol beden ey merd-i hāş
Kesseler andan ümîdi cümle nās
- 1379 Vardığında kabre ol kes bî-gümān
Gele mi ol rūḥ aña ey gizli kân
- 1380 Āyet içre bu maḥal ey dīn eri
İtmedi Hāk hem daḥı peygamberi
- 1381 Hāşr-ı kübra içre gör kim ey ʿazîz
Āyet ile aytdı Hāk kat kat temîz
- 1382 Rūḥ-ı insānîde var mıdur ḥulûl
Söyle baña luṭf idüp ey pür-ʿuḳûl
- 1383 Didigümde gör ne didi ey dilîr
Aydam ammā aña olmaz böyle sır
- 1384 İtdi baña ey kişi düşvār özin
Kim igen müşkil maḥaldür bu sözün
- 1385 Her kim inkār eylediyse bunı bil
Nāra yaḳdı anı Ḥālîḳ āy u yıl
- 1386 Açmadı gökler kapusın Hāk aña
Aña nazmum bu sözüm tapdur saña

قال الله سبحانه وتعالى

ان الذين كفروا باياتنا واستكبروا عنها لا يفتح لهم ابواب السما

- 1387 Bunı inkār eyleyen ey şehriyār
Cânına ol kes dilâ ḡāyet kıyar
- 1388 Kim budur bil ehl-i sünnet kavli çün
İde ikrār bu maḥalli büsbütün
- 1389 Tā kim ola ehl-i sünnet ol kişi
Yohşa anuñ kārı durur her işi

¹³⁷⁹gizli kân: şāh-ı cihān C.D.

¹³⁸²uḳûl: uşûl C. / didi ey dilîr: itdi ol ʿazîz C.D. / b mısraı: Diñle imdi ideyin eyle temîz C.D.

¹³⁸⁵anı Ḥālîḳ: Ḥālîḳ anı C.

¹³⁸⁶tapdur: pesdür C.

¹³⁸⁸ide: anda B.

- 1390 Halka budur lâzım olan bi-gümân
Kim bu kavle ideler anlar imân
- 1391 Lîk bunı ideyin tahkîk i yâr
İtme lakin bunı halka âşikâr
- 1392 Rûh-ı insân eylemez bunı kabûl
Kim mezârda ide mevtâya hulûl
- 1393 Kim budur rûh-ı izâfî iy yarâ
Hem bunuñla toptoludur her ara
- 1394 Herkesün aqlınca nuṭṭ eyler Hudâ
Yohşa hâşşa gayrı yüzdendür şadâ

قال عليه السلام

كلموا الناس على قدر عقولهم

- 1395 Diñle imdi aydayın bir bir saña
Lîk pek tut cân kulağın sen baña
- 1396 Hâlet-i nez^c içre varsa bir kişi
Gösterür ol dem Hudâ her bir işi
- 1397 Her kaçan kim tuta yüz çün ona ol
Açılır âhîr özüñden kabre yol
- 1398 Pes ne kim itmiş durur ey pür-kemâl
Kabr içinde gösterüp eyler su²âl
- 1399 Hayr u şerden her ne itmişdür i yâr
Biter anda halk ider Perverdigâr
- 1400 Bulup âhîr kendüni kabir içre çün
Gider ^caqlı ol kişinün büsbütün
- 1401 Kalğar ol dem oturur pes ol kişi
Gördiginden soñra bu müşkil işi

¹³⁹⁴Yohşa hâşşa: Bi'l-hâşşa C.D.

¹³⁹⁸Pes: Her C.D.

¹⁴⁰⁰içre: İçinde B.

- 1402 Bilür āhir öldigin ol kes hemān
Başlar ol dem itmege āh u fiğān
- 1403 Her ne kim itmişdür bir ol kār-bed
Görür āhir anı olur aña sed

قال عليه السلام

المنكر هو العمل السي والنكير هو العمل الصالح

- 1404 H̱ayret alur kendini ey pür-hüner
Şaşdığından şağa şola ol döner
- 1405 Bu maḥalde iki melek ey ʿazīz
Görinür keñdünden ayrur rüst-ā-ḥīz
- 1406 Biri Mūnker biri Nekīr iy yarā
Kim gelüp şakḳ olup āhir ol ara
- 1407 Biri ḥayru biri şerrinden şorar
Ḥalk ider Ḥālīḳ özünden her ne var
- 1408 Eyler āhir cümle fiʿlinden suʿāl
Gösterüp levḥinde anı zūʾl-celāl
- 1409 Līk bunda bir ḡarāʾib ḥāl daḥı
Var durur diñle aydayın ey aḥī
- 1410 Bu maḥal kim şorıla her iş ʿiyān
Olmaya yaʿnī o kes ehl-i īmān
- 1411 Döne şekli ol kesin ḥayvana çün
Qaplaya nāruñ ʿazābı büsbütün
- 1412 Göre kendin sūret-i ḥayvanda ol
Virmeye Ḥālīḳ bu cisme aña yol
- 1413 Bu maḥalde ḳabẓ ola rūḥı hemān
Ger ola zen ger ola pīr ü cevān

¹⁴⁰³āhir anı: anı āhir C.D.

¹⁴¹²Ḥālīḳ bu cisme: bu cisme Ḥālīḳ B.C.D.

- 1414 Söyler iken söylemez ola dili
Vardığında görüp āhir ol ili
- 1415 Kağı hayvān huylu ise ol i yār
Bürünüp ol şekli çün eyler qarār
- 1416 Kalur āhir bu beden bī-cān hemīn
Kim yir idi ol tenūñ zīr ü zemīn
- 1417 İletürler anı āhir kabre çün
Başdururlar anı hāke büsbütün
- 1418 Aşlı toprak idi yine toprak ol
Olısar kim geldi vaḳti buldı yol
- 1419 Suyı şuya toprağı vü āteşi
Buldı yirin havāsıyla ey kişi
- 1420 Kim ne ekse biçer anı cümle nās
Ger ola kem ger ola bir kār-ı hāş

قال عليه السلام

الدنيا مزرعة الآخرة

- 1421 Bu durur ben bildigüm āhir i yār
Sen dilerseñ yine anda yokla var
- 1422 Didiginde şöyle kim ey pür-kemāl
Yine aytdum bu maḥalde bir suʿāl
- 1423 Ne ki dirseñ bunu daḥı ey aḥī
Aydayın şabr it saña bunu daḥı
- 1424 Aytdum aña bu maḥal kim ey perī
Kim özüñdür ʿilm içinde dīn eri
- 1425 Ya niceler baḥr içinde bī-gümān
Garḳ olur teni anuñ ey merd-i cān

¹⁴¹⁹havāsıyla: hem havāsi C.D.

¹⁴²¹Sen dilerseñ: İster iseñ C.D.

¹⁴²⁵Olur teni anuñ: olup kalur anı C.D.

- 1426 Nicesinde bir anuñ arslan pelenk
Nicesi de alur anuñ taht-ı teng
- 1427 Niceler de ateş ire ey dil r
Yanup  h r ten olur h r u ha  r
- 1428 Bulmaz  h r kimseler andan ni  an
Y  bu k ndur cev b ey merd-i c n
- 1429 Yohsa olmaz mı bulara pes  es b
Kim bular  ekdi bu dem b yle  az b
- 1430 Didig mde ba  a itdi ol emir
 orma bunu bu durur bir ulu sır
- 1431 Ol birine nice olduysa i y r
Bu  a da  i  yle olur her ne var
- 1432 Bil ki bunlar nice oldu ey a  i
abr iinde  yle olur ey a  i
- 1433 G ster r abrin iinden z 'l-cel l
ıkmadan c n  ider andan su  l
- 1434 C mleden atlı olsa ya  n  bir ki i
arfet 'l-ayn ire i ler ol i i
- 1435  ster ise bi   yılı bir an ider
G ster r abr ire   n nih n ider
- 1436  ster ise bir da  i bi   yıl i y r
G ster r eyler su  l  her ne var
- 1437 Anda olmaz bu ıra u bu yakın
Bu durur fi l-i H d  fehm it  a  n

ن الله على كل شى دير

- 1438 Ha   u   olmaz bunda  aczi ey per i
A  la remz m  dem ol alma giri

¹⁴³²ey a  i: ol da  i B.

¹⁴³⁶da  i: demi B.C.

¹⁴³⁸remz m: nazmum C.

- 1439 Yahşı añla bu sözüñ ey pür-usül
Yoksa oldun sen dahı ehl-i hülül
- 1440 Kim muzâfdur rûh-ı insânî Haqq'a
Kim kabul itmez hülül ol muṭlaḳa
- 1441 Rûh-ı hayvânîde yokla sen anı
Yohsa olmaz bunda ol âdem cânı
- 1442 Sen anı ğüş itmediñ mi Ahmede
Kim ne didi aña bu dem ey dede
- 1443 Kellimu'n-nâs saña yitmez mi i yâr
Kim bunu işbât ider ol âşikâr
- 1444 Herkesiñ 'aqlınca söyler ol İlâh
Añlayalar tâ bu sözi pâdişâh
- 1445 Bir kelâm ki emr ü nehy olma çün
Aña dirler ey perî 'ilm-i ledün
- 1446 İmdi te'vil lâzım oldu aña sil
Añla nazmum âdem ol ḳalbiñi bil
- 1447 Lîk lâzım aña 'ilm-i râsihün
Ġayrılar bu yirde olmuşlar zebün

قال الله سبحانه وتعالى

لا يعلم تاويله الا الله والراسخون فى العلم

- 1448 'Aklı varmaz ol araya neylesün
Ya ne bilsün ol kişi ne söylesün
- 1449 Aña lâzım 'aklı yitdikçe hemân
Eylemekdür ol söze âhir İmân
- 1450 Kim İmândur ikisi dahı i yâr
Ger ola nez'inde yâhūd der mezâr
- 1451 Biri sem'î biri vehbî ey dede
Böyle didi şorduğumda Ahmede

¹⁴⁵⁰nez'inde: ḳabzında C.D.

- 1452 Kim bir olmaz gören ile işiden
Ya olur mu itmeyenle iş iden

ليس الخير كالا عمي

- 1453 Yimeye bir kes ʿasl ey pür-hüner
Bilmez anuñ lezztin ey şîr-ner
- 1454 Bil ki balıñ tã vüçüduñ ol kişi
Görmemişdür yā ne bilsün bu işi
- 1455 Kānde kaldı lezzeti anuñ i yār
Kim ide anuñ cevābuñ āşikār
- 1456 Alduñ ise pes durur bu lezzeti
Yohsa gel luṭf eyle ḳo elden bizi
- 1457 Bundan artıḳ olmaya bil keşf-i rāz
Kim anı aydum saña ey serf-i rāz
- 1458 Devşür aḳlın ʿilm-i Ḥaḳḳa manzar ol
Ger dilerseñ bulasın bir toḡrı yol
- 1459 Diyüp āḫir cümleden virdi cevāb
Kim bilindi bu ḥaṭā mı ya şavāb
- 1460 Ol durur kim bu sözi aydum tamām
Añlayanuñ cānına olsun selām

Bu faşl mezārda olan mevtāya telḳin var mıdır anı beyān ider.

- 1461 Ala ey sālīk devr-i zamāne
Ḳulaḳ tūt gir bu naẓma ʿāşikāne
- 1462 Ne kim dirsem anı bir bir şikār it
Bilüp nefsin özini āşikār it
- 1463 İşit imdi nedür gör merd-i kāmīl
Velī fehm it bu remzi cān ile bil

¹⁴⁵⁶Alduñ ise: Añladuñsa C.D.

¹⁴⁶⁰Añlayanuñ: Añlayana bu da çoḳdur ey hümā B.C.

¹⁴⁶²nefsin: kendün B.C.

- 1464 Uyan ğaflet hicābından hāzer it
Fenādan el çeküp Hāḫḫa gūzār it
- 1465 Niçün geldüñ bu fāni mülke i yār
Anı sen bilmeyesüñ olup aġyār
- 1466 Ki sen insān iken ḥayvān olasın
Gidüp devlet bu terkībde ḳalasın

قَالَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى

النَّكَ كَالَا نَغَامِ بِلَهُمْ اضِل

- 1467 Revā mı saña bu işler eyā cān
Olasın ādem iken vaḥṣī ḥayvān
- 1468 Özini bilmeyüp ey merd-i yektā
Ḳalasın cehl içinde şöyle sen tā
- 1469 Gide bu saltanat ğafletle elden
Ḥaber-dār olmayasın aşıl ilden
- 1470 Özüñden bulmayasın Hāḫḫa bir iz
Ḳalasın fāl içinde böyle ʿāciz

قَالَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى

وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا يَنْصُرُونَ

- 1471 Ola bu ʿālem-i unsur yirin çlün
Yanasın āteş içre sen dūn u gūn
- 1472 Melekden efḍal iken ey perī sen
Gide ʿulviyyetiñ ḥayvān ola ten
- 1473 Dönesin reng içinde rengen āḫir
Özüñden alına bu cism-i ḳāḫir
- 1474 Tola her vādīler senden tamām it
Olupsın pesiñ rüz-ı maḥşerde melāmet

¹⁴⁶⁶Ki sen: Özüñ C.D.

- 1475 Saña lāyık degüldür kim ey mäh
Olasın ʿālem içre böyle güm-rāh
- 1476 Kerem kıl nazmum añla olma ʿaşı
Öziñe güldirüp bi'l-cümle nāsı
- 1477 Olup āhir Hudādan rüz u şeb dūr
Özüñden yeg ola bir vahşı zenbūr
- 1478 Nedür insān nedür hayvān nedür cān
Anı sen bilmeyesin kıla pinhān
- 1479 Ne kim var ʿilm-i zāhir añlayasın
Añılsa ʿilm-i bāṭın diñleyesin

ال الله سبحانه وتعالى

يعلمون ظاهراً من الحيات الدنيا وهم عن الآخرة هم غافلون

- 1480 Kerem kıl itme bunı ey dil-ārā
Gider bu gāfleti var kendin ara
- 1481 Hālāş ol zulmet-i tenden ne kim var
Şikār it Hakkı remzüm añla zinhār
- 1482 Ki men itsem gerek bu sırrı ihfā
Anı tā añlayasın ey şāhen-şeh
- 1483 Nedür dirseñ anı ey merd-i kāmīl
Diyem bir bir velī añla oñat bil
- 1484 Kūlak tut pes durur bu kadar pend
Ki söyler elbet virseler kıand
- 1485 İşit imdi nedür gör işbu yāzı
Velī fehm it anı artur niyāzı
- 1486 Ulaşdum bir maḥal Hızır-ı zamāne
Suʿāl itdüm bu maʿnāda o cāna
- 1487 Didüm ey ʿālemiñ şāh-ı cihānı
Ki sensin gösteren ol gizli kāmı

¹⁴⁸¹remzüm: nazmum C.D.

لولا المری ما عرفت ریی

- 1488 Bu mevtā kim varur çün kabre ey cān
Ola ʿāşī veyāḥud ehl-i ĩmān
- 1489 Aña telkīn iderler anda i yār
Ola mı ol kişi andan ḥaber-dār
- 1490 Ḥudā kādūr durur gerçi her işe
Velī bilmem ola mı ehl-i pīşe
- 1491 Ki zāhirden elin çekdi bu mevtā
Ḳapandı ser-tā-ser- aña bütün cā
- 1492 Açıldı ʿālem-i bāṭın aña çün
Görinür mi aña bu dem dün ü gün
- 1493 İştirmek görmek ü bilmek o cānā
Degil mi kande ise ġāibāne
- 1494 Dilerseñ aydayum ben bir mişālī
Velī fehm it dilā bu cism ü cānı
- 1495 Uyurken bir kişi ey şāḥ-ı merdān
Naşihat itse aña bir suḥan-dān
- 1496 Uyarsuñ çün kim āḥīr anı i yār
Suʿāl itse o sözlerden ne kim var
- 1497 ʿAceb dir mi o kes işitdüm anı
Ki ol ilden bıraḳdı bu cihānı
- 1498 Aña görmek işitmek ġayrı oldı
Ki bil anuñ gözi ḥāk ile tıldı
- 1499 Tefekkür kıl bu sırrı ey dil-ārā
Ki müşkil ara durur işbu ara
Aña nuṭṭ eylemek zāhirde ġaybe

^{1497c}Aceb dir mi o kes: Diye mi ol kişi / b mısraı: Oñat fehm it bunı ey rûḥ-şānı C.D.

¹⁴⁹⁹Sırrı: sözi B. / sırrı: nazmum C.D. / B mısraı: Ki pek müşkil aradur bu ara C.

- 1501 Degil mi ey perî ol cehlûn ızhâr
Kim eyler kabır içinde mevte güftâr

انك لاتسمع الموتى

- 1502 Vücûduñ bilmediñ oldur kabâhat
Đalâlet içre kaldın kanı rahat
- 1503 Yatarsın kabır içinde şandın anı
Anuñ çün örtdiler saña cihânı
- 1504 Anuñ kim yok durur ʿilm-i hafâsı
Olur mı telkînüñ aña vefâsı
- 1505 Ne an kim geçdi anuñ çün maḥalli
Kim olmaz bu maḥal kabre tecellî
- 1506 Olaydı hâlet-i nezʿinde ey cân
İdeydi telkîn aña kâmil insân
- 1507 Velî geçdi anuñ cânâ zamânı
Alup cânı o tenden hiss-i cânı
- 1508 Eger dersen bunu Ḥazret idüpdür
Ki bu fiʿli bize koyup gidipdür
- 1509 Nedür dirseñ cevâbun buna ey şâh
Kulak tut imdi baña olma gümrah
- 1510 Tuta kim bunu aydı Ḥazret i yâr
İdeyin anı fehm eyle zinhâr
- 1511 Bilinsün işbu maʿnâ dîl-ârâ
Ki maḥfî kalmaya işbu ara
- 1512 Oқuna ʿilm-i maʿnâ-yı İlâhî
Örülüp başına devlet külâhı

¹⁵⁰⁴yok durur: olmaya C.D.

¹⁵⁰⁶İdeydi telkîn aña: İderdi aña telkîn B.C.D.

¹⁵⁰⁷Velî geçdi: Ki geçmişdür C.D.

¹⁵¹⁰Tuta kim bunu aydı Ḥazret i yâr: Tütalum kim itdi Ḥazret bunu B.

¹⁵¹¹iş: âhîr: B.C.D.

¹⁵¹²maʿnâ-yı: esrâr-ı B.C.D.

- 1513 Ne yüzden añlar imdi nuṭḡ-ı Mevtā
Bilürseñ söyle imdi anı ser-pā
- 1514 Virür mi yine cānı anda Allah
Kerem kıl söyle imdi anı ey şāh
- 1515 Ḳabül itmez ḥülülü rūḥ-ı insān
Ki yokdur girme çıkma anda ey cān
- 1516 Eger dirseñ nedür yā nefḥa i yār
Ki aytdı Ādeme anı o settār

قال الله سبحانه وتعالى

فاذسوتيه ونفخت فيه من روحي

- 1517 Yapıldı cümle cismi kalkdı Ādem
Tekellüm itdi āḥir açup fem
- 1518 İşitdi gördi vü hem tutdı ḳapadı
O nefḥa ile nicesin daḥı yapıdı
- 1519 Muḥaşşal bundadur söz ey dil-ārā
İşit imdi nedür saña bu ara
- 1520 Alındıḳda bu nefḥa ey sülḥan-dān
Duḥl ile ḥurūc olmaz mı ey cān
- 1521 Nedür dirsen cevābın buña ey māh
Bunı te'vil iderler sālīk Allah
- 1522 Dimezler nefḥa buña ey dil-ārā
Öñünden nefḥa ol dilden o yāra
- 1523 Özüñden ref^c ide cümle hevā'yı
Olupsun ey perī mürġ-ı hevāyı

¹⁵¹³ser-pā: ser il pā A.

¹⁵¹⁴yine cānı anda: Anda cānı yine B. / imdi anı: anı baña C.D

¹⁵¹⁸nefḥa ile: nefḥaylan C.D

¹⁵²¹dirsen cevābın buña: Buna cevābuñ dirseñ B.C.D. ,

¹⁵²²nefḥa buña: buña nefḥa C.D.

افرايت من اتخذ الهه هوا

- 1524 Hudādan ğayrı dilden her ne kim var
Anı redd idesin kıalmaya aġyār
- 1525 Dirile tā ki kıalbiñ ölmeye cān
Budur men bildiġüm nefha Müselmān
- 1526 Bula ol kes özün olmaya ʿāşī
Görinür aña ğün Haqqın liķası
- 1527 İre Haqqdan kıulaķ hem bula bir göz
Görüp Haqqı ola anuñ özi öz

الذين يستمرون القول فيتبعون احسن

- 1528 Gelüp bir cismi Haqqānī gidüp dil
Anıñla ideler telķin ay u yıl
- 1529 Bile ol cümle ervāhuñ dilinden
Gele bu iş anuñ tā kim elinden
- 1530 Ve ger ni olmaya bu devlet anda
Ne bilsün meyyitüñ ol rūhı kıande
- 1531 Muħammed kim idüpdür bunu ey cān
Kanı ol kim bu kārı eyler izʿān
- 1532 İde nuķkı dili olmaya anuñ
Bilüp āħir dilinden cümle cānuñ
- 1533 Özi anda velī gör göñli kıande
O cān kıande ise ol daħı anda
- 1534 Velī göz yok bunu kim görsün ey şāh
Ki işler iç yüzinden anı Allah

1524b mısraı: Sürüp ihrāc ide kıoymaya aġyār C.D.

1527b mısraı: Anuñla ide telķin ay eger yıl D.

1528İre haqqdan kıulaķ hem bula bir dil C.

1534anı Allah: işin ol māh C.D.

- 1535 Ne kim zāhir görür ancaḡ anı ol
Anuñ yoḡ baṭnı kim göstere yol

وتراهم ينظرون اليكم وهم لا يبصرون

- 1536 Varırsa ger mezār üzre o dil-dār
Görirdi rūḥ-ı mevtāyı ne kim var
- 1537 Göñülden nuṭḡ idüp söylerdi anı
İdüp telḡinini anuñ nihānı
- 1538 İşidirdi özüñden ol daḡı ün
İrüp anuñ ḡulaḡına bu ḡaḡ kūn
- 1539 Budur men bildigüm ʿilm-i maʿāni
Dilersiñ var sen anda yoḡla anı
- 1540 O bir gencdür kim anuñ ʿilmiñ ey cān
Bilür yoḡdur meger kim ehl-i ʿirfān
- 1541 Ki Ḥaḡ bildirdigin ey merd-i dānā
Bilüp ḡayrı olınmaz ol tüvānā
- 1542 Ne an kim itmedi ḡazret bu kārı
Bilüp ol ḡandedür ʿabdüñ mezārı
- 1543 İdeydi ger iderdi ümmetine
Ki ire ümmetiñ sırrı metıne
- 1544 Diyüp āḡir sūkūt itdüm men ey māḡ
İşit imdi ne söyler baña ol şāḡ
- 1545 Meger sen olmadın evvel kim i yār
Olup gördüñ bu kārı ol ne kim var
- 1546 Ki sen ben dimedin virdiñ cevābı
Aḡup cānā bu şer içre o bābı
- 1547 Ne yüzden itdiler telḡini saña
Görüp bildiñ ki ayduñ anı baña

¹⁵⁴⁵Meger: Meger kim B. / ol: her B.C.D.

- 1548 Ne kim geçdi başından anı bir bir
Baña aytduñ ki şāhum böyledür sır
- 1549 Velī n'itmek gerek bu kārı ey cān
Ko dursun degme tokınma Müselmān
- 1550 Ki bunlar böyle buldı evvelinden
Odur nefsüñ halāş olmaz elinden

انا وجدنا ابا منا على امة وانا على اثارهم مهتدون

- 1551 Kırılmış bir düzendür bozma zinhār
Şaķın fāş eyleme sen var
- 1552 Bular °āmīyedür °ilm-i ma°ānī
Ne bilsün kim nedür ey rūḥ-ı şānī
- 1553 Hudā bildirmeyince imdi nāsa
Gelür mi ey perī hiç bu kıyāşa
- 1554 Bularuñ °aķlı irmez ol araya
Anuñ çün varamaz °ilm-i semāya
- 1555 Bular ancak bilürler anı zāhir
Odur kim olmamışdur ķalbi ṭāhir
- 1556 Bu bir sırdur Hudādan °āşıkāna
Gelür maḥfī irür āḥir o kāna

ال الله سبحانه وتعالى

بل هوايات بنیان فی صدور الذین اوفی العلم

- 1557 Olardur °ālemiñ şāh-ı cihānı
Bilür her dilden vü söyler nihānı
- 1558 İşidür mürdeler söylerse ey cān
Ki aytmışdır bu nuṭķı āña Raḥmān

¹⁵⁵¹Şaķın: Bunı / sen var: epsem ol B.C.D.

¹⁵⁵³imdi: çünki C.D.

¹⁵⁵⁷Olardur: Olur ol C.D.

- 1559 Eger dirseñ ne yüzdendür luṭuf sen
Diyem anı velî fehm dilā men
- 1560 Ki bir müşkil kelāmdur bu kelāmum
O kim añlar aña olsun selāmum
- 1561 Hudādur işleyen anuñ yüzinden
Odur bir şey nihān olmaz gözinden

قال الله سبحانه وتعالى

*ومارميت اذرميت ولكن الله رمى

- 1562 Diler mağribde olsun kendi zātı
Görür maşrıḳda olan kā'inātı
- 1563 Bu bir sır-ı İlāhîdür kim ey düst
Bunu fehm eyleyenler şıdılar post
- 1564 Budur ʿārifleriñ şāhum imānı
Ki bulmuşdur olar bir gizli kāmı
- 1565 Buların her bire ırmişdür aña
Olar kim beñzemezler saña baña
- 1566 Boyanmışdur olar bu ğayrı renge
Ki nūrı münderiçdür ḥāk u senge
- 1567 Buları bilmez illā yine Allah
Budur men bildigüm bu ey güzel şāh
- 1568 Görüp nazmum bu ğafletten ḥazer it
Gider süfliyyetüñ Ḥaḳḳa güzer it
- 1569 Saña olası itmez soñra ey yār
Ḥaber-dār ol bu esrārdan yūri var
- 1570 Ki sen bir nicesin uçduñ yuvādan
Şaḳın ḳonma itüp arza semādan

* 8/Enfāl, 17.

1566ḥāk u senge: ḥāk-ı senge B.C.D.

- 1571 İdersen ger bu kārı ey dīl-ārā
Oğutmadı saña imdi bu ara
- 1572 Birikdür imdi cānā çarḥ-ı devvār
Dön imdi düşüp aña āḥir ey yār
- 1573 Tolaş tamdan tama rüz-i cezāda
Yazıl ol defter içre odın oda
- 1574 Yanup şām u seher nār içre i yār
Saña hem-derd olup bir nice gümrāh
- 1575 Tamām it pes durur bu nazmın i yār
Ki almışsın cevābuñ sen ne kim var
- 1576 Ol imdi gel bu yirde imdi ḥāmūş
Bu nuṭkı itmeyüp āḥir ferāmuş

Bu fasıl anın beyānındadır ki bir kelām-ı selefde olsa tefāvüti var m

- 1577 Ala ey sālik-i devr-i zamāne
Kulak tut işbu sır-ı ʿāşıkāna
- 1578 Açup dil mektebin bir dem eyā cān
İdem sır-ı ʿarefden diñle bir an
- 1579 İşit imdi ider işbu rumūzı
Açup bir bir saña ʿilm-i künūzı
- 1580 Velī fehm it ne kim dirseñ sen anı
Eger var ise kalbiñ gūş-ı cānı
- 1581 Kelāmum dūrlerin gel eyle izʿān
Bu baḥr içre ne itdimse kemā-kān
- 1582 Menüm vardur saña çün bir suʿālüm
Cevābın vır bilinsün işbu ḥālüm
- 1583 Nedür dırsen eyā şāh-ı dīl-ārā
İşit imdi ʿiyān olsun bu ara

¹⁵⁷³odın oda: addan ada C.D.

¹⁵⁷⁹ider: ideyim B. / İdem C.

- 1584 Kaçan kim işidirseñ bir kelāmı
Gerek a^clā gerek ednā tamāmı
- 1585 Selefden söylemişler birin anuñ
Biri hādiş filān ibn-i filānuñ
- 1586 Okınsa meclis içre bunlar ey cān
İşiden kim ola çün ehl-i ^cirfān
- 1587 Terakķī kim ola hādişde i yār
Muḳaddemden ziyāde ya^cnı güftār
- 1588 Veyā ola muḳaddemden ziyāde
Bulunmaz mı bular dār-ı fenāda
- 1589 Tuṭa kim selefden oldı ey cān
Ne ^cişşı ger ola ^cilminde noḳsān
- 1590 Buların çün kelāmıdur kemālī
Kim itmişdür bular ol ḥasb-i ḥālī
- 1591 ^cİlim bilmek degül mi ey süḥan-dān
Kim eyler şerḥini her yirde Ḳur'ān
- 1592 Ne kim bildi ve gördi sözi oldur
Ziyād olmaz göñülde sözi oldur
- 1593 Bu ^cālim bir birin yüzden bilürler
Velī ^cārifleri sözden bilürler
- 1594 Ki bunlar cümle bir mektepden ey cān
Alupdur derslerin var eyle iz^cān
- 1595 Eger dirseñ ki senle bir degüldür
Şaḳın imdi bu nuṭḳı bir degüldür
- 1596 Meger kim ikidür ḥalḳuñ İlähı
Ki olmaz bir birinüñ secde-gāhı
- 1597 Küfürdür bu menüm yanumda i yār
Yürü itme ikisin daḥı inkār

¹⁵⁸⁸Bulunmaz: Bilinmez C.D.

¹⁵⁹⁰ḥasb-i: vaşf-ı C.D.

¹⁵⁹⁵senle: sen bu B.

- 1598 Ki içmişler bular vahdet meyinden
Odur kim mest olup söyler balından

قال الله سبحانه وتعالى

لو كان فيهما الهة الله لفسدنا الى اخر الآية

- 1599 O kândan söyleyen kimdür ey cān
Degilsin zāhidā bir vahşī hayvān
- 1600 Bilüp söyler iseñ sāhī cesedsin
Özünde nesne yok cansız cesedsin
- 1601 Ve ger ni olmaya şānında idrāk
Okurlar nāmını hayvān birin hāk
- 1602 Anuñ kim olmaya ʿilm-i rumūzı
Ne yüzden fehm ider sırr-ı künūzı
- 1603 ʿİlm kim olmaya Hākdan kişide
Ne diye ol kişi ya ne işide
- 1604 Olursa ger mürebbiñ bunda Allah
Saña bir nesne kıalmaz mahfī ey şāh
- 1605 Hudā kim ayda ʿilmin merde ihsān
Ne yir kıalur ne gök añlar kemā-kān

قال الله سبحانه وتعالى

بل هوايات بينات فى صدور الذين اوتى العلم

- 1606 Hākāretle şakın bakma gedāyā
Nazar kıl itdiğiñ ancak edāya
- 1607 Ki lutf-ı Hākka hiç endāze olmaz
Muḳadder olana bir tāze olmaz
- 1608 Hudā kim açā ḳalbin bir kişinüñ
Erīdür ol perī ol kes işinüñ

¹⁵⁹⁹vahşī: yahşi B.

¹⁶⁰³işide: iş ide B.

¹⁶⁰⁷bir tāze: pır u tāze B.D.

- 1609 Anuñ kim mektebi kendinde ey cān
Açılmış ola Hāqdan ey Müselmān
- 1610 Bilür ehl-i başîret anı sözden
Geçürdükde kelāmın cümle sözden
- 1611 Dimez ol kes bu evveldür bu hādiş
Ki yazmışdur bunuñ ʿilmin eḥādiş
- 1612 Olar kim urdular āḥir nişānı
Kemāl-i Hāq durur cān armağanı
- 1613 O kes kim itdi menzil dikti taş
Kemānı aşdı ʿarşa irdi baş
- 1614 Nişānuñdan bilürler ol dilîri
Murād oḡun atan ol nerre-şîri
- 1615 Velî göz olmayınca sende ey cān
Görünmez ol saña hem olmaz izʿān
- 1616 Oñat fehm it ne kim itdüm men i yār
Qabül et sözlerüm luṭf eyle zinhār
- 1617 Eger bu itdigüm ʿilm-i tarīkat
İkisinde dahı varsa ḥaḳīkat
- 1618 Buları bir birinden imdi ey cān
Ayırmak qābil olur mu Müselmān
- 1619 Bulardan qatresin ʿummān idenler
Bulardur Hāq ile Hāḳḳa gidenler
- 1620 Bularuñ ḥabbesi elinde i yār
Ḥudādan ġayrı yoḳdur añla sen var
- ليس في حبيتي سوى الله
- 1621 Bitürdi işlerin çıkdı aradan
Özi oldı evi içre yaradan

¹⁶¹²-i Hāq durur: -i muḳadderdür B.

¹⁶¹³ʿarşa irdi: irdi ʿarşa B.C

¹⁶¹⁶luṭf eyle zinhār: olmayup aḡyār C.

¹⁶¹⁹ʿummān: deryā C.

¹⁶²⁰ḥabbesi: ḳubbesi C.

- 1622 Bular bir yire irmişdür kim ey cān
Büyük küçük yanında cümle yeksān
- 1623 Meger fehm itmedin sen bu arayı
Ki aydum remz ile bu māverāyı
- 1624 Anuñ kim olmaya ʿaql-ı temizi
Ne bilsün kim nedür işbu rumūzi
- 1625 O kes kim añlatmaz ʿilm.-i meʿānı
Dimezler aña Ādem aña anı
- 1626 Görinen şekl-i Ādem gerçi i yār
Velī bāṭın yüzi hayvan ne kim var
- 1627 İder mi ʿıssı bāṭın olsa hayvān
Ṭuta kim gösterür sūretde insān
- 1628 İrişdikde kaçan kim yevme tüblā
Görinür gaybi anuñ hep ser-ā-pā
- 1629 Gider bu saltanat elde ne kim var
Olup āḫir anuñ her işi düşvār
- 1630 Görinür cümle gaybı āşikāre
Bilünür vü olur hem yüzi kara
- 1631 İdeydüm ger dilā ḥükmün buranuñ
Yıķılurdi zemin ü āsumānuñ
- 1632 Edeb görmek güzeldür ey qarındaş
Ki Mevlā itmemişdür bil bunu fāş
- 1633 Ḥaber virmez bilenler bu aradan
Kim böyle emretti yaradan
كفر من عرفها عرفها ومن جهلها جهلهم
- 1634 Bilenler ey hūmā ağ u qarayı
Olardur añlayan bu māverāyı

¹⁶²²yanında: denilmez C.D.

¹⁶²⁷Ṭuta kim: Ṭutalım kim: B.C.

¹⁶²⁸Tārik(9)

¹⁶³⁰Yaparlar āḫir anı bir divāra C.

¹⁶³³Kim: Kim anı B. / b mısraı: Ki bilmez her deni ağ u qaradan C.D.

- 1635 Ve ger ni olmaya şânında iz[°]ân
Ki Mevlâ ide senden [°]ilm-i pūnhân
- 1636 Görendür söyleyenler her bir maḳâmı
Anuñ çūn añlar anlar ḥāş u [°]āmı
- 1637 Kişi kim olmaya bunda hūner-ver
Dimezler [°]ālem içre añā server
- 1638 Olursın dahı sen bil ādemİden
Ki bu dildür kişiyi ādem iden
- 1639 Gelürse dīde-i Hāḳdan bir ğūş
İşidür hem görirsūn sözlerūm hoş
- 1640 Ve ger ni ḳalasın sen o arada
İremezsın dilā sen ol murāda
- 1641 Çıḳarsın ey hūmā āḫir aradan
Virür göz hem ḳulaḳ saña yaradan

قال الله سبحانه وتعالى

الذين يستمعون القول فيتبعون احسن

- 1642 Görirsın hem işidirsiñ hem bulursın
Murādına irüp maḳsūd olursın
- 1643 Oñat fehm it kelāmum ey ḳarındaş
Ki degmez bir bu yirde biñ baş
- 1644 Saña itsem gerek men bir su[°]ālī
Cevābuñ vir kim anuñ ḥasb-i ḥālī
- 1645 Menūm baġrum yanıḳdur bu su[°]āle
Velī şıġmaz su[°]ālīm ḳıl u ḳāle
- 1646 Veya n'itmek gerek āḫir bu kārı
Rumūz ile idelūm anı bārī

1635b mısraı: Dimezler āḳibet saña sūḥan-dān C.

1636Görendür: Bilendür C. / Görendür anuñlan ḥāş ile [°]āmı C.D.

1653b mısraı: Niçūn geldūñ idi bunda bunda bilürsın C.

1643bu yirde biñ: yola bu yerde C.D.

1645b mısraı: Egerçi bā[°]is olup ḳıl u ḳāle C.

- 1647 Nedür dirsen eyā şāh-ı sūhan-dān
Diyem bir bir velākin eyle iz^cān
- 1648 Buyurmuşdur ḥaḳıḳat ehl-i idrāk
Bilen Ḥaḳḳı dimişdür mā ^carefnāk
- 1649 Budur imdi su³ālüm senden ey şāh
Ki itmişdür bu nuḳḳı ol yüzi māh

قال عليه السلام

ما عرفناك حق معرفتك ما عبدناك حق عبدناك

- 1650 Bu ḥaḳ sözdür bilürsen ger sūhan-dān
Ki bilmez Ḥālḳı bi'l-cümle edyān
- 1651 Ḥaḳı ḥaḳdur bilen āḥir ḥaḳıḳat
Budur ma^cnā ki itdüm eyle diḳḳat

لا يعرف الحق الا الحق

- 1652 Daḥi itmez ^cibādet ḡayrı aña
Ki līs besdür işbu saña
- 1653 Anıñla añadur ḳulluḳ ne kim var
İdenler ḡayrı yüzden oldı aḡyār
- 1654 Olar kim bilmedi nefsuñ ḳarındaş
Bu sırrı itmedi Mevlā aña fāş
- 1655 Bu güne gelmeden maḳsūd ḳarındaş
Bunı aş itmedür sālḳ bunı aş
- 1656 Bunı işitmeden maḳşād eyā cān
İdeler seni saña āḥir iḥsān
- 1657 Ve ger ni sen aña yār olmaḳ olmaz
Sözüm fehm it buña ^cār itmek olmaz

¹⁶⁴⁷eyā: anı C.D.

¹⁶⁵²Ki olmaz ey perī ne besdür C.

¹⁶⁵⁵ḳarındaş: Bil ey cān / aş: iş C.D.

- 1658 Getürürsün özlüñ ~~âhîr~~ şikâra
Görürsün sen dağı Hâk âşikâre
- 1659 Biter her işlerin irer kemâle
İrersen irdigüm ~~hasb~~-i hâle
- 1660 Olur âhîr vüçüd~~den~~ saña âlet
Gelürse saña ~~Hakk~~dan işbu hâlet
- 1661 Dilinden söyleyen gözden gören ol
Olup âhîr görinür mahfî bir yol

كنت له سمعاً وعيلاً ولساناً به يسمع ويبصر ويبنطق

- 1662 Muḳaddemlik muahharlık bulara
Bulınmaz kim degüldür bunlar bulara
- 1663 Hudānuñ luḳfı muṭlaḳdur ne kim var
Ḳabül it sözlerüm redditme zinhār
- 1664 Niçün alçak tutarsın kendin i yār
‘Uluvvü’l himmet oldı mine’l imān
- 1665 Bulınur mu tefāvūt bunda ey cān
Maḥall ü menzile vardıḳda insān
- 1666 Gidersiñ Ahmedüñ mīmüñ ḥaḳıḳat
Eḥad olmaz mı aña eyle diḳḳat
- 1667 Oñat fehm it sözüñ cānā bulınma
Hevā-yı murğ gibi dağı dolanma
- 1668 Ne kim aydam senüñ oldur kemālün
Ki âhîr ḥaşr olur anuñla canuñ

تعيشون فموتون وكماتونون نحشرون

- 1669 Bulardan artuḳ olmaz keşf-i esrār
Ki itdüm anı men bu yirde izhār

1658özlüñ âhîr: seni senden / sen dağı Hâk: Hakkı sende C.

1659b musrai: Tenezzül eylemezsin kıl u kâle C.

1662bulara: yollarda C.D.

- 1670 Eger münkir iseñ yoǵdur ‘ilācuñ
Ne işşı ger ola başında tācuñ
- 1671 Kerāmet sendedür gösterme tācı
O derdün görendür zāhir ‘ilācı
- 1672 Bu tāc u hırkaya şıgmaz Müselmān
Şeri‘atla olursun kāmīl insān
- 1673 Kerāmet cem‘le farkındur ey māh
Bunuñla didi ḥazretullah ma‘allah

قال الله سبحانه وتعالى

ولقد كرمتنا نبي آدم وحملناه في البر والبحر

- 1674 Tutarsuñ sözlerüm tutduñ cihānı
Ve ger ni bilmediñ sırr-ı nihānı
- 1675 Ki yoǵdur geydigün ‘aql-ı temizi
Yitürmişsin dilā geldigin izi
- 1676 Egerçi bezm-i elde gelme gitme
Daḥi yoǵdur esir idüp itme
- 1677 İden ol eyleyen oldur ḥaḳıḳat
Bilür bunu olan ehl-i ḥaḳıḳat
- 1678 Yüri ḥaḳdan dilā sen olma münfek
Bulup ḥaḳkı öziñ tek it özin tek

ان الله وترحب الوتر

- 1679 Gözünden perdeyi ayakdan bendin
Gidersin gördigin yirde kendin
- 1680 Geçürdin kendiliginden burada
İrüp bu yirde āḫir sen murāda
- 1681 Olursan ger bugün pendimle ‘āmil
Oḳurlar nāmını ‘ışık içre kāmīl

^{1672b} mısraı: Kİ Ḥaḳḳuñ cāndandur cānā ‘ilācı C.

¹⁶⁷⁹ gördüğün yirde kendin: gördüğün her yirde kendin C.D.

- 1682 Ki dildür ʿārifi mümtāz iden dil
Dil olmazsa olur ol āb ile kil
- 1683 Bilürler ʿārifi nuṭkundan i yār
Ki itdüm ḥālını bu yirde izḥār
- 1684 Odur kim eyledüm keşret kelāmı
Ne var fehm ola bu nazmum tamāmı
- 1685 Ki zāyī^c olmaya pend-i temīzüm
Tutasan sen daḥı bu benüm izüm
- 1686 Daḥi bakmayasın bugüne şāşı
Aradan ref^c olup āḥir o nāşı
- 1687 Olasın sen daḥı bir merd-i yektā
Tuta āḥir cihānı şöyle ser-pā
- 1688 Sözlünden bileler āḥir özünü
Ne yirden sen söyledin her bir sözünü
- 1689 Ki bilendin hem işiden gören cān
Bu üç devlet ola birlikde sultan
- 1690 İre tā kim anuñ ʿilmi kemāle
Bula vuşlat cemāliyle celāle
- 1691 Budur men bildigüm ʿilm-i meʿānī
Ki virmiş evliyāya Ḥaḳ nihānı
- 1692 Müyesser ide Allah cümle cāna
Ki gelmiş ola ol kes İmāna
- 1693 Tamām oldu bu nazmum daḥı i yār
İşitdiñse yūri var ol talep-kār

Bu faşl anın beyânındadır ki ʿāşık kimdür ve maʿşūk kimdür?

¹⁶⁸²dildür: dediler B.C.

¹⁶⁸⁴Odur kim: Onuñ çün / Ne var: Ne kim C.D.

^{1689b} mısraı: Ki bilendür gören hem işiden C.D.

- 1694 Gel berü ey bülbul-i esrâr-ı kân
Gülşen-i küyunda yâriñ aç dehân
- 1695 Depredüp nâzik dehânuñ vir haber
Cûşa gelsün ol haberden bahır u ber
- 1696 İşidenler âh u zâruñ her ne var
Olalar şevkinle dâ'im bî-ķarâr
- 1697 Bu durur bu güne gelmekden murâd
‘Aşk elinden ola kullaķdan âzâd
- 1698 Virmeye ‘âşık şifâta ger fenâ
Aña ‘âşık dimege gelmez ğinâ
- 1699 Fâni ol kim bâķiye yol bulasın
Tâ ki andan iş bugüne dolasın

قال الله سبحانه وتعالى

كل من عليها ويوقى وجه ريك ذوالجلال والاکرام

- 1700 Süret-i zâhirde yokla bunu sen
Ki aradan gide âhir sen u ben
- 1701 Kalmaya âhir Hudâdan ğayrı şey
Tâ ki âlet ola aña işbu ney
- 1702 Ney nedür neyzen nedür bildiñse yâr
Var sema^c it işbu sözi cân uyar
- 1703 Ney vülcüduñ neyzen oldur ney çalar
Gösterüp nâtuñ haķîķat el şalar
- 1704 Diñle imdi kim idem bir sır ‘iyân
İstimâ^c it aña ol şâh-ı cihân

¹⁶⁹⁴dehân: zebân C.

¹⁶⁹⁶şevküñle: şevküñle âhir C.D.

¹⁶⁹⁷Budurur: Kim budur C.

¹⁶⁹⁸dimege: dimekle C.

¹⁷⁰²sözi: sözden B.

¹⁸⁰³nâtuñ: zâtuñ C.D.

- 1705 Gel berü imdi hâkikat ey dilir
Kim bulunmaz ʿâlem içre işbu sır
- 1706 ʿAlem-i maʿnâda gördüm iki nur
Biri mağrib biri maşrık lîk dur
- 1707 Cân atup vardum aña ey şehriyâr
İki taze nev-civan itmiş qarâr
- 1708 Biri ʿâşık biri maʿşûk gördüm üş
Biri şâlih biri anuñ bâde-nüş
- 1709 İrdigümde ol yire ey pür-hüner
Gördüm âhir ikisi de bellü er
- 1710 Şordum ey meh añlaruñ men hâlini
Biri aytdı her ne var ahvâlini
- 1711 Biri dahı eyledi hâlin ʿiyân
Yaʿnî ʿâşık dedigüm ol nev-cevân
- 1712 Diñler iseñ aydam imdi remz ile
Kim bu maʿnîyi kıyâş gelmez dile
- 1713 Biri maʿşûk-ı Hudâdur ey dede
Biri ʿâşık Hâkka lakin pîr dede
- 1714 Ol ki ʿâşıkdur Hâkka ey yûzi mäh
Ol maḥabbet aña olmuşdur günäh
- 1715 Birine ʿâşık olmuşdur Hâk ezal
Aña dahı zenb idüpdür lem-yezal
- 1716 Yaʿnî ʿâşık oldığı Hâkkuñ aña
Zenb olupdur aña sen kalma taña
- 1717 Lîk cānā gör zenbdür kim ʿiyân
Oldı ol zenb anlara kāmîl insān

1705iş bu: böyle C.D.

1708b musraı: Lerze itdi zātum içre baḥr u ber C.D.

1710añlaruñ men hâlini: âhir anlarun ben hâlini C.D.

1717İnsān: İmān C.

قال الله سبحانه وتعالى

ليغفرلك الله ما تقدم من ذنبك وما تأخر

- 1718 Yahşı añla işbu zenbî ey ‘azîz
Ki bu sırrı degme kes itmez temîz
- 1719 Bir kişide olmaya ger bu günâh
Anı âdem okımaz ol pâdişâh
- 1720 Bunı Mevlâ bahş ider hâş kulına
Kim bunuñla tâ ki Hâkda bulına
- 1721 Olmaya ger bu iki bir kişide
Ne diye ol kişi ya ne işide
- 1722 Biri olmaz ise bari birisi
Ola tâ kim ola Hâkkuñ dirisi
- 1723 Ger olursa ikisinden dahı dūr
Görmez anı şöyle bu iki nūr
- 1724 Birin itmiş âşikâre ey ‘azîz
Biri mahfî degme kes itmez temîz
- 1725 Lîk anuñ ikisin dahı i yâr
Gizlemişdür sende ol Perverdigâr
- 1726 Ab u kil tahmîr olalıdan bî-gümân
Mündericdür sende ey şâh-ı cihân

خمرت طينت ادم بيدى اربعين صباحاً

- 1727 Dest-i kudret bu ikidür iy yarâ
Kim budur sırr-ı ma‘rifetden mâvera
- 1728 İki şâhid bular ey pür-hüner
Biri zâhir biri bâtın içre er

¹⁷²³Biri zâhir biri bâtındur bunuñ
¹⁷²⁷ikidür: ikiden C.

Birininñ birisi muṭlaḳ bunuñ C.

- 1729 Birisi aydı tecellî kendi çün
Biri gitmez işler içün dūn u gün
- 1730 Sürdi hükümün birisi koydı eşer
Biri dā'im sürmededür ey püser
- 1731 Biri mağrib şehri içre şahıdur
Biri maşrıķ şehri içre şahıdur
- 1732 Bu ikisin eyleyüp Hāk imtihān
Rüz-i evvel şöyle ey şah-ı cihān
- 1733 Birine nāzil olur derd u belā
Biri eyler ʿilm ile Hākka selā
- 1734 Cemʿ idüp ervāhı āhır her ne var
Bu belāyı eyledi Hāk āşikār
- 1735 Aytdı kimdür bu belama şabr iden
Hālķ ile mahfī gelen vū mahfī giden
- 1736 Gelmedi bir kimseden hergiz cevāb
Şandılar ki bu belā bulmaz şevāb
- 1737 Bu maḥal ol şah-ı maʿrīb ey dilir
Cūşa geldi şöyle ki bir nerre-şir
- 1738 Aytdı kim ey Hālķ-ı Perverdigār
Eyledüm men bu belāyı ihtiyār
- 1739 ʿĀşıkum men tā ezelden ey cān
Kim belā ile mi idersin imtihān
- 1740 ʿĀşık oldur bundan ikrāh itmeye
Yanup ʿĀşıkun narına āh itmeye
- 1741 Vir belānı itmişüm men ihtiyār
Hāşāli'lāh kim ide bundan firār

1731¹şehri: mülki C.D.

1733^cilm: zevķ C.

1736^{ki}: kim B.C.

1740^b musraı: Nār-ı ʿaşķa yanuben āh itmeye B.C.D.

- 1742 Enbiyâlar kâridur bu ey ‘azîz
Bu belâdan fehî olundu Hakk’a iz
- 1743 Durmuşam derd-i belâna ki bî-gümân
İtmeye ben anuñ ile imtihân

ان بلاء موكل بالانبياء ثم الامثل

- 1744 Söyleyince bu kelâmı çün o şâh
Virdi aña ol belâyı pâdişâh
- 1745 Mest olup ol dem hemân ey pür-uşûl
Kaldı hayret ‘âleminde hem ‘uqûl
- 1746 Yağdı yağmurlar gibi gökden belâ
Dönmedi hergiz diyûp ‘ışka şalâ
- 1747 Eyledüm âhir belâya cân siper
Açup ol merd-i râh Hakk’da bâl ü per
- 1748 İtmesün mi bu belâyı ihtiyâr
Kim muqadder eylemiş Perverdigâr
- 1749 Bu kişidür şâhib-i nûr-ı siyâh
Kim olupdur ma‘nâ içre pâdişâh
- 1750 Zülmet-i nûr-ı İlâhî ey ‘azîz
Bu durur kim eyledüm anı temîz
- 1751 Adlarıdur dahı anuñ zûlf u hâl
Lîk bunu her denî bilmek muhâl
- 1752 Biri dahı çeşm ü ebrû ey dilîr
Kim görenler anı olmuşdur vezîr
- 1753 Pâz-bân-ı ‘izzet olmuşdur o cân
Hem olup der-bân-ı hâzret câvidân
- 1754 Bağlaya ger kimsenüñ yoluñ bular
Hakk’a itmez bu aradan ol güzâr

¹⁷⁴³İtmeye ben anuñ ile: Beni itme bunuñla C.D.

¹⁷⁴⁹siyâh: İlâh C.

- 1755 İç kapudan koymış anı Hâk i yâr
Girmeye nâ-mahrem anda her ne var

فبعتك لا غرتهم اجمعين

- 1756 Olmayaydı iç kapuda ger o kes
Girelerdi ol maķāma hār u hās
- 1757 Hükmi cāri her ne ister işler ol
Kim anuñla bend olunmış sağ u şol
- 1758 Ger geçile bunda yetmiş biñ hicāb
Yine uğrar yol aña ister cevāb
- 1759 İtmeyeydi Hâk Te^cālā bu işi
Yol bulurdu Hâķķa āhir her kişi
- 1760 Olmaz idi ^cāşıķuñ ķadri yüce
Bir olaydı ger bulur uçdan uca
- 1761 ^cİlm-i hikmet sır-ı ahfā bundadur
Her birin bir gūne yüzden söyledür
- 1762 Hālet-i nez^c içre olsa bir kişi
Bunsuz olmaz āhiri anuñ işi
- 1763 Ger ğanī vü ger faķır u ger gedā
Uğrar āhir yolu buna ey fenā

وان منكم الاواردها

- 1764 Bürinür bu süreti ol lem-yezel
İster andan işine yazmışdur ezel
- 1765 Ger ola ķahrı yüzinden bir kişi
İş bu āletle biter anuñ işi
- 1766 Budur anuñ süreti ey şehriyār
Kim idüpdür kesbini ol ihtiyār

^{1755b} musraı: Girelerdi ol maķama hār u hās

¹⁷⁶¹ bundadur: böyledür B.C.D.

- 1767 İtmeyeydi ger heves evvel İlāh
İtmez idi bu işi ol padişāh

افرايت من اتخذ الله هواء

- 1768 Çünkü ekdi işbu tohmı ol deni
Biter anda gösterlür āhir teni
- 1769 ‘Arz ider Halık ānā āhir hemān
Kudretiñ izhār idüp ol gizli kân
- 1770 Bitir ānuñ işiñ ey pür-hüner
Yapdığı mülk içre āhir ol döner
- 1771 Ger olursa lutfā mazhar bir kişi
Bunuñ ile gör imdi neyler işi
- 1772 Nūr-ı maşrıkdur anuñ bil āleti
Kullanur sürçmez anuñ hergiz atı
- 1773 Şüret eyler kesbine ey māh-rū
Gösterlür anı ānā pes rû-be-rû
- 1774 Ger ne deñlû çok ola cürmi i yâr
‘Afv ider anı āhir Perverdigâr
- 1775 Kim bu yûzdendür Hudānuñ lutfı bil
Bunuñ ile rahmet eyler ay u yıl
- 1776 Böyledür kâr-ı Hudā ey pür-hüner
Ol ki bildi işbu ‘ilmi oldı er
- 1777 Yazupdur bunı bil kim ibn-i ‘Abbās
Okursuñ tîri atduñ yâyı var as
- 1778 Daği cānā dilerseñ Mustafādan
İşit imdi sen ol kân-ı şafādan
- 1779 Ne remz eyler bu baħr içre o dil-dār
Ki yazmışdur okurlar anı her bār

¹⁷⁷¹gör imdi neyler: neyler imdi gör B.C.D.

¹⁷⁷⁴anı āhir: āhir anı B.C.D.

- 1780 Cihānı kaplayupdur ʔalb-i mü'min
Ki ʔarş itdi anı Rabbü'l-ʔālemīn
- 1781 Anuñ kim ʔalbi tutmazsa cihānı
Ne bilsün ol semā üzre hümāyı
- 1782 Meger ʔalbi tuta anuñ cihānı
Ki bile ol zemīn ü āsmānı
- 1783 Nedür gökler nedür cihān nedür ten
Haber al bile gör sen anı ūrgen
- 1784 Ki dildür biri anuñ dahı ey mäh
Sen ü bendür ikisi ey güzeli şāh
- 1785 Bu nazmum pes durur ʔaklı temīze
Ki başmışdur olar geldigi ize
- 1786 Ki şordı bir kişi hāzretten ey yār
Didi Hāḡ kandedür gel eyle izhār
- 1787 Didi gel yokla sen ʔalb-i ʔibādı
Çü şorduñ bu arada sen bu adı
- 1788 Velī yol bul bu menzilden haber al
İriş Hāḡḡa bu bahre soñra var dal
- 1789 İrişmezseñ bu baḡr içre sen ey cān
Çıkarmazsın o yirden dürr ü mercān
- 1790 Bulanlar dürr ü mercānı tamāmet
Bulur ʔalbi dü-ʔālemde selāmet
- 1791 Aña Hāḡ gösterür āhir cemālin
Ne kim var ʔarz idüp bir bir kemālin
- 1792 Olurlar Hayy demekden cümle mürde
Girsün ey perī bir böyle derde
- 1793 Oḡurlar nāmuñı her yirde ʔİsā
Kelīm olup olursın mişl-i Mūsā
- 1794 Ki budur sālikün ʔünvānı şānı
Ola tā kim bu yirde rūḡ-ı şānı

- 1795 Bile āhir nedür rûh-ı muşavver
Ki anı bilen ey mâh oldı server
- 1796 Ki şordılar Muḥammedden bu ḥālî
Velî fâş itmedi ol bu su'ālî
- 1797 İdüp ol dem hemân emre havâle
Ki Sıgmaz ey perî gönder çuvala
- 1798 Özin setr eyledi kesdi cevâbı
Biri fehm itmedi işbu ḥiṭâbı
- 1799 Ki ḥadret rûh idi gönderdi yârî
Velî kimdür bilen bu gizli kânî
- 1800 Nihāyet örtmiş idi anı Mevlâ
Ki rûḥü'l-ḳuds idi ol verd-i ra'cânâ
- 1801 Daḥî Âdem Şafî kim bu arada
Kerâmetle irişmişdi murâda
- 1802 Bulup āhir fazîlet her ne kim var
Anuñ çün zeyn olındı bâğ-ı dil-dâr
- 1803 Nedür dirseñ fazîlet ey dil-ārâ
Budur şâbit nedür görsen bu ara
- 1804 Ne kim lâzım idi işbu cihâna
Alup cennetde irdi lâ-mekâna
- 1805 Nedür cennet vücdüñda gel ey cân
Bilüp eyle meded anı sen îmân
- 1806 Eger almayaydı nehyinden anuñ
Bulınmazdı vücdü Muştafânuñ
- 1807 Daḥî her bir kişinüñ toḥmın ey yâr
Alupdur ol şecerden añla sen var
- 1808 Ola mı ol dilâ buğday ağacı
Ki yiye anı başdan gide tâcî
- 1809 Bu ma'cânâ yazılupdur gerçi böyle
Gel imdi egri otur toğrı söyle

- 1810 İde mi Hâk bu işi añā ey şāh
Ki bir buğday içün ol ola güm-rāh
- 1811 Eger dirseñ şıdı emrin Hudānuñ
Rümüzdan bilmedün imdi edānuñ
- 1812 Bunı teʿvıl iderler ehl-i tahkık
Ki olmışdur olar mutlak muhakık
- 1813 Huşūşen kim murād itmişdi Allah
O buğdayı yidürmek ey güzel şāh
- 1814 Degül ise murādı Hâkkuñ ey yār
İder miydi hiç Ādem böyle bir kār
- 1815 Degül miydi vaḳti anuñ çünki ey cān
Zuhūr itdi behiştten böyle bir kār
- 1816 Kim itmişdi muḳaddem anı taʿyın
Gelüp rüy-ı zemīne tuta ol dīn
- 1817 Şaçup ol cevheri āhir cihāna
Zuhūr-ı Hâkka ola bir bahāne
- 1818 Ve ger ni itmez idi anı Ādem
Cihān şeytānla talsa dem-ā-dem
- 1819 Düşer mi Ādeme ey şāh-ı server
Zebūn ola añā çün böyle bir er
- 1820 İder mi bunı Ādem ey dil-ārā
Bilüp ʿilmin yūri var sırtın ara
- 1821 Yiter besdür bu deñlü remzüm ey yār
Dilerseñ Ādem olmak ol taleb-kār
- 1822 Bilesin neydigin Ādem eyā cān
Olasın Ādem içre tā ki insān
- 1823 Bu āyetden haber al imdi ey şāh
Ki irsāl eyleyüp bildürdi Allah
- 1824 Bu āyet ki saña çün göstere yülz
Görine işbu ʿālem saña düpdüz

- 1825 ide ol saña bundan sora ey cān
Nazar kıl gör nedür bu rûh-ı insān
- 1826 Ki hâzretten olınmışdı su'ālî
Bilüp aña gel imdi hasb-i hālî
- 1827 Görüp bu ma'nâyı aña bu rāhı
Olup āhir bu hālķuñ pādişāhı
- 1828 Elüñ çek gayrı Hākdan ey dil-ārā
Bilüp nefsüñ yûri var kendüñ ara
- 1829 Eger var ise gayret sende ey yār
Ola gör işbu nazmum sen taleb-kār
- 1830 Budur devlet budur izzet budur cāh
Budur gayret bilürseñ ey yûzi māh
- 1831 Bu gayret olmaya ger bir kişide
Ne diye ol kişi yā ne işide
- 1832 Anuñ kim olmaya gayret mekânı
Ne bilsin ey perî ol gizli kânı
- 1833 Bu menzil durur kim bunda ey cān
Bulınmaz küfr ile İmān Mûselmān
- 1834 Bu mahfilde olan sâlik eyā cān
Geçüpdür menzilüñ bir bir kemā-kān
- 1835 Bulınmaz küfr ü İmān bunda ey māh
Fenādur işbu menzil aña ey şāh
- 1836 Budur küfr ü hākiqat ancak ey dost
Ki bir ʿayniyle İmāndur şoyar post
- 1837 Kõpar bunda kıyāmmet ey yûzi māh
Tecellî eyleyüp bu yirde Allah
- 1838 Senüñ bu senlûgün kalmaz bedende
Gider bildüklerüñ kalmaz bedende
- 1839 Boyanur rengine cismüñ o yārın
Gider elden ne kim var ihtiyārun

- 1840 Anı tebdil ider sultān-ı ʿālim
Gider korku çekilmez guşsa vü gam
- 1841 Tecellî eyler āhir zāta zātı
Kıalur emr kılmadan bu şıfâtı
- 1842 Dürüst añla eyā sen bu rûmûzı
Ki remz itdüm saña ʿilm-i kûnûzı
- 1843 Kı şıgmaz ey perî bu her dehāna
Nitekim şıgmadı Mevlā cihāna
- 1844 Veyā bahri alur mı kıatre ey cān
O kıatre olmaya ger bahr u ʿummān
- 1845 Olursa kıatre ger bahre berāber
Şıgar ol kıatre içre bahr ile ber
- 1846 Çekerse kıatre-i bahri pür-envār
Şıgar ol kıatreye āhir ne kim var
- 1847 Ehādîsden alursañ bu rumûzı
Bulursun kim nedür ʿilm-i kûnûzı
- 1848 Bu remzi bilmeyen āhir kıarındaş
O ʿālemler içinde olamaz baş
- 1849 Evvel āhir biñ yıl okursa kitābı
Göremez bilmiş ol ol āfitābı
- 1850 Bu dildür ırgüren cānı murāda
Kıomayup gayrı Hakkı bu arada
- 1851 Ve ger ni akmaya ger bahr-ı Fırād
Alımaz ey perî anda murād
- 1852 Çekerse ger eger deryā Fırādı
Alur āhir o menzilden murādı
- 1853 Nedür deryā Fırād ile gel ey yār
Haber al ey perî ol sen taleb-kār
- 1854 Bir ʿāşık biri maʿşûk biri çün
Ki anlar yüz sürer aķar dün ü gün

- 1855 Çeker deryâ gider anlar bu ey cān
Talar aña eşer qalmaz Müselmān
- 1856 Gider dün gün yonılmaz menziline
Ne cevherdür öze tā kim hiline
- 1857 Çeker zahmet urur taşlara başı
Döküp rüy-ı zemine kana yaşı
- 1858 Figānından anuñ çün her seher-gāh
Şikest olur feleklerde duran mäh
- 1859 Açar gāhî gözineden kana yaşlar
Boyanur ser-tā-ser- rengine taşlar
- 1860 Gider sağ u sola ʿaqlında deryâ
Gören şanur anı bir bulanık mā
- 1861 Ne hāletdür ne gayretdür nedür bu
Ki yanar nār-ı ʿışka böyle bir şu
- 1862 Niçün yanmaya ol yār u verā-dār
Ki görmışdür muqaddem anda dī-dār
- 1863 Olar kim gördiler didār-ı yāri
Qalur mı ol kişinūñ ihtiyārı
- 1864 Gören Hakkı bu gün bunda alur yol
Gider benlük bilür nefsin olur ol
- 1865 Oñat fehm it bu nazm-ı pākūnı ey cān
Hilāfun añlama luḡ it Müselmān
- 1866 Ki yitmez herkesūñ ʿaqlı bu rāha
Odur kim varımaz ol ulu cāha
- 1867 Saña kim eyledüm ben bu misāli
Budur bil kim fakirūñ hasb-i hāli
- 1868 Düşündüm nice yıllar taş u toprak
Beni tā cezb ide ol ferd-i muṭlak
- 1869 Sürindüm ben de anuñ gibi ahır
Boyanup kara kana cism-i fāhir

- 1870 Şaçardum göz yaşın arz u semāya
idem tā kim dilā ben ol hūmūya
- 1871 Kaşan feryād iderdi cān-ı mūmtāz
Harāretten olurdu kış günü yaz
- 1872 Ururdum sineme seng-i belāyı
Görem tā kim bu gün ol meh-liķāyı
- 1873 Ben ağlardum gülerdi baña ol yār
Olup ol yār baña gāyet sitem-kār
- 1874 Hudā aydı benüm feryād u zārum
Gidüp elden ne kim var ihtiyārum
- 1875 Ne deñlü cidd ü cehdden itdümse ey cān
Özin göstermedi ol şāh-ı sulţān
- 1876 Bu yüzden ağlayup āhir gezerdüm
Gelür deyü velī yārı sezerdüm
- 1877 Virürdüm kendime kendüm naşihat
Bulurdu hātırum añunla şıhhat
- 1878 Meger kim kişi bulmaz imiş anı
Bulan kendi imiş ol gizli kānı
- 1879 Tamām ola anuñ yüzinden işi
Ki her gün çekmeye zahmet o kişi
- 1880 Kulak tut imdi baña ey sūhan-dān
Ne yüzden açılır gör rāh-ı Rahmān
- 1881 Buluşdum bir maḥal Hızr-ı zamāne
O şundı baña bir şey gā'ibāne
- 1882 Nedür dirseñ o mir'āt-ı Hudādur
Ki her yüzden görünür pūr-şafādur
- 1883 Nazar şaldum alup anı bu kāra
Görindi kendi vechüm āşikāre
- 1884 Didüm kimdür görinen bilgil anı
Didi kendüm durur ey rūḥ-ı şānı

- 1885 Didi imdi anı iste sen ey yār
Ki cānuñ olmaya bu yirde ağıyār
- 1886 Sen anı bulmağ olmaz terk it anı
Saña yetmez mi şāhumuñ tūrābı
- 1887 Anuñla anı şayd it ğayra bakma
Murādun añla cānuñ oda yakma
- 1888 Elüñ çek ğayra bakmadan hāzer kıl
İriş tevḥid-i zāta buradan bil
- 1889 Dilerseñ kendüzüñ var kendüñ ara
Ve ger ni kalduñ āḥir yūzi kara
- 1890 Diyüp āḥir içürdi işbu meyden
Odur cām-ı mest olup söyler bu neyden
- 1891 Tekellüm eyleyüp ey yār-ı cānı
Anı fehm itdi gör āḥir nihānı
- 1892 Tamāmet anlayup sırtın buranuñ
Yapışdum ʿilmine āḥir ben anuñ
- 1893 Taleb kıldum o mirʾāt içre zātum
Yā görmışdüm dilā anda şifātum
- 1894 Gör idi ğün-be-ğün anuñ kemāli
Baña ʿarz eyleyüp anda cemāli
- 1895 Yetişdi cāna imdād bu arada
Görinür cān u dilden arz u semāda

- 1896 Başum irmiş ser-â-ser âsumâna
Vücûdum şıgmaz olmuş dü-cihâna
- 1897 Bir altun top alup cânuñ vücûdı
Göñül gördüm aña eyler sücûdı
- 1898 Ne kim var kâfir ü mü'min eyâ cân
Ol altun top içün eylerler efgân
- 1899 Gerek 'âlem gerek hâş gerek 'âşî
Ol altun toplan işler du'âsı
- 1900 Gözüñ aç imdi ey şâh-ı cihânı
Bu yüzden seyr idegör âsumânı
- 1901 Budur dersin cihân-ârâ ne kim var
Kim itdüm 'ilmin anuñ saña izhâr
- 1902 Açup cân gözlerin aña rûmûzı
Ki n'etdüm gör saña 'ilm-i künûzı
- 1903 Yeter besdür bu deñlü nazmum ey şâh
Olursuñ ey perî sen saña hem-reh
- 1904 Tamâm oldu bu ârâ ey dil-ârâ
Bırak imdi var an kendüñ ara
- 1905 Elâ ey bülbül-i bâğ-ı cinânı
Açılsın tâze gül depret dehânı
- 1906 Ne yirdensin eyâ aşluñ nedendür
Seni setr eyleyen bildüm nedendür
- 1907 Haber vergil bu esrâr-ı hafâdan
Ki 'âşıklar halâs olsun cefâdan
- 1908 Nihân itme bu râzı ey sühân-dân
Gör bir bir lisâna eyle ihsân
anı bildür bize lutf eyle zinhâr
- 1910 Nedür gusl ü nedür âb-dest gel ey yâr
Anı bildür bize lutf eyle zinhâr
- 1911 İmâm u hem dahı kıble ne şeydür
Ki bu sırrı bilen elbette haydür

- 1912 Zekât u hem oruc haccile ey mäh
Ne yüzden emr idüpdür bunu Allah
- 1913 Nedür sırrı bularuñ it kelâmı
Gerek zâhir gerek bâtın tamâmı
- 1914 Bular Hakkıdır ki gelmişdür Hudâdan
Zuhûr idüp çün ol kân-ı şafâdan
- 1915 O kim tutmaz bu beş şartı kemâ-kân
Dimezler âhir aña ehl-i îmân
- 1916 Bu beş şart kim târik-i Muştâfâdur
Kim eylerse ma'ni ol Hudâdur
- 1917 İşit imdi bu baır içre sen ey yâr
Ne itdi ol hülmâ bu yirde izhâr
- 1918 Budur emr-i Hudâ her şubh u şâmı
Ki bununla bula 'âlem nizamı
- 1919 Kim olmuşdur cihânun işbu pendı
İdüp âhir bu yüzden halka pendı
- 1920 Eger olmaya idi bu pend-i 'âli
Kıalaydı halk-ı 'âlem şöyle hâli
- 1921 'Ubudiyyet durur cânun şebâtı
Ki bend itmiş bununla kâ'inâtı
- 1922 Bu pendı tutmayan ey şîr-i yezdân
Kıalur çâr-'anâsır içre hayvân
- 1923 Budur zâhir kim itdüm ey dil-ârâ
Velî bunun yüzı sen kıalbiñ ara
- 1924 Nedür dirseñ anuñ kıalbi sen ey yâr
İdem bir bir işit hem ol taleb-kâr
- 1925 Budur beş şart kim evvel itdüm anı
Ki bunuñla müzeyyendür cihânı
- 1926 Gel imdi 'ârifün beş şartın ey mäh
Ne yüzden emr idüpdür gör kim ey mäh

- 1927 Ğasıldür ma'nevî şāhum birisi
Kim olmuş 'āşıkān anuñ dirisi
- 1928 Budur ğasl-ı haķīkat kim ey cān
Ki ol bulmaķ durur haķķı kemā-kān
- 1929 Yuyup destin dü-'ālemden ne kim var
Ebed ol itmeye bir şey'i eskār
- 1930 Gerek hayru gerek şerdür du'āsı
Yuya el kim ebed olmaya 'āşī
- 1931 Ğudādan ğayrı ger ola o kesde
Anuñ yokdur naşībi işbu sesde
- 1932 Olursa ger bulardan zerre anda
Ğudā kande 'aceb bilsem o kande
- 1933 Ki zāhir olmaz anuñ kalbi āhir
Gerek biñ yıl yuna bu cism-i fāhir
- 1934 Cenābetden olunmaz āhir ol pāk
Ki kendi cevher iken itdi ol māh
- 1935 Anuñ kim ğayrı olsa secde-ĝāhı
Bulur mu ol kişi āhir ilāhı
- 1936 Onat fehmi it bu nazmum ey qarındaş
Ki olmaz herkese bu sözlerüm aş
- 1937 Anuñ kim olmaya 'aķlında cevlan
Ne fehmi eyler bu sözlerden o hayvān
- 1938 Ki şerh eyler bu āb-desti ey yār
Şalāt-ı ma'nevīde açā rāhı
- 1939 Budur 'āşıklarun āb-desti ey yār
İki 'ālem görine aña āĝyār
- 1940 Maħabbet etmeye herĝiz birine
Ki vara ol kişi tā kim yirine
- 1941 Ederse ger maħabbet ĝayra ey şāh
Şınar āb-dest görünmez aña Allah

- 1942 Tırursa ger bu āb-dest üzre ey cān
 Namāz olur aña vuşlat kemā-kān
- 1943 Hākīkat kıblesin añlar bu dem ol
 Tutar āhir yüzün aña açar yol
- 1944 Görür ol kande baksa pādīşāhı
 Gerek sağ u gerek şola İlāhı
- 1945 Tutar bu dem yüzün ol meh-likāya
 İrişüp yolu āhir Muştafāya
- 1946 Bulur ʿışkı tutarsın anuñ çün
 Olur ʿāşık sever Hakkı dün ü günü
- 1947 İmān olur aña ʿışk-ı ilāhī
 Uyar anā görür Hakkı kemāhı
- 1948 Tutar oruc bu dem ol gayrı Hakkdan
 Tezekkür etmeyüp dilden dudakdan
- 1949 Nedür dirseñ oruc ey şūr-i Yezdān
 Oruc oldur ki gayrı görmez ol cān
- 1950 Hudādan gayrı şeyden ol zebānı
 Tuta nuṭk itmeye ey rūh-ı şānı
- 1951 Gerek gözdür gerek kulak gerek dil
 Hudā ile ola ay u eger yıl
- 1952 Ki bundan soñradur olması hāci
 Bulup āhir bu derde ol ʿilāci

- 1953 Nedür dirseñ bu haccı ey güzel şāh
Budur hac kim görine sende Allah
- 1954 Budur ʿāşıkıların āhir murādı
Ki bu haccı idüp añıla adı
- 1955 Ola tā haccü'l-ekber haccı anuñ
Olup şāhı o kes iki cihānuñ
- 1956 Murādı qalmaya anuñ cihānda
Bulınur ol perı bu gizli kānda
- 1957 Şikār ide o Hakkı hem Hāk anı
Bürinür ol kişi iki cihānı
- 1958 Vire çün üç talāk iki cihāna
Vücüdı şıgmaya nüh āsumāna
- 1959 Ne kim var ʿilm-i zāhir ʿlm-i bāṭın
Bilüp ʿarz eyleye zāt şifātın
- 1960 Ola şehri bütün ʿilmüñ ne kim var
Ki ire hāzrete olmaya ağıār
- 1961 O kim görmez bu şehri ey dil-ārā
Nasīb olmaz aña āhir bu ara
- 1962 Bahāsı cān durur cānā bu şehriñ
Ki olur mazharı luṭfile kahruñ
- 1963 Diler yıkmak diler yapmak ne kim var
Hudāa eyler anuñ yūzinden izhār
- 1964 Ki bundan soñra vire ol zekātı
Ser-ā-ser kaplayup bu kāʿinātı
- 1965 Nedür dirseñ zekātı sen buranuñ
Ki Hakkıdur dilā bu ʿāşıkānuñ
- 1966 Küntü kenzün mālıdur bu ey hümā
Ki tālibler alur anı dāʿimā
- 1967 Bu kenze mālİK olur ol dil-ārām
Virüp ʿāşıklara ol eyler ihsān

- 1968 Gerek zāhir gerek bāṭın o dil-dār
Virtür ol kenz içinden eyler izhār
- 1969 İrişmez gayrınıñ desti bu gāh
Odur kim var mıdur şehri nigāh
- 1970 Var idi her kişi āhir bu şehre
Olurdu her kişi andan da behre
- 1971 Bilürdi neydigin fakruñ kemālī
Okuyup ol kişi bu ḥasb-i ḥālī
- 1972 İderdi fakruñ işbātın kemā-kān
Görüp yırlı yirinde anı ey cān
- 1973 Virtürdi herkesün ḥaqqın ne kim var
Bilüp āhir nedür bu gizli esrār
- 1974 İderdi ol daḥı tekmıl cāme
Gidüp andan ne kim var ḥukm ḥāme
- 1975 Görlürdi bu maḥal rüy-ı Hudāyı
Özin maḥv eyleyüp ol meh-liḳāyı
- 1976 Çıkardı aradan olmazdı ‘āşī
Bilürdi neydigin āhir bu nāsı
- 1977 Hudādan olmaz idi ašlā münfek
İdüp āhir dilā ol kes özin tek
- 1978 Budur ‘āşıklarun şartı kim itdüm
İşitdünse saña ben gör ki n’etdüm
- 1979 O kim oldu bu nazmdan ḥaber-dār
Anuñdur ey perī bu gizli esrār
- 1980 Tamām oldu bu nazm ey dil-ārā
Eger ādem iseñ imdi var ara
- 1981 İlāhī it müyesser cümle cāna
Ki bu nazmum bilüp o kes inana
- 1982 Gel berü ey bülbül nāzik-zebān
Aç dehānuñ şevke gelsün ‘āşıḳān

- 1983 Taşra dök gel baħr-ı dilden gevheri
Kim aña şarrāfı olan gelsin beri
- 1984 Kandedür ol dürr-i yektā ey ʿazîz
Bu şadefden göster aña bize iz
- 1985 Sürüp āhir ol izi ey şehriyār
Varup anda idelüm terk-i diyār
- 1986 Rāh-ı Hāḡda gösterüp şît u şadā
Gice günden cān virüp biz ey fenā
- 1987 Ola kim ol pādîşāh lem-yezel
İtmeye āhir bizi ol mübtezel
- 1988 Bāḡbān-ı dehr elinde nice taş
Tökünup dil olmaya şāhib-ferāş
- 1989 Tā ki sālîk bu arada açā per
Eyleyüp cānın cināna ol siper
- 1990 İre Hāḡḡa içün ol āb-ı hayāt
Olmaya tā kim görine aña zāt
- 1991 İde ol Hāy ḡayrıyı daḡı i yār
Anuñ ola tā ki bu şehir ü diyār
- 1992 ʿĀḡil iseñ sen daḡı ey ser-firāz
Bu ʿilmin eylegil Hāḡḡa niyāz
- 1993 Bu ʿilm kim olmaya bir keşide
Ne diye ol kişi yā ne iş ide
- 1994 ʿİlm-i meknün ʿilm-i maḡzün bu durur
Kim bu deryā ol bir aḡar şu durur
- 1995 ʿİlm o dur kim şāhibin āhir ey yār
İlte Hāḡa olmaya ḡayra şikār
- 1996 Ger olursa aña düşmen cümle nās
İde anı ol ʿilm andan ḡalās
- 1997 Bu olur mı ey perî dirseñ eger
İstimāʿ it imdi al bundan ḡaber

- 1998 Bu dūn içre ben dururdum bî-gāne
Baña geldi bir ʿilim günden ʿiyān
- 1999 Dir irişdi ʿıyd-i ekber geldi ʿıyd
Muntazırdur saña var baħr-ı muħîṭ
- 2000 Toğdı mağribden gūnūn ey şehriyār
Ṭurma cān at ey perî ol baħra var
- 2001 Diyūp āħir bu ʿilm virdi ħaber
Lîk oldu işbu ten zîr ü zeber
- 2002 ʿĀlem-i maʿnāya çekdi Ḥaḵ beni
Ḳoyup āħir bu arada bu teni
- 2003 Menzil almış cān u dil gördüm hemān
Eyleyūp luṭfın baña ol gizli kān
- 2004 Buldum āħir kendüm ol deryāda ben
Ḥoş şenāverven velî yok bende ten
- 2005 Daħi yokdur yār yoldaş ey kişi
Kim şordum andan dilā ben bu işi
- 2006 Nice günler bu arada gitdüm aç
Urup āħir ey perî baħra kulaç
- 2007 Bir maħal irdi yolum çūn ey yār
Gösterūp ol ḳadar ten Perverdigār
- 2008 Gördüm āħir nice biñ baħrı hemān
Zāhir oldu ḳarşudan ey nev-cevān
- 2009 Ben ne şerbetden ki içdüm ey hūmām
Ḥaḵ içürmiş bunlara daħı tamām
- 2010 Her biri tūtmış bu ʿışḳuñ rāhını
Ayırup Ḥaḵ bunlaruñ gūmrāhını
- 2011 ʿĀşık olmuş her birisi ol yūze
Başup anlar ey perî toğrı ize
- 2012 Geldi irdi yanuma ey merd-i ḥaş
Pā-būrehne her biri geymiş palāş

- 2013 Gözi yaşlu bağı başlı nicesi
Kim dilerse ki gündüz ola gicesi
- 2014 ‘Aşk elinden her biri eyler figān
Akıdup çeşm-i sirişkin kara kan
- 2015 Kimi ağlar kimi eyler āh u zār
Kimi diñmiş eyleyüp āhir qarār
- 2016 Her biri başdan ayağa şafī nūr
Şanki itmiş yedi deryādan ‘ubūr
- 2017 Göz taḥammül eylemez ey pūr-kemāl
itseler anlar tecellī-i cemāl
- 2018 Yüzi enver boyı servi kaşı yay
Zerre olmaz nūra nisbet aña ay
- 2019 Böyle gördüm bunların çün ḥālını
Bildüm āhir her ne var aḥvālını
- 2020 Geçdi bunlar ey perū yanımdan uş
Gitdi āhir yine deryā kaldı boş
- 2021 Bakdum ardınca buların ey dilir
Nice biñ var līk aşlı yine bir
- 2022 Ben daḥı itdüm güzer ol aradan
Kim görem āhir ne işler yaradan
- 2023 Gitdi ‘Aqlum bu işe kaldum şaña
Hoş naşīḥatdur bilürseñ bu saña
- 2024 Bu maḥal gördüm hemān ey pūr-hüner
Zāhir oldı qarşudan ol tāt-ı ser
- 2025 Bir nazar şaldum aña ben ey dilir
Bildüm anı kimdür ol şāh u emir
- 2026 İrdüm anuñ yanına ey ser-firāz
İdüp āhir nice biñ nāz u niyāz
- 2027 İtdüm aña ey cihānuñ serveri
İstedigüm sensin āhir gel beri

- 2028 Kim özüñden cānumı nālān iden
Māl u mülki her ne var tālān iden
- 2029 Gel beri ey pādişāh-ı heft-ser
Kim semüñdür tāt u tahtı baħr u ber
- 2030 Çün irişdi bu yolum āħir saña
Her ne lāyık saña daħı it baña
- 2031 Tut elüm kaldur beni ey merd-i hāş
Kim senüñ çün geymişem āħir palās
- 2032 Sensin ey meh rahmeten li'l-‘ālemin
İmdi göster luṭfuñı bunda hemin
- 2033 Gezmeye tā kim cihānda serserī
Çünki buldum ben seni ey dīn eri
- 2034 Hāmdü li'llāh irdi yolum ḥazrete
Bitmeye iş bunda ya ḳande bite
- 2035 Söyleyince bu sözi ey pūr-kemāl
İtdi baña bu maḥal ol bir su‘āl
- 2036 Ney ki dirseñ bu su‘āli iy yarā
Aydum ammā fehmi olınsın bu ara
- 2037 İtdi baña Ḥaḳḳı bildüñ mi i yār
Kim beni itdüñ bu baħr içre şikār
- 2038 İtdüm aña bilsem olmazdı bu
Virmeyüp yol baña āħir işbu şu
- 2039 İtdi baña nice bildüñ anı sen
İtdüm aña nice bildüm beni ben
- 2040 Öyle bildüm anı daħı bī-gümān
Līk olmaz bu sözüm ğayra imān
- 2041 Ger ideydi bu sözüm ğayra vefā
Aña daħı rāst gelürdi Muştafā
- 2042 Didigümde itdi pesdür bu cevāb
Kim bilindi bu ḥaṭāmı yā şevāb

- 2043 Söyle imdi ҡandedür ol zü'l-celāl
Çün bulındı bu suʿālünde kemāl
- 2044 İtdüm aña şimdi ol cennetdedü
Kim anuñdur bu fiʿli bu işdedür
- 2045 Kim gören yāhūd ҡulaqdan işiden
Ğayrı var mı bu aradan iş iden
- 2046 Didigümde şöyle ol şāh-ı cihān
Naʿra urdı ditredi nüh-āsumān
- 2047 İtdi yine bu daħı buldı yirin
Kim didüñ anı baña birin birin
- 2048 LİK yine bir suʿālüm var saña
Vir cevābın ʿārif iseñ sen baña
- 2049 İtdüm aña söyle ey şāh-ı Resül
Çünki Hāqdur sözlerüm itdüñ ҡabül
- 2050 İtdi Hāqkı sen mi bulduñ söyle pes
Yā seni ol Hāq mı buldı sözi kes
- 2051 Er odur kim bu kelāmum ey aħı
Fehm idüp o söyleye birin daħı
- 2052 İtdüm aña ben anı ne ol beni
Bulmadı şāhum budur söz ol ğanı
- 2053 Ol baña vül ben aña varmaqdan ol
Ol münezzehdür bilürsin yā Resül
- 2054 Ҡande varsam ol benümle biledür
Oldur kim meyli anuñ diledür
- 2055 Yoksa anda varma vül gelme ey yār
Yok durur kim hāzır ol Perverdigār
- 2056 Bu degül mi ʿıyd içinde imdi ʿıyd
Kim dimişdür ol ğanı ħablü'l-verid
- 2057 Didigümde aña āħir bu işi
Didi baña budur İmān ey kişi

- 2058 Lîk bunı degme kes itmez îmân
Kim aña lutf itmişdür gizli kân
- 2059 Budur îmân-ı kâmil ey ‘azîz
Kim olupdur ol birisi buña iz
- 2060 Diyüp ol meh yine itdi bir su’âl
Anı dahı aydum ammâ hisşe al
- 2061 Lîk urma ‘aqluña bunı ey yâr
Âdem iseñ aña anı cāvidân
- 2062 İtdi baña kulmısın ümmet misin
Yoksa bundan taşra bir millet misin
- 2063 İtdüm aña ne kulam ne ümmetem
Bu ikiden taşra ben bir devletem
- 2064 Lîk bilmez degme kes bu devleti
Kim gele âhir aña Hâk kuvveti
- 2065 Millet ü mezheb degüldür kârumuz
Tâ Elestden böyledür bāzârumuz
- 2066 Mîm ü zî vü hâ’ bā ehl-i yâr
Hâkķı görmez ol dahı nefsin kırar
- 2067 gerçi vardur mîm ü zî vü hâ vü yâ
Lîk aña ‘âşık urmuş hebâ yebâ
- 2068 Kim bu ‘âşıkılarını vardur ey ‘azîz
Dinlerin bunlar bulup itmiş temiz
- 2069 Mezhebi hâkdur bularuñ mezhebi
Añladuñsa bu sözüm dişle lebi
- 2070 Kim büyürdi bu maḥal ol şîr-i ner
‘Āşık olan mezheb-i hâkda döner
- 2071 Sen bilürsin bu dili ey şehriyâr
Kim degüldür ehl-i mezheb Kird-gâr
- 2072 Bu ḥatâdur yaḥşî aña bu sözün
Yoksa kaldı görmeden ḳalbüñ gözi

- 2073 Ol münezzehdür bulardan ey dilîr
Lîk anuñ vuşlatıdur işbu seyr
- 2074 Ehl-i mezheb olmayan n'olmak gerek
Yâ şararup yâ me'âd olmak gerek
- 2075 Olmaya ger ehl-i mezheb bir kişi
Hiç yeter mi ey perî anuñ işi
- 2076 Lîk cānā dīn budur īmān budur
Küfr ü īmān zāhidā ihsān budur
- 2077 Didigümde şöyle ol kân-ı şafā
Yine itdi bir su'ālî Muşafā
- 2078 Ney ki dirseñ anı daḥı ey 'azîz
Aydum ammā idegör ey meh temîz
- 2079 Lākin olsun bu maḥal bunda tamām
Kim netîce bundadur bil ey hümām
- 2080 Diñle imdi yine ey şāh-ı cihān
Gör neddür bu dem baña ol gizli kân
- 2081 İtdi baña ey cihānuñ sürürü
Bu durur senden su'āl ey dīn eri
- 2082 Hāḫ kimüñ çün ḥāḫ idüpdür 'ālemi
Vir cevābın bilelüm biz bu demi
- 2083 İtdüm aña kimse içün itmedi
Kim bu mülki koyup ḡayra gitmedi
- 2084 İster iseñ ideyin ben bir mişāl
Kim budur şāhum bilürsin ḡasb-i ḥāl
- 2085 Oynadan zıll-i ḡayālî bir kişi
Hiç ide mi ḡayra teklîf ol işi
- 2086 Gösterür şuretleri gerçi 'iyān
Lîk anı aynadan olmuş nihān
- 2087 Perde içre şaklamış ol kendini
Gösterüp şüret yüzinden ḡandini

- 2088 Ol ki bāṭın dīdesiyle baḳdı çün
Cümlesin bir şüret eyler büsbüttün
- 2089 Kim ḥaḳīḳat üzre baḳsañ bir kişi
Yok durur bil ey perī sen bu işi
- 2090 Ol ki baḳdı ten göziyle ey perī
Görinür her bir ismle her biri
- 2091 Diyüp āḥir itmedüm hergiz cevāb
İmdi bir gör sen nedür ol āfitāb
- 2092 İtdigüm levlāk yok mıdur
Kim iderse bunu aña çok mıdur
- 2093 Ben didüm kim anı aña çok degül
Kim bu ma^cnā var durur ol yok degül
- 2094 Līk anı saña dinse ma^cnā yok
Çünki ma^cnā çıkmaya ol ya^cnī yok
- 2095 Ben bilürven kendüzüñ ma^cnā durur
İmdi ma^cnā ḥarf ile ra^cnā durur
- 2096 Kim özüñdür küntü kenzüñ cevheri
Bulan anı oldu kevneynüñ eri
- 2097 Sensin ey meh ol ḥazīne içre māl
Kim anı bulanlar oldu ehl-i ḥāl
- 2098 Yoksa ma^cnā şarf ola ger ḡayra çün
Çıkmaz andan ey perī ʿilm-i ledün
- 2099 Ma^cnā oldur ḥarfle hem ʿasr ola
Ma^cnā sulṭān ḥarfī aña kaşr ola
- 2100 Ol ki ma^cnā ḥarfī fānī gösterem
Fānī var mı ḡayrı andan gösterem
- 2101 İmdi ma^cnā ola ḥarf ile bile
Fānī yokdur anı sen alma dile
- 2102 Gerçi fānī göstertür şüret velī
Ol birinde yine var ḳudret eli

- 2103 Ger giderse Aḥmed ü Mahmūd i yār
Mişli anuñ yoḳla nice bigi var
- 2104 Ger Alī vü ger Ḥasan ger °Ömer
Gitse bunlar yine var mişlinde er
- 2105 Küllü men fān gerçi Ḥaḳdur ey perī
Līk ma'mā içre yoḳla bu yiri
- 2106 Bulmak ister anı enfes içre çün
Kim bu āfāk içre döndi büsbütün
- 2107 Ger ola bir er dilā bunda nihān
Yine mişlin mazḥar eylerken fekān
- 2108 Olmaya ger bir ertüñ mişlinde er
Yā kimüñ ḥükminde ola baḥr u ber
- 2109 Mazḥar-ı Ḥaḳ olmaya ger bir kişi
Çār u pādan mı ider yā Ḥaḳ işi
- 2110 Mazḥar olmaz ādemiden ḡayrı çün
Kim behā'im işe gelmez büsbütün
- 2111 Baña ḥüccet sen yetersin yā Resül
Kim yüzüñden bunca iş oldu ḳabül
- 2112 Ol kim irdi ḥikmet ile zātuña
İmdi ol kes yine kendi zātuña
- 2113 Kim özüñ faḳr idi irdüñ fıḳrasın
Ḳaldı āḥir kara yirde fānī ten
- 2114 Bitdi iş faḳrı bu gün buldı kemāl
İdüp āḥir saña iḥsān zül'-celāl
- 2115 Kim boyandı rengüñe ey şehriyār
Anı dahi cezb ider Perverdigār
- 2116 Çekdi āḥir aşlın aşla ey perī
Ḳaldı mer'ī bu maḥal andan giri
- 2117 Cezb idüp āḥir ḥaḳīḳat ey dilir
Oldı °aşık ile ma'şūk bunda bir

- 2118 Ğayrı yokdur aşla baksañ ey dilr
LİK şaklı keşret içre işbu seyr
- 2119 Kim cihānuñ var ideñ nūruñ durur
Gösteren ol nūrı bu şuruñ durur
- 2120 Olmayaydı şüret-i insān ger i yār
Olmaz idi bunda Hālık āşikār
- 2121 Kim dimişdür bunda görmezse kişi
Anda dañı idemez ol bu işi
- 2122 Kim bu şūrı eyledi mirʼāt aña
Tā ki kendin göstere andan saña
- 2123 Ger gide mirʼātuñ elden ey kişi
Görüp anı idemezsin bu işi
- 2124 Defter-i Hāğdan qazırlar nāmını
Ğayra tebdil eyleyüp endāmını
- 2125 Kōpar āñir bil kıyāmet başuña
Boyanup cismüñ kıızıl kan başuña
- 2126 Kim bu āyet iki cānibden bile
Gösterür maʿnā odur aldum dile
- 2127 Bu durur ben bile begüm ey gizli kār
Kim bu yüzden işler işin kün fekār
- 2128 Diyüp āñir itmedüm hergiz cevāb
Tā bilem ki oldu mı bu müstecāb
- 2129 Pūs idüp āñir cebinüm ol hümā
Didi dur dünyā durınca dāʼimā
- 2130 Kim ne itdüm ise senden ben suʼāl
Sen aña virdüñ cevāb ey pür-kemāl
- 2131 Diyüp āñir şöyle kim ol bir dañı
İtmedi benden suʼālī ey añı
- 2132 LİK itdüm bir suʼālī ben aña
Diñler iseñ ideyin anı saña

- 2133 Ne ki dirseñ anı sen ey dîn eri
İstimâ^c it eyleyem gel sen beri
- 2134 Kim bu müşkil feth ola andan i yâr
Biline ol kudret-i Perverdigâr
- 2135 İtdüm aña rûhile tenden su'âl
Gör ne söyler lîk bundan hisşe al
- 2136 Hâzır eyle çünki şorduñ anı sen
Kim saña remz ile itdüm anı ben
- 2137 İtdi baña bir tavukla hem dañı
Ola bahrî bir yumurta ey ahî
- 2138 Didiginde buldum anı ey püser
Virdüm aña ben koyup önünde ser
- 2139 Aldı anı bir kenâra ittüp ol
Kaldı deryâ kara oldu sağ u şol
- 2140 Kõdı anuñ altına anı hemân
Oldı beyzâ tavuk altında nihân
- 2141 Gitdi hâzret bu maḥal ey şehriyâr
Didi bekle bunı sen eyle qarâr
- 2142 Her n'olursa vir haber andan baña
Kim bu yüzden remz olur müşkil saña
- 2143 Diyüp âhir çünki gitdi ol dilîr
İmdi bir gör neyler ol şâh-ı kebîr
- 2144 Tûrdum anda vaḳt irince ey 'azîz
Tâ bu hikmetden ol göstere iz
- 2145 Çıkdı andan yavrı çün oldu 'iyân
Mürğ âbı beyzâsından bî-gümân
- 2146 Aldı ana yanına ey şehriyâr
Kim anı bir kimse etmeye şikâr
- 2147 Oldı anuñ çün ana pervânesi
Tâ ki elden çıkmaya dür-dânesi

- 2148 ande gitse c n atar yanınca ol
 an g list n oldu a a ağ u ol
- 2149 D şd m anu  ardına  n ben da ı
 Kim dimi di ba a   ret ey a ı
- 2150 anda gitse anası yavrı bile
 an ki bağlı anaya ol ipile
- 2151 Yemez i mez anası vir r a a
 G r p a ır bu i i aldum  a a
- 2152 Ana oğlın oğlı da ı anasın
 an adefd r aqlar ol d r-d nesin
- 2153 G rmese bir dem ana ferzendini
 Bağlı olsa ol ıardı bendini
- 2154 İrdi a ır bir yire kim ey dil r
 aplamı  d ny yı bir ba r-ı keb r
- 2155 G rdi yavrı  n o ba rı b -g m n
 A a  oğrı c n atup oldu rev n
- 2156 D şdi ana ardına  n ey per 
 L k gitdi anadan ol ileri
- 2157 Eyledi fery d u z rı ol yine
 Ya n  yavrı anaya bakup d ne
- 2158 Eyledikce anası  h   fiğ n
 İtdi yavrı ey per  kendin nih n
- 2159 Bakmadı hergiz o yavrı aneye
 Neyles n kim uğradı d r-d neye
- 2160 Vardı yavrı ol leb-i dery ya  n
 Atdı kendin a a a ır b sb t n
- 2161 G rdi  n kim anası anı hem n
 T ylerin perr n id p itdi fiğ n
- 2162 Ben da ı g rd m bu   li  n i y r
 Ağlamakdan almadı abr u ar r

- 2163 Hayret aldı bu maḥal āḥir beni
Görüp anı yire urdum bu teni
- 2164 Kaldı ana karada ey merd-i dīn
Şan ki tutdı ol anaya kibr ü kīn
- 2165 Bakmadı hergiz yüzine ananuñ
Kim uyandı şem'î ol pervānenüñ
- 2166 Gördüm olmaz döndüm āḥir ḥazrete
Gitmedi menzil nidüm andan öte
- 2167 Kalmadı anda ol tavuk feryād ile
Ben irişdüm ḥazrete bu ad ile
- 2168 Gördiginde bu faḳīri ol hemān
Didi baña n'itdün anı ey cevān
- 2169 Didüm aña ey cihānuñ serveri
Sen bilürsin n'olduğın ey dīn eri
- 2170 Pes ne ḥācet 'arz-ı ḥāl itmek saña
Kim bunu 'ibret içün itdün baña
- 2171 Līk itsün bu maḥal sen bir rumüz
Tā bilem kim neydigin 'ilm-i künüz
- 2172 Kim bilem bu ana vü evlād nedür
Keşret içre bu ulu bünyād nedür
- 2173 İtdi baña kandan alduñdı anı
Ol baḥrdan aldum idi ol ḡanī
- 2174 Ya'neī beyzāyı deñizden anası
Karadandur kim oğul dūr-dānesi
- 2175 Didigümde itdi baña ey dilir
Añladuñsa hoş bilindi işbu seyr
- 2176 Kim çeküpdür anı deryā kendine
Kim biline aşlı nedür kendi ne
- 2177 İrdi aşlı aşlına ey pür-hüner
Bitdi anuñ işi oldu baḥr u ber

- 2178 Aşlı anuñ baħrıdür ey merd-i hâş
Anası birden durur eyler kıyâs
- 2179 Biri ʿulvü biri süflî hilkati
Ol durur kim birinüñ yok rifʿati
- 2180 Yaʿnî ana fânîdür kim karadan
Aşlın anuñ andan almış yaradan
- 2181 Anı aşlı bend idüp koyms aña
Âdem iseñ bu sözüm tapdur saña
- 2182 Oğlu anuñ bākîdür ey pür-safâ
Ol sebebden irdi aşla muṭlaķa
- 2183 İmdi deryâ cezb ider anı hemân
Kim anuñ dürrî idi ol gizli kân
- 2184 Çünki çıkdı çâr ʿanâşırdan çün ol
İş o dur kim aşla vara toğrı yol
- 2185 Yoksa aşla ırmeye ol ey kişi
Bitmeyüp âħir anuñ her bir işi
- 2186 Kala âħir ana gibi karada
Bulmayup aşlını döne arada
- 2187 Hâķ Teʿâlâ şaklasun ey pür-hüner
Kim aşlı süflî olup olmaya er
- 2188 Pes durur bu añladuñsa ey kişi
Var hemân ferdāya şalma bu işi
- 2189 Dem bu demdür bunda gel bul bu demi
Kim bu demdür Âdem iden Âdemi
- 2190 Dem odur kim dem ilen dem-sâz ola
İşi anuñ hem niyâz ü nâz ola
- 2191 Eyleyüp dem-sâz ile demler tamâm
ʿİş ü ʿişret eyleye her şubh u şâm
- 2192 Gâh celâl ü gâh cemâlün mazharı
Olup âħir kalmaya Hâķdan giri

- 2193 Kim ola dem özi anuñ hem sözi
Tā kim andan irmeye herkes gözi
- 2194 Ālet ola ğayrılar aña i yār
Dolup andan her ne var şehr ü diyār
- 2195 Kullana ol āleti ālāt ide
Ala tenden aldugını zāt ide
- 2196 Almaya ger illā tenden zātını
İşledür ol zāt ile ālātını
- 2197 Yā çekerse ala tenden zātını
Kaldı ālet itdi ol işbātını
- 2198 İrdi zātı zātına ey şehriyār
Anuñ oldı feth olup şehr ü diyār
- 2199 Neylesin ol ālātı kim kendi zāt
Oldı āhir bilinüp zāt u şifāt
- 2200 Ğayrılar ālet yeter bu dem aña
°Ākıl iseñ bu sözüm tapdur saña
- 2201 Bundan artık olmaya keşf-i rumüz
Kim budur itdüm saña °ilm-i künüz
- 2202 Pes durur bu var maḥall-i menzile
Çün irişdüñ ey perī dilden dile
- 2203 Āhir oldı çün kelāmuñ her ne var
İş bu yüzden turma imdi cān uyar
- 2204 Diyüp āhir çünki gitdi ol hümām
Ol durur kim bu su°āl oldı tamām
- 2205 Gel berü ey °aşık-ı ferḥunde-fāl
Bir mu°ammā idüm ammā hisşe al
- 2206 Gerçi çok yirde mu°ammā itmişem
Līk bilmez degme bir kes n'itmişem
- 2207 İmdi bunda var yine bir hoş haber
İstimā° it aydam ey ḥayrül-beşer

- 2208 Ney ki dirseñ ey cihānuñ serveri
Diñle imdi aydayın ey dīn eri
- 2209 Haḡ Te^cālā kim yaratdı Ādemi
Ādemi de ḡalk idüp sem^c ü femi
- 2210 El ayak daḡı ne var luḡf ıssı cūd
Cümlesin itdi anuñ ḡün bir vücūd
- 2211 Od u şu toprak yelden her ne var
Eyledüm dir anı ol Perverdigār
- 2212 Līk bilmem ol ^canāşır bu mıdur
Yoksa cānā ma^cnevī bir şu mıdur
- 2213 Kim buyurdı iki destüm ile ben
İtdüm anı işbu dörtden bir beden
- 2214 Haḡ münezzehdür bu elden ey kişi
İmdi var sen yaḡşı fehmi it bu işi
- 2215 Ger bu şu toprak ile bu yel ola
Yaraşur el döndüre şaḡ u şola
- 2216 Yā olursa ^cunsur-ı ma^cnevī ol
İmdi bil kim ben didigüm oldu yol
- 2217 Añladuñsa bu kelāmum ey aḡī
Saña fedā cān ile başum daḡı
- 2218 İmdi n'oldı yidi anuñ gör i yār
Kim idesin işbu nazm-ı ihtiyār
- 2219 Dest-i kudret neydigin bildüñse sen
Bildüñ āḡır kim nedendür bu beden
- 2220 Yoḡ iken ol bu ^canāşır var idi
Kim anuñlan birlik içre yār idi
- 2221 Kim bu oddan ḡayrı vardur bir daḡı
İster iseñ el cevābuñ ey aḡī
- 2222 İtdi āḡır cümlesin bunda tamām
Ger nebāt ü ger behāyüm ḡaş u ^cām

- 2223 Kim buyurđı ʿĀyişe ey şehriyār
Muştafādan bu kelāmı her ne var
- 2224 Añladuñsa bu kelāmuñ maʿnāsın
Çekme ğam kim sen dahi ol maʿnāsın
- 2225 Kim bu şudan ğayrı bir şu ey ʿazîz
Var durur bil ideĝör nazm-ı temîz
- 2226 Gir kelāmum itmek isterseñ îmān
İşit imdi bunı sen itme ğümān
- 2227 Lîk bunı bulmağ isterseñ i yār
Ķādîrsüñ bu ārāyı yokla var
- 2228 Dağı ol cān itdi bu dem Aħmede
Bil Ķadîmdür bu ʿanāsır ey dede
- 2229 Kim buña dirler ĥaĳıĳat maʿnevî
Kim bunuñla yapıdı Ĥālîğ bu evi
- 2230 Kim dilerseñ buña dağı ĥücceti
Oğı imdi lîk fehm it lezzeti
- 2231 Ki bu ʿunşur oldı şāhum maʿnevî
Ol durur ki degmedi ol bir devi
- 2232 Neyleyem kim bu ĥalāyığ iy yarā
Bilmediler bağılı ĳaldı bu ara
- 2233 İmdi bunda ideyin ben bir suʿāl
Ādem iseñ bu suʿāden Ĥaĳğa al
- 2234 Ādemî kim Ĥağ yaratdı ey aħî
Niçün andan olmadı Ĥavvā dağı
- 2235 Biri erkek biri dişi ola çün
Çift ola mı yağşı añla bu işi
- 2236 Gerçi Ĥağdan bu şorılmaz ey ʿazîz
Lîk bunı eylemek ĥübdur temîz
- 2237 Bunda ĥikmet neydiğün fehm eylegil
Kim bilesin sen nedür ĳudretde el

- 2238 Emr ile nehy olmaya ger bu kelām
‘İlm-i te’vīlin bulagör ey hümām
- 2239 Yoksa kalduñ cehl ile āhir i yār
İrmeyüp bu sırra şāhum her ne var
- 2240 İtmeye toprağdan anı ey dilīr
Cism-i Ādemden ide ya’ni hāmīr
- 2241 Oldı imdi maḥlūkından maḥlūk ol
Ya bula mı böyle maḥlūk Ḥaḳḳa yol
- 2242 Ger ola bir māye maḥlūk ey kişi
Ḥālīk andan ḥalk ider mi bu işi
- 2243 Ğayrı maḥlūk olmayınca māyesi
Bu iş olmaz iy Ḥaḳḳuñ pīrāyesi
- 2244 Gerçi ḳādūr Ḥaḳ Te’ālā her işe
Līk bunu zāta ḳılmaz ol pişe
- 2245 İster iseñ ideyin işbātını
Yā niçlün gelmezdi tenden bir sūḥan
- 2246 Ol zamān kim olındı işbu ten
Līk bundan al cevābı i aḥī
- 2247 Līk yiter bu sözüñ i pūr-kemāl
İstimā’ it imdi bundan ḥişşe al
- 2248 Emr idüp İblīse secde Ḥaḳ i yār
İmdi İblīs idüp andan firār
- 2249 İrmedi sırtına kimse bu işüñ
Ya’ni cānā bu işüñ bu cünbişüñ
- 2250 Didi ḥākdan yara dildi bu kişi
Ol durur kim eylemem ben bu işi
- 2251 Beni nārdan ḥalk idüpdür pādīşāh
Yā olur mı nāra ḥāk ola ilāh
- 2252 Diyüp āhir secde itmedi aña
Añladuñsa bu sözüñ pesdür saña

- 2253 Gerçi aña bu edā lāzım degül
Kim olupdur tūalum ol āb ü kil
- 2254 Aña lāyık imdi tūtmakdur hemān
Yoksa aña kıl dimez Şāh-ı cihān
- 2255 Bu maḥalli sordum andan ey dilr
Didi baña sırrın anuñ bir bir
- 2256 Nādüm oldum şorduğıma ben i yār
Şöyle taḥkīk itdi kim ey şehriyār
- 2257 Gerçi ol sözler yirinde ey ʿaziz
Līk teʿvīl ister olmağa temiz
- 2258 Görmez misin i perī ol lem-yezel
Kim yaratdı bir kalem şāh-ı ezel
- 2259 Her ne kim emr itdi aña eyledi
Yaz didigin yazdı vū hem söyledi
- 2260 Bunda daḥı aña gör ḥikmet nedür
Anda lezzet bunda ki zillet nedür
- 2261 Biri ʿulvī biri süflī oldı çün
Bildigün ʿilm üzre i ʿaql-ı bütün
- 2262 Ol ki ʿulvī yokdur anda nefḥ-i rūḥ
Līk ider süflī ile fetḥ-i fütūḥ
- 2263 Süflī merkeb ʿulvī rākib sırrı cān
Yokla imdi kankı oldı gizli kân
- 2264 Biri toprak biri nuṭfe ḥilkati
Biri cevher birisi taşdan katı
- 2265 Ol ki toprak Ādem itdi nāmını
Nāma lāyık gösterlup endāmını
- 2266 Ol ki nuṭfe didi insān nāmına
Kim o bunun beñzemez endāmına
- 2267 İmdi didi bir maḥal cisme ḥāk
Yā bu nuṭfe ne durur ey sīne çāk

- 2268 Cism-i hāk rūhını nefh eyledi
Bu maḥal içre hemān dem söyledi
- 2269 Līk bilmem ten midür nuṭṭ eyleyen
Yā ḥaḳīḳat nefḥa mıdur söyleyen
- 2270 Ehle ma^clūm buraları merd-i ḥāş
Kim bu ma^cnā gayrıya olmaz kıyās
- 2271 Yoḳla imdi nuṭfeyi daḥı i yār
Kim bu insān andan oldu her ne var
- 2272 Var mı nefḥa nuṭfe-i insānıde gör
aḥla nazmum kendüñ insān idegör
- 2273 Kim gelen bundan semī^c vü hem başır
Hem olupdur bī-miṣāl ü bī-naẓır
- 2274 Ol birinde aḥmadı bu ^cizzeti
Nefḥa insān oldu nuṭfe bunda cān
- 2275 Kim içi var nuṭfenüñ hem taşı var
Aña cismi bağlayan ferrāşı var
- 2276 Ol durur kim anda yoḳ hergiz mekān
Zāhir olur isteseñ ancaḳ hemān
- 2277 Ğayrı ecẓā istemez terkībine
Kim yapışmışdur o birlik işine
- 2278 Evveli birden olupdur yine bir
Gösterüp keşret yüzinden böyle sır
- 2279 Kandan oldu yoḳla Ādem sen anı
Ğaflet itme bu sözüm yaḥşı tanı
- 2280 Okumaḳdan Ādem olmaḳdur murād
Tā ki gitdükce ola ^caḳluñ ziyād
- 2281 Yoḳsa şanma her denī bunda döner
Bu derd ben bildigüm ey pür-hüner
- 2282 Güne gelmekden murād budur hemān
Kim bu Ādemdür ḥaḳīḳat gizli kān

- 2283 Ol zamān kim nefha oldı Ādeme
Mālik oldı ol maḥal nuṭḡ u feme
- 2284 İrdi Ḥaḡdan çün kim ey perī
Oldı Ādem ol ecilden dipdiri
- 2285 Añmadı Ḥaḡ bunda nuṭfe pes i yār
İmdi anı bulmak ister yokla var
- 2286 Sen anı bir şu şanursın i hūmā
Kim budur ʿilmüñ senüñ pes dāʿimā
- 2287 Gerçi şudur gösterür yüz kicidür
Līk anuñ gūne cāmiʿ içidür
- 2288 Kālīb olur bir yūzi anuñ biri taş
Gösterür şūret virür hem göz ü kaç
- 2289 ʿAḡl irişmez şāniʿüñ şunʿına çün
Virmeyince Ḥaḡ dilā ʿilm-i ledün
- 2290 Yoksa kesbi ʿilmin olmaz bu kārı
Ger dönerse nice biñ yıl rüzgārı
- 2291 ʿİlm-i zātı bulmak ister bu ara
Kim görine bu aradan māverā
- 2292 Alasın tā kim bu dilden sen murād
Olup āhir ey perī ḡalbūñ küşād
- 2293 İre bu ʿilmüñ kemāle ey aḡı
Görmeyüp sen Ġayrı Ḥaḡḡı bir daḡı
- 2294 Kānda baḡsañ gördigüñ Allah ola
Şeş cihātuñ toptolu ol şāh ola
- 2295 Gide senden her ne var ḡavf-i Ḥudā
Olup āhir ey perī şāḡib-naḡar
- 2296 Ḳalmaya bir şey senden ihtiyāc
Kim urıla başuñia bir böyle tēc
- 2297 İresin tā ki cenāb-ı ḡazrete
Ḳalmayup menzil saña bundan öte

- 2298 Yere zātuñ zātuña ey pür-kemāl
Dest-gırüñ ola āhir lā-yezāl
- 2299 Bula senden niceler dahı necāt
İçirüp āhir aña āb u hayāt
- 2300 Ola senden mürdeler şāhum diri
Kalmayup bu ʿacz onda ey perī
- 2301 Pes durur çün bu maḥal itsün qarār
Bundan artıķ söz getürmez rüz-gār
- 2302 Gel berü ey tālib-i rāh-ı Hudā
Gör ne yüzden irişür semʿe nidā
- 2303 Bir ğarāʾib müşkilüm vardur benüm
Ol ecilden ditrer idi bu tenüm
- 2304 Bulmadum bir yār-ı şādık ben i yār
Kim idem bu sırrı aña āşikār
- 2305 Kaldı āhir işbu hicrān bende çün
Aldı ʿaqlum ey perī ol dün ü gün
- 2306 Hāķ hidāyet eyleyüp āhir baña
Vāķıf oldum bir dün içre ben aña
- 2307 ʿĀlem-i maʿnāda itmişdüm qarār
Geldi gördüm yanuma bir şeh-süvār
- 2308 Boyı servi yüzi gül alnı kamer
Didenüñ fevkünde kaşlar bir kemer
- 2309 Ağzı Hāķķa zātı ʿulvī mişli yok
El irişmez yolda kalmış katı çok
- 2310 Dişi lüʾlüʾ gözleri nergis mişāl
Hāşılı bulmuş güzellükde kemāl
- 2311 Vaşfa gelmez zīneti i merd-i hāş
Kim bu şāhid ğayrıya olmaz kıyās
- 2312 Hāķ müzeyyen itmiş anı çün i yār
Kindür ol kim Hāķķı eyler āşikār

- 2313 Bir kesüñ ki ola meddâh-ı Hudâ
Kâtı ol kim ide medhine şadâ
- 2314 İrdi destüm aña âhir bî-gümân
Oldı müşkiller baña günden ‘iyân
- 2315 İtdüm aña iy cihânun serveri
Kim özüñdür ‘âlem içre dîn eri
- 2316 Olsa âhir bir kişi ey şehriyâr
Kalsa Hakkı gayrı kesden her ne var
- 2317 Birinüñ varduğı yire birisi
Kim buyurmuş varmaz ol dîn ulusu
- 2318 Ger olursa böyle âhir eiy kişi
Yâ ne yüzden haqlaşurlar bu işi
- 2319 İnleyelüm kıl beyânı ey dede
Çün kim irdi dest-i pāküñ Aḥmede
- 2320 Ya‘nî Aḥmed biri Maḥmūd ola pes
Bu arada nişler Allah sözi kes
- 2321 Didigümde anı ey şâh-ı cihân
Gör ne yüzden remz idüp eyler ‘iyân
- 2322 İtdi Aḥmed ger olursa evveli
Kalsa Maḥmūd ‘âlem içre ey velî
- 2323 Diñle imdi ideyin ben aña pes
Bul tesellâ bu arada sözi kes
- 2324 Gösterür mevtinde ḥaşri Aḥmede
Bile Mahmûdı yanınca ey dede
- 2325 Hem kopar oldı kıyâmet şöyle bil
Çalkınur ‘âlem ser-â-ser ay u yıl
- 2326 Her ne geldi ‘âleme ins ile cin
Ḥaşr olur âhir anuñla ol hemîn
- 2327 Ger ḥayât ü ger memât içredür ol
Gösterür fî'l-cümle aña sağ u şol

- 2328 Mağrib ü maşrık arası her ne var
Toludur āhir anuñla Kird-gār
- 2329 Bu maħalde bulur ol Maħmūdı çün
Haqqını da^cvā ider iy ^caqlı bütün
- 2330 ^cAdl ider ol pādişāh-ı bī-zevāl
Gösterüp āhir aña hısm u celāl
- 2331 Az eger çok haqqın olur ol kişi
Bütün āhir cürmine göre işi
- 2332 Gerçi Maħmūd bu arada biledür
Līk bu ne şıfat vü ne hiledür
- 2333 ^cAql irişmez bu rumūzuñ kārına
Yā meger irmiş ola ol yarına
- 2334 Yaşşı aña çekme anı ğayrı sen
Kim didigüm yire varmaz bu beden
- 2335 Hile sanma sen anı ey merd-i hāş
Kim bu kudret ğayrıya olmaz kıyās
- 2336 Kim diriydi bunda Maħmūd bī-gümān
Gör ki anı bile haşr itdi hemān
- 2337 İmdi Maħmūd anda oldı bī-ħaber
Līk Aħmed aldı haqqın ğayr u şer
- 2338 Ol tesellī oldı bunda her ne var
Gösterüp kudret aña Perverdigār
- 2339 Gitdi Aħmed çün tamām oldı haşır
Bitdi iş ne ^cömri kaldı ne beşer
- 2340 Kaldı kendi kesbi ile ancak ol
Ħayru ger şer kıanda vardı ise yol
- 2341 Yā açılmış ola Firdevsine rāh
Yā açar rāh-ı caħıme pādişāh
- 2342 Kala anda nice dem nice zamān
Luţf idince aña ol şāh-ı cihān

- 2343 Kim tamām oldı çün Ahmedi ey ahī
Dinle imdi bunda Maḥmūdı daḥı
- 2344 Gör ne yüzden işler işi ol ilāh
Ḳudretin izhār idüp ol pādīşāh
- 2345 Mevt irişse buña dahi bī-gümān
Gösterür yine o ḥaşri Ḥaḳ hemān
- 2346 Yine bulur ol bunı ey şehriyār
Alur anuñ bākısın bī-iḥtiyār
- 2347 Çeker anı ḥazrete eyler taleb
Alı virtür yine Ḥaḳḳun ol Çalab
- 2348 Buna daḥı ḥaşr içinde ey dilir
Gösterür maḥlūkıyla bir böyle seyr
- 2349 Bu daḥı eyler qararı merd-i ḥaş
Ref^c olunca tā gözinden ḥaşr-ı nās
- 2350 Ḳalur āḥir bu dahi kesb ile çün
Ḥayr eger şer ey perī ol dün ü gün
- 2351 Ger ola cennet yiri yāḥūd caḥīm
Gösterür kesbinden anı ol Raḥīm
- 2352 Zire anuñ tuḥmını ey merd-i dīn
Bunda ekmişdür ḥaḳīḳat ol hemīn
- 2353 Ger cehennem ola kesbi ey perī
Nār içinde bekler ol kez çok yiri
- 2354 Ḳalur anda cürme göre ay u yıl
Tā gidince rengi anuñ şöyle bil
- 2355 Her ne şüret kim büründi ya^cnī ol
Maḥv olup āḥir gidince sağ u şol
- 2356 Ḳāl ider Maḥmūdı dahi nār ile
Tā ki ḥaşre çıkma ol ^cār ile
- 2357 Renk virtür Ḥālīḳ aña ey şehriyār
Ol gidüp tā bu olunca āşikār

- 2358 Ya'ni kendi rengini bağlar aña
Tā ki ol kes beñze ye saña baña
- 2359 Bite işi āhir bunuñ dahı
Biline bu kudretu'llah ey ahi
- 2360 Bu ne hikmet bu ne sırdur ey dilir
Bu kez Ahmed olmaya bundan habir
- 2361 Birbirine buluşalar iki cān
Haq katında haqlaşalar rāy-gān
- 2362 Birbirinden yine olmaya haber
Lik ilāh haqlı haqın ey püser
- 2363 Bundan artuq ola mı kudret i yār
Kim bu yüzden haqlaşurlar her ne var
- 2364 Ger dilerseñ ideyin ben bir mişāl
Ādem iseñ bu mişālden hişşe al
- 2365 Diñle imdi bu mişāli bu işi
Olsa deynüñ ala düşde bir kişi
- 2366 Sende virseñ anı aña āhir ey hümā
Muttaşıl uyquda olsañ dā'imā
- 2367 Almış olur ol anı hem sen dahı
Virmiş olursun o deyni ey ahi
- 2368 Lik uyansañ uyqudan sen i hümām
Yine borcuñ yirlü yirinde tamām
- 2369 Varsañ aña söyleseñ sen bu işi
Ya'ni alduñ borcu benden ey kişi
- 2370 Didi mi ol kes ben aydum ey şehriyār
Kim o borcu senden aldum her ne var
- 2371 Ne sen anı gördüñ ne ol seni
Görmedigüm düşde görmeden teni
- 2372 Kim özüñ tendür seni ten gördigüñ
Yoksa tendür şanma bu sen gördigüñ

- 2373 Ten seni bilmez seni cāndur bilen
Bildī cānı cānı da cānāndur bilen
- 2374 Hakkı bilmez ten daḥı tenden diyen
Ya ne bilsün nefsinı benven diyen
- 2375 Ben dimeklük iki dürlidür i yār
Bir tevḥīd biri şirket yokla var
- 2376 Ya'ni keşret oldı anuñ birisi
Biri vaḥdet-i 'ālem anuñ dirisi
- 2377 Ten yatur yirler içre bî-ḥaber
Cānı gör kim yimez içmez mu'teber
- 2378 Cān daḥı hem ten daḥı Hakkuñ durur
Sen tenisüñ imdi ten hakkun durur
- 2379 Yoksa cānā cān iseñ ey gizli kân
Ten degül sen sensin ol cān içre cān
- 2380 Cān ḥayātuñ ten memātuñ şankısın
Bu ikiden ayru iseñ şankısın
- 2381 İkilikden geç yūri birlikde dūr
Yoksa olduñ sen aña ḡāyetde dūr
- 2382 İkikldür ayrılık ey bî-edeb
Kim behā'im olmağa oldur sebab
- 2383 Yaḥşı aña sözlerüm ey merd-i ḥaş
Kim bu sözler ḡayrıya olmaz kıyās
- 2384 Bu mişālüm düş durur geri dilā
Lik bundan bilinür ḡālū belā
- 2385 Ol biri kim ḥāl olupdur ehl-i ḥāl
Añlar ancak kim nedür andan kemāl
- 2386 Bu mişāli añlamak çün itmişem
Añladuñsa imdi gör kim netmişüm
- 2387 Bu 'ilmdür talebi irşād iden
Ḳurb-ı Hakkā ırgürtüp ābād iden

- 2388 Lîk qurbı qurb bilenler iy yarā
Bilmedi ol qurbı qaldı māverā
- 2389 Şeş-cihātı olmayan ey merd-i hās
Ehl-i qurba imdi ol olmaz kıyās
- 2390 Ehl-i qurbı imdi añla az durur
Kim bu ma^cnā bir şadāsız sāz durur
- 2391 Çalmayınca sāzını sāzendeler
Bilmez anuñ lezzetin bu bendeler
- 2392 Lîk añlar çalmadı sāzendesi
Kim ne söyler sāzınuñ sūzendesi
- 2393 Yā nedür dirseñ muḳakkeb ey dilîr
İki cevher didiler olmağa bir
- 2394 Beklediler çün edeb bunda i yār
Kim bu ma^cnā olmaya bil āşikār
- 2395 Böyle lāyık gördi anı merd-i hās
Kim bu sırrı itmeye gayra kıyās
- 2396 Virtüp āhir gayrı ma^cnā qurbe pes
İrmeye sırrına tā ki her meges
- 2397 Zāhir ü bātın beline her ne var
İş bu qurbı her kim eylerse şikār
- 2398 Olmaya tā kim berāber hās u ʿām
Qala maḥfi ʿālem içinde bu kelām
- 2399 Ḥamdu li'llān böyle buldum ben daḥı
İrüp āhir işbu qurba ey aḥı
- 2400 Bekledüm āhir edeb remz itdüm uş
Añlaya ne bu kelāmum daḥı hoş
- 2401 Bundan artık olmaya feth kelām
Añlamazsañ añlaya ne ol gulām
- 2402 Pes durur çün bu daḥı itsün qarār
Kim getürmez bundan artık rüz-gār

Bu faşl ʿāşık maʿşûka ne ʿarîk ile varmak gerekdür anı beyân ider

- 2404 Eyâ ey bülbül-i bâğ-ı leʿâfet
Zebân depret cihâna şal bir âfet
- 2405 Ne yir densin nedür aduñ gel ey şâh
Seher-ñiz ol haber vir bize ey mäh
- 2406 Neler çekdüñ bu gün bî-vefâdan
Ki kurtulduñ dilâ kibr ü riyâdan
- 2407 Cihânuñ Rüstem-i İsfendiyârı
Ki başa çıkmadı âhir bu kârı
- 2408 Ne görürdüñ vü ne tutdun söyle ey yâr
Haber vir ʿarîfâna eyle izhâr
- 2409 Ki ʿāşıklar idüp çün sîneler çāk
Kızıl kana bu yana sentüñ eger hāk
- 2410 Kişi kim olmaya ʿāşık cihânda
Anuñ nāmı bulunmaz gizli kânda
- 2411 Aña kim gelmeye ʿışk-ı ilâhî
Anı çekmez licâm-ı pâdişâhı
- 2412 Mürîd olur bula ʿışkı kemâ-kân
İdüp ʿat-ı menâzil bula bir kân
- 2413 Ki ʿışkdur irtüren maʿşûka cânı
Odur kim ʿāşıkuñ cân armağanı
- 2414 Ki gayrı armağan varmaz o kâna
Gerekse mâlik ol mülk-i cihâna
- 2415 Nedür imdi o kâna armağanuñ
Ki oldur ey perî âhir mekânuñ
- 2416 Neye kim mâlik olduñ bu cihânda
Añlamaz nāmı anuñ gizli kânda
- 2417 Ve ger ni olmaya nazmum ʿabûlûñ
Bitürmez işüñi kıla yekûnûñ
- 2418 Dilerseñ bite işüñ ey dil-ārâ
Kulak tut imdi fehm olsun bu ara

- 2419 Ne söyler gör saña bu rāz-ı dilden
Degilsin ey perî sen âb u kilden
- 2420 Cihân bâğında ben bir nev-cevāna
Kul oldum cānla âhir o cāna
- 2421 Dönüşdüm âteş-i ʿışkına anuñ
Yanup şām u seher ol kām-rānuñ
- 2422 Gözüm kan ağlayup eyledi feryād
Anı bulmak içün ey şāh-ı üstād
- 2423 Gönül bülbül gibi feryād iderdi
Yimez içmez o yāri yād iderdi
- 2424 Hayālî bir nefes gitmezdi gözden
Görinürdi baña ol nice yüzden
- 2425 Şalardum âteşi âhir cihāna
Çıkardı baña ol nice yüzden
- 2426 Dökerdüm gözlerümden kanlu yaş
Kızıl kana boyardum kara taş
- 2427 Görinmezdi gözüme gice gündüz
Cihân baña karañu idi düpdüz
- 2428 Taḥammül itmeyüp âhir bu kâra
Sefer itdüm hemân dem ol diyāra
- 2429 Binüp âhir burāk-ı yāre ey cān
Gönül ğam-ġın çeker püryān gözüm kan
- 2430 Giderdüm yollar içre ey qarındaş
Bulalum diyül baña bir yār u yoldaş
- 2431 Ola kim vaşl olam ben kūy-ı yāre
İdüp aña bu ʿışkı âşikāre
- 2432 İderdüm cān u dilden āh u zār
Giderdüm arayu âhir o yāri
- 2433 Hidāyet eyleyüp âhir o Mevlā
Görindi gözüme bir gayrı dünyā

- 2434 İrişdüm bir dün içre añā ey cān
Görindüm ben ciger pūryān gözüm kan
- 2435 İrağdan bağdum u gördüm o māhı
Didüm budur bu mülk-i pādīshāhı
- 2436 Cemāli nūrı zeyn itmiş cihānı
İdüp rūşen zemīn ü āsumānı
- 2437 Bakılmaz rüyına gözler kamaşur
Güzellükde hemān añā yaraşur
- 2438 Güzel çokdu añā beñzer güzel yok
Olur sāde güzellerden güzel yok
- 2439 Muḥaşşal görmege āḥir o yāri
Yakın vardum idüp ben āh u zārı
- 2440 Yayum aldum bu dem ben kūhına ey yār
Didi varma gel ey şāḥib-i esrār
- 2441 Kāpusında anuñ bir pās-bānı
Kōnılmışdur añā cānā nihāmı
- 2442 Saña yol virmez ol itme bu kārı
Ki ol bekler ser-ā-ser bu diyārı
- 2443 Görintür nice yüzden ʿāşıkāna
Ki mişli gelmemişdür bu cihāna
- 2444 Şarılup pāyuña virmez emānı
Ki oldur bu sarāyuñ pās-bānı
- 2445 Diyüp āḥir tamām itdi sözün ol
Gözüm pūr-ḥūn olup sil oldı yol
- 2446 Bu dem itdüm añā yokdur qarārum
Ki benden ayırdur ol gül-ʿizārum
- 2447 Karār itmez gönül n'itmek gerekdür
Bu meydür kim sözlüñ gitmek gerekdür
- 2448 O demden korğan ʿāşık yāra irmez
Ki cāmı vermeyen dil-dāra irmez

- 2449 Bu cānı şaklamak ol cān içündür
Ki cānum ey perī cānān içündür
- 2450 Gözüm yollarda kaldı zār u giryān
Nice pūryān idem bağrımı pūryān
- 2451 Qarar itmet gönül bir dem ider āh
Bulınmadı deyü bir yār-ı hem-rāh
- 2452 Nedür cān kim anı virmez ana dil
Huşušen kim ola ol yāra muķbil
- 2453 Aña ʿāşık dimezler ey dil-ārā
Ki cān için alınmaya bu ara
- 2454 Diyüp āhir gülzer itdüm ben ey yār
Velī aldı beni gitdükce efkār
- 2455 İrişdüm kūyna gördüm o yāri
Cemāli nūri tutmuş ol diyārı
- 2456 Didüm Yā Rab beni sen itme münfek
Velī aldı yolum bu demde bir seg
- 2457 Hücüm itdi baña ol kelb-i ʿāşī
Işırđı dāmenüm yırtđı palāsı
- 2458 Tamāmet bağladı yollarımı ol
Āvāzından tıyıldı sağ u eger şol
- 2459 Ne deñlü cidd ü cehd itdümse ey yār
Yolum aldı dolaşdı tıtdı tekrār
- 2460 Kōmaz dostdan yaña virmez emānı
Gerekse ur aña tır ü kemānı
- 2461 Geçirmez ʿāşıkı maʿşūķa yol yok
Meger kim ey perī tiz ola yok
- 2462 Gerek mır ol gerekse bir duʿācı
Amān virmez bu yoldan yok ʿilācı
- 2463 Tefekkür eyleyüp āhir bu kārā
Didüm irmek refīķ ister bu yāre

- 2464 Dönüp āhir o yirden ey sūhan-dān
Yolum aldı giderken bir Müselmān
- 2465 Didi ey ʿāşık-ı bî-çāre gelgil
Qabūl oldu duʿān durma git var al
- 2466 Kim bulduñ sen beni irdüñ kemāle
Felek döndürmedi ʿömrüñ zevāle
- 2467 Senüñ bütün bu yolda dest-gırūn
Ki budur kuvveti maʿnāda yirüñ
- 2468 Buluşduñ mı o yāre ol dil-ārā
Oñulmağ için yürekden işbu yara
- 2469 Didüm yol yok kodı ʿāciz beni ol
Ki yaʿnî kelb-i ʿāşî bağlayup yol
- 2470 Sonuñda bulmadum döndüm aña ben
Odur kim uğradum āhir saña ben
- 2471 Diyince bu maḥal ey şāḥ-ı yezdān
Ne yüzden nuṭṭı ıder gör ol sūhan-dān
- 2472 Didi var bul anuñ bir yār-ğarı
Anıñla bile gör şehir u diyārın
- 2473 Ki varurlar dilā dost ile dostā
Otururlar anuñla bile posta
- 2474 Görür ol kelb seni dostile ey cān
Şalar tırmaz olur emrini fermān
- 2475 Dönüp bakup saña düşmanlık itmez
Yanuñ bekler tırrur kıovsan da gitmez
- 2476 Diyüp āhir nasîḥat itdi ol yār
Qabūl itdüm sözün ol dem talep-kār
- 2477 Velî tırsun bu maʿnā bunda ey şāḥ
Ki ötmez bülbül olmazsa şehir-gāḥ
- 2478 Gel imdi başla ey bül bül figāna
Şeherden cān atup bu bostāna

- 2479 Seher-ḥîz ol yaturma ʿāşıkānı
Ki döksün dîdeden cism üzre kânı
- 2480 Haber vir bûy-ıdilberden gel ey yâr
Bizi mest eyle âhir eyle güftâr
- 2481 Senüñ nuṭkuñ hayât-ı cāvidāndur
Sözüñ bûlbûl özüñ bir gizli kândur
- 2482 Cihāna gelmeyeydin ey sūḥan-dān
Ḳalurdı ḳadr-i ʿāşık şöyle pinhân
- 2483 Bilinmezdi bularuñ ḳadri ey mâh
Olup âhir bu ʿâlem cümle gümrâh
- 2484 Bi-hamdillâh yüzünden ey dil-ārâ
Bilindi nice maḥfî olan ara
- 2485 Diyüp aytdum eyâ yâr-ı vefâ-dâr
Kimiñle varsam aña eyle izhâr
- 2486 ʿAceb kimden olur bu derde dermân
Ki vardum ben o yâre ey müselmân
- 2487 Ki hergiz bulmadum bu derde çâre
Meded kıl kim varam kûy-ı nigâra
- 2488 Keremden ben fâḳire vir cevâbı
Bulam tâ kim varup ol âfitâbı
- 2489 Ögüle dilde yâre ḳalmaya hiç
Anuñla olam âhir ara ger geç
- 2490 Ve ger ni gitdi elden cân u başum
Aḳup âhir bu yollar içre yaşum
- 2491 Diyüp aña ayâğa düşdüm ey cân
Göñül ḡam-ḡın çeker pûryân gözlüm kân
- 2492 Görüp bu ḥâlimi âhir hemân ol
Didi gel gösterem cānâ aña yol
- 2493 Olayum dest-ḡırin bu arada
İrince ey perî sen bu murâda

- 2494 Seni vaşl ideyin āhır o yāre
Ki benden ğayrı yokdur aña çāre
- 2495 Benimle ger seni görse o señ bil
Şanasın āşināsın aña biñ yıl
- 2497 Bunuñlan varulur ol bil diyāra
Ve ger ni kelb seni kıoymaz o yāre
- 2498 Görürse kelb seni bunuñla ey cān
Bilür ol kim sen olduñ baña yārān
- 2499 Gelür karşı sürer yüzler ayağa
Yanınca bile varur ol durağa
- 2500 Diyince pes kabül itdüm sözün ben
Der-āğuş eyleyüp öpdüm yüzün ben
- 2501 Hemān ol dem yola olduğ revāne
Ne hāl ile irişdüñ ol dīvāne
- 2502 Görüp ol kelb-i zinde işbu hālī
Didi budur dilā dostuñ kemālī
- 2503 Ki gördükde dilā ol dem bu merdi
Aña kıuyruk şalup arturdi derdi
- 2504 Bu dem gördi beni yanunda ey māh
Dönüp hiç bakmadı herğiz o güm-rāh
- 2505 Yüzüme güne bakdı itdi āhı
Boyadı gökleri duğdı siyāhı
- 2506 Meger ben sevdigüm bu da severmiş
Ziyāde benden artuğ bu ayurmiş
- 2507 Yüzün görmeklige ya^cnı o yāruñ
Çeküp biñ türlü derdi rüzigāruñ
- 2508 Ki anuñ kıapusunda bekçidür bu
Aña yol virmez oldur ey güzel hū
- 2509 Meger göre seni şāh-ı dos ile
Ki seni ol daĥı dost ile bile

- 2510 Ki dostuñ dostuna dostdur ʿaşıkān
Anuñ çün bekler anı ay eger yıl
- 2511 Muḥaşsal varduḵ āḫir ol şehā biz
Sürülmezmiş meger bunsuz aña iz
- 2512 Geçilmez bunsuz āḫir evvel ara
Gerek sert tut gerek eyle müdārā
- 2513 Bi-ḥamdillāh ki buldum ol dilīri
Cihānuñ rüstēm hem nerre-şīri
- 2514 Şikār itdüm anuñla anı ey cān
Ki ğayrıdan aña olmadı imkān
- 2515 Buluşdum ol hümā-yı bī-mişāle
Sebeb oldu o kāmīl ittişāle
- 2516 Velī kim fehmi ider bu ḥasb-i ḥālī
Kim bunuñlan āḫir maḳālī
- 2517 Nedür ol kelb nedür ol şāḥ nedür mīr
Ki ola ʿālem içre böyle bir sır
- 2518 O kim ehl-i sülūkum dir ḥaḳīḳat
Bu nazmı fehmi ider mi eyle dikkāt
- 2519 Anuñ kim başdı pāyı bu araya
İrişdi başı bil uc semāya
- 2520 Geçer sālīk bu dem āğ u ḳaradan
Ki oldu ol biri māhı var iden
- 2521 Bunuñ daḫı olur ol pās-bānı
Ki yaʿnī seg-i şāḫib-ḳırānı
- 2522 Bu kez bekler bunı ol gice gündüz
Eşiginde urup āḫir aña yüz
- 2523 Geçürmez kimseler virmez aña yol
Ki ḳonmuşdur üzerinden tağa yol
- 2524 Ne ḫāletdür ne ḳudretdür bu ey yār
Ki düşmānken ḳul ide ey dil-efkār

- 2525 İrişmez degmenüñ 'aqlı buraya
Meger kim bir gele ol rûzigāra
- 2526 Ki birdür bir gelir āhirine bir
Bu birlik üzre cānā eyle tedbîr
- 2527 Sever Allah biri birden ola kör
İkilik ref' idüp birden ola kör
- 2528 Bir olmak bir ile birlikden ister
Beşerden olmayan dirlikden ister
- 2529 Olursa ger ikilik anda dirlik
Ne dirlik bulunur cānā ne birlik
- 2530 Bu dirlikden toğar birlik bil ey yār
İkilikden toğanlar oldu ağıyār
- 2531 İki kerre toğanlar annesinden
Toğar birlik anuñ peymānesinden
- 2532 Biri māderden vü anuñ birisi
Birisinden toğar 'ālem dirisi
- 2533 Bu birlik olmaya āhir kişide
Ne diye ol kişi ya ne işide
- 2534 Yeter besdür bu deñlû pendüm ey yār
Ki olan 'aqlı elbet eyler iz'ān
- 2535 Ve ger ni olmaya 'aqlı temîzi
Ne bilsün kim nedür cānā bu sözi
- 2536 Yitürmişdür özin olmuş avāre
Aña beñzer ki yazmışlar dîvāre
- 2537 Özünden bî-ḥaber bilmez bu ḥālî
Velî hoş fehm ider ol qurı kālî
- 2538 Ḥudāyā itme andan bizi kim sen
Özin kim ola āhir quru bir ten
- 2539 Geçe 'ömri hebā yirlerde ey yār
Olup nār-ı cāhim içre giriftār

- 2540 Ğanîsin sen de vü bizden taleb çün
Ki oldur cümle maḵsûdum dün ü gün
- 2541 Ki irdi işbu nazmum intihāya
Ḥazer kıl şatma ʿömrüñ yok bahaya
- 2542 Tamām oldı bi-ḥamdillāh bu ara
Eger insān iseñ var besdür ara
- 2543 Gel berü ey bûlbûl-i şüride ḥāl
Aç deḥanuñ saç yine āb-ı zûlāl
- 2544 Depredüp nāzik deḥanuñ it fiğān
Cûşa gelsün bu şadādan ʿāşıḳān
- 2545 Kim saña var bir suʿālüm vir ḥaber
Fehm olunsun bu aradan baḥr u ber
- 2546 Ne ki dırseñ anı baña ey dilîr
İdem anı söyle fehm olsun bu sır
- 2547 Cān tenden ten cāndan ey kişi
Ayrı mudur baña söyle bu işi
- 2548 Kim bu iki birbiriyle ey hümā
Dirlik eyler birbiriyle dāʿimā
- 2549 Cānı görmege ey şehir-i yār
Olmadı destür Ḥudādan her ne var
- 2550 Kim bu cānı ol kerîm ü lâ-yezāl
Tensizin görmek didi muṭlaḳ muḥāl
- 2551 Ger olaydı görmege tensiz ʿilāc
Olmaz idi bunda gelmek ihtiyāc
- 2552 Ger veliydi ʿālemi ervāḥda ol
Virmez idi gelmege bu mülke yol
- 2553 İmdi maʿlûm oldı ki bu bî-gümān
Güne gelmekden budur maḵşûd hemān
- 2554 Görmek imiş cān-ı pāki ey dilîr
Kim biline pes nedür bu maḥfî sır

- 2555 İmdi tensüz görmege yokdur ʿilāc
Oldı imdi cisme bu cān ihtiyāc
- 2556 Olmayaydı ihtiyā ey peser
ʿĀlem-i ervāhdan itmezdi sefer
- 2557 Kim irişdi evvel ol ʿaql-ı küle
Yaʿni bulup cismi aḡlarken güle
- 2558 Geçdi andan nefis-i gül oldı ʿiyān
Baʿdehu eflāke ivdi yol hemān
- 2559 Yine geçdi ol maḡāmı her ne var
İrdi encūmü ḡaylūne ey şehriyār
- 2560 Anı daḡı eyledi āḡir güzer
Kim ʿanāsır mülkine ide sefer
- 2561 İrdi āḡir aña daḡı ey ʿaẓīz
Tā kim ide işiri ol cān temīz
- 2562 Geçdi andan menzili oldı cemād
Kim ola menzil aña şoñra nebāt
- 2563 Aytdı andan daḡı āḡir ol güzer
İrdi yolu pes nebāta ey peser
- 2564 Geldi ḡayvān mülkine āḡir çün ol
İrdi andan ey perī insāna yol
- 2565 Çünkü oldı anuñ insān menzili
ʿAḡl irdi oḡıdı her bir dili
- 2566 Vāşıl oldı çünkü ʿaḡla ey perī
Ḳaldı anlar ʿāleminden her biri
- 2567 Lāzım oldı imdi aña ey peser
Kim ide ol yine ol ʿaḡla sefer
- 2568 Yaʿnī bu geşt itdigi ʿālem ki var
Kim ḡecā bilindi bularlan pes i yār
- 2569 Kimi nūrāni vū anuñ kimi çün
Kimi ḡūlmānī ḡicāblar büsbütün

- 2570 Cümle oldu imdi yetmiş biñ hicāb
Kim boyandı rengine ey āfitāb
- 2571 İmdi oldu çünkü cānuñ rengi bu
Geçmek ister imdi anı su-be-su
- 2572 Kim ʿaķıl sermāyesiyle ey hümā
Koymayup ol rengi kendünden yuya
- 2573 Eyleyüp āķır sülūkı sābitāt
Tā ki bula bu ķiři andan necāt
- 2574 Refʿ irtüp āķır bunı ey şehriyār
İre āķır ol maķāma her ne var
- 2575 Kim boyana bu beden cān rengine
Bula Hāķķı şala kendin engīne
- 2576 Māsivādan eyleyüp āķır güzēr
Ol hicāblar gide tā kim ey peser
- 2577 Göre bundan şöıra ol kes Hāķķı çün
Geşt olup fi'l cümle ʿālem büsbüttün
- 2578 Ola çün olmazdan evvel ol ķiři
Çıkısa kendi aradan bite işi
- 2579 Tā ki bundan şöıra ey mehr ü münīr
Cānılan ten birbiriyle ola bir
- 2580 Yaʿnī mestūr olmaya birbirine
İstedükde bir birine görine
- 2581 Bulup āķır hayātı cāvidānı
Ser-ā-ser kaplaya iki ciķānı
- 2582 İre tā kim sülūkı intihāya
ʿUrüc idüp çün evc-i semāya
- 2583 Ki cānuñ mişli miʾrātuñ mişāli
Olupdur diñle benden sen bu ķālī
- 2584 Kim olursa iki yūzi āyine
Baķma aña yīlz görölmez sāyene

- 2585 Kim görölmez anda süret ey ahî
Tutmamışlar bir yüzün anuñ dahı
- 2586 İmdi lâzım geldi âhir bî-gümân
Kim tutarlar bir yüzün anuñ hemân
- 2587 Süre kâmil bir kesîf şey'î aña
Tâ ki süret göstere baksañ saña
- 2588 Çünkü olur mün'akis bu dem cemâl
Âkıl iseñ imdi bundan hisşe al
- 2589 Kim olupdur bu beden ey şâh-ı dîn
Gözün ardında kesîf gibi hemîn
- 2590 Yaşşı aña bu sözlüm ey merd-i hâş
Kim bu ma'nâ gayrıya olmaz hıyâs
- 2591 Kim yarattı cismi hâkden ey perî.
Dört 'anasırdan alınur her biri
- 2592 Dest-i kudret ile anı ey hümâm
Kırk şabah tahmîr idüp itdi tamâm
- 2593 İster iseñ bu ki hüccet pes hemîn
Okı imdi sen bunu ey ehl-i dîn
- 2594 İtdi bundan soñra çün kim nefh-i rûh
Kim bunuñlan cân ide feth-i fütûh
- 2595 Tâ ki i'mâl-i cümle rûhdan her ne var
Görüntüp hâk üzre ola âşikâr
- 2596 Oldı imdi fi'l meşel âlet beden
Ya'nî rûha ey perî fehm eyle sen
- 2597 Oldı imdi Hâkka rûhuñ bir yüzi
Biri dahı cisme oldı aç gözi
- 2598 Gâlib oldı lezzeti süretde çün
Nefs elinden ey perî ol dün ü gün
- 2599 Kaldı mahecüb cânib-i hazret hemân
Olmağ ile ol keşîf ey nev-cevân

- 2600 Bir gözile baqdı āhir keşrete
Bir gözini lîk dikdi hâzrete
- 2601 Qaldı āhir bu ikilik içre ol
Ol sebebdan varmadı Allah'a yol
- 2602 İmdi aña n'itmek ister ey dilîr
Tâ kim ola iki yüzi yine bir
- 2603 Kalkmaq ister imdi bunlar ey ahî
Cānib-i hâqdan ü hem tenden dağı
- 2604 Kim görine kendi mi'râtında zât
Ālet olup ey perî aña şîfât
- 2605 İster iseñ ger buña dağı delîl
Saña işbât bu yeter bil ey halîl
- 2606 İde tâ kim pertev-i rahmân zuhûr
Eyleyüp gökler yüzünden ol ʿubûr
- 2607 Ola tâ kim sende senlik âşikâr
Hükm-i mirʾat qalmayup ey şehriyâr
- 2608 Ola Manşûr gibi zâhir cevherüñ
Çagurup āhir ene'l-hâq her birüñ
- 2609 Mağv olup fi'l-cümle keşret ey ahî
Vaḥdet içre bulmaya kendin dağı
- 2610 Tâ kim ola kendi mirʾât-ı Hudâ
Bite işi itmeye gayra şadâ
- 2611 Gör ne devletdür ki zâhid bu ara
Ola mirʾat oñula dilde yara
- 2612 Sen görürsin Hâqqı sen de ey ahî
Göre seni kendi özinde hâq dağı
- 2613 Kim bunuñ kurb-ı feraizdür bunuñ
Birisi oldı nevâfi'l kurbunuñ
- 2614 Yahşı aña bu ey perî bu remzi sen
Kim diyem anuñ ʿilâcın bunda ben

- 2615 Olsun bu maḥal bunda tamām
Kim netice bundadur bil ey hümām
- 2616 Gerçi cānā nice cānlar ey dilin
Bu maḥalli yazdılar bil emîn
- 2617 Kıl nazar bu sırra lakin gör ne var
Lîk dursun bu maḥal ey şehriyār
- 2618 Gel berü ey ʿāşık-ı şüride hāl
İstimāʿ it gör nedür bunda kemāl
- 2619 Kim bu sırrı bilmeyen ile kişi
Ol ne bilsün kim nedür ʿışkuñ işi
- 2620 Nîki dirseñ buña dermān ey kişi
İdem ammā lîk aña bu işi
- 2621 Bulmak ister evvelā bir pîr-kemāl
Kim anı sevmiş ola ol zül'-celāl
- 2622 Ola mürşid rāh-ı Hākda her ne var
Anı ālet eyleye Perverdigār
- 2623 İşleye anuñ yüzünden her işi
Lîk anı bilmeye degme kişi
- 2624 Taşa başsa isterise iz ola
Lîk anı izleyen dilsiz ola
- 2625 Bulmak ister imdi anı şöyle bil
Kim olasın hîdmetinde ay u yıl
- 2626 Döşegin hāk eyleyüp başduğın taş
Tā olunca hîdmetinde bağrı yaş
- 2627 Tā ki anuñ hîdmetinde kāl ola
Bitüp işi kendi ehl-i hāl ola
- 2628 Gide cehli bakmaya ol dört yaña
Bilmedigin bildire āḥir aña
- 2629 Giceler tā şubḥ olunca ey perî
Göz yaşıyla sulada her bir yiri

- 2630 Kıldırup beş vaķit nemāzı pes i yār
Hem  u  a i raq tehec  d her ne var
- 2631 Vire esm  hem a a ey p r-h ner
T  olunca menzilinde ol kes er
- 2632 Vird ola anu  dilinde ism-i ha 
T  ki ha dan o ulunca ol siba 
- 2633 Ala dersi mutta ıl andan hem n
Ey per  t  kim ola ol gizli-k n
- 2634 İtd re  er   a a mu la  Tam m
Kim anu la dirlik ide  a  u   m
- 2635 Pes ikinci ola ol ehl-i  ar  
Kim ire ma    na ol bi'l- a   
- 2636 Bile t  kim ol bit re bunda i i
  rif olup bu arada ol ki i
- 2637 Eyley p   ir g zer bundan da ı
O olup ol ehl-i  a   at ey a  
- 2638 Ya    tek  l eyleye menzillerin
O uyup bir bier bularu  dillerin
- 2639 Her birinde nice yıllar ah ide
T  ki andan ol zem imler gide
- 2640 K l olup altun ola   n ey h m 
 a   t  z kr etmek ile d  ima
- 2641  ande ba sa g rdi i Allah ola
Fikri z kri d  ima ol   h ola
- 2642 İ  y z nden izleye ol izini
T  ki bula ol ki i kend zini
- 2643 İ  ola ol gide k  ı ey per 
 ara t  kim ba rına ol dilberi
- 2644 Ge e kendi bildiginden ol i y r
Ger iderse b yle bir  ey i  ik r

- 2645 Bile tã kim bu cihãnuñ bend-ü-kin
Pes anuñ her işleri fitne eydigin
- 2646 Geçe tã kim kendi bildiginden ol
Açıla tã kim aña bu toğrı yol
- 2647 İre Hãđdan bir ‘ilim aħır aña
İhtiyacı qalmaya saña vül baña
- 2648 Bula tã kim faqr u cãnã ol hümã
Anuñ ile ola ol kes da’imã
- 2649 Hığmetinden böyle bir kãr eyleye
Bu ‘ilmin qurbı bãzãr eyleye
- 2650 Tã ki bite sãlikiñ aħır işi
Bu durur ben bildigüm bu ey kişi
- 2651 Ger bulursañ böyle bir şeyh-i cihãn
Tut elin it hığmetinde dıde kãn
- 2652 Giceler tã şubh olunca ey perĩ
Göz yaşıyla sula rãh-ı dilberi
- 2653 İt yolında cümle varını nişãr
Tã olunca bu ‘anãsır hãk-sãr
- 2654 Qalb olup ireñde zãtuñ zãtına
İster iseñ el ire ãlãtına
- 2655 Cãn u başı neyler ãdem ey kişi
Bildigiñden soñra aħır bu işi
- 2656 Cãn odur kim cãn içinden cãn ola
Vire aña cãnını cãnãn ola
- 2657 Şey’i dirig itme sen andan ey aħĩ
İster ise vir aña cãnuñ daħı
- 2658 Kim iresin ey perĩ cãnãnuña
Evvel aħır yine bu ãyãnuña
- 2659 Kimden alduñ ise cãnı ey perĩ
Yine anı vir qalma giri

- 2660 Cān anuñsa imdi cānā ten kimüñ
Ġayrı olmaz bu arada ben ki geven sen kēmik
- 2661 Ġayrılık ger gitmeye bu aradan
Feyz alınmaz sıbğa-i seyyāreden
- 2662 Oķınır mı bu  ilim ey Őehriyār
Olmayınca Şeyh-i kāmil yokla var
- 2663 Ger olmayaydı bu Őeyhsiz b -g m n
Degmeyeydi ħabbeye   ir ciħ n
- 2664 S z budur kim s yled m ey p r-kem l
 dem ise n imdi bundan ħi  e al
- 2665 Kim tam m oldu bu nazmum ey dil r
Bundan artuķ ķ le gelmez i  bu sır
- 2666 Bu maħ l Şordum yine ben bir su   l
Her ne did m aydı amm  ħi  e al
- 2667 Aydın ey  ma har-ı z t u Ő f t
Kim Şeref buldı seni le k  in t
- 2668 Gel ħaber vir b y-ı dilberden i y r
Di les            bir bir ne var
- 2669 Zeb nu  depred p vur      a b ny d
Ki ħ m-g n olan      lar ola Ő d
- 2670 Evliy lar gelse nez i-i ħalete
Ĥ    eker mi anide bir  lete
- 2671 Didig mde g r ne s yler ol ħ b b
 stim   it imdi isterse n na  b
- 2672 Aytd  bir kes ħayrı yok mu bir su   l
Kim cev b  herkese bunu  muħ l
- 2673 L k Őordu  neyleyin ey Ő  -ı d n
Bu su   li  ħ kmid r ħ   a'l ya  n

2269     lar ola Ő d:          bir bir ne var C.

- 2674 Diñle imdi işbu pendüm sen i yār
Gör ne işler bu maḥal Perverdigār
- 2675 Gösterem men bu maḥalliñ hālını
Görüp āḥir bilesin aḥvālını
- 2676 Gel berü sen imdi iç cām-ı memāt
Gör ne yüzden ḥallolur sûret-i zāt
- 2677 İtdüm aña n'ola ey şāh-ı cihān
Tek hemān bu sır baña olsun 'iyān
- 2678 Didigümde bilmezem n'oldı baña
Diñler isen aydayum bir bir saña
- 2679 Gitdi tenden cümle kuvvet her ne var
Geldi gördüm yanıma bir şehsuvar
- 2680 Mevt irişidi bu maḥal ey pür-uşül
Geldi 'Azrā'il didi olma fuzül
- 2681 Kaşd idüp āḥir baña ey pür-hüner
Ya'ni ala canımı olmayam er
- 2682 Şundu bu dem rûḥuma bir nice çün
Virmedi yol aña çün 'ilm-i ledün
- 2683 Kükre nerre gibi cānum hemān
Lerze itdi şanki ol nüh-āsumān
- 2684 Karşu koydı eyleyüp ceng ü cidāl
Geldi ol dem gördüm ol şāhib-kemāl
- 2685 Bir işāret eyleyüp gösterdi yol
Didi baña bu maḥal sen sākin ol
- 2686 Aydın aña ey Resül-i kā'ināt
Hiç ola mı zāt-ı kabẓ ide şıfāt
- 2687 Zata zātum fahr iderdi zāt ile
Kim bu cān almaya ālāt ile

²⁶⁷⁶sen imdi iç: iç imdi sen B.C.D.

²⁶⁸²yol: rûḥum C.

- 2688 Kim alırsa cānımı ālāt ile
Yā olur mı vaşl olam men zāt ile
- 2689 Ālet ile alsa āhir zātını
Koymaz elden yine bu ālātını
- 2690 Mevt aña dirler haqıqat ey kişi
Yine āhir bu maḥal anuñ işi
- 2691 Diñleyüp āhir kelāmum ol güzīn
Virdi bir göz baña ol dem dūr-bīn
- 2692 Baḫdum anuñla aña ey şehriyār
Gördüm anı istedigüm gizli yār
- 2693 Ḥayret aldı bu maḥal āhir meni
Virdüm ol dem yolına cān u teni
- 2694 Virmeye mi istedigüm yār ola
Cān içinde sevdigüm dil-dār ola
- 2695 Cāna minnet bildüm āhir bu işi
Līk diñle ḥalimi sen ey kişi
- 2696 Ḳabz idüp ol dem dilā cānum hemān
İş bu varlık oldu zātında nihān
- 2697 Aldı cānum çünki ḳaldı anda ten
Yine baḫdum oturan üstünde men
- 2698 Almayaydum kendümi kendüm ile
Olmaz idüm rūḥ-ı Ḥaḳ ile bile
- 2699 Görmeyeydi kendi zātum zātımı
İtmez idüm bu maḥal işbātımı
- 2700 Merd-āverdür kim zātuñ işbāt eyleye
Kendi fā^cil cismini ālāt eyleye
- 2701 Gösterüp biñ türlü sūret zātına
El ura sūretle ol ālātına

²⁶⁸⁸Kim: Ger B.C.

²⁶⁹⁰āhir bu maḥal anuñ: onuñ bu maḥal āhir C.

²⁶⁹⁸rūḥ-ı Ḥaḳ ile: Ḥaḳ ile rūḥum C.D.

- 2702 Şala kudret pençesin āhir añā
Yine işi şala sırrın dert bana
- 2703 Ger meʿādin içre ola ger nebāt
Ya cemād içre ola bir kes şifāt
- 2704 Ya olursa devleti başında tāt
Kalmaya āhir şifāta ihtiyāc
- 2705 Kim mevālid-i şelāse bu üçü
Ugrayup geçmişi der ulu kiçi
- 2706 Bile āhir bunlaruñ her hālını
Cān içinde her ne var aḥvālını
- 2707 Tā kim ola kāmīl insān ol kişi
Bu durur bu bildigüm bu ey kişi
- 2708 Yaḥşı fehm it bu sözüñ ey şehriyār
Gör ne lutf eyler kula perverdigar
- 2709 Ādem oldur kim anı yār eyleye
Gün içinde böyle bir kār eyleye
- 2710 Olmayıp süret-perest ey pür-uşul
İde anı kim idüpdür ol Resul
- 2711 Ola ümmet içre tā kim ser-firāz
Bu durur men bildigüm nāz u niyāz
- 2712 Pes durur bu nazm-ı pākīm ey aḥī
Ādem iseñ işle anı sen daḥı
- 2713 Kim tamām oldu bu nazmum her ne var
Okı imdi gel bertü cānuñ uyār
- 2714 Yā İlāhī sen müyesser it añā
Kim bu yolda cān virüp ire saña
- 2715 Ala ey bülbul-i yār-ı vefā-dār
Dehān aç söyle zeyn olsun bu güller

2704b mısraı: Bu üçünü kalmaz anuñ ihtiyāc C.D.

2709Gün içinde: Çekmeyüp ğam C.D.

2713imdi: anı C.D.

- 2716 Haber vir bñy-ı dilberden sen ey dost
Yanup ʿıřķ odına ʿāřık şuya post
- 2717 Zebānuñ depredüp ur ʿıřķa bñnyād
Ki ğam-ġın olan ʿāřıklar ola řād
- 2718 Açup bāl u perīn gel eyle pervāz
İdüp āhir bu aradan ser-āġāz
- 2719 Metāʿuñ ʿarz idüp vir bir kemā-kān
Haber-dār it buları ey gizli kān
- 2720 Çıkar deryā-yı dilden ġüher-i pāk
Ki itsün müřterīler sīneler çāk
- 2721 Kırup ġül-zār-ı dehr içre simātı
Kerem hānına şandur kāʿinātı
- 2722 Muħabbet ʿarz idüp merdāne dehre
Haber vir mālīk olsun berrü ü baħre
- 2723 Nedür bu ten nedür yā dil gel i yār
Ki anı bilmeyenler oldu āġyār
- 2724 Kemikdür ten ġöñül bilmem nedendür
Ki Hāķdan ayıran cānı bedendür
- 2725 Niçün dirseñ benüm ʿömrüm bu kāra
Taparlar ġörmeyesüñ bir mezāra
- 2726 Ģöñül rengine kim girmez beden bil
Kālur ol şirket içre āy u eger yıl
- 2727 Ģöñül kim ola hem-reng o yāre
Tapar mı ol kişi şurı mezāre
- 2728 Çeker el ol bu tenden itmez anı
Bilüp āhir ġörüp ol gizli kānı
- 2729 O kim aytdı bu kārı ey dil-ārā
Oñıldı söyle bil kim dilde yara

2719Harīdār: haber-dār B.

2721içre: içün C.

2727hem-reng: çün hem-reng C.D.

- 2730 Olup Həqquñ nəzar-gāhı gönül ten
Gider bu aradan qalmaz sen ü ben
- 2731 Bu hələt olmaya səlİKde ey cān
İrİşmez bil o qalbe dost-ı Rəhmān
- 2732 Ki budur ısbacēyn-i qudret-i şāh
Bunuñla nık u beddür cümle güm-rāh

قلب المؤمن بين الاصبعين من اصبع الرحمن

- 2733 Döner āhır bu gönülün qalbe müt'min
Olur səlİK iderler aña telqın
- 2734 Eser anda hidāyet yeli i yār
Qomaz dilde Hudādan gayrı ağıyār
- 2735 Gider şirki aradan cümle anuñ
Özi olur o cān iki cihānuñ
- 2736 O yıl kim esmeye qalb içre ey cān
Tecellī eylemez bil anda Rəhmān
- 2737 Ne yeldür bu işit kān-ı şafādan
Ki yacnı ol Muḥammed Muştafādan
- 2738 Ki itmişdür anı bu yirde izhār
Rumüz eyle anı ol yüzi gül-zār

مثل القلب كممثل رسته بارض فى فلاة يقلبها بالريح كيف يشأ

- 2739 Ne var nefsinde Rəhmān ey dil-ārā
Anı gel bunda bul sen bunda ara
- 2740 cAlel-carşistevādur işbu Rəhmān
Ki cārş itdi bu qalbi ol sülhan-dān

2732İdütüdür ısbacēyn iki maqāmuñ Ki qalbin döndürür həş ile cāmuñ

2738eyle anı: idüp bunu C.D.

2739bunda: sende B.

2740Araf(154)

- 2741 Daḥi kürsî diyüpdür şadra ol şāh
Oñat fehmi it bu nazmum ey yüzi mäh
- 2742 Bu ʿarş bu kürsî her ne kim var
Özüñde yokla anı olma aḡyār
- 2743 Daḥi neñdür senüñ gör levḥ-i maḥfûz
Ki okurlar anuñ ismini her rûz
- 2744 Ne vardur Ḥudânın ʿilmi anda
Ki yazmışdur anı ol gizli kända
- 2745 Buları ey perî lutf eyle şayd it
Gidersen bari andan soñra var git
- 2746 O kes kim itmedi āḥir bu kārı
Nedür bilsem anuñ şayd u şikārı
- 2747 Bu levḥi bulmayan kes ey dil-ārā
Aḡarmaz ḡalbi anuñ ḡaldı ḡara
- 2748 Bunı taʿyîn idersen sen semāda
Degil binā gözin ḡalduñ ʿamāda
- 2749 Ne levhi bildin imdi ne semāyı
Degül kim ey perî sen ol hümāyı
- 2750 O levḥiñ zerresi şıḡmaz semāya
Şaḡın şemsi bedel tütma sen aya
- 2751 Yüri ʿāşıklara şor sen bu ḡālî
İderseñ aña it bari suʿālî
- 2752 Bu levḥiñ remzini al bundan i yār
Ki eyler bu ḡadîş bu ḡükmi izḡār
- 2753 Bu remzi bilmeyen sâlik degüldür
Bunuñ teʿiline mâlik degüldür

2743 okurlar: ögerler B.

2744 Ne: Ne kim C.D.

2751b mısraı: Ki anlar gördiler itmez suʿālî C.D.

2752b mısraı: Okursañ bu ḡadîşi eyle izḡār C.D.

ماوسعنى ارضى ولاسمائى ولكن وسعنى قلب المؤمن

- 2754 Bu ʿilm-i pür-ḥafāyı bilen ey cān
Ne ğam ki ol olupdur gizli bir kân
- 2755 Dilerseñ ger kavî şāhid daḥı sen
Okı imdi ne yazdum aña gel men

Bu faşl andan toğup yumurtalığı Hālîk beyân ider ki ve aña göre şerhdür.

- 2756 Ey benüm ḥālüm şoran ferḥunde-fāl
İstimā^c it aydam ammā ḥişse al
- 2757 Çünkü şorduñ bu maḥal sen ḥālîmi
Dinle imdi aydayum aḥvālîmi
- 2758 Kim bu ma^cnā bir ğarā³ib ḥāl durur
Ḳāle gelmez bir ulu aḥvāldurur
- 2759 Ol zamān kim toğdı bu ten anadan
Ya^cnî ol bu terkîb-i virāneden
- 2760 Bir nazār şaldum aña ey dîn eri
Bir yumurta lîk içinde bir perî
- 2761 Eylemiş Hālîk özin anuñ nihân
Tā ki zāyi^c olmaya ol gizli kân
- 2762 ʿAqluñ alur ādemiñ baksañ aña
Gösterüp biñ türlü sūret ol yana
- 2763 Gördüm anuñ çün cemālin ey dilîr
Ḳalmadı şabrum menüm ey nerre-şîr
- 2764 İstedüm kırmak çün anı her ne var
Tā ki anı eyleyem ey meh şikār

2756ammā: imdi C.D.

2757bu maḥal sensen menüm her C.D.

2764çün anı: anı çün C.D.

- 2765 Aytđı baña hāl ile ol gizli kân
Aytma anı yohşa eylersiñ ziyân
- 2766 Kānde gördiñ sen anı ey merd-i hās
Kim ola kırmak ile yavru hālāş
- 2767 Ğaflet itme çek elin bu işden üş
Yohşa bulduñ içeri beyzāyı boş
- 2768 Hem olur zāyi^c vüçüdüm ey kişi
Hem çıkar elden perī bitmez işi
- 2769 Aç gözin bu işde key endişe it
Rāh-ı Hākka gir dilā maqşūda yit
- 2770 Diyüp āhir eyledi çün ki rumüz
Diñle imdi gör nedendür °ilm-i kunüz
- 2771 Aytdum āhir neylemekdür çāresi
Söyle imdi ey Hākkuñ bir āyesi
- 2772 Aydı baña var sefer it Kāfa sen
Tā ki bundan gele ol sımın-beden
- 2773 Olmaya ten cümleten ol nūr ola
Bir pertevinden cān u dil mesrūr ola
- 2774 Gitmeden ol vara menzıl başına
Ola tā kim zātı zāta āşinā
- 2775 Göre ol kes yakmadan her °ālemi
°Alem içre hem neden bu ādemī
- 2776 Bile ahi şormadın her işi ol
Andan ola hāsılı Allaha yol
- 2777 Bī-hurūfı lafzı şavtsız ey kişi
Söyleyüp ol bütün her bir işi
- 2778 Ğayrı bir göz Ğayrı kulağ Ğayrı dil
Gele Hākdan olmaya ten āb u kil

2767^a içeri: ey perī C.D.

2771^a bir āyesi: pirāyesi C.D.

2774^b mısraı: Bite işi ola °ālem āşinā C.D.

قال الله سبحانه وتعالى

الذين يتبعون القول قيسستمعون احسنه

- 2779 Bunda söz çok medhe gelmez bu kişi
Tā ki kendin görmeyesin bu işi
- 2780 Yine aytdum aña kim ey nūr-ı Hāķ
Hoş naşîhat işbu dersin hoş sibak
- 2781 Lîk aña vardığımda ey perî
Tā ki ta'cûn eyledi imdi bir perî
- 2782 Kim dönüp tûrmaya dil gurbette çûn
Eyleyüp âh u figânı dîn ü gûn
- 2783 Didigümde ol hemân âhîr baña
İtdi n'ola ideyin anı saña
- 2784 Diñle imdi bu kelāmum ey ahi
Kim bu ma'na olmamışdur bir daıı
- 2785 Vardığında imdi sen 'anķayı bul
Tā kim ola her işiñ Hāķda ķabûl
- 2786 Koy anı bir vādî içre it ķarār
Tā kim anķa eyleye anı şikār
- 2787 Gördiginde ol ķarār itmez hemân
Şalar aña pençesin ey nev-cevân
- 2788 İster anı âşiyânı içre çûn
..Kor anı altına ey 'aklı bûttûn
- 2789 Nice demler nice günler nice sāl
Saķlar anı. tā bula yavrı kemāl
- 2790 Olup âhîr ol anuñ perverdesi
Şalup âhîr 'aleme ol bu sesi
- 2791 Çıķar andan yāverî ol cān durur
Bî-ķurûf söyler dili insān durur

2785Tā kim ola: Tā kim ide B.C.D.

- 2792 Toğar āhir iki kerre anadan
Tā ki zāyi^c olmaya dūr-dāneden

لن يبلغ ملكوت السموات والارض من لم يولد مرتين

- 2793 Kim onuñdur o senüñ ey merd-i hās
Yahşı añla itme sen gayra kıyās
- 2794 Per ü bālīñ irişür āhir i yār
Menzil alur rāh-ı Hāğda her ne var
- 2795 Didigümde çün aña itdüm sefer
Vardum anda buldum ey cān-ı peder
- 2796 Gördüm anuñ āşiyānı key ulu
Hem vüçüdunda cihān olmuş tolu
- 2797 Ditrer anuñ heybetinden kūh-ı Kāf
Pençe urşa ser-tā-ser- eyler şikāf
- 2798 Koydum anda bir biri etdüm penāh
Gördi anı kapdı ol yülzi māh
- 2799 Eyletti anı āşiyānı içre çün
Başdı āhir altına ol dün ü gün
- 2800 Başladum ol beyzā içre ey dilir
Gün bugün olmağa bir şāh-ı emir
- 2801 Geldi şa^cāt çıkdum andan bī-gümān
Nuṭṭı ider gördüm vüçüdu bī-zebān
- 2802 Aytdı āhir taşra kapum ey perī
Oldı fānī ol qalup benden geri
- 2803 Gün bugün geldüm erişdüm ey dede
Qalmayup zātum menüm ol pır dede
- 2804 Perr u bālüm gitdi zātum ki ulu
Şıgmaz oldum ʿāleme zātum tolu

²⁸⁰²perī: velī B. / perī: ahī C.

قال الله سبحانه في الحديث القدسي

لا يسعني ارضى ولا سماء ولكن يسعني قلب عبد المؤمن

- 2805 Men meni gördüm ḥaḳīḳat men degül
Şeş-cihātum yok vücdum ten degül
- 2806 Kāplamış sırrum cihānı iy yarā
Zatum ile topdolu her bir ara
- 2807 Uçdum andan gösterüben per u bāl
Kim irişdi devletüm buldı kemāl
- 2808 Bir elüm mağrībe irdi ey dede
Bir elüm maşrıḳda irdi Aḥmede
- 2809 Gezdüm āḥir kūh-ı Kāfī ser-tā-ser-
Nice yıllar şöyle ey şāhib-hüner
- 2810 Bir define buldum anda bī-gümān
Feth idüp oldum anı şāhib-ḳıran
- 2811 Şāf-cevher içi anuñ ey ʿamū
Birine degmez dilā anuñ ḳamū
- 2812 Nuṭṭ idüp söyler buları her biri
Ḥidmet eyler her birine biñ perī
- 2813 Alsañ anuñ nicesin ey merd-i dīn
Nesne eksilmez birinden pes hemīn
- 2814 Kānde gitsen rüz u şeb ey şehriyār
Ol senünle biledür leyl u nehār
- 2815 Līk göstermez yüzün ol ğayrıya
Kim anı ğayrı bilenler ğayrıya
- 2816 ʿAynı olsun ğayrılık şıgmaz aña
Añladuñsa bu sözüm ṭapdur saña
- 2817 ʿAyn olanlar ğayra bakmaz ey dilīr
Kim ğaraždur ğayrı olmak ʿayn-ı sır

²⁸⁰⁸maşrıḳda: maşrıḳa B.C.

- 2818 Bunda söz çok hâşılı ey dîn eri
Kalmaya kim niye ol sözden geri
- 2819 Çünkü pervâz eyledüm kûh içre men
Diñle imdî sırrın anuñ bunda bunda sen
- 2820 Aytđum âhir rüy-ı ʿarza ey ʿaziz
Yine geydüm bir beden oldum temiz
- 2821 Gizledüm kendüm anuñla her ne var
Kim bu sır fâş olmaya ey şehriyâr
- 2822 Oldı bu dem baña gözler ihtiyâc
Kim görünem aña ol olmaya ac
- 2823 Yağşı aña nazm-ı pâkim ey dilir
Olmağ istersen eger benimle bir
- 2824 Ol ki gördi cismüm içre zâtımı
Ol kişidür eyleyen işbatımı
- 2825 Görmeyenler zâtımı sûret gören
Kande gördüñ ol ola Hakkâ iren
- 2826 Kim görimez ten gözi zâtum menüm
Şanma gözsüz gayrı gibi bir tenüm
- 2827 Ten gözi çün Halk olındı bu kafes
Kuşu gören gayrı gözdür sözi kes
- 2828 Sırrı görmez ten gözi ey plir-hüner
Söz budur kim söyledüm al sen haber

وتراهم ينظروهم لا يبصرون

- 2829 Gel bu devletden haber al ey perî
Yohşa kaldın sen bu ʿizzetden geri
- 2830 Çek elin bildiklerinden al haber
Tâ ki zâtuñ olmaya zîr u zeber

²⁸¹⁸Kalmaya: Kalmayaum B.C.D.

- 2831 Gezme taşra ser seri ey şehriyār
Olup āhir ʿālem içre hār u zār
- 2832 Göz odur kim aña hāil olmaya
Ten öltürse yine ol göz solmaya
- 2833 Hāk ola anda gören ey merd-i hāş
Kim anuñla seyr ola bi'l-cümle nās

سمعه وبصره ولسانه ويد

- 2834 Olmaya ger mürşid-i kāmilde bu
Seyr olur mu cümle ʿālem sū-be-sū
- 2835 Hamdu li'Ilāh göz dağı kulağ dağı
Virdi Halık ol perīyle ey aḥī
- 2836 El ayak ağız tudağ dil cümle hāl
Virdi çün ma^cnā yüzünde zū³l-celāl
- 2837 Resm-i ādem ismini itmez ziyān
Şaklar anı kim olupdur ol nihān
- 2838 Kim degül nesl-i beşer ey merd-i hāş
Yahşı aña itme sen gayra kıyāş
- 2839 Beñzemez kimseye itseñ mişāl
Ansız olmaz līk cānā cümle hāl
- 2840 Kūh-ı kafuñ sürurıdur bu perī
Kim getürdi anı ʿanḳā ileri
- 2841 İki kerre toğmadan maḳsūd i yār
Bu durur kim itdüm anı āşikār
- 2842 Kim toğar ol bu cismiñ anadan
Ya^cnı bir terkīb olan virāneden

2833bi'l: bu C.D.

2837ol nihān: gizli kân C.D.

2841itdüm anı: oldu sırrım C.

2842anadan: andan B.

- 2843 Pes ikinci şöyle bil kim ey dilr
Bu bedenden zāhir olur mahfī sır
- 2844 Toğar āhır bu bedenden bir dahı
Kim özin oldur senüñ bil ey aḥī
- 2845 Toğmaya bundan eger ol sım-ten
Kalduñ imdi çār-unsur içre sen
- 2846 Kim fenā bulmazsa cismiñ ey ʿazīz
Kopmamış olur bu yirde rüst-ā-ḥīz

قال الله عليه السلام من مات فقد قامت قيامته

- 2847 Olmaya ger ey perī zāhir fenā
Bāṭın içre cān u dil bulmaz ḡınā
- 2848 Bir kişide olmaya bāṭın i yār
Kānde eyler bilmezem ol kes qarār
- 2849 Zāhirinden el çeküp bāṭın gören
Ol degül mi rüz u şeb zātın gören
- 2850 Gitmeye ger ara yirden bu şifāt
Ḥaḳ bilinmez vü görünmez anda zāt
- 2851 Kim arazdur bu kişi aıla sözlüm
Cevher ol gel olmadın iki gözüm
- 2852 Ḥaḳka ir gel Ḥaḳ ile ol Ḥaḳka bak
Kim alasın ey hümā Ḥaḳdan sibāk
- 2853 Bilesin ʿilm-i İlāhī neydigin
Tā ki cānā olasın sen ey ehl-i dīn
- 2854 Dīn budur mezheb budur imān budur
Ḥaḳ katında sevgili iḥsān budur
- 2855 Dīn olur mu Ḥaḳdan ol kes dūr ola
Görmeyüp Ḥaḳkı gözi bir nūr ola
- 2856 Kala āhır ara yirde ḥor u zār
Yazulup defterde tamı ehl-i nār

- 2857 Bu güzellik gidüp andan iy yarā
 Hışr içinde kıala ol yüzi kıara
- 2858 Bulmaya ol kes ‘ilacı nice dem
 Kimse aña içmeyüp ol yirde fem
- 2859 Yahşı aña bu kelāmum ey ‘aziz
 Kim bu sırrı idemez hergiz temiz
- 2860 ‘Akla uyma ‘ilm-i zāhir gözleyüp
 .Baṭın aña ādem ol cān özleyüp
- 2861 Çek kelāmı kendüye bunda hemin
 Çekmeyen ol kendüye ey ehl-i dīn
- 2862 Ger seni ol bil çerkerse kendüye
 Bil ki düşdin bu kelāmuñ bendine
- 2863 Bendigin ger añladınsa bu sözün
 Bildiñ āhır bu cihān içre özin
- 2864 Bilmedinse ger özin ‘ālemde sen
 Çār-anāsır içre kalduñ imdi sen
- 2865 Olmaya ger bu kelāmum bunda hāl
 Her ne dirsem ey deni saña muhāl
- 2866 Añlayanlar bu kelāmum ey hüma
 Hāk iledür gice gündüz dā’imā
- 2867 Kim ‘ilmdür her sülukuñ evveli
 Okıyanlar kim olur āhır veli
- 2868 Olmaya ger bir kişide ‘ilm-i İlāh
 Defter-i ‘uşşāka yazmaz pādişāh
- 2869 Līk cānā bu ‘ilm gör kangıdur
 Kim o ‘ilmi bilmeyenler zangıdur
- 2870 Bunda olmaz ey perī harf u şadā
 Ol durur kim cānā olmuşdur gıdā

2859sırrı: nazmı C.

2861kendüye: kendütne / ehl-i dīn: merd-i dīn C.

2869Līk cānā bu ‘ilm gör: Līk bu ‘ilmi gören kangıdur B.C.

- 2871 Bu degüldür ey perî āğ u kıara
Māverādur şöyle bil kim māverā
- 2872 Bî-hurūfdur şöyle kim lafzı anuñ
Kim ğidāsı oldu āhir ol cānuñ
- 2873 Yahşı añla bu kelāmum ey perî
Ol durur kim okıyan kıalmaz giri
- 2874 Okıyanlar bu dili mi^crāc ider
Aşl-ı pākiñ başı üzre tāc ider
- 2875 Refref üzre olup ol āhir sūvār
^cAzm ider mi^crāc-ı yāre her ne var
- 2876 Buluşur ma^cşūk ile ^cāşık hemīn
İkilikden el yuyup ey ehl-i dīn
- 2877 Bir olur ol bir ile birlik ider
Birlik içre Hāķ ile dirlik ider
- 2878 Olur āhir cūmlenüñ maķşūdı ol
Açılup andan Hūdāya toĝrı yol
- 2879 Biter āhir herkesin andan işi
Bu durur bu bildiğüm bu ey kişı
- 2880 Pes durur ger añladıñsa bu kelām
Kim tamām oldu bu nazmum ey hümām

Bu faşl لوجاء قابض الارواح لم یرنی ولورانی رای روحا یرا بدنی
üzere hālīn beyān ider.

- 2881 Diñle imdi bunı ey cān bñlbñli
Kim saña feth eyeleyem bu mñşkili
- 2882 Bu hadisiñ ma^cnīsinden al haber
^cİlm ile olmak dilerseñ mu^cteber
- 2883 Ol kelāmuñ ma^cnīsın aydam saña
Līk cānā tñt kıulaĝını sen baña

²⁸⁷²şöyle kim lafzı anuñ: lafzı anuñ ey perî C.D. / b mısraı: Ol durur kim okıyan kıalmaz giri C.

²⁸⁷⁹bu: ben C.

²⁸³³cānā tñt kıulaĝını sen: cān kıulaĝın tñt C.D.

- 2884 Her kaçan kim merd olur ey ehl-i dîn
 Qābizü'l ervāh añā gelmez yaqın
- 2885 Ger geleydi qabz-ı ervāh i yār
 Göremezdi ol meni baqsa her ar
- 2886 Sen neden bildiñ dir iseñ bu sözi
 Diñle imdi Naqşınüñ iki gözi
- 2887 Bir kişi kim ölmedin çün öle ol
 Qan olup āhır vara Allah'a yol

قال النبي عليه اسلام موتو قبل ان تموتوا

- 2888 Çıka kendi ara yirden ey perî
 Qalmaya bir şey'i illā cevheri
- 2889 İde ol tecdîd şordı her ne var
 Hem ide tefrîd bātin ey yār
- 2890 İki kerre toğa āhır anadan
 El çeküp bu terkîb-i vîrāneden
- 2891 Qalmaya bir zerre anda var inan
 Mülkini zabt eyleye ol gizli kân

لن يلج ملكوت السموات والارض من لم يولد مرتين

- 2892 Qabz-ı rûh it gayra qalmaz ihtiyâc
 Kim almış vü urmuş başa tâc
- 2893 Geymiş āhır ol hidāyet hil^catin
 Desti irmez kimsenin sırrı metîn
- 2894 Kim o kes zāhid Hudānın yārıdur
 Añā nisbet gayrılar ağıyārıdur
- 2895 Üç bölükdür işbu maḥlûk ey perî
 Ol durur kim ilerü kimi giri

²⁸⁶⁶Sen: Pes C.

²⁸⁹⁵kim ilerü kimi giri: Kim ileri kim giri B.C.D.

قال النبي عليه صلوة و اسلام

الناس على ثلاثة اقسام قسم بشهوة اليهايم وقسم بشهوة الملائكة وقسم بشهوة النبيا

- 2896 Diñle imdi bu uçuñ aḥvālını
Aydayın men bunların her ḥālını
- 2897 Biri anuñ ehl-i nār oldı ʿiyān
Biri oldı ehl-i cennet bî-gümān
- 2898 Biri daḥı ehl-i vuşlatdur i yār
Kim biledür Ḥaḡ ile leyl ü nehār
- 2899 Yaḡşı aña bu sözüñ ey merd-i ḥaş
Kim bu maʿnā ḡayrıya olmaz kıyāş
- 2900 Yoḡsa niçün ḡabz-ı ervāḡ olmaya
Diyeñ anı Tañrıdan feyz almaya
- 2901 Şanma kim sen ḡabz-ı ervāḡ ey hümā
Gelmeye mevtinde ḡaḡuñ dāʿimā
- 2902 Kim dimişler Ḥazrete gelmişdür ol
Buña gelen bulamaz mı ḡayra yol
- 2903 Ger dir iseñ ola ey āfiṡāb
Bu kelāmuñ uymadı gel vir cevāb
- 2904 Bu maḡalde var durur çok müşkilāt
Kim bu müşkil içre ḡalmış kāʿināt
- 2905 Bu degül mi kāʿinātuñ serveri
Bu degül mi iki ʿālem ey perî
- 2906 Bu degül mi irgüren bu devlete
Sāliki ol ʿizzete ol raḡmete

²⁹⁰⁰Yoḡsa: Yoḡsa / olmaya: ey hümā / b mısraı: Gelmeye mevtünde ḡaḡuñ dāʿimā C.D.

²⁹⁰²bulamaz mı ḡayra: bulmazam ḡayrıya C.D.

²⁹⁰⁶b mısraı: Bu degil mi ḡarḡ iden ol raḡmete C.D.

وما أرسلناك الا رحمة للعالمين

- 2907 Ya nedür buña cevābuñ söylegel
Kim bu müşkil ola āhîr bunda ħal
- 2908 Ger bileydiñ bu dilimden ey perî
Daĥi neylerdüm göreydiñ bu yiri
- 2909 Aña lâzım ol durur kim söylemiş
Ol maķāmuñ ħālini şerĥ eylemiş

كلما الناس على قدر عقولهم

- 2910 İki ʿālem fahrıdur işbu i yār
Zāhîr u bâtın anuñdur her ne var
- 2911 Sırrı budur lîk gel açma dehān
Kim bunı fehm idebilmez her taġān
- 2912 Herkesiñ ʿaqlınca söyler ol sözi
Ol durur kim cümleñüñ oldur özi
- 2913 Kellimun-nās bu sözün işbâtıdur
Şanma herkesden gözi ten zātıdur
- 2914 Ĥaķ dimişken gör aña ķul innemā
Baʿdehudur küntü nebiyyā ol hümā?

قال عز وجل قل انما انا بشر مثلكم يوحى الى

- 2915 Oķı imdi bunları gel ey ʿazîz
Bu kelāmın sırrın itdinse temîz
- 2916 Hem beşer işbâtın itdi iy yarā
Hem olup kendi beşerden māverā

2907 Ĥaķ durur cānā bu sözüm neyleyim

Yā bu derdi kime yanup söyleyüm C.

2908 Ben bilürdüm neylerdüm bu yiri C.

2909 Ol maķamuñ: İş bu ĥaķuñ C.D.

2911 idebilmez: idemez C.

2914 Ya-Sin(179)

- 2917 Ya'ni zāhir hālidür birisi çün
Biri bāṭın hāli ey 'aqlı bütün
- 2918 Olmayaydı ger 'avāma böyle kāl
Pes ne yüzden fark olurdu bu hāl
- 2919 Yoḥsā cānā ikisi de ḥaḳ durur
Līk andan ol berī elyāk durur
- 2920 Yokla imdi göñlini ey şehriyār
Bu ikiden ḳaṅıda itdiñ ḳarār
- 2921 Ādem oldur ğayrıya cānān virmeye
Ol virirse bāri cānā virmeye
- 2922 Kim o bilmez andan özge ğayrı kes
Ger ola ol ādem oğlu keşmekeş
- 2923 Ğayrı Ḥaḳḳı görmez anuñ gözleri
Ol durur kim cümle oldur sözleri

مانظرت فی شیء الاورابت الله فيه

- 2924 Aytdı daḥı ğayrı bilmez illā Ḥaḳ
Kim başdur ğayr bilür aña ayak
- 2925 İster isen ger buña ḥüçet i yār
Okı imdi gör ne dir Perverdigār

اولیای تخت قبای لا یرفهم غیرى

- 2926 Gerçi kāmiller dimişdür ey püser
O durur kim ḳalmaya andan eşer
- 2927 Kim gelürse ḳabẓ-ı ervāḥ aña
Bi-beden bulup anı ḳala ṭaḥa

²⁹¹⁷hālidür birisi: hāli oldu biri / b mısraı: Biri daḥı bāṭın oldu bütübütün C.D.

²⁹¹¹b mısraı: Ger virürse anı cānān virmeye C.D.

لوجا قباض الارواح لم يرني ولوراني راي روحا بلا بدني

- 2928 Bile tā kim ey şeh-i hāzır zamān
 ʿİsî-veş bulmuş suʿālinden ol emān
- 2929 Kim anuñla anların farkı dilā
 Yok durur kim almış ol kālū belā

علماء امتي كانبيا - بني اسرائيل

- 2930 Yahşı añla bu kelāmum ey perî
 Yoḥsa kılduñ rāh-ı Hāḳdan sen geri
- 2931 Şanma sen kim her ne emr itdi Hūdā
 ʿĀm u hāşa birden ola bu şadā
- 2932 Gerçi cānā Hāḳa emri bir durur
 Lîk bilesin her kelām bir sır durur
- 2933 Bir degül mi bu kelāmum ey kişi
 Yokla imdi cān ile sen bu işi

حسنات الابرار سيأت القربين

- 2934 Saña yiter bu eḫādiş ey ʿazîz
 Ger idersen bunı ʿilm ile temîz
- 2935 Ādem isen imdi bundan al ḫaber
 Kim alanlar oldılar gün içre er
- 2936 Hāşşü'l hāşşa gayrı yûzdendür kelām
 Kim aña vāḳıf degül hāş ile ʿām
- 2937 Her biriyle başka pazar eyledi
 Aldı şatdı nicesin zār eyledi
- 2938 Bunda fîkr ister³ eyā şāh-ı cihān
 Kim bu sözler ola yanında ʿiyān

²⁹³²kelām: sözi C.

²⁹³³Bir: Sır B.C.

- 2939 Neyleytüm kim otlağından geçmedin
 Ādem olup māverāyı seçmedin
- 2940 Qaldın āhir arada hayrān u zār
 Ol sebebdan olup āhir ehl-i nār
- 2941 Ger geçeydin saçuben ol yiri sen
 Bilür idüm kim cihānuñ piri sen
- 2942 Bağlu qalduñ hücctiñ gayet kavī
 Ol ecelden görmemişsin ol evi
- 2943 Ata aña huyni tıtdun i yār
 İtmeyüp andan terakķī her ne var

انا وجدنا ابائنا وانا على اثارهم مهندون

- 2944 Qaldı mülk-i evvelin senden geri
 Eglenüp qalduñ bu yirde ser seri
- 2945 Bulmaduñ bir kāmīl insān iy yarā
 Zāyi^c oldu nefs elinden māverā
- 2946 Gitdi devlet zāyi^c itdiñ evvelī
 Olup āhir esfelinüñ esfeli
- 2947 Bundan artuq olmaya keşf ü rumüz
 Kim nedür aytdum saña ʿilm-i künüz
- 2948 Ger kifāyet itmeye bu söz saña
 Yine imdi cān kulāğın tut baña
- 2949 Kim idem bu yirde saña bir suʿāl
 Lākin anı fehm idüp sen hisşe al
- 2950 Gelse āhir bir kimesne ey āhī
 Var dur andan özge nice biñ dahı

²⁹⁴²Yurt edinmişstüñ temāmet bu evi C. /: ol evi C.D.

²⁹⁴⁴Eglentüp: İnlēyüp B. / ser seri: ey perī C.D.

²⁹⁵⁰kimesne: kese C.D.

- 2951 Birinüñ rûḥuna urdı imdi el
Ya olan nice varur eyle ḥall
- 2952 Gerçi ḳādür Ḥaḳ Te°ālā her işe
Lîkin °ilmüñ añla düşme teşvîşe

ان الله على كل شيء قدير

- 2953 Bir midür bu ḳabẓ-ı ervāḥ i yār
Yohsa her bir cāne birisi mi var
- 2954 Men bilürem bu mülk birdür kişi
Ya ne yüzden işler ol bunca işi
- 2955 Ger cevāba ḳādür isen iy yarā
Māverāsın māverāsın māverā
- 2956 Ger degülseñ aydayum men bir mişāl
Lîk bundan ādem isen ḥişşe al
- 2957 Cümleden bir meyveler içre kirāz
Gelse vakti n'itse ol ey serfirāz
- 2958 Tursa birden bula ol āḥir kemāl
Anda bir ḥayvān yaradur zü'l-celāl
- 2959 Açsın anuñ içini ey merd-i ḥāş
Āşikāre görünür ol bî-gümān
- 2960 Söyle imdi ḳande itdi o duḥûl
Taşradan mı kendiden mi ey oğul
- 2961 Ger geleydi taşradan muṭlaḳ añā
Gösterirdi bir nişān andan saña
- 2962 Çünkü yokdur taşrasında bir nişān
İmdi andan ḥalk ider ol gizli kân
- 2963 Kim biledür anda ile evveli
Añladınsa bu sözüñ olduñ velî

²⁹⁵¹olan: olanı C.D.

²⁹⁵⁵Māverāsın: Māverādan C.D.

²⁹⁶³anda ile: tā anınlan C.D.

- 2964 Taşradan gelmeklige yok ihtiyâc
Sende yokla her şeyi sen saña tâc
- 2965 Özünde yokla gel cümle cihânı
Bilem dersen zemîn u âsumânı
- 2966 Seniñle biledür bi'l-cümle zerrât
Dönerse ger felek kerrât u kerrât

ولقد كرمتنا بنى ادم وحملنا هم في البر والبحر

- 2967 Ki sensin ʿâlem-i kübrâ tamâm it
Aña dirler özünde bil kerâmet
- 2968 Görürsen ger özinden taşra bir şey
Degilsin âdem illâ bir kuru ney
- 2969 Yeter besdür bu nazm-ı pâkim i yâr
Kabul et sözlertüm lutf eyle zinhâr
- 2970 Ki buldı bu maḥal âḥir nihâyet
Talep it ister isen ger ḥidâyet

Bu faşl insân ʿâlem-i şehâdete gelmezden maḥdem kande idi
anı beyân ider.

- 2971 Lik anı remze çek fâş eyleme
Herkese âsân idüp eş eyleme
- 2972 İtme sen gel kelb ağzına cevheri
Görme layık aña bunu ey perî

لا تدرك الدرقات فواد الكاب

- 2973 Kim bilür mi zâga virseñ şekerî
Ya ne bilsün lezzetin ol ey perî

²⁹⁶⁴tâc: aç C.D.

²⁹⁶⁶bi'l: fi'l C

²⁹⁶⁷Anuñ çün virdiler aña C.

²⁹⁷³şekerî: şükkerî / lezzetin ol ey perî: şorsañ anuñ lezzetinden ey perî C.

- 2974 Fehm ider mi zāğ-ı bed-ḥū bülbüli
Kim dilinden bile ey bāğūñ güli
- 2975 Ger bileydi bülbülüñ zilletden ol
Tağdan inüp bulur idi bağa yol
- 2976 Çünkü bilmez ol zebān-ı bülbüli
İmdi andan şakla gösterme güli
- 2977 Güli gül-zāra dikerler gül ola
Çeşm-i bülbülden akan sünbül ola
- 2978 Bile her dilden vü ‘āriflik ide
Yuya cehliñ özi gül-zāre gide
- 2979 Dil olup söyleye her yirde dili
Boyayup rengine ol āb u kili
- 2980 İre ol ‘ilm-i Ḥudaya ne ki var
İrüşüp ref’ref’ine ola süvār

ال عز و جل والذين اوتى العلم درجات

- 2981 Gide andan ne ki var şirk-i ḥafā
İrişüp tevḥīde ol bula vefā
- 2982 Ne ki yazdum aña ey şāh-ı cihān
Okudıkda ide ol anı îmān
- 2983 Anı îmān itmeye ger ol kişi
Kār-ı beddūr ger ne ki var anuñ işi
- 2984 Yiter imdi bu kadar pendin i yār
Söze gel қо bunı maqşūdına var
- 2985 Diñle imdi bu sözüñ sırrını sen
Ne ki dirsem bu arada yine ben
- 2986 Gelmediñ bu ‘ālem-i ecsāma çün
Kande idiñ söyle ey ‘aqlı bütün

²⁹⁷⁵intp: iner C.

²⁹⁷⁶zebān-ı: lisan-ı C.D.

²⁹⁸³Anı îmān itmeye: Ger anı îmān B.C.D.

- 2987 Ger bilürsen nūş-ı cān olsun kişi
Bilmez isen diñle imdi bu işi
- 2988 Aydayum imdi bunı bir bir saña
Lîk pek tut cān kulāğın sen baña
- 2989 Kim bunı her bir kulāk gūş eylemez
Eyleyenler dağı ğayra söylemez
- 2990 Hāqdan iste bir kulāk ey şîr-i ner
Kim işide bunı ol kes ola er

قال عز وجل الذين يستمعون القول فتبعون أحسنه

- 2991 Bir veliden şordum āhir bu sözi
Gör ne didi baña ol cānuñ özi
- 2992 Aytdı baña ʿālem-i ervāh ki var
Anda idin ey şeh-i ʿālî tebār
- 2993 Yine aytdum andan evvl iy yarā
Kande ayduñ koy bilindi bu ara
- 2994 Döndi aydur var mıdur mülk-i ʿamā
Ger bilürsen anda ayduñ ey hümā
- 2995 Aytdın aña bu ʿamā ey şāh-ı dîn
Pes neden oldı ʿibāret it hemîn
- 2996 Didigüm mülk-i maʿānîdür murād
Añla nazmum qalbini eyle küşād
- 2997 Yine aytdum işbu ʿalemden suʿāl
Gör ne didi aydum ammā hişşe al
- 2998 Didi bundan maqşūd dağı ey kişi
ʿAlem-i mülk şoñradur bil bu işi
- 2999 Aytdum aña dağı rüşen söyle sen
Añlasam ben cānı hurrem eylesem

²⁹⁸⁹ğayra: belki C.D.

- 3000 Ya'ni cānā cümle mevcūd ey perī
 'İlm-i Hākda sūret oldı her biri
- 3001 Didigümde gör ne söyler ol 'azız
 İstimā' it aydayın eyle temiz
- 3002 Aydı bir şey'i tasavvur itse kıl
 Hāşılı eyler anda bir şūret 'uķūl
- 3003 Anı fi'le ba'dehu ey şehriyār
 Getürirseñ emr idüp āhir ne var
- 3004 Göz görür eyler zuhūr eyler 'iyān
 Ya'ni ol bi'l-ķuvve olmuşken nihān
- 3005 Gerçi 'ilm-i Hāk kadımdür ey kişi
 Aña nisbet hādiş aña bu işi
- 3006 Bu mişāli itmediñ saña i yār
 Añlayasuñ 'ilm-i Hākķı her ne var
- 3007 Kim anuñ 'ilminde şey'in şūreti
 Mündericdür tā ezel hem sıreti
- 3008 Buña dirler ey perī 'aķl-ı nuķūş
 Aña nazmum eyleyip cūş u hūrūş
- 3009 İ'tibārı 'ilm ile dirler amā
 Kim me'āni 'ālemidür ey hümā
- 3010 Hem dimişler aña mülk-i ceberūt
 Kim erenler anı eyler cāna ķūt
- 3011 Bundan oldı bu 'ibāret bir işit
 Ādem iseñ aña göre bir iş it
- 3012 Hem dimişler buña şāhum 'ilm-i zāt
 Hem ezel 'ilminde gizli bir şifāt
- 3013 Kim anuñla 'ālem-i evvelde ķün
 Bu şifātu'llahı eyle dün u gün
- 3014 Uğradıķ andan melek mülkine pes
 Kim anuñla ķā'im oldı her nefes

- 3015 Bir adı çün ʿālem-i ervāh durur
Kim bu mülke gelmege miftāh durur
- 3016 Daḥi dirler ʿālem-i ḡayb ey aḥī
Ol araya aña nazmum sen daḥi
- 3017 Kim anuñ ehli ser-ā-ser bil hemīn
Hem melekdür hem daḥi meh-i metīn
- 3018 Hem ʿuḡul u hem nuḡuş ey şehriyār
Kim anuñla tıldı bu mülk ü diyār
- 3019 Yine bundan soñra bil ey pür-hüner
ʿĀlem-i mülke gelüp olduḡ çün er
- 3020 Kim şehādet ʿālemidür yaʿnī ol
Kim bu yurddan açılır Allah'a yol
- 3021 Daḥi dirler ʿālem-i eflāk aña
Encüm ü mülk-i ʿanāsır baksaña
- 3022 Hem mevālid-i şelāşe ey perī
Biledür bu mülk içinde her biri
- 3023 Bunda yokla bunda bul enfüsde baḡ
Baʿdehū āfākı var sen oda yaḡ
- 3024 Bulmaya ger buni enfüsde sen
Gitmez āḥir bu aradan sen ü ben
- 3025 Bilmedüñ enfüs nedür āfāk nedür
Baṭılı Ḥaḡdan seçüp yā ḡaḡ nedür
- 3026 Gelimeyince Ḥaḡ dilā Ḥaḡdan saña
Zāil olmaz bāṭiluñ koymaz aña

قال عز وجل قل جاء الحق وذهق الباطل ان الباطل كان زهوقا

- 3027 Žāyiʿ itdiñ bunca ʿömri ey kişi
Bilmediñ ḡalduñ arada bu işi
- 3028 Şoralar ancak topraḡa dir
Vaḡşī ḡayvān gibi meylüñ taḡa dir

- 3029 Evvelinden āhirinden yoḥ haber
Cehle düşdüñ cān olup zīr u zeber
- 3030 Bulmaduñ bir kāmīl insān iy yarā
Gitdi elden cehl ucından māverā
- 3031 Bilmediñ sen dīn nedür İmān nedür
Mezheb-i ʿaşıqlara iḥsān nedür
- 3032 Kim Hudānuñ dostlarınıñ mezhebi
Gör nedür kīm tıtdı mürsel ü nebī
- 3033 Bunlara olmaz imām aʿzām-imām
Şāfiʿī mezheb içinde ey hümām
- 3034 Mālikī vü hanbelī daḥı i yār
İtmedi bunlar bu derdi ihtiyār

قال عليه السلام انا على مذهب ربي

- 3035 Koydı ancak tenlerin bunda hemān
Oldı añlar baʿdehū yola revān
- 3036 Mezheb-i ʿışk üzre oldı cümlesi
Añladıñsa bu sözüm katʿ it sözi
- 3037 Yaʿni Haḫḫı görmesi ey şehriyār
Dīn u mezheb oldı aña yoḫla var
- 3038 Urma ʿaḫla bu kelāmum ey kişi
Pek tefekkür eyle bu müşkil işi
- 3039 Çünki gördi Aḫmedi ol bī-gümān
İrdi zāta buldı hem kāmīl İmān
- 3040 Ger görirse İblīsüñ rüyın daḥı
Buldı ol küfr u ḫaḫīḫat ey aḫī

³⁰³⁰ucından: içinden C.

³⁰³¹iḥsān: Qurʿān C.D.

³⁰³⁷aña yoḫla: aña C.

- 3053 Kim bu  alem ten durur c andur bular
Gayrılar  ul a a sult andur bular
- 3054 Resmi  dem kend ye virmiş fen 
H   a irmi  c anları bulmuş  in 
- 3055 Sa a ba a be zemezd r bu ki i
Ger i be zer halk  z ahir c unbi i
- 3056 B t n i re bak a  anu  resmine
 ul olurdu  z ahirinde ismine
- 3057 Pes bulardu  ol zam n ey  ehriy r
Kim buları neylemi  Perverdig r
- 3058 Bunlar anlardur ki ey   h-ı cih n
Cilveg h olmu  a a ne  sum n
- 3059 He t-behi ti virsen almaz bir pula
  yle  almı  pen esin  a  u  ola
- 3060 Neyles n anlar behi ti ey ki i
Kim deg l  dem anu  bitmi  i i
- 3061 Kendi cennet halk  a a girmek diler
Bilen anı z tına irmek diler
- 3062 Bilmeyenler  aldı   ir   r u z r
Ge di   mr   itmedin anı  ik r
- 3063 Bes durur bu nazm-ı p kim ey h m m
Kim bu Nak   eyledi  ilmin tam m

Bu fa l r h-ı H  da ehl-i derd ve ehl-i  i  u  h lin bey n ider.

- 3064 Di le imdi e l-i derdin h lini
Kim diyem bir bir anu  a valini
- 3065  A   erin   h lini bilmek mu  l
Ya meger kim ola ol kes ehl-i h l

³⁰⁵³ten durur: cismine C.

³⁰⁵⁸ki: kim C.

- 3066 Olmayan ma^ʿşūka ^ʿaşık ey perî
İş bu derdi bilmez ol kaldı giri
- 3067 Gerçi cānā her kişi ^ʿaşık geçer
Lîk bilmez ma^ʿşukı sādık geçer
- 3068 ^ʿAşık oldur ide ma^ʿşukı şikār
Kānde baksa ola aña āşikār
- 3069 Olmaya ^ʿaşık dilā ger yār ile
Eglenür mi ol kişi ağıyār ile
- 3070 ^ʿAşık oldur yār ile ola müdām
^ʿİyş idüp āhir anuñla şubḥ u şām
- 3071 Buña dirler imdi ^ʿaşık ey ^ʿazîz
Kim kopa ^ʿaşkından anuñ rüst-ā-ḥîz
- 3072 Ola fānî varlığı ey şehriyār
İre bākî mülke ola şeh-süvār
- 3073 Ol ki gördi Leylîyi Mecnûn olur
Ger ola Mecnûn kişi Leylî bulur
- 3074 Ger olursa kişide Mecnûn gözi
Ol görür Leylîyi bilür bu sözi
- 3075 Ol ki bakdı dîde-i Mecnûn ile
Gördi Hakkı kendüsiyle ol bile

قال عز و جل وهو معكم اينما كنتم

- 3076 Olur āhir o kişi Hakkā yakın
Ġayrı sûret ^ʿaynı olur ey ehl-i dîn
- 3077 Ġāib olmaz bu maḥal andan celeb
Kim yıkıldı mahv olup siyeh taleb
- 3078 Bu dili bilmek durur erlik olur
Kim ötesi Hakk ile birlik durur

³⁰⁶⁹Eglenür: Añılur mı B

³⁰⁷⁷siyeh: sedd-i C.D.

- 3079 Ol ki bildi bu dili ey pür-hüner
Okıdı ʿilm-i ledünni oldı er
- 3080 Kalmadı hergiz dilā andan nişān
Kim anı cezb itdi oldı lā-mekān
- 3081 Kande varsa varlığı Allah ile
Turması oturması ol şāh ile
- 3082 Bakdı gördü cümle yād olmuş biliş
Āşikāre oldı aña gizli iş
- 3083 Bildi āhir maʿşukūñ ey şehriyār
Gördi ʿāşık cemālde dil-dārın
- 3084 Görinür her yüzden söyler dilin
Döne bakmaz kalb olur ol kes hemîn
- 3085 Harfî neyler maʿnâyı idem şikār
Gerçi andan oldı maʿnā āşikār
- 3086 Biri sūret birisi maʿnā bunuñ
Yaʿnî cānuñ maʿnîdür sūret tonuñ
- 3087 Neyleyem ki şūrete tapduñ ey kişi
Büt-perestsin bilmediñ sen bu işi
- 3088 Yahşı aña bu rumūzum ey dilîr
Kim kalupdur sūret içre mahfî sır
- 3089 Biri hāşuñ menzilidür biri ʿām
Kim havāsdur maʿnā çün sūret ʿavām
- 3090 Ehl-i maʿnā sūrete tapmaz i yār
Kim olur müʾmin durur ey şehriyār
- 3091 Müslim anı bilmedi müʾmin nedür
Ya ne bilsün ol kişi kim dîn nedür
- 3092 Keşret-i edyāna dülşe bir kişi
İrilür haqdan dilā anuñ işi

³⁰⁸²oldı: olup B.C.D.

³⁰⁸³cemālde: cümlede B.C.

- 3093 ʿĀrif oldur cümle edyān ola bir
Yohsa cānā qaldı maḥfī işbu sır
- 3094 Ol ki aytdı buldu ol ʿālī maḳām
Küfr-i imān gitdi andan ey hümām
- 3095 Qalmadı şehrinde illā ol nigār
Her vücūdda cān olan yaʿnī o yār

ليس في حيتي سوى الله

- 3096 Qatre irdi çünki aşluñ baḥrine
Gitdi keşret qatresi ne baḥri ne
- 3097 Qatre irdi çünki aşluñ baḥrine
Gitdi keşret qatresi ne baḥri ne
- 3098 Ol ki irdi menzile ḥaḳḳa'l yaqın
Ġayrı qalmaz arada oldur hemīn
- 3099 Qande baḳsa gözidür göz gözine
Kim baḳan budur o cānuñ özine
- 3100 Bugüne mirʿāt olur her bir vücūd
Rāy-ı merī oluben ehl-i cūd
- 3101 Maʿni-yi sūret ola ger ḥāş u ʿām
Bāṭın içre ol göze olur ğulām
- 3102 Ger nebī olsun dilā ger bir melek
Cünbiş itmez ansızun ger nūh-felek
- 3103 Gice gündüz her ne vardur mah u sāl
Anuñ ile devr ider ey ehl-i ḥāl
- 3104 Kimseliksiz menzilidür līk bu
İr bu menzil içre var ḳalbini yu
- 3105 Kim ki aytdı bunı gitdi iḥtilāf
Yokla imdi kimin oldu pes bu lāf
- 3106 Bunda olmaz ḥaḳḳ u bāṭıl çün i yār
Kim olupdur ḳavli anuñ tār u mār

- 3107 Bir olupdur bunda bil mevt u hayāt
Kim beşerden yok eşer kaldı şifāt
- 3108 Yırtdı cânuñ gömlegin gitdi vüçüd
Pes ne ʿābid kaldı ne maʿbud ʿubūd
- 3109 İrdi āhir menzil-i aʿlāsına
Geçdi lādan vardı ol iʿllā saña
- 3110 Bunda olmaz farz u sünnet ey dilir
Kim olupdur ol kişi sır içre sır
- 3111 Oldı süret kalmadı anda nişān
Emr u nehyi kim ider ol gizli kān
- 3112 Ol ki tıydu işbu hali ey nigār
Süretinden sîretin eyler şikār
- 3113 Kalmaz anda bu fenādan zerre çün
Baķı eyler nuķķı andan dūn u gün

كنت سمعد ولبصره ولسانه في يسمع وي بيصروى ينطق

- 3114 Virmeyince bunda ʿāşık varını
Dü-cihānda görmez ol dil-dārını
- 3115 Buña vardur āyet-i Hāk muʿteber
Var yūri men kāneden al sen haber
- 3116 Ol kişi kim sözlerüm itmez kabül
Teñri haķķı o degül şāhib-ʿuķül
- 3117 Ehl-i ʿışķuñ hālını bilmez ʿavām
Kim olupdur nefisleri ʿaķla imām
- 3118 Bu kelāmum fehm iden ey mérd-i hāş
Oldı ʿalem geydi bir ğayrı libās
- 3119 Kim didüm söz aşlını āhir saña
Ādem isen şimdi ikrār it baña

3115İsa(72)

3116Sözlerim: nazmımı C.

- 3120 Ger degülſen âdemîden ey ſaķî
Keſf olunmaz ſaňa hâl-i muttakî
- 3121 °Ayn-ı vaḥdettir bu keſret aç gözün
Yohſa zâhid ḳaldı keſretde özüñ
- 3122 Ol ki vaḥdet bilmedi bu keſreti
Keſreti bilmez degül ki vaḥdeti
- 3123 Bu dili fehmi itmeyenler ey aḥî
Olmadı ol ſöyle bil âdem daḥî
- 3124 Ya ne bilsün ſır ſözün ol kes dilâ
Kim o yirde dimedi ḳâlû belâ
- 3125 Bu °ilimdür ḳulların cân eyeleyen
İrgürüp cânâna ſultân eyleyen
- 3126 Âletidür ſânî°ñ her bir vücûd
Fi°l ider anuñla bil ey ehl-i cûd
- 3127 Cümle ſûretler o cânuñ kisveti
°Aḳl iriſmez cümle bir cân nisbeti
- 3128 Gerçi yokdur cânâ ta°yîn-i mekân
Lîk cânâ ṭoludur her yirde cân
- 3129 Kim vücûd didikleri cândur hemân
Bu °anâsır terkîbi ger ola ḳan
- 3130 Kim bu cismüm oldu mir'ât-ı vücûd
Bil bunuñla görünür ſırr-ı sücûd
- 3131 Kim görinen görgi içre yüzidür
Hem gören hem görinen kendüzidür
- 3132 °Ayn-ı ḥaḳ ile baḳanlar böyledür
Yohſa ḡayra yine ḡayrın ſöyledür

3131b mısraı: ḡayra nisbet eylemez kendüzidür C.D.

ما فى الوجود سوى الله ليس فى الدارين غير الله

- 3133 Bulduñ ise bu gözi ey pür-hüner
Görinür Hâk varlığın anda döner
- 3134 Keşf olur âhir saña biñ türlü rāz
Taze tebdîl oluben şāhum niyāz
- 3135 Hâk u bâtil bilinür muṭlaḳ hemān
Ger ʿiyān u ger hafīdūr ey cevān
- 3136 Şer-tā-ser- sırruñ şeh-i hūbān olur
Varlığın bu cism-i hāki cān olur
- 3137 Bu maḳāmuñ şāhibi ey ehl-i dīn
Şöyle bil kim oldu ol şirkden emin
- 3138 İçmeyenler işbu vaḥdetden şerāb
İtmemişdür ʿışk odı bağrın kebāb
- 3139 Baña şor kim bundan oldum bî-ḳarar
Cümle varum eyüp yara nişār
- 3140 Şabrımı yağmaladı bu iştiyāk
Līk irdüm ya nedür bu sırra bāk
- 3141 Yine oldu cān u dīl ḥayran u mest
Hiç ayılmaz gör nedür cām-ı elest
- 3142 İttişāl vü infişāl āhir baña
Bir olupdur bu sözüñ ṭapdur saña
- 3143 Vaḥdetinde cān u başum ğarḳ durur
Keşretinde līk ʿilmüm farḳ durur
- 3144 Bu ikilik gitdi yokdur ayrılık
Maḥva vardum ḳaldı şağlık şayırılık
- 3145 Bu arada işlemez esb-i ṭaleb
Kim helāk itdi ṭaleb raḥşuñ celeb

³¹³³anda: ḥaḳda C.D.

³¹³⁵muṭlaḳ: āhir C.

³¹³⁶hāki: cāne B.

³¹⁴³farḳ durur: farḳ dur C.

- 3146 Kande varsam ol menümle biledür
Bile olmayanuñ işi hiledir
- 3147 Lik bilmem t̃alib-i maṭlūbuyam
Yohsa cānā Yūsufa Yaḥkūbuyam
- 3148 İdemezdi fark gören benden anı
Şöyle mestüm sözlümden ikrār kanı
- 3149 Ol ki düşdi işbu vaḥdet bahrine
Kaṭresiyle bahrinüñ gör farkı ne
- 3150 Ger düşe deryaya āhir kaṭresi
Baḥr olur ol şalma ḥalka bu sesi
- 3151 Baña virdi işbu ḥālī rāygān
Lik erindi eski derdüm pes hemān
- 3152 Artmasun mu ey perī derd-i Ḥudā
Kim birine beñizemez hiç bir şadā
- 3153 Görişen görmiş iken dīdārını
Şaḳlanur tekrār ider bāzarını
- 3154 Yine başdan itdirtür aña niyāz
Kim yanından gitmeye ol kış u yaz
- 3155 Gördüm olmaz āhirī aytdum aña
Billāhi ḥarz-ı ḥālüm var saña
- 3156 Luṭf idüp aytdı baña ey merd-i dīn
Söyle ḥālin aydayum tek var hemīn
- 3157 Aytdum aña ḥilmimi cehl eylegil
Sen saña müşkillerin ḥall eylegil
- 3158 Kim bu yirde ḥilme t̃alib olmasun
Vāşıl ile ḥayna ḡayrum ḳalmasun
- 3159 ḥilm-i maḥfī ile ḥilmüm tā ebed
Kim bu cehlüm olmaya ḥuḳbāya sed
- 3160 Kim idem āhir semāya ey hümā
Arz ola payımda tā kim bu semā

- 3161 Yoḥsa cānā nice bir vaşl u firāk
Kim degülsüñ baña cānā sen irāk
- 3162 Kim buyurdı bunı ol kim dīn eri
Ya kıanam ben size gezmek serseri

قال عز و جل ونحن اقرب اليه من حيل الوريد

- 3163 Ğayrı yokdur her ne var °aynın durur
Girmeyenler °aynına ğayruñ durur
- 3164 Dil bu bahre ey perī dalmış durur
°Aynı zāta kaçresin şalmış durur
- 3165 Añlaturken cān u dil bu şevķ ıla
Diñle imdi yine cānān ne kıla
- 3166 İrdi yine sem°üme çün bir avāz
Bildüm anı kim durur ey serfirāz
- 3167 Şevķum artdı yine gördüm pes hemān
Baқdum anda dostu men gördün °iyān
- 3168 Līk canum görine itmez karar
Urdı yüzler hāke ağlar zār u zār
- 3169 Gör bu hāli yine artdı iştiyāk
Vāşıl iken bilmezem ne bu firāk
- 3170 Bu olur mı ey perī ba°de'l vişāl
Vir cevābın sen meni ol derde şal
- 3171 Kim görünmez ey hūmā vāşıl Hakkı
Vuşlatından şa°id olan ola şakī
- 3172 Ol ki oldı işbu şiklerden emīn
Aña rahmet itdi Rabbü'l °ālemīn

³¹⁶¹baña cānā: bilürüm baña B.C.

³¹³⁶bir: C.D.

³¹¹⁶⁷yine gördüm: gör kim C.

⁴³¹⁷⁰sen meni ol derde şal: ya bu sözder hişşe al C.

3173 Şirk degül mi anı men görmek aḥī
Kim anuñ gayrısı var mı bir daḥı

3174 Anı görmek ansızın olmaz i yār
Kim görirler anı anuñla ne var

قال عليه السلام رایت ریی بریی لایعرف الیق الاالحق

3175 Ger olaydı anı görmek gayrıdan
Len terānī dimez idi iş iden

3176 Yahşı aña sözlerüm ey merd-i ḥāş
Kim geyürdüm ‘ilme men kat kat libās

3177 Aydı virdüm görmegin yolun saña
Neylemege i‘tikāduñ yok baña

3178 Söz öküşdür diñle ey şāh-ı cihān
Aydayum men rüyetiñ şonuñ ‘iyān

3179 Çün işitdüm bī-cihet geldi avāz
Mende itdüm bī-cihet yāre niyāz

3180 Diñlediysem istemem men ol sözi
Diñlemezsem gūş ider aç gözi

3181 Şeş-cihet gördüm velī andan geri
Cān içinde şöyle kim ol dilberi

3182 Cümlesinden bile andan cümlesi
Bī-cihet demek bu durur kes bu sesi

3183 Şeş-cihetden irdi lakin bir cihet
Līk anda münderic her bir cihet

3184 Vecde vardum yumdum āḥir gözümü
Bağmadan gördüm cihetsiz sözümi

3185 Oldı mir‘atūm Ḥudā gayrıya men
Şöyle kim ‘ayn olmuşam feh̄m eyle sen

^{3177b}Görmek isterseñ sen meni ol derde şal C.D.

³¹⁸⁴Bağmadan: Yağmadum / sözümi: yüzümü C.

- 3186 Aldı benden benlögüm işbu şadā
Olup āhir cān u dil aña fedā
- 3187 Ki dilā alan vireni görmedüm
Kendi serüm lîk gayra irmedüm
- 3188 Diñle imdi bu maḥal ey merd-i dîn
Pes ne oldu aydayum anı hemîn
- 3189 Gördüm anda bir burak üzre o cān
Yār ile eyler tekellüm bî-zebān
- 3190 Biri °aşık biri ma°şuk-ı vülcüd
Bu ne sırdur deyu virdüm ehl-i cüd
- 3191 Yeñi başdan yokluğum var eyledi
Nār-ı °ışkı cānıma kār eyledi
- 3192 Cānum içre gördüm āhir ol nigār
°Arz idüp nazın baña eyler nişār
- 3193 Şöyle kim eyler tecellî tîz tîz
Bir tecellîde kopar biñ rüst-ā-hîz
- 3194 Bir tecellî gerçi cānā bî-vülcüd
Lîk gördüm tapdum kıldum sücüd
- 3195 İtmeye mi şöyle eyler kim hitāb
İstimā°ı bağrımı eyler kebāb
- 3196 Gerçi bî-harf nuṭṭı ider ol şeh-sülvār
Neyleyem ki gamzeni cānum tıyār
- 3197 Men anı anı vü o meni ey merd-i hāş
Cezb idüp almış ve geymiş bir libās
- 3198 Vecd içinde itmişüm kim men aña
N'oldı benlik senligi göster baña
- 3199 Bu degül mi güne gelmekden murād
İş bu bağı kapılar ola küşād

- 3200 Bildüm anda āh u feryād u fīrāk
Cāna olmuş bu hicāb kalmış ırāk
- 3201 Dosta irsem didigüm hicrān imiş
Her vülcüd içre meger ol cān imiş
- 3202 İstedüm ki men bu hicrandan geçem
Rah-ı Hāḡda māverā sırrın açam
- 3203 Baḡdum her cānibe yoḡdur tarīk
Giderüm bīten degül benlik refīk
- 3204 Kimse yoḡdur yār u yoldaş yarımā
İrdigüçün yāre yāram baḡrıma
- 3205 Līk itmez dil taḡammül neyleyem
Ya bu derdi kime yānup söyleyem
- 3206 Cān-ı pāki şöyle ḡayran eyledüm
Yeni başdan çeşmimi kan eyledüm
- 3207 İrdi yolum bu maḡal bir mülke üş
Raḡat oldum cān-ı pākim oldu ḡoş
- 3208 Ger şorarsañ sen bu mülküñ ḡālını
Tut ḡulaḡın aydayın aḡvālını
- 3209 Bir şehirdür bu şehir kim ey perī
Anda varan mürdeler olur dīri
- 3210 Taş u toprakdan degüldür ol i yār
Geçmemiş bennā elinden ol ey yār
- 3211 Anda olan bunda yoḡdur birisi
Līk bunlar yire anuñ dirisi
- 3212 Bu ʿarāzḡur andaki cevher durur
Gören anı ey perī bil er durur
- 3213 Kim o mülkde ne zamān var ne mekān
Līk bunda her ne var anda ʿiyān

³²¹⁰Geçmemiş: Çıkmamış C.D.

³²¹³Kim o: iş bu C.

- 3214 Düşdüm āhir men bu vahdet baħrine
Mażhar oldum luţfuna vü kaħrına
- 3215 Ger şorarsan sen bu şehrin adını
Aydayum men bilesin üstādını
- 3216 Yoķluğum şehri durur bu ey dil̄r
Kim varan olur añā ey şeh em̄r
- 3217 Girmedin cānā bu şehre Aħmedī
Kim bu ʿilmiñ şehriyüm ol dimedi
- 3218 Kıl tefekkür bu ili ey merd-i hūş
Olmaya bu tā ki ğayrıya kıyāş
- 3219 Germeye ger ādemi bu şehre çün
Añā gelmez ey perī ʿilm-i ledün
- 3220 Girdigiçün men dahı bil kim i yār
Gör neler eyler yüzümden āşikār
- 3221 Cism u cānsız ey hümā ben bī-zebān
Söyledüm ol dostā oldum şād-mān
- 3222 Gerçi ana söylemek hācet degül
Kim bu ayın orada ādet degül
- 3223 Lik gördüm bu maħal çün bir kapu
Giren anda ey perī eyler tapu
- 3224 Bir tılsım itmiş ana Perverdigār
ʿAķl irişmez ʿilmine ey şehriyār
- 3225 ʿĀciz anda ʿālim u hem ʿārifān
Kim añılmaz anda sen ü men ʿaķl u cān
- 3226 Şöyle mestdür enbiyā vü evliyā
O tılsıma varmağa dir yoķ yaya

3216: em̄r: ğab̄r C.

3217Kim: Ben B.C.D.

3221hümā: perī C.

3224ʿilmine: sırrına C.

- 3227 Böyle gördüm hâli çün kim ey ahî
Gitdi 'aqlum 'âciz oldum men dağı
- 3228 Yüz urup oldum dedigüm ey İlah
Tut elüm kaldur meni ey pâdişâh
- 3229 Söyleyince bu sözi ey pür-kemâl
Geldi 'aqlın gör ki neyler zü'l-celâl
- 3230 Gördün anda evliyanın leşkeri
Çande varmış neylemişler her biri
- 3231 Kalmış anda her biri hayrân u mest
İçdigiçün ey perî cām-ı elest
- 3232 Gördüm olmaz koydum anı ey püser
Geçdüm andan kim olam men pür-hüner
- 3233 İrdüm âhir enbiyānuñ cem'ine
Yandı anda per ü bālüm şem'ine
- 3234 Şefkat itdi enbiyâlar çün baña
Aytdı geçdüñ yok hicābın baqsana
- 3235 Bağdın âhir bu maḥal ey şehriyâr
Zâtum içre bir perî itmiş qarâr
- 3236 Yandum anuñ şem'ine nâr oldı nûr
Ol ben oldı benlügüm gör baña dur
- 3237 Çünkü buldum hâşılın haḳḳa'l yakîn
Gayrı 'ayn olmuş özüm bil pes hemîn
- 3238 İrdüm âhir bî-cihet menziline
Hem cihetsiz menziliñ menziline
- 3239 Gördüm anda cümleñiñ icrāsını
El urup çıfılatdum 'ışkuñ taşını
- 3240 Bir nazar şaldum bu 'arz u âsumân
Giri kalmış Cebrā'îl ile hemân

³²³⁴geçdüñ: yırtduñ C.

³²³⁶b mısraı: Ben oldum ol görinen baña dūr C.

³²³⁸Hem: Bî C.

- 3241 İş bu ferş u ‘arş u kürsî hem melek
 Qaldı terk itdüm dahı çarh-ı felek
- 3242 Lâ halâ vü lâ melâ ey dîn eri
 Oldı maqşûdum bulardan ilerü

قال عز و جل شول هطوى السماء كطى السجل للکیت

- 3243 Oldu baña bunda gör gökler zemîn
 Kim maqâm-ı Mahmudu bil bu hemîn
- 3244 Gidüp keşret gelüp vaĥdet bir oldı
 Dun u gün içre özi gizli sır oldı
- 3245 Niçün yazduñ cihetden imdi anı
 Ki gösterdiñ bu yüzden lâ-mekânı
- 3246 Olur mı böyle ikrârüñ ĥayâtı
 Sefer idüp cihetder göre źâtı
- 3247 Odur ikrâr kim görürdi o źâtıñ
 O ikrâra muvâfiķ küllî bâtın
- 3248 Münezzeĥdür cihetden çünki Allah
 Cihetsiz vâsıl ile olma gümrah
- 3249 ‘Anāsırdan elin çek qalbe gir gel
 Bulup mürşid-i kâmil el al el
- 3250 Boyanup rengine âĥi o yârüñ
 Cihānuñ iç yüzünden ola kârüñ
- 3251 Olasuñ tâ ki sırdan sen ĥaber-dâr
 Açıla qalbiñ içre genc-i esrâr
- 3252 Ne kim vardur iki ‘âlemde ey dost
 Ki kesbîdür biri anuñ biri post
- 3253 Ĥaber-dâr olasan sen cümle ey cān
 Ki itmişdür bunı Ĥaķ merde iĥsân
- 3254 Eger inkâr idersen gizlü kâra
 Qoparsuñ rüz-i maĥşer yüzü qara

- 3255 Hâtır kıl itme sen inkâr bu kâra
Olasuñ tã ki mahrem sen de yâra
- 3256 Biri dahı budur derdiñ özünde
Ki kat kat perdeler yetmiş gözünde
- 3257 Anı dahı idem saña qarındaş
Kimiñ remz eyle anuñ kimisin fâş
- 3258 Tutarısuñ cãn kulağın baña i yâr
O remzdür ki saña keşf-i esrâr
- 3259 Vallâ bu maḥal itsün qararı
Ki tırdı ey hüma ʿışkuñ bî-kârı

Bu faşl qabrde mevtâya suʿâl nedür anı ve nice esrâr ḥaqqında beyâr ider.

- 3260 Gel imdi diñle şāhum bu arayı
Seçersen maʿniden āğ u qarayı
- 3261 Qapanmış gözleriñ görmez cihanı
Aña sed olup āḥir cism-i fāni
- 3262 Ne ḥāletdür bu ḥalet ey qarındaş
Ḥudānuñ luṭfı saña olmaya aş
- 3263 Neden bildiñ eger dirseñ eyâ cãn
Budur şāhid gel imdi diñle bir an
- 3264 Haber virsem saña bu bātın işden
Kabul itmez kaçarsuñ ol baqışdan
- 3265 Nedür dirsem qararum imdi i yâr
Kulaq tıt imdi baña yine tekrâr
- 3266 İdersen mürdeyi qabr içre iḥyâ
Suʿâl itmek için ey merd-i ra'nâ
- 3267 Sözüñ ḥaḥdur bu işler olmaz inkâr
Vallâ ki saña bundan suʿâl var

³²⁵⁵itme sen inkâr: itme inkâr sen B.

³²⁵⁶gözünde: özlünde C.D.

- 3268 Tatalum kabır içinde aytdıñ anı
Ya neylersin deñizde boğulanı
- 3269 Yanar ateşlere hem nice insân
Yiyer anuñ nicesin hem kurd u kaplan
- 3270 Niceler cenk içinde dağı i yâr
Düşüp kalur çürür anda ne kim var
- 3271 Kimiñ dağı anuñ mumya iderler
Ezerler ekl idüp üftâ iderler
- 3272 Kimisin pâre pâre idüp ey cân
İderler anı çün bir cāha galtân
- 3273 Kimiñ çengeller üzre çürüyüp çün
Turur ol mağv olunca tã dñn u gün
- 3274 Haber vir imdi bundan ey dil-ārâ
Ki feth olsun bilürsün işbu ara
- 3275 Hudâ kâdir durur gerçi her işe
Valla fehmiñ olunmaz Hakkâ pîşe
- 3276 Gel imdi vir bunuñ āhir cevābuñ
Bilevüz biz haṭâ ile şevābuñ
- 3277 Bilür Mekke bunuñ ʿilminde ey cân
Lîk yokdur kalursañ reng u hayrân
- 3278 Çekersem men seni āhir suʿāle
İdersin ʿacz ile Hakkâ havāle
- 3279 Cevāb olmaz bu sırrı bilmek ister
Eger ʿālim iseñ ʿilmini göster
- 3280 Ve ger ni diñle menden anı i yâr
İdem bir bir valla itme inkār
- 3281 Ne kim itdüm anı bir bir eyā cân
Diyem āhir nedür gör kāmîl insân

³²⁷⁹Eger: Aña B.

- 3282 Bular ma^cnî degüldür hiç su³âle
Ki ma^clumdur bu sırlar ehl-i hâle
- 3283 Ne yüz derse buların pes su³âli
Mezar gez hay oldur hasb-i hali
- 3284 Bular yandı vü görindi bedenden
Su³âl olan bedenden iş idenden
- 3285 Bular çekdi elin zâhirden ey cân
Açıldı bātını anuñ kemā-kān
- 3286 Gözi görmekde bu dil söylemekde
İşitmekde kulağ ağız yimekte
- 3287 Elin çekdi kapandı zâhir i yâr
Açıldı bātını anuñ ne kim var
- 3288 Lisân-i hâl ile ey ^cabd-i yezdân
Su³âl eyler bulardan bil kim ey cân
- 3289 Halâş olmaz biri aşla su³âlden
Ne hâşıl bilince kırı kılden
- 3290 Dilerseñ aydayuñ men bir mişâli
Ki fehm olsun bu ma^cnâdan kemâli
- 3291 Kulak tut imdi baña ey dil-ārā
Ne remz eyler saña şâhum bu ara
- 3292 Bir âdem varsa âhîr nevme i yâr
Görünse düşde aña nice bed-kâr
- 3293 Harāmiler dilā şayd itse anı
Urup ser-pā aña pend-i girānı
- 3294 Kesüp ayakların hem ellerini
Cudā itse dağı hem dilledini
- 3295 Anuñ burnuñ kulağın ey sūhan-dan.
Dağı kesse boyansa kıana ibdān
- 3296 Buña beñzer nice işler ne kim var
İdeydi düşde aña şöyle ey yâr

- 3297 Kağanı göklere zāhir çıkardı
Aña yalvaruben kanı akardı
- 3298 Beden yatur döşekler içre ey şāh
Di imdi kimdür anda eyleyen āh

قال عز و جل ان الله على كل شئ قدير

- 3299 Eger rūhdur dir isen anı ey cān
Qabūl itdüm vallā diñle bir an
- 3300 Kağan kim uyanır ol dem ol ādem
Ne kim gördi ider saña açup fem
- 3301 Gelendür çünkü kendi imdi i yār
Neden oldu bu işden ol haber-dār
- 3302 Eger ʿāqıl isen al bu meşelden
Ne hāşıl yoḥsa āḥir kıl u kâlden
- 3303 Eger dirsən ki şāhum yok bu düşdür
Ölüm gayri egerçi bu da hoşdur
- 3304 Diñle gayrı ikisi birdür anuñ
Ki itmiş hükümünî hâzret buranuñ

قال عليه السلام النوم اخى الموت

- 3305 Anı şorsañ dilā buldum bedenden
Beden dir mi iden menüm anı men
- 3306 O dem itsen o cismi pāre pāre
Uyanup gelse ol kes bu diyāre
- 3307 Olur mu ol beden andan haber-dār
Cevābuñ vir suʿālin imdi zinhār
- 3308 Bunuñ kangısı oldu imdi insān
Ki ḥayvāndur biri anuñ biri cān
- 3309 Beden ala nedür şāhum o cānā
Odur kim geldi cānlar ad u şāna

- 3310 Koyup her birine bir ismi āhır
O yüzden zāhır ola cismi řāhır
- 3311 Anı tebdīl ide misline i yār
Bulınmaya ara yirde ol āgyār

قال عز وجل واذا شئنا بدلنا امثالهم تبديلا

- 3312 H̱aber yokdur eşer yokdur bedende
H̱aqquñ varlığıdur anda idende
- 3313 Ki sensin varlığı ol pādīřāhuñ
Olupdur ol vüćüd ancak gūnahuñ
- 3314 Ara yirde gey didi ol vüćüduñ
Olurdu ey perī maqbūl süćüduñ

وجودق ذنب لا يقاس عليه ذنب اخر

- 3315 Özin yokdan yaratdı ol Allah
H̱aqquñ varlığıdur vallah vallah
- 3316 Gider şirki imān it sözlerüm gel
Ki müşkiller o cism içre ola ħall
- 3317 Ve ger ni zāyi^c itdiñ kendi zātīñ
Değıřtirdiñ cehennemde řıfātuñ
- 3318 Aduñ insān iken ħayvāna dūřdı
Belā arıları başına uşdı
- 3319 Anuñ kim kākımadı řalbden gūmānı
Řapaķlandı cehennem aldı anı

ن الله لا يغفران يشرك به ويغفرمادون ذلك

- 3320 H̱udāya izzetiñ ħaqqı emān vir
Bunı mahv it birine cism u cān vir

3315vallah u bi'llah B.

- 3321 Saña lâyıķ degül bu cism-i fāni
Görinesin añā ol bil ile anı
- 3322 Seni terkīb olan görmek muḥaldür
Budur men bildigüm o ğayrı ḥāldür
- 3323 Seni gören yine sensin efendi
Ki oldı ʿāşıķuñ cism-i bülendi
- 3324 Anı görmek olmaz ğayrı i yār
Ki yokdur ğayrısı sen epsem ol var
- 3325 Anı gören yine kendi gözidür
Ki ol gözin vücūdı kendüzidür
- 3326 Bu bir ʿālī maķāmdur kim eyā cān
İrenler bu araya virdiler cān
- 3327 Özüñden ğayrı şıĝmaz bu araya
O dur kim beñzemez bu māverāya
- 3328 Muḥammed kim dimişdür maʿallah
O menzildür kim aytdum ey yülzi māh
- 3329 Bu bir menzildür āḥir ğayrı yokdur
Bu menzile irenler ğayrı tokdur
- 3330 Taleb kalur bu yirde ey karındāş
Suʿāl itme idersem refʿ olur baş
- 3331 Muhammed bile şıĝmaz bunda i yār
Daḥi cānā mālīk-i mürsel ne kim var

قال عليه السلام لى مع الله وقت لا يسعنى ملك مقرب ولا نبي مرسل

- 3332 Yeter eḥline besdür ey sūḥan-dān
Karar itsün kalem şabrıyla yarān
- 3333 İşidesin bunuñ sonuñ tamām it
Ne kim yazsam gerek ey serv-i kāmēt

Bu faşl telkîn ve mevtānuñ bātına nice aḥvālî rumûz ile beyān ider.

- 3334 Gel imdi diñle ey şāh-ı dil-ārā
Ne yüzden şerḥ olur āḥir bu ara
- 3335 Ki budur ey perî derdün ḳapısı
Örölsün ḳapu yok evde ev ıssı
- 3336 Adın telkîn ḳoyup eyler cehālet
Degil mi bu efendi ulu şalāt
- 3337 Ḳanı ʿilm-i meʿānî ʿilm-i esrār
Ki itmişdür anuñ sırrını izhār
- 3338 ʿAref dırsın nʿidem kim bilmemişsin
Bu eski bilgiden el silmemişsin
- 3339 Gider bu bilgini refʿ it ḥicābı
Görem dırsen eger o āfitābı
- 3340 Eger dirseñ idüpdür bunu ḥazret
Degöldür yok mu ayda āşî ümmet
- 3341 Daḥi maʿşüm idi İbrāhim Edhem
Çeker mi ey perî maʿşüm olan ḡam
- 3342 Nedür ol telkîni yā telkîn anı
Elin çek var bu sözden ḳo anı
- 3343 Buña daḥı idem ben bir mişālî
Biline tā bunda ḥasb-i ḥālî
- 3344 Firāş içre bir ādem şöyle cān
Uyusa ḳalmayup hiç anda izʿān
- 3345 Düşünde imdi ḥākim tutsa anı
Anı zarb eyleyüp itse ḳaḡanı
- 3346 Uyandıkda bir ādem anı ey şāh
Naşîḥat itse olur mu ol āḡāh
- 3347 Ki ol bātın durur cānā bu zāḥir
Muḥālifdür bu cisme cism-i tāḥir

- 3348 Bular şādā idüpdür bir birine
Ki her biri kemālince görüne
- 3349 Olaydı ger beraber bunlar ey cān
Olurdu iki ʿālim ʿilme yeksān
- 3350 Bu fānīdür efendi bākidür ol
Velī bundan açılupdur aña yol
- 3351 Bu mektep durur āhirī fanī
Velī tahtındadır ʿilm-i nihānı
- 3352 Ne kim vardur anuñ muṭlaḳ kemāli
Bu ʿunşurdan okudur zü'l-celāli
- 3353 ʿĀkil iseñ saña besdür bu kelām
Yohsa ḳalduñ cehl içinde şubḥ u şām
- 3354 Bilen ile bilmeyen bir olmadı
Bilmeyen oldu vü bilen olmadı
- 3355 İster isen ger buña şāhum delīl
İşde budur kim getürdi Cebrāʾil

قال عز وجل هل يستوى الذين يعلمون والذين لا يعلمون

- 3356 İmdi itme bāḳī fānīye kıyāş
Kim bedel olmaz hūba işbu kıyāş
- 3357 Görmemisin bir kişi āhir i yār
Öldiginden şoñra nice rūzigār
- 3358 Yine anı nevmiñ içre ey perī
Gösterür Ḥālīḳ görünir her biri
- 3359 İmdi oldu iki bu cismiñ iki
Biri anda biri merd oldu iki
- 3360 Ol kim anda ol ḥaḳīḳatda i yār
Kim görünür bāṭınında āşikār

- 3361 Zāhir içre anı görmek ey perî
Dimedi Hâlık u hem peygamberi
- 3362 Gerçi kâdûr her işe Allah 'iyân
Ger ola işi 'iyân u ger nihâh
- 3363 Lîk 'ilmiñden ayırmaz işini
Yaz ider mi görmemisin kışını
- 3364 Her ne kim takdîre çekmişdür kalem
Yürüdü hûkmüñ anuñ çekmez elem
- 3365 Emr-i künden ol muḳaddem her ne var
Yazuben anı kalem itmiş qarâr
- 3366 Anı ta'bir eylemez Hâḳḳuñ işi
İmdi ma'nâ ben didigümdür kişi
- 3367 Her ne kim itdiñ ezelde oldu yol
Bu ebedde yine anı ister ol

قال عليه السلام ان الله يعامل العباد في الايدي على ما عملهم في الازلي

- 3368 Ḳalbe gir gel tâ ki 'ilmiñ ḳalb ola
Ma'rifet deryâsı ḳalbine tola
- 3369 Olmayasuñ ḳalbiñ ıssı ey aḥî
Âḥirin nef'î yoḥḡ gayruñ daḥî

قال عز وجل يوم لا ينفع مال ولا بنين الا من اتى الله بقلب سليم

- 3370 Ger olursa ḳalb ile işiñ tamām
Râh-ı ḥaḳda yûztüñ aḳdur ey hümâm
- 3371 Kim öztüñ ḳalpdür öztüñ olmuş kışır
Kışrı ḳo gel ḳalbi gör ḳalb-i beşir
- 3372 On sekiz biñ 'âlem içre her ne var
Bâtınıñda ḥalk idüpdür Kırdigâr

3363kışını: kışı B.

- 3373 alp nedür kim yire göge şıgmayan
Şıga aña ey perî günden °iyân

لا يسعنى عرضى ولا سماءى ولكن يسعنى قلب عيد المؤمن

- 3374 °Aqlını cem° it bu yirde ey kişi
Degme kes añlaya bilmez bu işi
- 3375 Lîk cānā alb nedür bilmek mual
Bir kesiñ batnı mıdur ey pür-kemāl
- 3376 Batn içinde ayrı yok ma°lüm ne var
Aña girmekden münezzeh Kirdigār
- 3377 Olmayan insān-ı kāmīl ey °azīz
İş bu nazmum idemez aşla temiz
- 3378 Neyleyem ki ouşam dirseñ baña
Āhirî düşmen olursuñ sen baña

المرء عدولما جهل

- 3379 Ya idersin ādirîdür ya dehrî bu
İmdi bunu açmayalum örte o
- 3380 Bu degül mi Hāa men °arz ettüğüm
°Arz-ı dā°im üstüme farz ittüğüm
- 3381 Hîkmetinden gerçi kim olmaz su°āl
Lîk cānā itmesün alur bu hāl
- 3382 Derdüm aña dime ya kime diyem
Hiç olur mu dimeyem amın yiyem
- 3383 Lîk aña anuñ ile söylerem
Her ne eylersem özüñden eylerem
- 3384 Bildirtür āhir bu hāluñ kārını
Gösterüp ol yāre ger ayārını

³³⁷⁸düşmen: düşmān B.

³³⁸²dime: dimeyem B.

- 3385 Başka başka her biriyle iş ider
Kimini ol bahār u kış ider
- 3386 Ya'ni kimiñ ağladur kimiñ i yār
Güldürtür āhir hālince her ne var
- 3387 Ālet eyler ol seni işler işi
Vākıf olmaz hāline hiç bir kişi

*قال عز وجل ومارميت اذرميت ولكن الله رمى

- 3388 Yanmayam mı işbu kavme men i yār
Kim bu devletten diseñ eyler firār
- 3389 Nefsi urmuş aña inkār bendini
‘Aklı nākış bilmez olmuş kendini
- 3390 Kalmış āhir kāl ile inkār ile
Hāli yok olmaz muşāhib yār ile
- 3391 Dili ‘ālim kalbi cāhil bī-gümān
Söyleseñ bir hak sözi itmez ĩmān

التقول اكل منافق عالم اللسان وجاهل القلب يقولون ماتعرفون ويفعلون ماتنكرون

- 3392 Merd odur kim merde ikrār ide ol
Kim o merdden açılır Allah’a yol
- 3393 Kalbi anuñ beyt-i haḳdur bī-gümān
Ger ne aña oldu āhirī nişān
- 3394 Ğayrı yirden Haḳḳa yol yokdur kişi
Yahşı aña yahşı bil sen bu işi

قال عز وجل وفي انفسكم افلا تبصرون

- 3395 Saña besdür bu kelāmum iy yarā
Bundan artuḳ nazma gelmez bu ara

* 8/Enfāl, 17.

- 3396 Ḵalbi  arif  unki beytull hdur
İmdi anu    hibi Allahdur

لا موجود الا الله ليس فى الدارين غير الله

- 3397 İstedi   n   yleki ol p di  h
C mlen   ma b dı oldur İ  h
- 3398 Oldı   ir  abdi  ma b dı   n
Her birine g ster p yol d n u g n
- 3399 C mle e y lar ki vardur ey dil r
Her birinde g ster r bi  t rl  sır
- 3400 Neyley m ki  e m-i   lem giled r
Bilmez anı kim anu la bile  r
- 3401 K ad e  t k lli  ey  n ma n sı bu
Fehm id p bu nazmumu cehlini yu
- 3402 M siv dan el yuyup   ir i y r
T  ki sende idesi  h  k   ik r
- 3403   n bulardan olasu    ir h l  
Dimese  i bu h  dur h  ka n s
- 3404 H d dan ister isen imdi rahmet
İm n it s zlerime ref  ola sed
- 3405 Ve ger ni bildiginden d nmeyes  
Anı umma bu ni metten yiyes  
- 3406 Ki bu ni met g d y-ı c n durur bil
Yimez herkes olur i s n durur bil
- 3407 Bunu  ehli deg ld r   r- unsur
Ki  unsur ehli olmu  buradan d r
- 3408 Bulardur h   ile b z r idenler
H   kat g  - eni nde z r idenler
- 3409 Bularu  varlı ı tar c olupdur
H d nu  g yrisından  c olupdur

- 3410 Bular bûlbûl ol güldür bil kim i yâr
Bulara nisbet olmuş gayrılar hâr
- 3411 Bulardur rûz u şeb mi^crâc idenler
Külâh-ı devleti bil tâc idenler
- 3412 Buları bilmez illâ yine Allah
Vilâyet şehri içre ey yüzi mâh

اولیای تخت قبای لا یعرفهم غیرى

- 3413 Bular olmayaydı dâr-ı fenâda
Kimesne irmez idi bir murâda
- 3414 Bular kudret işidür pâdişāhuñ
Ki işler işini dâ³im o mâhuñ
- 3415 Bularuñ dilleri kudret dilidür
O kim añlar bu dilden ol velîdür
- 3416 Ne bilsün bunlaruñ kadriñ ^camâlar
Ki devr eyler bular ile semâlar
- 3417 Bulardur pâdişāhuñ gizli genci
Kime kim yahşî iderse gide renci
- 3418 Bular miftāhidur rebâb cānānuñ
Bulardur gayrıda olmaz inanuñ
- 3419 Olar kim buldılar âhir buları
Getürdiler ala şîrîn hûları
- 3420 Ki hâkdandur bu hûlar ey dil-ārâ
Taleb-kâr ol anuñla anı ara
- 3421 Bulasuñ hâkka hâkķı tâ kim ey cān
Olup âhir hâķīķat kāmîl insān
- 3422 Bu hâķı bulmayan ^cālemde i yâr
Tabi^cat cāhına olmuş giriftâr

³⁴¹⁰Bular: Bulardur B.

³⁴¹³Kimesne: Kimseler B.

³⁴¹⁴Bular: Bunlar B. / Ki: Anlar B.

- 3423 Anı ister nûrundan ğayrı yirde
Ki olmuşdur bu işiñ aña perde
- 3424 Cihetsizdür cihetden iste anı
Kanı göster cihet içre bul anı
- 3425 Münezehdür cihettden Hâlık i yâr
O ki ikrâr ider sen añı. inkâr
- 3426 Dilerseñ hücet-i cānā bu kārā
Kulak tut imdi olsuñ āşikāre
- 3427 Hâbîb kim oldı mi^crâc-i hâşı
Ki inkâr eyleyenler oldı ^cāşî
- 3428 Görüp rûy-ı Hudâyı oldı mestür
Ki ğark oldı o deryāya olup nûr

قال عليه السلام رایت ربي فی ليله المعراج سناثامرد قطط

- 3429 ^cAyn-ı ^cāşık bu arada yāş gider
Fāş iderse belki şāhum bāş gider
- 3430 ^cAşka kûl olmak dilā müşkil durur
Kim o bûlbûl sevdiği bir gül durur
- 3431 ^cAşq ilinden niceler olmuş helāk
Gözi yaşlu bağı başlu sîne-çāk
- 3432 Söyleyüp dilden dudakdan ol ola
Tā ki sendin aña şāhum yol ola
- 3433 Yimez içmez muttaşıl ağlar gezer
Gāh şehir āgāh bir tağlar gezer
- 3434 Kimse bilmez ol kesiñ hālin i yâr
Niceler mecnûn olup cānā kıyār
- 3435 Kan döker çeşm-i sirişki ey dilîr
Yâr ile olmak için vahdetde bir
- 3436 ^cĀşıkun hālin dilā bilmek muhāl
Kim degüldür ^cilmi anuñ kıl u kal

- 3437 Murg-ı ʿışkı aňlar itmişdür şikār
Kim idüpdür ʿāşıkun aşlın āşikār
- 3438 Ğayrı bilmez aňları illā Hudā
Ol durur kim zāhir oldı bu şadā

اولیائی تخت قبائی لایعرفهم غیرى

- 3439 Aňladı cān u göñül ahvālını
Farq ider ʿāşıkla ʿışkda hālını
- 3440 Ādem iseñ ʿışk eviñ eyle tavāf
Ta ki aqluñ murguna cān ola Ķāf
- 3441 Söyleyen dilden dudağdan ol ola
Tā ki senden aña şāhum yol ola
- 3442 Tutasuñ ʿāşıklarun destün müdām
Bula senden dahı ʿālem intizām
- 3443 Cümle ālem emrine fermān ola
Vaşluñ için nice yüzbiñ kān ola
- 3444 Rüy-ı pākiñ görmege ey şehriyār
Niceler ide işigiñ ihtiyār
- 3445 Münkir u mümin u münāfık seçile
Aşk erinün cāmı senden açıla
- 3446 Herkesiñ derdine dermān olasuñ
Kime küfr kime imān olasuñ
- 3447 Ol kim oldı rahmetiñ kārı i yār
Müddeʿiler andan eylerler firār
- 3448 Kim diliñden bilmez anlar ey perī
Ol sebebden görmedi peygamberi

المرء عدو لاجهل

- 3449 Keşret itme gel kelâmı ey ʿazîz
Kim bu ʿilmi her kişi itmez temîz
- 3450 Bes durur bu var dahı ol derdi gör
Münkiri koy var yûri sen merdi gör
- 3451 Münkiriñ hâli mükedderdür i yâr
Mü'min olan itmez anı ihtiyâr
- 3452 Mü'mini sen münkire itme kıyâş
Kim beraber görtür anı işbu nâs
- 3453 Mü'min oldur müslime sultân ola
Gayrılar kul ol bir ulu kân ola
- 3454 Evliyānuñ sırrını ey merd-i hâş
İde âhir kendüye kat kat libâs
- 3455 Cāmesiñ tebdîl idüp üryân ola
Cân içinde ey perî ol cân ola
- 3456 Yine anuñ her işi âhir tamâm
Kim ola insân-ı kâmil ey hûmâm
- 3457 Bes durur bu kim muḥal ey şehriyâr
İrdi âhir menzile itsüñ karar
- 3458 Kim nice bunda durur ey dîn eri
Diñler iseñ aydayın kalma giri

Bu maʿnâ anı beyân ider kim ḥazret-i Kûrʾân ne yüzden nâzil olup t
ḥurûf bî-şavt ḥazrete nice gelmişdür.

- 3459 Gel berû ey bûlbûl-i nâzik zebân
Aç dehānuñ cûşa gelsün ʿâşıkân
- 3460 Bâğ-ı yâre çünki girdiñ ey dilîr
Söyle imdi kim ʿiyân olsun bu sır
- 3461 Sır içinde sır budur sırdaş budur
Derdine dermân olan arkadaş budur

- 3462 Yırt bu ğaflet perdesin aç bu gözüñ
Ġavrına irmek için her bir sözüñ
- 3463 °Ayn-ı kâlbi sen idersin ger küşād
Añladuñ nazmum hemān adın murād
- 3464 Diñle imdi anı menden ey °azîz
Lîk fehmi it sözlerüm eyle temîz
- 3465 Hâk Te°âlâ kim kelâm-ı °izzeti
İtdi irsâl ya°nî ol pür-devleti
- 3466 Kimdür ol kim vire °aşlından haber
Fer°i bilmek ola tâ ki mu°teber
- 3467 Hâk Te°âlâ nuṭṭı ider mi harf ile
Hem daḥı anuñ yanında şavt ile
- 3468 Hâk münezzehdür bilürsüñ pes hemān
Bî-ḥurûf eyler tekellüm her zebān
- 3469 Buña şâhid istemezler ey kişi
Kim görenler anı bildiler işi
- 3470 İmdi şâhum tut kûlâgum sen baña
Çün su°âliñ eyledüm anuñ saña
- 3471 Lîk şanma men anı inkâr idem
Bu aradan münkiri mūrād idem
- 3472 Kaşdum anuñ °ilminüñ izhârıdır
Kim bu ma°nâ enbiyâlar kârıdır
- 3473 Ol ki bildi bunu ehl-i hâl olur
Harfî yokdur ya nice irsâl olur
- 3474 Ger sıfâriş birle dersen ey °azîz
Yok tekellüm itmediñ anı temîz
- 3475 Harfî yok kim ol kelâm menzil ola
Okunub terkîb-i lafzı hûb ola

³⁴⁶³adın: alduñ B.

³⁴⁶⁸hemān: amān B.

- 3476 Hem ikinüñ arasından bir kişi
Varma gelme olsa zāhirde işi
- 3477 İktizā itmez mi anda pes mekân
Kim münezzehdür mekândan lâ-mekân
- 3478 Neyleyüm ki bilmediñ bu kârı sen
Hiç ne şanduñ bilmirem esrârı sen
- 3479 Bî-hurûfdur çünki cānā nuṭṭ-ı Hâḡ
Yandurur Ḳur'ân içinde bu sibāk
- 3480 Anı kim tenzîh iderse ey perî
Yine Ḳur'ân içre vardur her biri
- 3481 İmdi āhir olmaduñ 'âlim kişi
Halka uyduñ böyle şanduñ bu işi
- 3482 Söylemişdür herkesiñ 'aqlınca ol
Lîk şāhum ḡayrı yüzden Hâḡḡa yol

قال عليه السلام كلموا الناس على قدر عقولهم

- 3483 Bundan āḡāh olmayanlar iy yarā
İrmedi menzile ḡaldı māverā
- 3484 Ḳurtar imdi gel ḡaḡḡı bunlardan ūş
Kim cehālet gide ḡöñlüñ ola ḡoş
- 3485 'İlm-i bâṭın ḡör nedür ey dîn eri
Kim anı bilen ḡidüpdür içeri
- 3486 'İlm-i bâṭın olmayaydı ger i yār
Aydamazdı Hâḡḡı kimse āşikār
- 3487 İzn-i Hâḡ yok Neyleyüm fāş itmeḡe
Ya'nî şāhum herkese aş itmeḡe
- 3488 Yoḡsa eylerdüm saña men bir rumüz
Açılurdu ser-tā-ser- 'ilm-i küñüz
- 3489 Neyleyüm ki olmaduñ maḡrem baña
Ya ne yüzden fāş idem anı saña

افشاء الربوبية كفر من عرفها عرفها ومن جهلها جهلها

- 3490 ʿİlm-i esrār-ı İlāhî böyledür
Kim anuñ mahremleri Hâk söyledür
- 3491 Hâk ile Hâk olsa âhir bir kişi
Hoş bileydi evvel âhir bu işi
- 3492 Gerçi herkese bunlar lâzım degül
Kim olur cāndur degüldür āb u kil
- 3493 Bir kişi kim hâk söze münkir ola
Rûz-i mahşer içre yüzi kir ola
- 3494 Nutfe-i şāhı bileydiñ ey ahî
Āb u gilden el çekerdîñ sen dağı
- 3495 Nuṭfe-i ṭāhir degüldür ey kişi
Maʿnevîdür aç gözüñ fehm it işi
- 3496 Kim anı işbāt ider işbu maḥal
Ger okursañ sende itdiñ anı ḥall

قال عز وجل انا خلقنا الانسان من نطفة امشاج نبتليه فجعلناه سميعا بصيرا

- 3497 Nūr-ı hâkdur cism-i pâkiñ bî-gümān
Ġaflet itme sözlerüm eyle imān
- 3498 Āb u gilden sen muḳaddem var idüñ
Birlik içre zāt-ı Hâkka yār idüñ
- 3499 Nūra ğarḳ oldu ser-ā-ser kendüsin
Anuñ ile aña söyledin sözün
- 3500 Yine andan ḥalk idüpdür zātını
Āb u gilden eyleyüp alātını
- 3501 Kim dimişdür bu arada Muṣṭafā
Bir eḥādiş içre ol kân-ı vefā

- 3502 Men Hudā nūrından oldum bî-gümān
Pes menüm nūrūmdan oldu mül'minān

قال عليه السلام انا من نور الله والمؤمنون من نوري وفي الحديث الاتحار انا من الله والمؤمنون مني صدق رسول الله كريم

- 3503 Ādem iseñ bu saña hücçet yiter
Yohsa olduñ münkirān dünden beter
- 3504 Bunca kim haķıķat itmişüm
Añladıñsa imdi bir gör ne itmişüm
- 3505 Hep sizin çündür kim āhir ey 'azîz
İdesiñ tā haķķı bātıldan temîz
- 3506 Nefs-i zālîm bende çekmişdür sizi
Ol durur kim görünmez kalbiñ gözi
- 3507 İkilikde kaldıñız pes kâl ile
Şirk-i ahfâ içre işbu hâl ile
- 3508 İçmeyüp sâfi elinden şerbeti
Oldı āhir kalbiñiz taşdan kaçı
- 3509 Kim budur şerbet ki şāhum ma'nevî
Her kim içdi rüşen oldu kalp evi

قال عز وجل وسقيهم رهم شرابا طهورا الآية

- 3510 Neyleyem ki bilmeyüp cām-ı memāt
İçdiñiz mevti ölüp kaldı hayāt.
- 3511 Mürde geldiñ mürde gitdiñ āhiri
İdemediñ sâfî altun bakırı
- 3512 Sikke-yi şāhiye lâyıķ olmaduñ
Arayup bir kāmîl insān bulmaduñ
- 3513 Olmaya ger bir mürebbî ey 'azîz
Kimse irmez Haķķa vül bulmaz iz

قال عليه السلام لولا المروى لما عرقت ربي

- 3514 alur āhir ara yirde bī-gūmān
Tā ölünce bildigin eyler īmān
- 3515 Vay aña kim bildigiyle bir kişi
İde Haa bütün her bir işi
- 3516 Ger olaydı kendi bilgiyle ey velī
Ne nebī geleydi bunda ne velī
- 3517 Evliyayı bulmayan ey merd-i hāř
Geymedi cennet libāsından libās
- 3518 alb-i insāndur haīat evliyā
Girmegitün aña dir Hālī beyā
- 3519 Menzil-i masūdudur āřīqlaruñ
.i.Rāh-ı ış;da cān viren řādīqlaruñ

اللهم لاتنصنا من قلب انسان كالكامل

- 3520 İtmeye bir kimseyi añlar abūl
Ol bulımaz pādiřahum haa yol
- 3521 Kim olardan söyleyen Allah durur
Bunu inkār eyleyen güm-rāh durur
- 3522 atma řāhum añları sen araya
Kim şapupdur añlar āğ u şaraya
- 3523 Bir kiři kim evliyāya dūr ola
Āhiri anuñ gözi bī-nūr ola
- 3524 Görmeye anuñ gözi Mevlāsını
Kim bu yirde bilmeyen ālāsını
- 3525 Yā İlāhī ıl ināyet sen aña
Kim olarla varalar añlar saña
- 3526 Ala besdür bu kelāmum ey řehriyār
Neyleyüm ki eyledi nazmum řarār

Bu maḥal anı beyān ider kim bu dillerin tekellüm itmege birbirinden farkı var mıdır, yohsa Hāḫ katında cümlesi yeksān mıdır?

- 3527 Gel berü ey pādīşah-ı baḥr u ber
Kim virem saña bu yüzden bir ḥaber
- 3528 Līk geḫer vü añlayup olma fuḫül
Her ne dirsem cān ile eyle ḫabül
- 3529 İstimā^c it imdi anı iy yarā
Gör ne söyler saña bir dem bu ara
- 3530 Cümle dil kim var durur ey şehriyār
Birbirinden var mıdur farkı ey yār
- 3531 Kim dimişler cümleden efzāl ^cArab
Bir degül mi Hāḫ katında cümle ḫep
- 3532 Gerçi birdür cümle diller ey ^cazīz
Lākin ^caşlın ideyin eyle temīz
- 3533 Līk gelmekde ^cArabda şāh-ı dīn
Bir degüldür cümle diller pes hemīn
- 3534 Hem kelāmı Hāḫḫı gör ki bī-gümān
İş bu dilden nāzil oldı ol hemān
- 3535 Bu sebebdan eyleriz tercīḫ anı
Kim ḫalanı ten durur ol dil cānı
- 3536 Hem anuñdur cümle diller ey aḫī
Ol durur kim mişli yoḫdur bir daḫı

* قال عز وجل هل يستوى الذين يعلمون والذين لا يعلمون

- 3537 Cümle dilde ^cālim-i dānādur ol
Her ne dilden olsa varur aña yol
- 3538 Sen hemān ^cilmiñ oḫı ey şehriyār
ḫaḫı dilden arz idesen ol duyur

* 93/Zülmer, 9

- 3539 Aydalum imdi aña biz bir mişal
Lîk andan aňlayup bir hışse al
- 3540 İki kimse itse bir şehden murād
Yazsa āhir aňlara bir beraat
- 3541 Bilse ol şeh cümle dilden ey ‘azîz
Oğdukdā eylese anı temîz
- 3542 Birine yazsam ‘Arabca bî-gümān
Birisine Türkçe yazsam pes ‘iyān
- 3543 Virseler āhir aña ey şehriyār
İkisinde okuyup bilsem ne var
- 3544 Aňlaruñ virse murāduñ cümle hep
Farq olur mu bunda pes ey bî-edeb
- 3545 Dört kitābuñ sen dilinden al haber
Kim olarla sened oldı baħr u ber
- 3546 Yoħsa bir dil mi vü yoħsa ğayrı o
Bir didigüm gibi diyse örte қо
- 3547 Hāllolur müşkilleriñ bunda i yār
Ger iderseñ fehmiñ anuñ āşikār
- 3548 Kim zamana her ne dil kim söyledi
Emr-i Allah anuñ ile eyledi
- 3549 Ger Resül u ger ola Qur‘ān i yār
Ol dil ile nāzil oldı her ne var

ان الله تعالى من العباد فى الابدى على ما عملهم فى الازلين

- 3550 Haq Te‘ālā kılına zulm eylemez
Bildigiñ dil ile ol söylemez
- 3551 Her ne dil kim bunda söyledin ‘iyān
Yine oldur söyleyen anda hemān
- 3552 Buña daħı aydayın men bir mişāl
Bu mişālden var araya hışse al

- 3553 Her ne dilden söyler iseñ zāhīrī
Baṭın içre yine ol dem her biri
- 3554 Görmeyesiñ düşde kim eylendürtür
Her ne dirseñ bildiğñ dilden durur
- 3555 Söylediñ mi düşüñ içre ğayrı dil
Kim geçürdüñ bunca ʿömri ay u yıl
- 3556 Zāhirinde her ne dīl kim var i yār
Bāṭınında yine anuñla şorar
- 3557 Ol ki taʿyin eylemişdür ıʿyān
Kim ʿArabça söylenür anda lisān
- 3558 Bu rumūzı her denī bilmek muḥāl
Kim budur şāhum kelām-ı zūʿl-celāl
- 3559 Bunı bilmek isteyenler ey ʿazīz
Bu ḥadīsiñ maʿnīsın eyler temīz

قال عز وجل وفي انفسكم افلاتنبصرون

- 3560 Bī-taḥte'l lafza alma ey perī
Maʿni yokla ādeme gir içeri
- 3561 Kim degüldür femüñ üzre bu ara
Bāṭın içre māverādur māverā
- 3562 Her kim añlar bu kelāmı ey perī
Ol olupdur maẓhar-ı peyğamberi
- 3563 Ḥāşılı olmaz mı ʿālim ey kişi
Ger bile kendi dilince her işi
- 3564 Kim degüldür oḥumaḵ bilmek durur
Bildigüyle ḳalbini silmek durur
- 3565 Kim bilenle bilmeyen bir olmadı
Bilmeyenler ḳaldı zāhir olmadı
- 3566 İster isen ger buña daḥı delīl
Oḳı imdi ne buyurmuşdur celīl

قال عليه السلام وجودك ذنب لا يقاس عليه ذنب اخر

- 3567 ʿAqla şıgmaz bu muḥaller iy yarā
Kim bu yirdür maʿrifetden mâverā
- 3568 Gerçi kâdirdür Hudâ her bir işe
Lîk ʿilmiñ gayrı itme endîşe
- 3569 Her ne kim ʿilm-i ezelde eyledi
Yine añlar ol dil ile söyledi
- 3570 Her ne oldu Hâk ile kâr-ı ezel
Yine bunda anı ister lem-yezel

ان الله تعالى من العباد فى الابدى على ما عملهم فى الازلين

- 3571 Evveliñ ü âhiriñ hep bir durur
Birlik içre bu daḥı bir sır durur
- 3572 İrmeyenler bunda işbu birlige
Pes kaçan irer o bâķī dirlige
- 3573 Özüñ fânī bilen kimse qarındāş
Olur mu bâķī ʿalem añā hiç aş
- 3574 O kim şüret-perest olmuşdur i yār
Cahīm içre yaķar âhir anı yār
- 3575 Vücüdı cennet iken ey birāder
Cahīm eyler mi anı er olan er
- 3576 Murād itse cemāliñ ʿabde o yār
Vücüduñ cennetde eyler izhār
- 3577 Ḥalāyık bildigüm cennetde ey mäh
Tecellî itmek olmaz anda Allah
- 3578 Münezzehtür mekân işbāt ider ol
Ki ḳalbiñden gayrı yirden Hâķa yok yol

قال عز وجل وفي انفسكم افلاتبصرون

- 3579 Göñüldendür Hudāya yol arında
Ki izhār eyleyenler virdiler baş
- 3580 Göñüldür beyt-i Mevlā ey dil-ārā
Velī bilmez anı her seng-i arā
- 3581 Görenler aytdı aa accü'l ekber
O dur kim oldur āhum olur er
- 3582 Göñülden olmayan āhir aber-dār
O ki mirdār anu hem soı mirdār
- 3583 Göñül didikleri ey verd-i ranā
Degil mi ki dimiler aa manā
- 3584 Göñüldür sālिकü āhir mekānı
Ki anu seyridür ol kün fekānı
- 3585 Göñül n'olmak gerek āhir kim ey māh
Aa ıgmaz illā yine Allah
- 3586 Göñül birdür aceb keret nedendür
āıa götüren anı bedendür
- 3587 Gözü aç sözlerü fehm it arında
Ki aytdum piirüp anı saa a
- 3588 Ve ger ni aldu āhir ara yirde
Özünden gitmeyüp āhum bu perde
- 3589 Vücüdu āınu altında aldu
Günāh deryāsına bilmezle daldu

قال عليه السلام وجودك ذنب لا يقاس عليه ذنب اخر

- 3590 alā olmak ne mümkün andan āhir
Ki bunda geymedi bir cism-i fāir
- 3591 Eger bunda geyeydi ol libāı
Olurdu ey per sen Tegri āı

3851 O dur: Olar B.

- 3592 °Aceb ğadr eylediñ āhir bu cānā
Ki andan göz göre atduñ yabana
- 3593 Ayırduñ anı Hākdan halka tapduñ
Hudāyā ma°nī olan seddi yapduñ
- 3594 İşiñ Allaha kaldı ey suhān-dan
Meger kim bulasuñ bir kāmīl insān
- 3595 Senüñ her derdine dermān ola ol
Gide t̄āguñ açıla haqqā pes yol
- 3596 Gitdi işbu nazmum ey qarındaş
Bu da çokdur yeter fāş eylediñ fāş
- 3597 Tamām it imdi şerhi bunda ey cān
Ki bundan artuğ olmaz halka ihsān

Bu maḥal kendi ḥasb-i ḥālimizdür ki °ālem-i ğayba da°vet olunup
yanmamıza sebep ol °ālem-i ğayb olup der-ān insān didikleri cān midur y
ten midür gören ve görinen anı beyān ider.

- 3598 Gel berü ey pādīşāh-ı baḥr u ber
Maḥrem ol sen yara benden al ḥaber
- 3599 Ḥallola müşkilleriñ āsān ola
Vaşl-ı yāre irmege dermān ola
- 3600 Kim ḳalıpdur ḥalk-ı ālem arada
Arayup bulmaḳdan āğ u ḳarada
- 3601 Ten nedür ādem nedür insān nedür
Bilmediler bu bedende cān nedür
- 3602 Sen buları bilmek isterseñ eger
Kendi ḥālüm aydayum ey pür-hüner
- 3603 İstimā° it imdi anı iy yarā
Gör ne söyler °aḳıl iseñ bu ara
- 3604 Bir dūn içre otururum ey perī
Geldi gördüm bu maḥal bir dilberi

- 3605 Göz kamaşur bakmağa ruhsārına
Cân alur virmez emân ol yârına
- 3606 Ta'zim itdüm aña ikrām eyledüm
Karşu vardum kaddümi lâm eyledüm
- 3607 Tutdı destüm nâz ile ol pür-^cusûl
Didi da^cvet var seni ister Rûsûl
- 3608 Cânıma minnet bilüp oldum hemân
Böyle girdik ikimiz olduḡ revân
- 3609 Bir maḡāma irdi yolum ey ^cazîz
Ḥayretmeden ḡopdı şandum rüst-â-ḡîz
- 3610 Gitmemişdür degme kes bundan öte
Lîk da^cvet çekdi meni Ḥazrete
- 3611 Ḥamdu li'lâh çün baña açıldı yol
Ol maḡām-ı ḡayret içre ḡaldı ol
- 3612 Aytđum aña ey cihānuñ serveri
Ḳalma bunda gidelüm gel ileri
- 3613 Baña aydar var veda^c olsun saña
Kim izin yoḡ geḡmege bundan baña
- 3614 Girdüm āḡir rāḡ-ı ^cıṡḡa pes hemân
Gāḡ atlu gāḡi ben oldum yayan
- 3615 Kimse yoḡ yanınca illā ^cıṡḡ-ı yār
Geḡdi āḡir menzile ey şehriyār
- 3616 Artdı ḡayret beñzemez bu hem aña
Ne saña var bunda ḡürmet ne baña
- 3617 Bu maḡāma şıḡmadı gördüm i yār
Senlik u benlik ḡaḡîḡat her ne var
- 3618 Çekmedin āḡir bu maḡal bir āḡ-ı ser?
Yandı nārımdan ser-ā-ser baḡr u ber
- 3619 Şöyle kim yaḡdı meni ^cıṡḡ-ı nigār
Ol maḡāmda vardum oldu tār u mar

- 3620 Kālmadı āhir ta'ayyün ey aḥī
Līk gördüm gitdi bir cinsi daḥı
- 3621 Tebdīl olmuş sūreti cān mişline
Bildüm anı kendi nedür mişli ne

قال عز و جل واذا اشتايدلنا امثالهم تبديلا

- 3622 Zāhir oldı bu maḥal gördüm rūsūl
Didi baña çekme ğam olma melūl
- 3623 Çünkü kendi ey perī ğayr-ı yetim
Gördüm āhir ey perī pūr-devletüm
- 3624 Aydı devlet kendisi geldi dile
On sekiz biñ 'ālem anuñla bile
- 3625 Geymişem gördüm bu dem ol ḥil'ati
Kim unuttum evvel olan devleti
- 3626 Diñler iseñ ger anı aydam beyān
Gör ne iḥsān eyledi ol gizli kām
- 3627 Birini ma'rībe irmiş pes ey yār
Birini maşrıķda itmişdür qarār
- 3628 Yakası göklerden olmuş māverā
Damını irmiş anuñ taḥte's-şerā
- 3629 Gövdesi şıgmaz cihāna ey dilr
Kim geyen olur anı şeyḥ-i kebīr
- 3630 Ger idersem vaşfuñ anuñ men beyān
Şerḥe gelmez ger ola āhir zamān
- 3631 Şöyle gördüm men anı kim ey 'amū
Bir yūzi cennet anuñ biri ṭamu
- 3632 Kim girerse bu tarīķ ey pūr-hüner
Kālbi deryā oldı anuñ cismi yir

- 3633 İş bu luṭfî herkese itmez Ḥudā
Ol durur kim zāhir oldı bu şadā

قال عز وجل وكان فضل الله عليه عظيما

- 3634 Şāhibi ister ʿadūya faḥr ider
Sükkeri mārūñ dilinden zehr ider
- 3635 Kim olursa āḥir aña hem nişîn
Arturur ʿizzetlerin bilir işin
- 3636 Ḥāş içinde ey perî ol ḥāş olur
Maʿrifet deryāsına ğavvās olur
- 3637 Ḥaşılı itdüm aña kim yā Resül
Dest-i kudret bu mudur ey pür-uşul
- 3638 Kim seni gördi gözüm hem sen meni
Yohsa yine sen misiñ gören seni
- 3639 İtdi baña sen meni görmek muḥāl
Kim görünür gören ey pür-kemāl
- 3640 Menzil-i vuşlatda olmaz ğayrılığ
Kim degüldür bu maḥalli ayrılığ
- 3641 Ol kim ister göre kendi zātını
Görüp itmez ol anuñ işbatını
- 3642 Len terāni ḥüccet olmuşdur aña
Ākıl isen bu sözüm tapdur saña

قال عز وجل رب ارني انظر اليك قال لن تراني

- 3643 Ğayrı görmez bu maḥal içre anı
Kendidür kendin gören ğayrı fāni
- 3644 Sen anāsır şanma kendin bu muḥal
Bu sözümnden müşkilini eyle ḥāl
- 3645 Ḥāṭıra geldi dilā bu dem beden
Gördüm āḥir ol degül idüp iden

- 3646 Ol zamān kim da^cvet etti meni ol
Ya^cnî şāhum ma^cnevî emr oldı ol
- 3647 Baḳdum anda ol biri gördümh na-gehān
Dirilür yatur bu cism-i nā-tuvān
- 3648 Görmeden işitmeden çekmiş elin
Hem tekellümden daḥı tutmuş dilin
- 3649 Söyleyen vü işiden ey dīn eri
Ol degülmiş hem gören peygamberi
- 3650 Gördüm āḥir añladum bildüm teni
Ten degülmiş cān imiş gören seni
- 3651 Ger göreydi anı ḡayri ey aḥī
Görür idi pes anı Mūsī daḥı
- 3652 Kim dilerdi Mūsī anı cismile
Görüp āḥir kim durur resmin ile
- 3653 Līk anı bilmedigüm ey dilīr
Kimse görmez anı lā yine bir
- 3654 Kim anı göremez dilā zāhir gözi
Ya nice görsün ki bātındur özi
- 3655 Buña daḥı idelüm biz bir mişāl
Bu mişālden līk şāhum ḥişse al
- 3656 İmdi itsün bu kifāyet kim dirin
Ya^cnî düşde görse herkes birbirin
- 3657 Her ne kim eylerler āḥir ḥayr u şer
Añların ḥālın bilir mi ḥiç beşer
- 3658 Tenleri olar içinde ger ola
Cānlaru vardur gelür şāḡ u şola
- 3659 Şehr-i Kirmān içre yatsa ey dede
Ya^cnî üç kes bulsa kendün Ka^cbede

³⁶⁴⁷nagehān: ^cıyān B.

³⁶⁵⁹yatsa: yata C.

- 3660 Söyleşürler bir biriyle rāygān
Ya yatanlar kim durur eyle beyān
- 3661 Kaḡısıdur bunuñ insān ey aḡī
Kim diyem anuñ saña sırtın daḡı
- 3662 Ger dir isen ol gezenler cān durur
Men dirüm ki cān degül insān durur
- 3663 Görmemisiñ eli var ayāḡı var
Yir içre atlusı var yayası var
- 3664 Ol yatur bir birin āḡir i yār
Her ne gördi ise söyler āṡikār
- 3665 Olmayaydı ol gezen insān eger
Virmez idi gördiginden ol ḡaber
- 3666 Ma'lum oldu düş gören kes kendidür
Bu yatan ten o tılsımuñ bendidür
- 3667 İmd insān oldu ṡāhum düş gören
Ten degülmiş düşde pes sırta eren
- 3668 Fānidür ten bilmiş ol sen ey perī
Bātın içre yok durur anuñ yiri
- 3669 Fāni olan yine āḡir fān olur
Bāḡī olan fāniye sulṡan olur
- 3670 Sen kıyāṡ itme özüñ kim fān ola
Bāḡidür billāḡ bil kim cān ola
- 3671 Ol durur kim mü'min olmaz ey 'azīz
Cān olur mu bu sözüm eyle temiz

قال عليه السلام المؤمنون لا يموتون بل ينقلون من بارالفتنا الى دار البقاء

- 3672 Ol olanlar fāni aḡlar kendini
Ol durur kim yakmadı cān bendini
- 3673 Ger yakaydı cān tenüñ bendin i yār
Olmaz idi ḡaṡr içindi ḡār u zār

- 3674 ‘Akı̇l isen sen saña virdüm haber
Kim budur şāhum kelām-ı mu‘teber
- 3675 Aḥsen-i takvīm olan cismin hemān
Ol özündür kim dilā olmuş nihān
- 3676 Yoğ iken bu ol perī ol var idi
‘İlm-i ma‘nide bir güftār idi

قال عليه السلام كنت نبياً وآدم بين الماء والطين

- 3677 Kimdür İmān eyeyen āḥir buña
Tā ki mü'min ola ol ögden soña
- 3678 Kim geyüpdür çār-‘unsurdan tonı
Kendü nefsin bilmeyen bilmez bunı
- 3679 Evvelinden āḥirinden yoğ haber
Ḥāke tapmış olmayup ‘ālemde er
- 3680 Şirk-i ihfā içre kalmış serseri
Münkir olmuş görmemiş ol serveri
- 3681 Kālbintün mir‘ātını itmiş şikest
Ḥüb-ı gāflet içre yatur şöyle mest
- 3682 ‘Aklı yok ḥüsyār ile yār olmamış
Şöyle kalmış nefse tımār olmamış
- 3683 Bende çekmiş ‘aklı anuñ ey dilir
Nefse uymış emrine olmuş esir
- 3684 Ruḥunuñ virmez gıdasın fehmi yok
Ekl u şürbe māil olmuş nefsi tok
- 3685 Girmemiş ol beyt-i ḥakka neyleyüm
Kim anuñ şerḥiñ yazup vaşf eyleyüm
- 3686 Gice gündüz işi anuñ nefis ile
Kalmış āḥir girmemiş dilden dile

- 3687 Dil dilinden dil olup dil olmamış
Müdde^ci bendin çözüp Nîl olmuşam
- 3688 Her ne kim güş eylemiş ^caqlınca ol
Yok şañur āhir Hudāya gayrı yol
- 3689 Yol nedür yolcu nedür bilmez i yār
Aydurursın zaħm idüp eyler firār
- 3690 Cānı bilmez cān perest olmuşdur ol
Bir yola varmış ki varmaz Hakkā yol
- 3691 Yol ikidür biri andan sañadur
Biri çıkmaz kim özüñden añadur
- 3692 Girmesinden çıkmayan yola hemīn
Kim semādur ol biri bu yol zemīn
- 3693 Göklere eyle ^curūcı ey dilir
Olma tā süfliyyete sen de esīr
- 3695 Diyū perī emrine fermān olur
Nice mürde eşiginde cān olur
- 3696 Hem olur insān-ı kāmīl ol kişi
İşleyüp haqqıyla āhir her işi
- 3697 Bes durur kim bu daħı itsün firār
Kim götürmez bundan artuķ rūzigār
- 3698 Kim tamām oldu bu ma^cnā daħı
Bunı bildiñ yazalum bir sen daħı

Bu faşl ma^cārif-i huşülde ^caql u fıkr u rūḥ u ḳalbūñ aḥvālını beyān

- 3699 Yine tuğyān eyledi cism içre cān
Dökdi taşra gevherin ol gizli kān
- 3700 Her ne kim yazdı bulardan evveli
Okıyanlar kim ola āhir velī

- 3701 Lîk anı çekmişem çün remze men
Tâ ki maqbûl olasuñ bildiñse sen
- 3702 Âhiridür bunı kim yazsam gerek
Kim seçile ins ile cinden melek
- 3703 Dîñle imdi ey qarındaş-ı ezel
Gör ne verdi âdeme ol lem-yezel
- 3704 Derd-i fazlıyla ol Kirmâni i yâr
Virdi insâna haqîkat âşikâr
- 3705 Ki nedür dirseñ oları ey perî
İdelüm tâ kim biline her biri
- 3706 Biri âkıl birisi fikr oldu çün
Biri rûhı biri kalbidür büsbütün
- 3707 Ol ki ʿaqlu fikrûl u rûhdur ey cevân
Kalbe miftâh oldu añlar pes hemân
- 3708 Anuñ içün virdi ʿaqlı ey ʿazîz
Kim anuñ ile ola her işler temîz
- 3709 Yaʿni Hâkdan bâtılı fark eyleye
Gide zulmet perdesin hafz eyleye

العقل نور يفرق بين الحق والباطل

- 3710 Kim ʿağıldur bunda fârûk-ı beden
Var mı ansız bu işi temîz iden
- 3711 Kim kulakdan işidüp hem söylemek
Hem gözün fark görmesi fark eylemek
- 3712 Oldı haqquñ cümle nûruñ ey dilîr
Dağı gayrı buña beñzer her ne var
- 3713 Biri dağı kim gönüldür ey dilîr
Kim olur cismiñde ol şehr-i kebîr
- 3714 Hâk Teʿâlâ yüregi gönülün ile
Arasında gör ne halk ittdi bile

- 3715 Şöyle anı nokta mişlinden i yār
Yazmadadur ma^cnî ol Perverdigār
- 3716 Ya^cni itdi anı şekl-i aynına
Kim bakanlar bakanlar irdiler pâyânına
- 3717 Dirler aña nokta-i sahî sevād
İştîlâh-ı meşâyihde ya^cnî ad
- 3718 Herkez aña haqîkat didi hem
Kim aña iren kişi çekmedi gam
- 3719 Şems-i bâtin nokta dahı
Hem iderler merkez-i ^carş ey ahî
- 3720 Hem didiler aña nefsi-i natîka
Kim mücerreddür kim oldı ^canîka
- 3721 Ger şorarsan vaşfını anuñ baña
İmdi güş it aydayın bir bir saña
- 3722 Şöyle kim vâşi^c yarattı şan anı
Zerre tutmaz aña Hâk halk olanı
- 3723 On sekiz biñ ^câlemiñ ismi ki var
Lîk degüldür aña nisbet pes ey yār
- 3724 Her kaçan eyler tecellî bir kula
Tâ ki mevt ola kûl gönül sultânına
- 3725 Gösterür âyineden kendin ^ciyân
Pîr ola ger şâhibi ola cevân
- 3726 Kalkar andan hükmi ^cabdiyyet i yār
Mağv olur gayruñ şıfâtı her ne var
- 3727 Olur âhir ol fenâ ender fenâ
Bâkî mülki irişüp bulur beka
- 3728 Kûl iken sultân olur pes ol kişi
Bile işler Hâk ile her bir işi

³⁷²⁴mevt ola kûl gönül: O kûl gönülüne sultân ola C.

فاذا رابت الحق فيك وانت فيه فصار العيد حرافى زمان

- 3729 Lîk şāhum bunda var bir suʿāl
Ne ki dîrsen aydam ammā hîşse al
- 3730 Hâk tecellî ide mi her bir dile
Söyle tâ ki sâlikân anı bile
- 3731 İstimâc it imdî anı iy yarâ
Kim suʿâl ile cevâbdur bu ara
- 3732 Eylemez Hâlık tecellî her dile
Ol durur kim varmaz ol kûl menzile

لا ينجلى الله فى صورة اثنين

- 3733 Pes niçûn itmez dir iseñ sen baña
Diñle imdî aydayın aşlın saña
- 3734 Mâsivâdan bir göñül âhîr i yâr
Pâk olup ol itmeye Hâkdan firâr
- 3735 Aña itmez Hâk tecellî böyle bil
Ger ide biñ yıl ʿibâdet ol zelîl
- 3736 Aña eyler Hâk tecellî ey ʿazîz
Ğıl u ğışdan ol göñül ola temîz
- 3737 El çeke dünyâ işinden âhîr ol
Tâ ki andan açıla Allaha yol
- 3738 Bu durur âhîr haber kim söyledüm
Âdem iseñ gör ki saña neyledüm
- 3739 Yohşa itmez Hâk tecellî her dile
Kim ikilik ola anuñla bile
- 3740 Ola elvân-ı hayâlât sende ger
Yok tecellî ol seni gayra çeker
- 3741 Hem olursa ger nuķuş-ı iştikâl
Kânruñ olur haşr içinde gayrı hâl

- 3742 Pāk olursan ger bu nehyinden hemīn
 °Alevīsiñ olmaz yirin zīr-i zemīn
- 3743 Söz budur kim eyledüm anı °iyān
 Ğüş iderseñ eyler ol tek sen °iyān
- 3744 Bir göñül ki mazhar-ı Hāk ola çün
 Kendi olur ey perī °ilm-i ledün
- 3745 Bu didigüm sözleri ey şehriyār
 Ehli olan işbu nazmumdan tıyār
- 3746 Kim olardır °ārif-i billāh olan
 Rāh-ı Hākda vāşıl-ı Allah olan
- 3747 Degme bir kes işbu sırra irmedi
 Kaldı şöyle Hāk cemālin bilmedi
- 3748 Çok hünerdür bu hünerler ey kişi
 Kim bite āhır kişinüñ bu işi
- 3749 Zāhirine bakma nazmuñ ey °azīz
 Batınıñda ide gör °ilmiñ temiz
- 3750 Ol ki kaldı zāhır içre bī-gümān
 °İlm-i bāṭın olmadı aña °iyān

يعلمون ظاهر اس الحيوۃ الدنيا وهم عن الآخرة هم غافلون

- 3751 Açmadı ol °ayn-ı kalbi neylesün
 Pes ne gördi kim anı ol söylesün
- 3752 Bilmez anı kim vücūduñ zāhiri
 Nitekim vardur hākīkat ey perī
- 3753 İmdi anuñ batınuñ dahı i yār
 Hāk idüpdür şöyle bir Perverdigār
- 3754 Nūr-ı hākdur ser-tā-ser- ol cism-i pāk
 Aña dirler şems-i bāṭın iy yarā
- 3755 Görmeyesiñ işbu dahı bī-gümān
 Her kaçan uyhuya varsa pes hemān

حسنات الابرار سيئات المقربين

- 3768 Ger kulağ tut işbu söze ey ahi
Gör ne yazdum aña gel bizi dañı
- 3769 İstimā^c itdiñse āhir bu işi
Gör ne söyler bunda ħazret ey kişi
- 3770 Günde yetmiş kerre isti^cfār i yār
Bu arada eyler idi āşikār
- 3771 Līk kimdür anı ey ehl-i dīn
Bu aranuñ siruñ ol añlar hemīn

ان ليفان على قلبى حتى استغفر الله فى كل يوم و ليلة سبعين مرة

- 3772 İrmeyenler işbu ħāle ey ^cazīz
İtmediler işlerin añlar temīz
- 3773 Çok müfessir gerçi kim virmiş cevāb
Bilmediñ aşluñ ħaṭā mı ya şevāb
- 3774 İmdi zāhid diñle menden bir rumūz
Gör ne yüzden ^carz ider ^cilm-i künūz
- 3775 Keşret içre her ne kim söylerdi ol
Vaḥdet içre ħayrı yüzden ayrı ol
- 3776 Leyse fi'ddāreyni añlarsuñ i yār
İş bu remzüñ saña olur āşikār
- 3777 İkilikte itdigiñ birlikde çün
Aña isti^cfār iderdi büsbüttün
- 3778 Bilmek ardınca olursan ger özin
Ma^cnisin bildiñ ħaḳīḳat bu sözün
- 3779 Remze çekmişdür Ĥudā bu işleri
Kim bilen āzād olanlar ey perī
- 3780 Kala āhir ħāl içinde münkirān
Kim ezelden ħalkuñ oldur hemān

- 3781 İş bu bāṭın ʿilminüñ sırrı i yār
Degme kesde olmamışdur āşikār
- 3782 Bilmeyenler işbu ʿilm-i bāṭını
Ne şifātın bildi ol ne zātını
- 3783 İrmedi el neylesün illā tene
Bilmedi ālet içinde zātı ne
- 3784 Bu ḥaḳāyık kim saña gösterdi yol
Şems-i baṭnuñ şuʿāındandur ol
- 3785 Geçmedi bildiklerinden ol kişi
Ol sebebdan bitmemiş anuñ işi
- 3786 Yaʿni fark eyler anuñla her demi
Her dem içre ʿālem ile ādemi
- 3787 İş bu gündüz gice kim vardur i yār
Yaʿnī āfāk içre pes ey şehriyār
- 3788 Hep vücūduñ içre bunlar var durur
Kimi yār u kimisi ağıyār durur
- 3789 Kim vücūduñ uyḥuya varmak hemān
Ol gicentüñ mişlidür bilgil ʿiyān
- 3790 Uyanup ol uyḥudan olmak ḥalās
Gündüz oldu giceye itme kıyās
- 3791 Pes görürsen kim şabāḥ olmuş ʿiyān
Toğup āḫir ʿaleme şems-i cihān
- 3792 Yürümüş ḥükmi vücūdun içre çün
Cismiñi itmiş ihata büsbütün
- 3793 Tentüñ pes-terdür genişdür çünki cānuñ
Kara gösi dir iseñ cihānuñ
- 3794 Ger dir iseñ baña ey münkir kişi
Ayda bilmez kimseler işbu işi
- 3795 Muṭṭaliʿ olmak buña her ne var
Kul neden kādür olur ey şehriyār

3796 Diyū menden ger şorarsañ anı sen
İstimā^c it gör ne dirin imdi ben

3797 Bu kelāmı gerçi yazdum zāhiri
Līk anuñ bātını var ey perī

ان لیفان علی قلبی حتی استغفر الله فی کل یوم وليلة سبعین مرة

3798 Budur āhir dilā aña cevāb
Diñle imdi gör haṭa mı ya şevāb

3799 İş bu ʿalimler ki ide ne var
Hall idüpdür müşkili ey şehriyār

3800 Her ne ise añlaruñ müşkilleri
Günā-gün hall idüpdür her biri

3801 Koymamışlar zerre miḳdar cümlesi
Ol durur kim gayrılar itmez sesi

3802 İmdi Mevlā gör baña ne söyledür
Bātın içre daḥı şāhum böyledür

3803 Koymadılar aşla müphem bir işi
Līk irmez sırrına cāhil kişi

3804 Kimi anı keşf ile itmiş ʿiyān
Kimiñ itmiş ʿalem ile şāhum beyān

3805 İctihād ehli buları ey perī
Koymamışlardur sülükundan geri

3806 Her ne kim var bātın içre bī-gümān
Eylemişler cehl ile günden ʿiyān

3807 Kim idüpdür her biri ḥaḳḳa'l ḳalem
Ol durur kim ne ḥazān var ne elem

³⁷⁹⁶Diyū: Diñle C.

³⁸⁰⁴Diyū: Kimi ki anı keşf ile itmiş ʿiyān C.

الا ان اوليا الله لاخوف عليهم ولا هم يحزنون

- 3808 Lîk buñlar şaklamışlardur bunı
Kim cihānı yakmaya anuñ unı
- 3809 İzn-i haq yok neylesün anlar iy yarā
Ol durur kim gizli oldu bu ara
- 3810 Ol kim aytdı işbu sırtı āşikār
Aña n'etdi bilmediñ mi rūzigār
- 3811 Fāni bir merd kim bunı ihfā ide
Ya açarsa şağ isen bundan gide
- 3812 Ol kadar kim bir kesi irşād içün
ʿİlmini taʿlim ider bir ad içün
- 3813 Kim haqıķat hāle irmezse kişi
Müşkil olur āhirī anuñ işi
- 3814 Kānde kim başdı kadem göñlüñ i yār
Yine olur olacak āhir şikār
- 3815 İstimāʿ itmekle yohsa ey perī
Oqumaz ādem bu ʿilmi serseri
- 3816 Ger iderse nicesin izʿān ile
Yine anuñ ʿilmi vaşl olmaz dile
- 3817 Kim işitmek olmadı görmek gibi
Ya olur mu irmemek irmek gibi

ليس الخير كالمعاينة

- 3818 Kim görendür varını hāzret ʿiyān
Ġayrı almaz o malı ey nev-cevān
- 3819 Ger dir iseñ ol habīb Allah durur
Kim anuñ mürşidi ol Allah durur
- 3820 Ümmet olan nice kādirdür aña
İmdi ġūş it bu hadīş tapdur saña

- 3821 Lîk itsün bu maḥal anda ḳarār
Kim netice şoñradur ey şehriyār

ما من نوي الا وله نظر فى امته

- 3822 Olmayaydı bu kelām ey dīn eri
Söylemezdi Tanrının peygamberi
- 3823 İmdi oldu bātına bu söz ḥitāb
Kim yoğ idi bu söz olduğda kitāb
- 3824 Yazmamışdı daḥı kimse bir varāḳ
Kim okuyup ala ḳul andan sibāḳ
- 3825 Her ne itdi Ḥaḳ dilā Ḳur'ān ile
Ṭutdılar emriñ anuñ biñ cān ile
- 3826 Emr u nehyiñ ḥidmeti her kim ne var
Aytđılar biñ cān ile ey şehriyār
- 3827 Ger olaydı ehl-i zāhir ol zamān
Anlara olmuş olurdu söz hemān
- 3828 Ma^clum oldu imdi ey ehl-i kitāb
Bāṭın eḥli içün oldu bu ḥitāb
- 3829 Görmemisiñ yine anlar ey perī
Gice gündüz ağlamakda her biri
- 3830 Her ne kim işlerdi anlar ol zamān
Yine bunlar ol işi işler hemān
- 3831 Gice gündüz Ḥaḳḳı añmak işleri
Andan özge daḥı yok teşvīşleri
- 3832 Şer^c ile itmiş müzeyyen zāhirin
Eyleyüp yirli yirinde her birin
- 3833 Lāyık itmiş bātının ḥaḳḳa i yār
Ġarḳ olup baḥr-ı ḥayāta her ne var

3827hemān: ʿıyān C.

3833baḥr-ı: bāḳī C.

- 3834 Nārı nūra tebdīl itmiş her biri
Ġayrı görmez kendüden peygamberi
- 3835 Tālib anlar baħr-ı ʿışķa baş u cān
Oynamışlar ne zamān vü ne mekān
- 3836 Ol şecer kim meyvesi insān durur
Yaʿnī yetmiş her biri bir kān durur
- 3837 Geldi bundan fān olup kışrı ʿiyān
Yine aytdı sāf olup anda hemān
- 3838 Bunda gelmekden murād ey şehriyār
Ol şıfātı fāni itmekdür ne var
- 3839 Çün fenāsı vü beķāsı işledi
Bitdi işi ehline leb dişledi
- 3840 Medhe girmez bunların her hāli bil
Ger yazarsuñ nice biñ yıl ay u yıl
- 3841 Pes ne bilsün ehl-i dünyā bu sözi
Kim anuñ yokdur kulāğı gör gözi
- 3842 Bir kişi kim bilmeye ol göz nedür
Ol gözüñ cismi içinde öz nedür
- 3843 Ya ne bilsün ol tecellī neydüğün
Bu tecellī içre iş nice digün
- 3844 Ekl u şürbden kalbleri olmuş tamām
Māsivā bendenden āhir ey hūmām
- 3845 Görmez olmuş gözleri cānān ilen
Zulmet içre kalmış ol dermān ilen
- 3846 Anı bilmez görmeyen bende i yār
Anda daħı görmez ol şehriyār
- 3847 Ger kerem kıl añla zāhid bu sözi
Tā ki bunda açıla kalbiñ gözi

من كان في هذه اعمى وهو في الآخرة اعمى

- 3848 Her ne ekdüñ ve biçdüñ buradan
Yine dermān andandur andan
- 3849 Yokla toħmuñ mezra^cın boş eyleme
^cAklı ħayrān cānı ser-ħoş eyleme
- 3850 Her ne kim ħaşr içresiñ görseñ gerek
O yavuz ħāline irseñ gerek
- 3851 Ĥālet-i nez^c içre geldikde kişi
Anda dahı gösterür Ĥaḫ bu işi
- 3852 Ger dilerseñ görmemek ol dem i yār
Olmaduñ sen ola gör ey şehriyār
- 3853 ẖurtulasuñ bu belālardan hemīn
Kim bilenler diye saña āferīn
- 3854 Añladıñsa bu saña ħüccet yiter
Kim bu sözden eħline çok ma^cnā yiter
- 3855 Mü'min olan belki ħüccet istemez
Ĥücceti neyler yalandur bu dimez
- 3856 Bir kişi kim bir işi görmüş ola
Cümle ^cilmiñ sırrına irmiş ola
- 3857 İstemez senden şehādet ol kişi
Kim özi bildi vü gördi ol işi
- 3858 Līk irmez ^cāmuñ ^caklı anlara
Bu işi fark eyleyen sulṭānlara
- 3859 Nice irsün ^caklı aña ey cevān
Kim bu yirde gör ne dīdi ^carifān
- 3860 Bir ^camel kim bitüre işiñ i yār
İmdi İslām oldu ol iş āşikār
- 3861 Ger giri ḫor bir ^camel Ĥaḫdan seni
Ol küfürdür kim yaḫar cān u teni

- 3862 Tālib olan küfri kıymaz ardına
Kim devā ister o şeyden derdine
- 3863 Hem kımaz İslāmı ol kes ileri
Kılmaya tā kim murādından giri
- 3864 İki türlüdür hālet işbu kār
LİK itmez sırrın añlar āşikār
- 3865 Ger ola tālib-i hāqīkat kendüde
Bulalar āhir kendi sırrın kendüde

لايسعنى ارضى ولاسمانى ولكن يسعنى قلب عبد المؤمن

- 3866 Yā olursa kendü kendünden hālāş
Olur āhir ol kişi pes ğayrı nās
- 3867 İrse āhir bir kişi ol menzile
Bundan ol bildigin almaz dile

حسنات الابرار سيأت المقربين

- 3868 Ger dilerse yine anı iy yarā
Mani^c olur itmege bu māverā
- 3869 Belki anı bulmayaydı ey perī
Kim kıalupdur ol muhālifden giri
- 3870 Fehm iderseñ sözlerüm bulduñ İmān
Yohsa zulmet içre kıalduñ pes hemān
- 3871 Ol kişi kim añlamaz bu sözleri
Hākkı görmez anuñ āhir gözleri
- 3872 Bulmaya insān-ı kāmīl bir kişi
Añlamaz bilmez bitirmez bu işi
- 3873 Okumak yazmakla şāhum bu rumūz
Fehm olunmaz ey perī ‘ilm-i kūnūz
- 3874 Añlamak bilmek degül ey şehriyār
Belki küfre hāml ider nuṭquñ ne var

- 3875 Bir kimesne göñlünü ger görmeye
Cān u diliñ sırrına ol irmeye
- 3876 Görmeyenler cānını ey dīn eri
Nice görür vuşlat-ı Peyğamberi
- 3877 Sūre-i raḥman şerābuñ ey ʿazīz
İçmeyenler bu dili itmez temīz
- 3878 Ol zamān kim saña taʿlim ola bu
Biline bu cümle ʿalem sū-be-sū
- 3879 Bu ola āḥir muʿallim pes saña
Şöyle kim vāşıl olasuñ sen baña

قال عز و جل علم بالقلم علم الانسان مالم يعلم

- 3880 Naş ola ḳalbiñde āḥir her ne var
Gösterüp sırrın saña Perverdigār
- 3881 Levḥ-i maḥfūz ola ḳalbiñ ey dilir
Oḳuna göñlünde şāhum gizli sır

قال عز و جل بلهقران مجيد فى لوح محفوظ

- 3882 İresiñ bir ʿilme ki yok ḡayeti
Oḳuduḳdan şoñra pes bu āyeti
- 3883 ʿİlm-i zāta irer āḥir ol kişi
Yahşı aña yahşı fem it bu işi
- 3884 Ger dir iseñ ʿilm-i zātı ey dilir
Şayd ider mi ādem oḒlı ey emīn
- 3885 Diñle imdi bu cevābı sen aña
Kim teselli virevüz andan saña
- 3886 Ger bulasuñ ḥaḳḳı kendinde i yār
Biledür ʿilmi anuñla her ne var

³⁸⁷⁵kimesne: kimse C.

- 3887 ʿAlem-i kübrā degül mi kalb-i pāk
Kim aña şarf oldu şāhum işbu hāk
- 3888 Bir kişi kim ger başa fakra kadem
Cānı ihyā itdi cismini adem
- 3889 Gör nedür fakr-ı haḳīkat ey kişi
Kim bu demde itmek oldu ol işi
- 3890 Pes küfr olmaz mı bu ey merd-i hāş
Kim geye dil ol perī haḳdan libās
- 3891 Ol açanda ol güneş kim var idi
Taşra yine evvel-i aḡyār idi
- 3892 İmdi çekse taşra ki ol güneşi
Bu arada itmek oldu bu işi
- 3893 Kaṭre kim deryādan almışduñ ʿiyān
Yine döñseñ anda sen olup nihān

اذا تم الفقر فهو الله

- 3894 Ādem iseñ gör ki küfre neyledüm
Kim saña ḥelvā idüp men söyledüm
- 3895 Halk bu küfri añlamaz ey merd-i hāş
Bildigi küfre anı eyler kıyās
- 3896 Buña dirler küfr-i hāş ey dīn eri
Ol beri қor ādemi haḳdan giri
- 3897 Kim didi Haḳ aña pes küfr-i ʿavām
Bu haḳīkat küfridür bil ey hümām
- 3898 Kim bu küfrin menzili imān durur
Harfı u cismi vü kendi aña cān durur
- 3899 Bunı ifşā eylemek halka i yār
Küfr olupdur aç göziñ ey şehriyār
- 3900 Daḡi buña nice beñzer sırrı çün
Şaḳlamışdur Haḳ ʿavāmdan büsbüttün

İfşâ'ü's-sırlar bu beyte کفر من عرفها عرفها ومن جهلها جهلها

- 3901 Kim ola bir sırrı idrāk eylemez
Ol sebebdan qalblerin pāk eylemez
- 3902 Bu aralar ʿaqla şıgmaz iy yarā
Kim bu yirdür maʿrifetden māverā
- 3903 Ger bunu ifşā ideydi her kişi
Terk iderdı cān u bāşı çok kişi
- 3904 Bozulurdu ey perī bend-i cihān
Küfr-i dinden kimse virmezdi nişān
- 3905 Mezheb-i millet aradan ey perī
Refʿ olup qalmaz idi hergiz biri
- 3906 Bu haqīqat mezhebidür şöyle bil
Kim bunuñ şehrinde olmaz ay u yıl

انا على مذهب ربي

- 3907 Yoḥsa anuñ ol birisi ey ʿazīz
Eylemez bu mezhebiñ qoymaz temīz
- 3908 Ehl-i ʿışkuñ nārına ey şehriyār
Bu taḥammül eylemez mutlak yañar
- 3909 Mezheb u millet ʿākıllar işidür
Bu durur kim hep ʿaқılsız kişidür
- 3910 Bu aranuñ qavmi hep divānedür
Līk Hāqqı görmege pervānedür
- 3911 Ger ideydüm buñları ifşā çü men
Dost iken düşmen olurduñ baña sen
- 3912 İnceden ince durur işbu maqām
Ol sebebdan bağıu andan hāş u ʿām

³⁹¹²durur: dur C.

- 3913 Gel tamām it sen bu nuṭḡı ey ʿazīz
Kim ƙopar bundan ziyāde rūst-ā-ḡīz

تاریخ بتمنق کتاب بعد از تألیف ووجه التسمیه، او

- 3914 Tāriḡi biñ ƙırƙ yidide bu kitāb
Yazılupdur emr-i ḡaƙ sen al cevāb
- 3915 İstedüm bunuñ ƙomaƙ men adını
Çünki yazdum bi't-tamām būnyādını
- 3916 Var idi bir yār-ı ġārum pes menüm
Anuñ ile ḡay idi cān u tenüm
- 3917 Aytđı baña ƙoymuşam men ismini
Kim ġörenler bile ism u resmini
- 3918 Anuñ ismiñ itmişem ġavriye men
Bu arada dāḡil olma aña sen
- 3919 Daḡi yazmaƙ istemişdiñ sen murād
Ƙoymamışdı aña ḡaƙdan işbu ad
- 3920 Oƙıyanlar bu kitābı ey ʿazīz
En fenāsı ġöstere sālīke iz
- 3921 Ger oƙursañ anuñ āḡir cümlesin
Şöyle bil kim cümle içre cümlesin
- 3922 Līk ƙoyma farkı elden ey ʿazīz
Kim anuñla her işiñ ola temīz
- 3923 Cem^c u fark bir yirde olsa ḡūb olur
Ƙande varsa sözleri mergūb olur
- 3924 Birkesiñ kim olmaya ʿilminde bu
Yiner çıkar başdan o dilber ʿamū
- 3925 Cem^c u farkuñ ger ideydüm ḡālını
Çoƙ ƙişiler terk iderdi ƙālını

3913^{nutḡı}: nazmı C.

- 3926 İzn-i hâk yok ol biri fâş eylemez
Gizler anı münkire aş eylemez
- 3927 Zülmet içre nitekim âb u hayât
Gizlemişdür anı dirler pâk-i zât
- 3928 Gör ne yüzden remz ider perverdigar
Kim bedendür zülmetiñ ey şehriyâr
- 3929 Şaklıdur ol âb u tâhir anda bil
Kim anuñ zülmetidür âb u kil
- 3930 Cevheriñdür anda bil âb u hayât
Zülmeti cismiñ durur Hâlık etdi zât
- 3931 Ger geçersiñ ey ahî ol zülmeti
Aldı menzil ey perî himmet atı
- 3932 Yohsa kalduñ zülmet içre bağı sen
İrmedi menzile oldu cân u ten
- 3933 Görmek isterseñ Hudâyı ey ‘azîz
Kâlbiniñ âyinesin eyle temiz
- 3934 Sen anı ol seni görmek muhâl
Bu rumûzi aňlayandur ehl-i hâl

وفى انفسكم افلا يتصرون

- 3935 Anı görmek isteyen ‘aşık hemân
Terk ider anuñ yolunda baş u cân
- 3936 Olur ol olmazdan ol ey perî
İçer anı olmayup kalur diri
- 3937 Görür âhir bakmadan her şeyi ol
Mahfî kalmaz aña hergiz sağ u şol
- 3938 Gitmedin varur hakikat menzile
Ol durur kim girmiş ol dilden dile
- 3939 Dağı olur şormadan işler ‘iyân
Âşikâre ola ger yâhud nihân

- 3940 Gāh olur yirler yüzün seyrān ider
Gāh olur göklerde ol cevlan ider
- 3941 Bunlaruñ aḥvālını ey pür-usul
°Aql-ı ādem añlayup itmez kabul
- 3942 °Aql irişmez bu araya neylesün
Kim bilüp sırrını anuñ söylesün
- 3943 Pes durur bu nazm-ı pākım ey İlāh
Līk senden var murādum pādişāh
- 3944 Gerçi °arza ihtiyācuñ yok durur
Toḡların var līk acuñ çok durur
- 3945 Bu kitābı okıyān kullarına
Luṭf idüp da°vet idesiñ yanına
- 3946 Her birini eyleyübsüñ ber-murād
Kıl cemāliñ gösterüp anları şād
- 3947 Rüz u şeb mahzūn idüp ağlatma sen
Anlar içün yazmışam bu nazmı men
- 3948 İsterem ki bula ḥaḳḳānī vüçüd
Anuñ ile ideler saña sücüd
- 3949 Suçların °afv eyleyüp faḥr eyleme
Yetmiş aşuñ etlerin zehr eyleme
- 3950 Kıl teraḥḥlüm gözlerinüñ yaşına
İrgürüpsüñ anları yol başına
- 3951 Koyma yolda bunları feryād ile
Menzil alsuñ her biri irşād ile
- 3952 Senden ayru ger ola bunlar i yār
Olur āḥir işleri feryād u zār
- 3953 Çek buları pādişāhum yanına
Layık eyle anları añları dīvānına

- 3954 Gizli tut sen bunları fâş eyleme
Ya'ni münkire yarup âş eyleme
- 3955 Ehl-i cürme itme yoldaş bunları
Görme lâyıķ bunlara azğunları
- 3956 Mü'mini müslimden iħrâc eyledüñ
Bunları toķ anları ac eyledüñ
- 3957 Kaldı müslim bilmedi nefsiñ 'iyân
Bildı mü'min oldu anlar gizli kân
- 3958 Saña sensiz yola varan bulmaz kemâl
Zâyi' eyler nefsinı görmez cemâl
- 3959 Sensizin yol isteyenler ey perî
İrmedi menziline kaldı giri
- 3960 Şirkden âhır olmadı ol kes ħalâş
İmdi olmaz mü'mine müslim kıyâş
- 3961 Añladınsa bir sözüm ħüccet yeter
Kim bu sözden fâni ki ma'ni tıpar
- 3962 Ol kim aytdı fer'ine 'asluñ delîl
Lâzım olmaz aña ħayrı Cebrâ'îl
- 3963 Âsümân-ı ma'nevîden ey fuzûl
İder aña kendi Cebrâ'îl nüzûl
- 3964 Kim anuñla buldular bunlar seni
Kudretiñ budur kim itdüm ya'ni
- 3965 İtme mahrûm bu sefâdan anları
Kim içe âb-ı ħayâtı cânları
- 3966 Mahrem it âhır buları kendine
Mahrem olan yine şâhum kendine
- 3967 Bunda ħaşr it her birin âsumân ile
Tâ ki bunlar ħam meyinden ayıla

³⁹⁵⁶müslimden: mülhıdden C.

3968 Gide zulmet yine bunlar nūr ola
Çekmeyüp ğam her biri mesrūr ola

3969 Kırtula ħavf u hazerden her biri
Ola tā kim ey perī dehrūñ eri

الان اولياء الله لاخوف عليهم ولا هم يحزنون

3970 ʿİlm-i zātından ayırma bunları
Kim odur şāhum bularuñ ħavfları

3971 Katma dünyā ehlinūñ ālāyına
Görsün aña vir cemālin āyine

3972 Her ne kim duʿāi itdüm men hemīn
Sen kabül it olalar anlar emīn

3973 Çār-ı yārı bā-şıfatuñ ħürmeti
Ol ħabîbiñ Muştafānuñ ħürmeti

3974 İsterem red olmaya bu sözlerüm
Kim özünden ğayrı görmez gözlerüm

3975 Var mı senden ğayrı bir kapu dağı
Aña varup yalvaram men ey aĥī

3976 Sen degül mi cān içinde cān olan
Küfre kâfir mü'mine ĩmān olan

3977 Bilmeyenler cānını cānānı ol
Bilmediler bilmedi ĩmānı ol

3978 İrmayenler Muştafānuñ zātına
Bilmedi ol kendi nedür zātı ne

3979 Şeş-cihetden çıkmayan ʿāşık i yār
İrmedi maʿşūka āĥir her ne var

3980 Çek buları şeş-cihetden taşra sen
Kim saña lāyık ola bu cān u ten

- 3981 Bî-vücūd it bunları sen yâ İlâh
Tâ ki senden saña vara işbu rāh
- 3982 Okıyalar tâ ki ʿilmiñ bî-hurūf
Tâ ki iḥrâc ola ol māl-i zāyūf
- 3983 Kānde varsa tırdığı bir Tūr ola
Belki başdan başa cismi nūr ola
- 3984 Gösterüp āhir cemālin her biri
Şād-mān it taķıver bir ʿışķ zenciri
- 3985 Nār-ı ʿışķuñ āteşiye yâ İlâh
Ser-te-ser yak kılmasun hergiz günāh
- 3986 Āşiyānı evveli bildür aña
Kıl hidāyet bunları irgür saña
- 3987 ʿUbudiyet hicābından ḥālāş it
Rububiyetde anı ğayrı nās it
- 3988 Geyür bir cāme ki tenden degüldür
Ya bir şey var mı ki senden degüldür
- 3989 Vücūd ehli irişmez işbu ḥāle
Odur nefsin bilüp irmez kemāle
- 3990 Hicāb-ı aʿzamı çāk itmediler
Özin cevher tenüñ ḥāk itmediler

وجودك ذیت لایقاس علیه ذیت اخر

- 3991 Buları itme anlar gibi i yār
Ḥaber-dār it özüñden kıl taleb-kār
- 3992 Birikdür cümlesin bir yirde kân it
Kimiñ hazır kimiñ şāhib-zemān it
- 3993 Kimiñ irgür saña ğarķ eyle anı
Kimiñ gönder baña bulsuñ îmānı
- 3994 Kimiñ eyle anuñ şehri muʿazzam
Kimiñ eyle eyā arşından aʿzām

- 3995 Kimiñ cān it kimiñ cānāna ırgūr
Yuyup varlık beratın kāne ırgūr
- 3996 Hüviyet ʿāleminden aç niķābı
ʿUbudiyetde tebdīl itsün o bābı
- 3997 Biri kulluķ biri sulţānlıķ olsun
Biri benlik birisi anlıķ olsun
- 3998 Nazar itdikde anlar bu kitāba
Cigerler hūn olup dönsün kebāba
- 3999 Şeriʿat buna sen de anı ķal it
Haķıķatda velī bir özge hāl it
- 4000 Ne kim layıķ saña anı sen ile
İrişdür zātına nurdan ten eyle
- 4001 Diyemdür anlara cennet ü ğılman
Nedür ğılmānı añlar ey sūḥan-dān
- 4002 Ayırma nūr-ı vahdetden oları
Ki anlar istemez bir ğayrı kārı
- 4003 Senüñ ʿaşıķlaruñ neyler cinānı
Meger kim zecr için idersiñ anı
- 4004 Ki ol ʿaşıķlaruñ zindānı oldu
Olarındur ki zātuñ cānı oldu

الجنة للعارفين كما ان الدنيا سجن المؤمن

- 4005 Ayırma cānı tenden.yā İlāhī
Anı ḥay it uyandur sen kemāhı
- 4006 Seni sen saña çek kaldur ḥicābı
Ki ʿaynuñ ḳalb ile görsün kitābı
- 4007 Gören birdür seni işbu kitābuñ
Nişānı ḳalmaya işbu ḥicābuñ
- 4008 Bunuñ bir ḥarfini āḥir iden cān
Dönüp ol cānına baķmaya bir an

4009 Koyup cismiñ o hıdmet içre i yār
Ola cānı kitābıma taleb-kār

4010 Bula tā kim kitābuñ nazm-ı pākde
Ki şaklıdur kitābuñ cismi hākde

قراء کتابک کفی بنفسک

4011 Mürebbî olmaya yā Rab bu kāra
Olur mu ʿālî bunuñ āşikāre

4012 Gerekdür şeyh-i kāmîl bu arada
Ki irgüre anı āhîr murāda

4013 İden sensin iden sensin İlāhî
Ki sensin cümleñ pişt u penāhı

4014 Qabûl it sözlerüm aqlatma cānı
Yiter dökdi bu çeşm kara kanı

4015 Diyüp āhîr yazarken bu maḥallî
Özüm gördüm gezer şehir-i tecellî

4016 Görirüm levḥ-i maḥfûz içre ey cān
Qabûl olmış duʿālar hep kemā-kān

4017 Yüzüm hāk eyleyüp aytdum İlāhî
Beni şād eylediñ bildüm kemāhı

4018 Tesellî eyleyüp bildüm bu cānı
Ne kim aytdı aña bildirdi anı

4019 İrişdüm yine āhîr eski hāle
Özüm gördüm yine girmiş çuvāle

4020 Duʿādan çekdüm el buldum tesellî
Meger olmış anuñ çün ol tecellî

4021 Budur kim anı saña müjde etdüm
Bilürseñ ger bu luṭfî gör ki n'etdüm

4022 Tamām it Nakşiyā besdür kitābı
Ki alduñ ḥayr u şerden sen cevābı

- 4023 Ne kim yazdum ab l itmişd r anı
Odur kim virmişem men baş u c nı
- 4024 G renler bu kit bı ey dil- r 
ab l eyler deg lse sen n h r 
- 4025 Bi-hamdillah m yesser itdi Mevl 
 d p her s zler m a l dan a l 
- 4026 Kuş rın ger bula bir   rif i y r
Tam men tutsun anı ol dil-efk r
- 4027 Olur bir dem bulunmaz tende   şık
Olur andan anı y r-ı muv fık
- 4028 Ne kim s yler o dem mab l olur ol
Gerek nosan gerek ayrı budur yol
- 4029 arar it Naşiy  aldur dev yı
Ki yadu n n r-ı  ış  ka in t 

SONUÇ

Tasavvuf ve tarikatın hâlen revaçta olduğu on yedinci yüzyılda tekke-tasavvuf şairi olarak karşımıza çıkan Nakşi hayatını tasavvufa adanmış mutasavvıf bir şairdir. Divrik'te doğan şarimiz hayatının oldukça büyük bir kısmını Akkırman'da geçirmiştir. Burada insanların irşadı için çaba gösteren Nakşi şiir ve sanatını didaktik amaçlarla icraa etmiştir.

Yazmış olduğu şiirlerin hemen bir çoğunda tasavvufi bir neşve ile karşılaşmaktayız

Dünyanın fânî oluşu, esas ve gerçek âlemin ukbâ âlemi olduğu görüşündedir.

Hikemî Atâyî'nin de ifade ettiği gibi “O’nu bulan neyi kaybeder, O’nu kaybeden neyi bulur?” felsefesi Nakşi'nin tüm hayatında olduğu gibi eserlerinde de hakimdir. Şiirlerinden yola çıkarak onun iyi bir dinî eğitim gördüğü Kur'an ve sünnete belirli bir ölçüde vâkıf olduğu söylenebilir. Çünkü bilhassa Gavriye mesnevisi pek çok ayet ve hadisin o dönem insanların anlayabileceği bir şekilde ifadesinden ibarettir.

Nakşi, fikirlerini ve tasavvufi düşüncelerini sağlam temellere dayandırmak için çok defa ayet ve hadislerden delil gösterme yoluna gider. Vahdetivücut felsefesinin de etkilerini görebildiğimiz Nakşi'nin bu felsefeyi bir hayat tarzı olarak benimsediği güç bir ihtimaldir.

Nakşi için şiir ve sanat tamamen ikinci plândadır. Onun için önemli olan tasavvuf öğretisidir. Bu durum mutasavvıf şairlerin genelinde görülen bir özellik olmakla beraber Nakşi'de daha da belirgindir. Çok defa vezin ve kafiye hatalarını bile önemsemeyerek anlatmak isteği şeyi anlatır.

Eserlerinde sade bir dil kullanır. Bu durum ona göre belki de bir zaruretti. Zira o, halka ulaşmak için şiiri bir araç olarak seçmiştir. Amaca ulaştıracak aracın geçerli olabilmesinin ilk şartı anlaşılır olabilmesidir. Nakşi'yedivan şairleri arasında farklı bir yer veren en büyük özelliklerinden biri de yukarıda ifade edilen ve kendisine has bir orijinalitesi olan dili ve üslup özelliğidir.

KAYNAKLAR

- Banarlı, Nihad Sami. Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, c. 2. Devlet Kitapları. MEB, İst. 1971.
- Bilgegil, M. Kaya. Edebiyat Bilgi ve Teorileri Belagat. Atatürk Üniversitesi Yay.Ankara.1980.
- Dilçin. Cem. Örneklerle Türk Şiir Bilgisi TDK yay..Ankara, 1983
- Dilçin. Cem, Yeni Tarama Sözlüğü TDK yay.Ankara, 1983.
- İpekten. Haluk, Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz Dergah yay.. İstanbul.1994.
- Kırkılıç, Ahmet. Başlangıçtan Günümüze Tasavvuf, Atatürk Üniversitesi KKEF yay., Erzurum. 1994.
- Kırkılıç, Ahmet. Sultan Üçüncü Murad, Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Divanının Tenkitli Metni, Erzurum, 1985.
- Kırkılıç, Ahmet, Şeref Hanım Divanı ve İncelemesi Erzurum, 1994.
- Kocakaplan. İsa, Açıklamalı Edebî Sanatlar MEB basımevi, İstanbul, 1992.
- Komisyon, Büyük Türk Klasikleri. Ötüken-Söğüt, İstanbul, 1987
- Kurnaz, Cemal, Hayâli Bey Divanı Tahlili Kültür Bakanlığı yay., Ankara, 1987
- Levent,Agâh Sırrı, Divan Edebiyatı, Enderun Kitabevi,İstanbul,1980
- Mehmed Tahir,Bursalı,Osmanlı Müellifleri, Matbaa-i Amire, İstanbul,1311
- Muallim. Naci, Istılahat-ı Edebiyye Edebiyat Terimleri Ankara, Tarihsiz
- Onay, Ahmet Talat, Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar Türk Diyanet Vakfı yay. Ankara, 1992.
- Tahirü'l Mevlevi, Edebiyat Lügati Enderun Kitabevi, İstanbul 1973

ÖZGEÇMİŞ

A.Halim Ulaş 1975'te Erzurum'da doğdu.İlk öğrenimini Trabzon'da tamamladıktan sonra orta öğrenimine Ankara'da başlayıp 1992 yılında Özel Aziziye Lisesi'nden mezun oldu.

Aynı yıl Erciyes Üniversitesi'nde lisans eğitimine başlayan Ulaş 1996 yılında Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun oldu.

Mezuniyeti müteakiben Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi'nde Eski Türk Edebiyatı sahasında yüksek lisans eğitimi kazandı.

Bir müddet özel dersanelerde görev yaptıktan sonra 1997 yılında Atatürk Üniversitesi KKEF'de araştırma görevlisi olarak çalışmaya başladı ve halen bu göreve devam etmektedir